

TÜRK İS

Sayı: 397

DOSYA
GSS
Uygulama
Sorunları

**1 Mayıs Emek ve Dayanışma
Bayramı Kutlu Olsun**

TÜRK-İŞ

**TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU**
Yayın Organı

Mart - Nisan 2012 • Sayı: 397
ISSN 1300-6843

TÜRK-İŞ YÖNETİM KURULU

Mustafa KUMLU
Genel Başkan

Pevrul KAVLAK
Genel Sekreter

Ergün ATALAY
Genel Mali Sekreter

Ramazan AĞAR
Genel Eğitim Sekreteri

Nazmi IRGAT
Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

SAHİBİ:

TÜRKİYE İŞÇİ SENDİKALARI
KONFEDERASYONU
TÜRK-İŞ Adına
Genel Başkan
Mustafa KUMLU

**GENEL YAYIN YÖNETMENİ ve
YAZI İŞLERİ MÜDÜRÜ:**
Hasan Tahsin BENLİ
hasantahsin@turkis.org.tr

GRAFİK - TASARIM:
Münir GÜRAN
munirguran@turkis.org.tr

FOTOĞRAFLAR:
Necdet UZMAN

YÖNETİM YERİ
TÜRK-İŞ Genel Merkezi
Bayındır Sokak No. 10
06410 Yenışehir / ANKARA
Tel: 433 31 25 (4 Hat)
Faks: 433 68 09 - 433 85 80
http://www.turkis.org.tr
e-posta: turkis@turkis.org.tr

Dergimiz Basın Ahlak Yasalarına Uyar

Yayın Türü: Yaygın Süreli, 2 Aylık

Baskı :

Ziraat Gurup Matbaacılık A.Ş.
Ziraat Bankası Tesisleri
İstanbul Yolu Trafo Karşısı
Varlık-Ankara
Tel : 384 73 44 - 45

Baskı Tarihi: 15.05.2012

106 İşçinin Kitaplığı
Dr. Naci ÖNSAL

102 Çalışma Yaşamında
Mart-Nisan 2012

101 TÜRK-İŞ'in Gündeminden

92 Sendikalarımızdan
Refik ERBAŞ
TÜRK-İŞ Teşkilatlandırma Uzmanı

90 Açlık ve Yoksulluk '1 Mayıs' Alanlarında

88 Tüketici Dünyası
Sinan VARGI
TÜRK-İŞ Teşkilatlandırma Uzmanı

86 Ülkeler ve Sendikalar
Hakan SÜKUN
TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

84 Kadına Dair
Hülya UZUNER
TÜRK-İŞ Kadın İşçiler Uzmanı

83 Üç Önemli Sektördeki Uluslararası
Örgütler Birleşiyor
Güven SAVUL
TÜRK-İŞ Uzman Yardımcısı

80 Balkanlarda İstihdam Krizi
Burak EKMEKÇİOĞLU
TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

78 AB ve Çalışma Hayatı
Güven SAVUL
TÜRK-İŞ Uzman Yardımcısı

76 2000 Öncesi Emeklilere
Yapılan İntibakin Kuralları
Namık TAN
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

74 Uluslararası
Sendikal Hareket
Uğraş GÖK
TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı

2 1 Mayıs, TÜRK-İŞ ve Gerçekler
Mustafa KUMLU
Genel Başkan

4 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Bayramı Kutlu Olsun

16 OECD Sendikalar Danışma Komitesi Toplandı

18 "Örgütlenmenin Önündeki Engellerin Kaldırılması Sendikaların İş Sağlığı ve Güvenliği Alanına Etkin Katılmasında Olumlu Bir Etken Olacaktır

Ergün ATALAY
TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri

20 26. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası Şanlıurfa'da Başladı

22 TÜRK-İŞ: "İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı Tüm İşyerlerini Kapsayacak Şekilde İvedilikle Kanunlaşmalı ve Uygulamaya Konulmalı"

24 Anayasa Platformu Çalışmalarını Sürdürüyor

25 "Ulusal İstihdam Stratejisi Çalışma Hayatını Bozacak, Emegin Kazanılmış Haklarını Yok Edecek."
Nazmi İRGAT
TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri

26 İş Sağlığı ve Güvenliği Seminerleri Devam Ediyor

28 TÜRK-İŞ/Harb-İş İş Sağlığı ve Güvenliği Ortak Semineri

30 TÜRK-İŞ Sendikacılık Akademisi Açıldı

32 "Bor Madenlerinin Özelleştirilmesi En Değerli Milli Servetimizin Heba Edilmesidir"

34 TÜRK-İŞ'ten İftira Haberlere Tekzip

62 "Türkiye'de Sendika Ya Hiç Olmayacak Ya Da Herkes Sendikalı Olacak..."
Ümit SEZGİN
TRT Türk Televizyonu Genel Yayın Yönetmeni

67 Basın Açıklamaları

68 Kriz Dönemlerinde Devletin Görevi İstihdam Oluşturmaktır
Dr. Hasan PEKDEMİR
Türkiye Denizciler Sendikası Genel Başkanı

70 Sosyal Güvenlik
Celal TOZAN
TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı

72 "Ulusal Rekabet Gücünün Artırılması"
Enis BAĞDADIĞLU
TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı

38

DOSYA
GSS Uygulama Sorunları

1 Mayıs, TÜRK-İŞ ve Gerçekler

TÜRK-İŞ 1 Mayıs Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü'nü tüm Türkiye'de ve merkezi olarak Bursa'da büyük bir coşku ve katılımı kutlamıştır. İl, bölge bölge alanlara akan TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalara üye işçiler, alanlarda ülkemizin ve çalışma yaşamının sorunlarını dile getirmiş, taleplerini ve çözüm önerilerini hep bir ağızdan haykarmıştır.

TÜRK-İŞ'in, 1 Mayıs 2012 kutlamalarında temel hedefi, kutlamaların diğer emek ve meslek örgütleri ile gerçekleştirilmesi yönünde olmuştur. Bugüne kadar yapılan bütün kitlesel eylemlerde ve 1 Mayıs 2010 ve 2011'in kutlamalarında emek ve meslek örgütlerinin uzlaşmasında başrolü oynayan TÜRK-İŞ, 1 Mayıs 2012 kutlamaları için de aynı çabayı sarfetmiş, üç işçi, üç memur konfederasyonunun liderlerini 10 Nisan 2012 tarihinde TÜRK-İŞ Genel Merkezinde toplantıya çağırmıştır. Bu toplantıda 1 Mayıs'ın başta İstanbul Taksim Meydanı olmak üzere, tüm il ve bölgelerde birlikte kutlanması konusunda prensip kararı alınmış, kutlamalara katkı sağlayabilecek diğer emek ve meslek örgütlerinin de yer alacağı bir başka toplantı yapılması kararlaştırılmıştır.

Bir hafta sonra gerçekleştirilen ikinci toplantıda ise, "ortak metin" problemi yaşanmıştır.

Kamu-Sen ile KESK'in iki uç noktada yer aldığı bu tartışmalarda, uzlaşmazlığın öne çıkması üzerine TÜRK-İŞ, bildiride ortaklaşılacak konulara yer verilmesini, ortak kutlamaya zarar verecek dayatmalardan uzak durulmasını istemiştir. Her örgütün kendi taleplerine kendi adıyla çıkaracağı bildiride yer verebileceğinin altını çizen TÜRK-İŞ, karşılıklı dayatmaların bu birlikteliğe zarar vereceğine vurgu yapmıştır. Ancak özellikle tek bir konuda karşılıklı ısrarlar devam etmiş, KESK ve onunla birlikte DISK, "Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü" ibaresinin mutlaka ve mutlaka ortak bildiri metninde yer almasını isterken, diğer hiçbir ara çözümü kabul etmemiş, bu ibarenin metinde hiç yer almamasını isteyen Kamu-Sen ise, "etnik sorun", "bölgesel sorun" ifadeleri gibi ara çözümlere onay vermiştir.

Konu üzerinde anlaşma sağlanamaması üzerine toplantı dağılmış, DİSK, KESK ve diğer örgütlerle daha sonra yaptığımız ikili, tekli görüşmelerde, “bildiri çıkarmadan ortak kutlama yapalım. Herkes kendi bildirisini yayınlasın” şeklindeki önerimiz de özellikle DİSK ve KESK tarafından kabul edilmemiştir. Daha sonra gündeme getirdiğimiz, “ayrı illerde kutlayalım, ama alanlarda birbirimizi destekleyelim” önerisi de yine ortak bildiri engeline takılmıştır.

Sonuç olarak TÜRK-İŞ, birlikte kutlamaların gerçekleşmesi için her türlü çabayı göstermiş, ancak ortak bildiriye yer alması istenen “tek bir cümle” üzerindeki dayatmacı yaklaşımı kabul etmesi mümkün olmamıştır. Çünkü 1 Mayıslar eğer birlikte kutlanılmak isteniyorsa, tüm örgütler her türlü dayatmacı yaklaşımdan uzaklaşmalı, “uzlaşmayı” ön plana çıkarmayı öğrenmelidir.

Kimi örgütler tarafından daha sonra yapılan açıklamalarda, ortak bildiriye “TÜRK-İŞ’in Hükümet alehtarı hükümlerin yer almamasını istediği, bu nedenle ortak metnin çıkarılmadığı ve ayrışmanın yaşandığı” türü yaklaşımlara yer verilmiştir.

Bu tür açıklamalar gerçeği yansıtmamaktadır. Tekrar ediyorum, ortak bildiriye sorunu tamamıyla “Kürt sorununun demokratik ve barışçıl çözümü” ibaresinin metinde yer alıp almaması meselesi oluşturmuş; tartışmanın iki ucunda KESK ile Kamu-Sen yer almış, TÜRK-İŞ, bu iki örgüt arasında uzlaşma sağlamaya çalışmıştır. Toplantıda, bildiriye başka hangi taleplerin yer alacağı konusunun tartışılmasına sıra gelmemiş, görüşmeler, söz konusu ibare nedeniyle tıkanmıştır.

TÜRK-İŞ, yalan yanlış açıklamaları hiçbir örgüt ve sendika liderine yakıştıramamaktadır ve ayrışmanın vebalini TÜRK-İŞ’e yüklemek için yapılan bu açıklamaların gelecekteki birlikteliklere de zarar vereceği bilinmelidir. Söz konusu örgütler her şeyden önce dayatmacı yaklaşımları nedeniyle birlikteliği engellediklerini fark etmeli, bu yaklaşımlarının sorumluluğunu üstlenmeli ve gözden geçirmelidir.

TÜRK-İŞ’in içinde de TÜRK-İŞ’i yıpratmak ve zayıflatmak için afortta bekleyenlerin bu ayrışmaları fırsat bilerek, kulaktan dolma, yalan yanlış bilgilerle TÜRK-İŞ’i suçlama kampanyası başlatmaları ibret vericidir.

TÜRK-İŞ’in çıkardığı 1 Mayıs bildirisi ise tüm örgütlerin onayını alan 2011 ortak bildirisinin güncellenmiş halidir. Bu bildiriye “hükümet karşıtı” ifadelerin 2011 bildirisine göre fazlası vardır, eksiği yoktur. Bildiriye

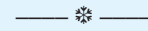
okuyanlar, her türlü meseleye en çarpıcı bir biçimde yer verildiğini göreceklerdir.

Aynı süreçte bir diğer meseleyi TÜRK-İŞ, HAK-İŞ, MEMUR-SEN, KAMU-SEN’in aynı alanda kutlama yapması konusu oluşturmuştur. Bu kez de MEMUR-SEN ile KAMU-SEN arasındaki sürtüşmeler aynı alanda kutlamayı engellemiş, iki örgüt arasında uzlaşma sağlamak mümkün olmamıştır.

Tüm bu engeller sonucunda, MEMUR-SEN ile HAK-İŞ Ankara Tandoğan Meydanı’nda, TÜRK-İŞ ile KAMU-SEN de Bursa’da Kent Meydanı’nda merkezi kutlamaları gerçekleştirmiş, diğer alanlarda ise birlikte olunabilecek tüm örgütlerle ortak hareket edilmiştir.

“Neden Bursa?” sorusunun cevabına gelince; TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, ayrı kutlama gündeme geldiğinde, merkezi kutlamanın yapılabilmesi için İzmir, Zonguldak ve Bursa illeri üzerinde durmuştur. Önce İzmir konusunda görüş birliğine varılmış, ancak daha sonra TÜRK-İŞ’in 60 yıl önce Bursa’da kurulduğu ve TÜRK-İŞ’in kuruluşunun 60’ıncı yılı içinde bulunduğu gözetilerek, kutlamanın merkezi Bursa’ya kaydırılmıştır.

Elbette ki 1 Mayıslar, “ayrışmaların” değil, “bütünleşmelerin” günü olmalıdır. Dileğimiz, önümüzdeki yıllarda, bu yıl yaşanan sorunları aşabilecek olgunluğa kavuşulmasıdır. Ama bilinmelidir ki o veya bu içerikte, “bir tek cümle” dayatmalarının devam etmesi halinde TÜRK-İŞ önümüzdeki yıllarda da ayrı kutlamalara devam edecektir. Elbette ki Taksim alanı bir semboldür. Ama artık bütün Türkiye Taksim haline gelmiştir ve ülkemizin her yerindeki 1 Mayıs kutlamaları Taksim kadar değerlidir.

Bütünleşmeler sadece 1 Mayısların sorunu değildir. Sermayenin alabildiğine küreselleştiği günümüz koşullarında emek hareketinin birlik ve bütünlük içinde olması ve sorunlara top yekün başkaldırabilmesi zorunluluğu vardır. Bu gerçekliği kavrayan dünya işçi hareketi hızla birleşme sürecine girmiş, bu birleşmenin pozitif yönleri ülkemize de yansımaya başlamıştır. Temsil ettiğimiz uluslararası kuruluşların birleşme ve aynı çatı altında olma gayretleri bizde memnuniyet yaratmaktadır.

Türkiye işçi hareketi de birleşme sürecine girmek durumundadır. Ama bu birleşmenin “daha çok ayrışarak”, “ayrılıkları öne çıkararak” yapılamayacağı ortadadır. Bizlere düşen görev, “ayrı düşüğümüz noktaları değil”, “birleşebildiğimiz noktaları” ön plana çıkarıp, asgari müştereklerde bir araya gelmeyi başarabilmektir.

1 MAYIS EMEK VE DAYANIŞMA BAYI

4

Kumlu: “Bu meydandan yükselen ses, halkın sesidir. Yılgınlığa, umutsuzluğa yer yok. Bu ülkenin gerçek sahibi bizleriz.”

TÜRK-İŞ ve Türkiye Kamu-Sen bu yıl 1 Mayıs'ı Bursa'da Kent Meydanında coşkulu bir biçimde kutladı. Mitinge, TÜRK-İŞ ve Türkiye Kamu-Sen'e bağlı sendikalarımızın üyelerinden yaklaşık 20 bin kişi katıldı.

Coşkulu geçen 1 Mayıs kutlamaları için Bursa ve çevre illerden ge-

len işçiler, sabahın erken saatlerinde Atatürk Stadi çevresinde toplanmaya başladı. Daha sonra burada kortej oluşturarak Darmstat Caddesi'nden Kent Meydanına yapılan yürüyüşle devam etti. Saat 12.00'de Bursa Kent Meydanına ulaşan emekçiler, burada TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu ve Türkiye Kamu-Sen Genel

Başkanı İsmail Koncuk tarafından yapılan konuşmaları dinledi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu, 1 Mayıs'ta Bursa Kent Meydanı'nda yaptığı konuşmada şunları söyledi:

“Bugün emeğin bayramı, sizin bayramınız. Bu anlamlı güzel günde,

RAMI KUTLU OLSUN

el ele, yürek yüreğe olmak için, sorunlarımızı dile getirmek için Bursa Kent Meydanı'nda toplandınız. Bu alana tek bir yumruk, sloganlarımızla, taleplerinizle geldiniz. Özlemimiz, ekmek, barış özgürlük, iş, aş, kardeşlik. Bugün burada, Bursa'nın, Türkiye'nin yüzünü güldürüyorsunuz, emekçilerin el ele kol kola dostluk içinde kucaklaşmasının destanını yazıyorsunuz. Kutlu olsun değerli arkadaşlarımız. Bayramınız Kutlu olsun!

1 Mayıs Türkiye'de yasaktı. Sizler yıllarca bu meydanlardan 1 Mayıs'ın bayram ve tatil ilan edilmesini iste-

tiniz. 2009 yılında 1 Mayıs bayram ve tatil oldu. 2010 yılında ise yasaklı olan Taksim Meydanı kutlamalara açıldı.

Bu nasıl oldu? Biz çok uğraştık ama 1 Mayıs'ı bayram ve tatil ettiren sizlerin mücadelesi! Yılmadınız, yasaklı dönemlerde de her 1 Mayıs'ta alanlarda oldunuz. Taksim yasağı da sizlerin, siz emekçilerin mücadelesi ile kaldırıldı. Yine sizler sayesinde Türkiye'nin her yeri Taksim haline geldi. Bu nedenledir ki biz TÜRK-İŞ ve Türkiye Kamu Sen olarak bugün Bursa Kent Meydanı'nda sizlerle. Türkiye'nin her yeri gibi bu alanı da

Taksim haline getiren sizleri selamlamak, kutlamak için buradayız. Sağ olun, var olun. Biz bir olduğumuzda, el ele gönül gönüle verdiğimizde, bugün reddedilen her şey, yarın kabul edilecektir, bunu bilin.

Değerli Kardeşlerim, soruyorum size, açlık bizim kaderimiz mi? Elbette hayır! Yoksulluk bizim kaderimiz mi? Elbette hayır! İşsizlik bizim kaderimiz mi? Elbette hayır! Cınayet haline gelen iş kazalarında hayatımızı kaybetmek bizim kaderimiz mi? Elbette Hayır!

Bugün dünyanın her yerinde emekçiler bunların kader olmadığını haykırıyor. Dünyada, herkese yetecek kadar aş varken, iş varken, niçin açlığın ve yoksulluğun kol gezdiğinin hesabını soruyor. Bugün dünyanın her yerinde emekçiler, sermayenin, yoksulluğa, işsizliğe, savaşa neden olan aç gözlülüğünü protesto ediyor.

İsyan ediyoruz değerli kardeşlerim, ülkemizdeki güvencesiz çalışma biçimlerine isyan ediyoruz. İşsizliğe, yoksulluğa, adaletsizliklere isyan ediyoruz. Sosyal devletin gün geçtikçe budanmasına isyan ediyoruz.

Bizler ne istiyoruz? Bizler, üretin, alın terinin baş tacı edildiği, özgürce örgütlenebildiğimiz, yasakların olmadığı bir Türkiye istiyoruz. Kazandığımızla geçinebilmek, gelecek kaygısı duymadan ülkemiz için alın teri dökmek istiyoruz. Çocuklarımızı okutmak, onları sağlıklı büyütmek, memleketimiz için çalışmak istiyoruz. Bizim, bu memleketin ürettiği her değerinde nesilden nesile devrettiğimiz çalışkanlığımız, fedakarlığımız, demokrasiye olan aşkımız, alın terimiz var.

Ama ilk fırsatta işsiz, aşız, umutsuz, kapağa bırakılan bizler oluyoruz. Her fırsatta sağlık hakkına, eğitim hakkına, kıdem tazminatı hakkına, insanca çalışma

1 Mayıs mitingine TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Üyeleri, sendikalarımızın genel başkan ve yöneticileri ile TÜRK-İŞ'in eski Genel Başkanları Bayram Meral ve Salih Kılıç, Genel Mali Sekreteri Enver Toçoğlu da katıldı.

hakkına, sendikalaşma hakkına göz dikilen bizler oluyoruz. Haklarımızıza saldırıyorlar. Bunları kabul edecek miyiz kardeşlerim? Etmiyoruz, etmeyeceğiz!

Değerli Kardeşlerim, birliğimizin şölen haline geldiği bu alanda verilen mesajlar Hükümet tarafından iyi anlaşılmalıdır. Hükümet, emekçilerin sefaletinin kimseye refah getirmeyeceği iyi bilmelidir. Bu ülkenin gerçek sahibi bizleriz. Hükümetlere düşen görev hiç vakit kaybetmeden taleplerimizi dikkate almak, gereğini yapmaktır.

1 Mayıs barış günüdür, 1 Mayıs kardeşlik günüdür. Bugün burada, insanlığı savaşa sürükleyenleri; paranın ve silahların gücüyle, kendi çıkarları için, çoluk çocuk demeden

dünyayı kan gölüne çevirenleri lanetliyoruz. Bugün Türkiye şehit haberleriyle kan ağlıyor. Bunun nedeni terör. Terör bir insanlık suçudur ve terör örgütünün yaptığı her saldırı TÜRK-İŞ tarafından, milletimiz tarafından nefretle lanetlenmektedir. Bizim, şer odaklarının ve onlara destek veren güçlerin milletimizin ve devletimizin güçlü iradesi karşısında yok olup gideceklerine olan inancımız tamdır. Allahın izniyle bu terör belasının üzerinden hep birlikte geleceğiz. Millet olarak kardeşlik, barış içinde kucaklaşacağız.

Değerli Kardeşlerim; Küreselleşme, dediler, artık paranın yeri yurdu yok dediler. Ama ne oldu? Zenginlik ve refah küreselleşti mi? Hayır! Ne küreselleşti? Yoksulluk küreselleşti, işsizlik küreselleşti. Mutsuzluk, acı

küreselleşti. Özelleştirmelerle kaynaklarımız çar çur edildi; sağlık, eğitim paralı hale getirildi, haklarımız budandı. Esnek, kuralsız çalışma biçimleri, taşeronluk küreselleşti. Kriz küreselleşti, kriz! Amerika'da bir kriz çıktı, tüm dünyaya yayıldı. Krizin nedeni, dünyanın aç gözlü para babaları.

Bakın! Ulusal İstihdam Stratejisi diye bir şey çıkardılar. İşsizliği önleyeceklermiş. İşsizliği önlemek için ne yapmak istiyorlar? Kıdem tazminatı hakkımızı budamak, esnek çalışma biçimlerini yaygınlaştırmak, asgari ücreti bölgeselleştirmek, kiralık işçilik düzenlemesini getirmek istiyorlar ve daha neler neler.

Kıdem tazminatımıza el uzatılmasını kabul edecek miyiz? Etme-

yeceğiz! Kıdem tazminatımıza el uzatılırsa ne yapacağız? Genel grev yapacağız, genel grev! Esnek çalışma biçimleriyle köleleştirilmeyi kabul edecek miyiz? Etmeyeceğiz... Asgari ücretin bölgeselleşmesini kabul edecek miyiz? Etmeyeceğiz... Tüm bunlara ve haklarımıza yönelik diğer saldırılara karşı hep birlikte direnecek miyiz? Direneceğiz arkadaşlar! El ele kol kola yürek yüreğe tüm bunlara karşı koyacağız. Var mı öyle işçileri, emeği ile geçinenleri sefaletle baş başa bırakmak? Ey Hükümet sana sesleniyorum; Yoksulluğu açlığı önle, işsize iş yarat, iş güvencesini, sosyal adaleti, adil bölüşümü sağla. Taşeronluğu, cinayet haline gelen iş kazalarını engelle. İşsizlik sigortası fonundaki paralarımıza dokunma. Esnek çalışma biçimlerinden vazgeç. Kayıtdışı ekonomiye karşı mücadele ver. Vergi adaletsizliğine son ver. Her sorunun çözümünü işçinin, kamu emekçisinin, emeklinin sofrasında, haklarında görmekten vazgeç. Unutma ki bu ülke emekçilerin omuzları üzerinde yükseliyor. Bizler sınır karakollarında, vatan savunmasında ölmek dahil, üzerimize düşen her görevi layıkıyla yapmıyor muyuz? Evet! Yapıyoruz! Öyleyse, Türkiye'nin ürettiği her değerden adil bir pay almak da bizim hakkımız. Bir de şu çok iyi bilinsin ki, emeği ile geçinenler, haklarına el uzatanları, çocuklarının geleceğini karartanları, acı ve mutsuzluk yaratanları asla affetmez. Affeder miyiz arkadaşlar? Affetmeyiz!

Demokrasi bizim ekmeğimiz suyumuz. Demokrasi bizim toprağımız, havamız. Biliyoruz ki, demokrasi yoksa biz de yokuz. Demokrasi, emeğin üzerinden yükselen rejimin adıdır. Demokrasiye hiç kimse sahip çıkmasa bile, onun bir sahibi vardır. Onun sahibi biziz! Onun için Anayasa'nın, yasaların değişmesini istiyor, yapılacak değişikliklerle 12 Eylül'ün tüm izlerinin silinmesini talep ediyoruz. Evet! Anayasa değiş-

meli, çalışma hayatını düzenleyen yasalar değişmeli ve emeğin özgür ve güçlü olmasının önündeki tüm engeller kaldırılmalıdır. Türkiye'yi yönetenlerin temel hedefi özgürlükçü ve çoğulcu demokrasinin sınırlarını genişletmek olmalıdır. Toplumsal barış ve huzurun sağlanması için uzlaşma, hoşgörü ve bir arada yaşama kültürünün geliştirilmesi için çaba gösterilmelidir. Emekçilerin çıkarları savaşta değil barıştadır. Atatürk'ün "yurtta sulh, cihanda sulh" şiarı rehber edinilmelidir. Türkiye Cumhuriyeti Devletinin tüm kurumları hukuk devleti anlayışıyla hareket etmelidir. Biz bunu istiyor, Türkiye'nin anti demokratik tüm sabıklarından arınmasını bekliyoruz.

Bugün işçiler memurlar emekliler, işsizler, kazanılmış haklarını

kaybetmemek için, işsizliğe ve yoksulluğa hayır demek için, daha çok demokrasi, daha çok özgürlük için bu meydanı doldurmuştur. 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Bayramında bu meydandan yükselen ses, halkın sesidir. Yılgınlığa umutsuzluğa yer yok! Bu ülkenin gerçek sahibi bizleriz. Hükümete düşen görev vurdum duymazlıktan vazgeçip, artık hiç vakit kaybetmeden taleplerimizi dikkate almak, gereğini yapmaktır.

Hiç merak etmeyin! Bu ülkede TÜRK-İŞ var. Sizler varsınız. Emeğe ve onun çıkarlarına uzanan ellerin boşa kalması için her türlü mücadelede en ön safta olduk, olmaya da devam edeceğiz.

Değerli Kardeşlerim, TÜRK-İŞ birleştirendir. TÜRK-İŞ emek ör-

gütleri arasındaki birlikteliği sağlayabilmek için bugüne kadar her türlü girişimde bulunmuş, gerektiğinde fedakarlık yapmıştır. Uzlaşma için fedakarlık mı? Tamam! Ama dayatma mı var? İşte orada herkes dursun. TÜRK-İŞ, ne onun peşine takılır, ne bunun. TÜRK-İŞ tabanının sesini dinler. Rotasını ona göre belirler. Ve de herkes bilir ki, bu ülkede, bu güne kadar yapılan her güçlü eylemin önünde TÜRK-İŞ olmuştur, olmaya da devam edecektir.

TÜRK-İŞ bugün Bursa Kent Meydanı'nda sizinle beraber. Bursa bir işçi kenti. TÜRK-İŞ kurulduğundan bu güne kadar Bursa'da yaygın bir şekilde örgütlü. Burada Türk Metal var, sizler varsınız. TÜRK-İŞ ve Türk Metal her zaman sizlerle bir-

likte var olacaktır. Sizler her zaman olduğu gibi TÜRK-İŞ'e sahip çıkacaksınız. Bu meydanları "TÜRK-İŞ nerede biz oradayız" diye inleteceksiniz. Bursa'nın büyümesini, uluslar arası yatırımların yapılmasını engellemek isteyen, yabancı sermayedanın oyunağı sıfırcı sendikanın peşine takılmayacağınızı biliyorum.

Bu bayrama ulaşabilmek için dünyada ve Türkiye'de kaybettiğimiz canlara, selam olsun. Bursa Kent Meydanı'nı demokrasi alanı haline getiren, yeşil Bursa'nın yüzünü ağartan siz yiğit kardeşlerime selam olsun. Bursa Kent Meydanı'ndan Dünyanın ve Türkiye'nin 1 Mayıs alanlarındaki coşkulu kutlamalara selam olsun. İş kazalarında yitirdiğimiz emekçi kardeşlerimize selam olsun, ruhları şad olsun. Hepinizin ve emeğe gönül vermiş herkesin 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Bayramı'nı kutluyor, sevgilerimi, saygılarımı sunuyorum."

Alanda, TRT Haber'in canlı yayınına katılan Genel Başkan Mustafa Kumlu, etkinliklerin 1 Mayıs'ın amacına uygun kutlandığına dikkat çekti. Kumlu, "Bu güzel güneşli havada, yeşil Bursamızda çok güzel amacına uygun bir 1 Mayıs kutlamış olduk. Ben buradan dünyada ve Türkiye'nin her yerinde kutlanan emek ve dayanışma bayramını kutluyorum. Bundan sonra da böyle olmasını, 1 Mayıs'ın amacına uygun bir bayrama havasında geçmesi için tüm sivil toplum örgütlerinin tüm kuruluşların katkı sağlaması gerektiğini düşünüyorum" dedi.

Türkiye Kamu-Sen Genel Başkanı İsmail Konuk ise "1 Mayıs birbirimize taş attığımız, polise küfrettiğimiz, camları kırdığımız, haklıkların ön plana çıkarıldığı, etnik bölücü anlayışların ön plana çıkarıldığı gün değildir. Öyle bir gün olarak kutlanmamalı. TÜRK-İŞ ve Türkiye Kamu-Sen bunun en güzel örneğini verdik" diye konuştu.

1 Mayıs Emek ve Dayanışma Bayramı Bölge ve İllerde Coşkuyla Kutlandı

ZONGULDAK

TÜRK-İŞ'e bağlı Bölge ve İl Temsilciliklerimiz, 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Bayramı'nı illerinde büyük bir coşkuyla kutladılar. Tüm bölge ve illerde TÜRK-İŞ öncülüğünde yapılan etkinliklerde, TÜRK-İŞ tarafından hazırlanan 1 Mayıs Bildirisi kamuoyuna duyuruldu.

ZONGULDAK

1 Mayıs Uluslararası Birlik, Mücadele ve Dayanışma Günü, Zonguldak'ta büyük bir katılım ve coşkuyla kutlandı. Genel Maden İşçileri Sendikası'nın öncülüğünde TÜRK-İŞ, KESK, Türkiye Kamu-Sen, DISK, TMMOB, Birleşik Kamu-İş ve Memur-Sen'in Zonguldak Şubelerinin ortaklaşa düzenlediği 1 Mayıs Kutlaması'nda katılımcılar Madenci Anıtı alanına sığındı.

GMİS üyesi maden işçileri üretim bölgelerinden kortej oluşturarak yürüyüşe geçti. Maden işçileri 1 Mayıs kortejine eş ve çocuklarıyla katıldı.

GMİS Genel Başkanı Eyüp Alabaş mitingde bir konuşma yaptı. Alabaş konuşmasında şunları söyledi:

"Kıdem Tazminatını tartışma konusu yapıyorlar, yeni işbaşı yapacak arkadaşlarımızın kıdem tazminatı almasını zorlaştırıyorlar. Biz, TÜRK-İŞ'in Genel Kurul kararını hatırlatıyoruz; Kıdem tazminatı, bizim için bir genel grev sebebidir. Bölgesel asgari ücret diye, farklı asgari ücret uygulaması getirmek istiyorlar. Taşeron uygulamasını destekleyecek ve daha da yaygınlaştıracak düzenlemeler yapmak istiyorlar. Ulusal İstihdam Stratejisi adı altında bir düzenleme yaparak, sosyal barışı darmadağın edecek, işyerlerinde çalışma barışını bozacak adımlar atmak istiyorlar. Eşit işe eşit ücret uygulamasını, hukuken ortadan kaldırmak istiyorlar. Serbest çalışma, esnek çalışma diyerek; ay, hafta gün

10

İZMİR

ADANA

gibi çalışma sürelerini, hatta saatlik çalışma sürelerini parçalamak istiyorlar. İşçileri köle ticareti yapar gibi işverenlere kiralamak istiyorlar. Sendikaları ve toplu sözleşme düzenini ortadan kaldırmak istiyorlar. Bunlar 1800'lerin vahşi kapitalist döneminde bile olmuyordu. Biz Zonguldak'tan, Madenci Anıtı'ndan Hükümeti uyarıyoruz.

Sermayenin isteklerine değil, bizim, işçilerin, emekçilerin sesine kulak vermesini istiyoruz.”

Öte yandan Bartın'da Kemerköprü Meydanı'nda toplanan sendikalar ve diğer katılımcılar Yukarıcaş'ya kadar yürüyüş yaptı. Genel Maden İşçileri Sendikası Amasra Şube Başkanı Hakkı Arslan, burada yaptığı konuşmada, enerji konusunun ülkenin en önemli sorunlarından biri olduğunu söyledi.

İZMİR

TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalar ve meslek örgütleri, Alsancak Limanı tarafından gelerek Gündoğdu Meydanı'na doğru yürüyüşe geçti. Meydana ilk önce TÜRK-İŞ korteji girdi. Kutlamaya İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu, milletvekilleri, belediye başkanları da katıldı.

ADANA

Adana'da, “1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü” dolayısıyla kutlama programı düzenlendi. Mimar Sinan Açık Hava Tiyatrosu önünde toplanan, çeşitli sivil toplum kuruluşlarına, sendikalara ve siyasi partilere üye gruplar, ellerindeki pankartlarla Mustafa Kemal Paşa Bulvarı'ndan ve Sular mevkisinden geçerek, Uğur Mumcu Meydanı'na kadar yürüdü.

SAMSUN

İstasyon Mahallesi'nde toplanan sendika, sivil toplum ve siyasi parti üyelerinden oluşan grup, el-

SAMSUN

DİYARBAKIR

KONYA

ESKİŞEHİR

lerinde pankart, döviz ve flamalar ile sloganlar eşliğinde Cumhuriyet Meydanı'na yürüdü. Güvenlik önlemleri altında Cumhuriyet Meydanı'na ulaşan grup, slogan atmaya burada da devam etti. TÜRK-İŞ 6. Bölge Temsilcisi İsmail Ekşi-oğlu, burada yaptığı konuşmada, örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılmasını istedi.

DIYARBAKIR

Diyarbakır'da 1 Mayıs Emek ve Dayanışma Bayramı, 32 yıldan bu yana ilk kez bir mitingle kutlandı. İstasyon Meydanında yapılan mitingde TÜRK-İŞ Bölge Temsilciliği öncülüğünde, bağlı sendikalarımızın şubeleri, KESK, DİSK ve TMMOB üyeleri katıldı. Mitingde, TÜRK-İŞ 7. Bölge Temsilcisi Bahri Zülkür Karakoç bir konuşma yaptı.

TÜRK-İŞ 7. Bölge kapsamında bulunan illerden Mardin, Batman ve Siirt'te TÜRK-İŞ ve KESK'in öncülüğünde mitingler yapıldı. Şanlıurfa, Adıyaman, Bitlis, Van, Elazığ, Şırnak, Hakkari ve Malatya'da 1 Mayıs geniş katılımı basın açıklamalarıyla kutlandı.

KONYA

TÜRK-İŞ ve Türkiye Kamu-Sen üyeleri, Zafer Meydanı'nda davul zurna eşliğinde kutlama yaptı. TÜRK-İŞ 2. Bölge Temsilcisi Necati Kökat, burada yaptığı konuşmada, 1 Mayıs'ların, emek hareketinin birlik, mücadele ve dayanışma günü olarak tüm dünyada yıllardır kutlandığını söyledi.

ESKİŞEHİR

1 Mayıs, Eskişehir'de, TÜRK-İŞ Eskişehir İrtibat Bürosu öncülüğünde, Sıhhiye Meydanında yaklaşık 12 bin kişinin katılımıyla kutlandı. Kutlamaya Eskişehir Büyükşehir Belediye Başkanı, Tepebaşı Belediye Başkanı, siyasi partilerin temsilcile-

DÜZCE

TRABZON

ri, milletvekilleri ve sivil toplum kuruluşlarının temsilcileri katıldı.

Kutlamalara ağırlıklı olarak Türk Metal, T. Maden-İş, Türk Harb-İş, Tekgıda-İş, Kristal-İş, Demiryol-İş, Belediye-İş ve Tezkoop-İş Sendikalarımıza üye işçiler katıldı.

DÜZCE

Anıtpark'ta düzenlenen mitinge katılan Basın-İş Sendikası Genel Başkanı ve CHP Genel Başkan Yardımcısı Yakup Akkaya, bir konuşma yaptı. İşçi bayramının Türkiye'nin dört bir yanında coşkuyla kutlandığını anımsatan Akkaya, "Burada işçiler haklı ve meşru taleplerini dile getirmek için alanlara toplandı. Bugün işçiler, Türkiye ve dünyanın her yerinde baskıya, sömürüye karşı durmak için alanlarda seslerini var güçleriyle duyuruyorlar" diye konuştu.

Tertip Komitesi adına konuşan TÜRK-İŞ Düzce İl Temsilcisi ve Türk Metal Sendikası Düzce Bölge Temsilcisi Murat Ardıç, sosyal adalet eşitlik ve demokrasi istediklerini belirterek "1 Mayıs işçi sınıfının sermayeye karşı uluslararası birlik mücadelesi ve dayanışma günüdür" dedi.

TRABZON

Emek ve Dayanışma Bayramı yaklaşık 3 bin kişinin katıldığı yürüyüş ve mitingle kutlandı. Yürüyüşün ardından Atatürk Alanı'na gelen gruplar adına çeşitli konuşmalar yapıldı. TÜRK-İŞ Trabzon İl Temsilcisi ve Yol-İş 1 Nolu Şube Başkanı Hasan Basri Hatipoğlu, yaptığı konuşmada, "1 Mayıs 2012'yi, güvencesiz, kuralsız çalışmanın yaygınlaştığı koşullarda karşılıyoruz. Emekçilerin yarısı kayıt dışı çalışıyor. Sendikasızsızlaştırma yaygınlaştırılıyor. Örgütlenmenin önüne engeller çıkarılıyor. Örgütlenen kişiler işten atılıyor. İş kazası adı verilen cinayetle durmak

ÇANAKKALE

LÜLEBURGAZ

13

BOLU

GİRESUN

bilmiyor. Sosyal adalet, eşitlik ve demokrasi istiyoruz” dedi.

ÇANAKKALE

TÜRK-İŞ Çanakkale İl Temsilciliği 1 Mayıs'ı Çanakkale Cumhuriyet Meydanı'nda düzenlediği bir mitingle kutladı. Konfederasyonumuza bağlı sendikalarımıza üye yaklaşık 250 kişilik bir grup, diğer katılanlarla birlikte İnönü Caddesi'ndeki eski Salı Pazarı'ndan kortej halinde Cumhuriyet Meydanı'ndaki miting alanına yürüdü. TÜRK-İŞ Çanakkale İl Temsilcisi ve Türk Metal Sendikası Biga Şube Başkanı Osman Akkurt burada bir konuşma yaptı. Akkurt konuşmasında, “Barış için, özgürlük için, demokrasi için, ekmek için, daha güzel bir dünyada sömürsüz, baskısız, insan onuruna yaraşır bir yaşam için birlikteyiz” dedi.

AFYON

LÜLEBURGAZ

TÜRK-İŞ ve KESK öncülüğünde Lüleburgaz'da düzenlenen 1 Mayıs mitingine, Edirne, Kırklareli ve Tekirdağ illerinden gelen yaklaşık 10 bin kişi katıldı. Mitingde TÜRK-İŞ adına Kristal-İş Sendikası Trakya Şube Başkanı Habip Çalışkan bir konuşma yaptı. Çalışkan, taşeronlaşmanın önünü açan düzenlemeleri eleştirerek, “Bu düzenlemeler hem sendikal örgütlenmeyi hem de iş güvencesini ortadan kaldırmaktadır” dedi.

BOLU

Bolu'da, TÜRK-İŞ önderliğinde toplanan sendikalar 1 Mayıs'ı coşkuyla kutladı. Bankalar Meydanı'nda toplanan yaklaşık bin kadar işçi toplu halde, Kent meydanına kadar yürüyerek sloganlar atıldılar. TÜRK-İŞ Bolu İl Temsilcisi ve Türk Metal Sendikası Bolu Şubesi Başkanı Özgür Elçi, yaptığı konuşmada, “Bizler bu ülkenin işçileri, kamu emekçileri, işsizleri, emeklileri, yoksulları, kadınları, gençleri ile birlikte yine alanlardayız” dedi.

RİZE

ÇORUM

Sendikalara üye işçiler ve çeşitli sivil toplum kuruluşu üyelerinden oluşan grup, Gazi Caddesi'nde toplandı. Buradan slogan atarak yürüyüşe geçen gruplar, Abide Meydanı'na ulaştı. Burada bir konuşma yapan Şeker-İş Sendikası Çorum Şube Başkanı Sefer Kahraman, işçi haklarında tarihsel gelişim içinde yaşanan gerilemeleri anlattı ve şeker sanayinin özelleştirilmesini eleştirdi.

GİRESUN

Giresun'da düzenlenen 1 Mayıs yürüyüş ve mitinginde TÜRK-İŞ İl Temsilcisi Hüseyin Özdem bir konuşma yaptı. Debboy mevkiinde

toplanan emekçiler Gazi caddesi güzergâhını kullanarak kutlamaların yapılacağı Osman Ağa Meydanı'na kadar yürüdüler.

AFYON

1 Mayıs Emek ve Dayanışma Günü Afyonkarahisar'da TÜRK-İŞ ve Türkiye Kamu- Sen üyelerince kutlandı. Yaklaşık 300 kişinin katıldığı kutlamalarda, Demiryol-İş Sendikası Afyonkarahisar Şube Başkanı ve TÜRK-İŞ İl Temsilcisi Muharrem Uslu yaptı.

Uslu, "Ulusal İstihdam Stratejisinin emek karşıtı yaklaşımlarıyla kıdem tazminatımıza göz dikiliyor, asgari ücret bölgeselleştirilmek, es-

nek ve kurlsız çalışma biçimleri yaygınlaştırılmak isteniyor" dedi.

ÇANKIRI

TÜRK-İŞ Çankırı İl Temsilcisi Murat Saraçbaşı, Türkiye Kamu-Sen Çankırı İl Temsilcisi Metin Memiş, Türk Metal Sendikası Şube Başkanı Aydın Akbaş ve Demiryol-İş Sendikası İl Temsilcisi Nuri Gökçe ortak bir basın toplantısı düzenleyerek hazırlanan bildiriye kamuoyuna açıkladılar ve yerel basına dağıttılar.

KARABÜK

30 Nisan 2012 günü Karabük'te bulunan tüm sendikalar bir araya gelerek TÜRK-İŞ tarafından hazırlanan bildiriye kamuoyuna açıkladılar ve yerel basına dağıttılar.

OECD Sendikalar Danışma Komitesi Toplandı

23-24 Mayıs 2012 tarihlerinde Paris'te gerçekleştirilecek olan OECD Bakanlar Konseyi toplantısına 28 yıl aradan sonra Türkiye başkanlık edecek. Bu nedenle, söz konusu toplantı öncesi OECD Sendikalar Danışma Komitesi TUAC ve Ticaret ve Sanayi İstişare Komitesi BIAC temsilcileri 5 Nisan 2012 günü Ankara'da Başbakan Yardımcısı Ali Babacan ile bir araya geldi.

OECD Genel Sekreteri Angel Gurría'nın da katıldığı toplantıda TUAC heyetinde TUAC Genel Sekreteri John Evans, Japonya İşçi Sendikaları Konfederasyonu (RENGO) Genel Başkanı Nobuaki Koga ve TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu da yer aldı.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu toplantıda şunları söyledi:

“Öncelikle Türkiye'nin 28 yıl aradan sonra Mayıs ayında yapılacak olan Ekonomik Kalkınma ve İşbirliği Örgütü Bakanlar Konseyi toplantısına başkanlık edecek olmasının bizi memnun ettiğini, aynı zamanda OECD'nin gelecek kalkınma stratejisinin burada şekillenecek olması nedeniyle de toplantıdan beklentimizin yüksek olduğunu ifade etmek isterim.

Bugün ülke ekonomileri küresel düzeyde birbirine tamamen bağımlı hale gelmiştir. Dolayısıyla, her kesim hem ulusal hem de küresel düzeyde işbirliği yapmak ve muhatapları ile diyalog içerisinde çalışmak zorundadır. Bu noktada gerçekleştirdiği-

miz toplantının ve sosyal diyalogun önemini vurgulayarak sözlerime devam etmek istiyorum.

Özellikle son küresel ekonomik krizin ardından durum daha da kötüleşmiş yoksulluk, işsizlik, kötü çalışma ve yaşam koşulları tüm emekçi kesimin korkulu rüyası haline gelmiştir. Yaşamını emeği karşılığında aldığı ücretle sürdüren insanlar dünyanın her yerinde benzer sorunlarla karşılaşmaktadır.

Zaten var olan gelir adaletsizliği, düzensiz ve güvencesiz istihdam biçimleri artmış, sosyal devlet zayıflamış, kamu hizmetlerinin miktar ve kalitesi düşmüş, başta örgütlenme ve toplu pazarlık hakkı olmak üzere işçi hak ve özgürlükleri aşındırılmıştır. Yüksek oranda ekonomik büyü-

Kumlu: “Küresel ekonomik krizin ardından yoksulluk, işsizlik, kötü çalışma ve yaşam koşulları emekçi kesimlerin korkulu rüyası haline gelmiştir.”

me kaydeden ülkelerde dahi işsizlik oranları düşmemiş, çalışan kesimin alım gücü azalmıştır.

Bazı olumlu göstergelere rağmen kriz sona ermemiş, iyileştirme başlığı altında bugüne kadar uygulanan politikalar çözüm getirmediği gibi eski düzenin yeniden inşası olmanın ötesine gidememiştir. Bu nedenle, geleceğe ilişkin endişe ve kaygılarımız devam etmektedir.

G20 Zirveleri, öncelikli taleplerimizden birisi olan istihdam konusunda bizi umutlandırmış, ancak verilen taahhütlerin hükümetler tarafından yerine getirilmemesi nedeniyle umutlarımız boşa çıkmıştır. Aksine, gelişmiş Avrupa ülkeleri kemer sıkma politikalarını uygulamak için adeta sıraya girmiştir.

Oysaki sürdürülebilir büyüme ve ekonominin tesis edilebilmesi, ancak talep artışı yaratmakla, çalışan kesimin alım gücünü artırmakla, kamu hizmetlerini geliştirmekle, sosyal devleti güçlendirmekle, istihdamı artırmakla, vergide adaleti sağlamakla, insan onuruna yakışır işi tüm dünyada hakim kılmakla mümkündür. Başta gençler olmak üzere insanlara beceri kazandıracak programlar uygulanması, sosyal koruma zemininin genişletilmesi, insanlara gelecek kaygısı olmadan güven içerisinde yaşayacakları bir ortam sağlanması, örgütlü toplum yaratılması, sosyal diyalogun ve sivil toplum örgütlerinin güçlendirilmesi, bu uğurda kat etmemiz gereken mesafeler arasındadır.

Dünyanın ve insanların geleceği sadece kar hırsıyla hareket eden veya pek çok ülkede giderek yaygınlaşan rüşvet ve yolsuzluktan medet uman kesimlerin eline bırakılmamalıdır. Rüşvet ve yolsuzluk ancak küresel önlemlerle çözülebilecek bir olgudur. OECD'nin bu konuda yeterli tecrübe ve aracı bulunmaktadır.

Kuralsız, vergisiz ve denetimsiz ticari faaliyetlerle veya spekülatif mali işlemlerle haksız kazanç elde edenlere müsaade edilmemeli, ticaret kontrol altına alınmalı ve mali işlemlere şeffaflık ve sorumluluk getirecek olan mali işlemler vergisi uygulanmalıdır.

İşgücü piyasalarının esnekleştirilmesine son verilmeli, güvenceli istihdam sağlanmalı, taşeron işçiliğine son verilmeli, çalışan kesim ve ailelerinin geçim ve huzuru, sorumluluk sahibi olmayan, sadece emek sömürüsü üzerinden para kazanmayı amaçlayanlara bırakılmamalıdır.

Bu noktada, özellikle gelişmekte olan ülkeler ve MENA bölgesi olarak adlandırdığımız Ortadoğu ve Kuzey Afrika ülkelerinde yaşayan insanların, Türkiye'nin başkanlık ediyorsa olmasının da etkisiyle OECD Bakanlar Konseyi toplantısından beklentisi daha fazladır.

Ek olarak, iklim ve çevre gelecek nesillerin bize emanetidir. Hazırlanan her ekonomik kalkınma ve yeni iş yaratma programlarında iklim ve çevre konusu göz önünde bulundurulmalıdır.

Hükümetlerden çalışan kesim ve ailelerine karşı sorumlu davranmalarını istiyoruz. Dünyanın yükünü taşıyan bu kesim refahtan en küçük payı almakta ancak en fazla vergiyi ödemektedir. Fazla yıpranmakta ve en zor koşullarda çalışmakta, ancak başta eğitim ve sağlık olmak üzere kamu hizmetlerinden en düşük miktar ve kalitede yararlanmaktadır. Hükümetler atıkları her adımda bunu akıllarında tutmalıdır.”

Dünyanın ve insanların geleceği sadece kar hırsıyla hareket eden veya pek çok ülkede giderek yaygınlaşan rüşvet ve yolsuzluktan medet uman kesimlerin eline bırakılmamalıdır.

Rüşvet ve yolsuzluk ancak küresel önlemlerle çözülebilecek bir olgudur.

OECD'nin bu konuda yeterli tecrübe ve aracı bulunmaktadır.

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Ergün Atalay:

“Örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması sendikaların iş sağlığı ve güvenliği alanına etkin katılmasında olumlu bir etken olacaktır.”

Ülkemizde işyerlerinin yüzde 98'i 50'nin altında işçi çalıştıran işyerlerinden oluşmaktadır. 50 kişinin altında işçi çalıştıran işyerlerinin toplam istihdamdaki payı yaklaşık yüzde 60'dır. 50'nin altında işçi çalıştıran işyerlerinde sigortasız, kaçak işçi, çocuk işçi çalıştırma yaygın olduğu gibi sendikalaşma da yoktur. Dolayısıyla iş denetiminin yok denecek az olduğu, örgütlenmenin önünde bir dizi engelin olduğu bir yapıda işyerlerinin yüzde 98'i, toplam işçinin yüzde 60'ı büyük risk altında çalışmaktadır.

4 Aralık 2009 tarihli Resmi Gazetede yayımlanan İşletme Belgesi Hakkında Yönetmeliğin yürürlüğe girmesiyle, tüm işletmeler içinde yüzde 98'lik paya sahip olan küçük ve orta boy işletmeler iş sağlığı ve güvenliği açısından iş teftişi dışında bırakılmıştır. Bununla birlikte, 50 veya daha fazla işçi çalıştıran işletmelere üç ay içerisinde eksikleri giderilmemesi halinde de işletme belgesi verilmektedir. Böylece işletme belgesinin alınmasının kolaylaştırılmasıyla, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınmadığı, işyerlerine yönelik teftişin kaldırıldığı koşul-

larda iş kazalarına davetiye çıkarılmaktadır.

Nitekim son yıllarda Davutpaşa'dan başlayarak birçok işyerinde meydana gelen iş kazalarında bu yönetmelikten kaynaklanan teftiş eksikliğinin azımsanmayacak bir payı bulunmaktadır. Bu yönetmelikle, sadece işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanı çalıştırma ve iş sağlığı ve güvenliği kurulları oluşturma zorunluluğu olmayan küçük ve orta işletmeler değil, aynı zamanda 50 veya daha fazla işçinin çalıştığı ve işyeri hekimi, iş güvenliği uzmanının

çalıştırılma ve iş sağlığı ve güvenliği kurulları oluşturma zorunluluğu olan işyerlerindeki işçiler de büyük bir risk ve tehlike altında çalışmaktadırlar.

Son yıllarda iş kazaları nedeniyle büyük acılar yaşandı. Davutpaşa'da merdiven altı bir işyerinde meydana gelen patlamada 21 işçimiz, Tuzla'da tersanelerinde yaşanan iş cinayetleri sonucunda yüzü aşkın işçimiz, Zonguldak'ta ve Afşin-Elbistan madenlerindeki iş kazalarında onlarca madencimiz, İstanbul'da bir minibüsün kasasına tıktırıldıkları için sele kapılarak can veren kadın işçilerimiz, Adana'da patlayan barajın sel sularına kapılıp bulunamayan on işçimiz, Erzurum'da baraj gölünde kaybettiğimiz beş işçimiz, Esenyurt'ta, kara kışta çadırlarda yatırılan ve bu nedenle de yanarak can veren on bir inşaat işçisi...

2012 Ocak ayında 62, Şubat ayında 42 işçimiz hayatını kaybetti. Bütün bunlar ülkemizin hafızasında kara birer leke olarak yer alıyor. Birileri, karlarına kar katmak için insanların hayatlarıyla oynuyor. Birileri, bu ülkede köle düzenini hakim kılmak istiyor. Birileri, doymak bilmeyen açlıklarıyla, emekçilerin canlarını hiçe sayıyor. Yalnızca 2010 yılında iş kazaları sonucunda 1454 işçimizi kaybettik.

Bu sayıyı güne böldüğümüzde, günde ortalama 4 işçimizi iş kazalarında yitiriyoruz. Bu rakamlar, dünyanın 20. büyük ekonomisine sahip Türkiye için bir utançtır. Bu rakamlar, 21. yüzyıl Türkiye için bir utançtır. Türkiye bu utançtan kurtulmalıdır, bu gidişe artık bir dur denmelidir.

ILO'nun "Güvenlik Kültürü Raporu"na göre, meslek hastalıklarının tümü, iş kazalarının yüzde 98'i önlenabilir kazalardır. Bu kazaların ancak yüzde 2'si önlem alınsa bile önlenememektedir. ILO'nun Raporu'nun iş kazaları ve meslek

İş sağlığı ve güvenliği alanında taraflardan biri de işçi sendikalarıdır, ancak ülke düzeyinde örgütlenme oranının çok düşük kaldığı, KOBİ'lerde örgütlenmenin olmadığı bir yapıda sendikaların özellikle KOBİ'lerde çalışan işçilerin haklarını korumalarında ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır. Örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması sendikaların iş sağlığı ve güvenliği alanına etkin katılmasında olumlu bir etken olacaktır.

hastalıklarının, dolayısıyla yaralanmalarının ve ölümlerin kader olmadığını göstermektedir.

Ulusal mevzuat bir bütün olarak tarım, inşaat, maden, denizcilik vb. tüm sektörleri ve çalışanları içine alarak, ILO sözleşmeleri, AB direktifleri, uluslararası standart, norm ve ilkeler yönünde düzenlenmelidir.

Türkiye, İş Sağlığı ve Güvenliği ve Çalışma Ortamına İlişkin 155, İş Sağlığı Hizmetlerine İlişkin 161 sayılı ILO sözleşmelerini onaylamıştır. Bunlar olumlu adımlardır.

Tarımın yanında inşaatla ilgili 167 sayılı İnşaat İşlerinde Sağlık ve Güvenlik Sözleşmesi ve 175 sayılı Tavsiye Kararının ve ILO'nun 176 sayılı Madenlerde Sağlık ve Güvenlik Sözleşmesi ve 183 sayılı Tavsiye kararının, ayrıca ILO'nun 187 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliğini Teşvik Sözleşmesinin onaylanması ve ulusal

mevzuata yansıtılması yönündeki çalışmaların en kısa zamanda başlatılması gerekmektedir.

Özellikle küçük ve orta boy işletmelerdeki olumsuz koşullar dikkate alındığında, 50'den az işçi çalıştıran işyerlerinin ortak sağlık birimleri oluşturmalarının zorunlu hale getirilmesi, eşitliğin sağlanarak iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinden her çalışanın yararlanması gerekmektedir.

Kayıt dışı ekonomi makul bir düzeye çekilmeli, taşeronluk uygulamasına son verilmelidir.

İş sağlığı ve güvenliği alanında taraflardan biri de işçi sendikalarıdır, ancak ülke düzeyinde örgütlenme oranının çok düşük kaldığı, KOBİ'lerde örgütlenmenin olmadığı bir yapıda sendikaların özellikle KOBİ'lerde çalışan işçilerin haklarını korumalarında ciddi sıkıntılar yaşanmaktadır.

Örgütlenmenin önündeki engellerin kaldırılması sendikaların iş sağlığı ve güvenliği alanına etkin katılmasında olumlu bir etken olacaktır.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kurulları demokratik bir yapıya kavuşturulmalı, etkin olarak çalışmalıdır. Küçük ve orta boy işletmelerde iş sağlığı ve güvenliği ortak birimlerinin kurulması zorunlu olmalıdır.

İş müfettişi sayısı artırılmalı ve işyeri denetimleri etkin olmalıdır. İş denetimi Türkiye'nin 1950 yılında onayladığı 81 Nolu ILO sözleşmesi çerçevesinde, çalışma hayatının bağimsiz bir iş denetimi birimi tarafından yapılmalıdır.

TÜRK-İŞ uzun yıllardır, AB ülkelerinde olduğu gibi, ayrı bir "İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu" talep ediyordu. Bunun yerine getirilmesi bizim için olumlu bir gelişme. Ancak, Taslakta bazı eksiklikler ve boşluklar var. TÜRK-İŞ bu eksikliklerin giderilmesi talebiyle Kanun Tasarısına olumlu yaklaşmaktadır.

Ağar: "İş sağlığı ve güvenliği pek çok uluslararası belgede yer aldığı gibi bir insan hakkıdır."

26. İş Sağlığı ve Güvenliği Haftası etkinlikleri Şanlıurfa'da düzenlenen, "Tarımda İş Sağlığı ve Güvenliği" temalı toplantı ile başladı. Toplantıya Konfederasyonumuzun temsil eden Genel Eğitim Sekreteri Ramazan Ağar katıldı. Toplantıda ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Bakan Yardımcısı Halil Etyemez, ILO Türkiye Temsilcisi Ümit Efendioğlu, Şanlıurfa Valisi Celallettin Güvenç, Harran Üniversitesi Rektörü Prof Dr. İbrahim Halil Mutlu, DISK Genel Başkanı Erol Ekici, TİSK Genel Sekreteri Ferhat İlter ile bazı daire müdürleri ve davetliler katıldı.

Toplantının açılışında konuşan TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Ramazan Ağar, ülkemizde iş sağlığı ve

güvenliğine ilişkin sorunlara değindi ve şu görüşleri dile getirdi:

"2003 yılında bakanlığımız tarafından hazırlanan "Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Sistemi" başlıklı raporda, Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliğinin güçlü ve zayıf noktalarına yer verilmiştir. Buna göre sistemde 10 güçlü nokta varken, sistemin zayıf tarafı ise 17 madde olarak belirlenmiştir. Bu zayıf noktalardan ikisini vurgulamamız gerekirse; birincisi, mevzuatın dağınıklığı ve kapsamı, ikincisi ise mevzuatın etkili uygulanmamasıdır.

Raporun hazırlandığı yıldan bu yana iş sağlığı ve güvenliği daire başkanlığı genel müdürlüğe dönüştürülmüş, AB'ye uyum çalışmaları çerçevesinde 30'dan fazla AB direktifi yönetmelik olarak ulusal mevzu-

ata kazandırılmış, Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi kurulmuş, müstakil bir iş sağlığı ve güvenliği kanunu çıkarılması yönünde çalışmalar yapılmış, iş sağlığı ve güvenliği haftaları, bölgesel konferanslar düzenlenmiş, sosyal taraflar olarak bizim de destek verdiğimiz 19. uncu İş Sağlığı ve Güvenliği Dünya Kongresi Türkiye'de yapılmış, ancak Bakanlığımızın bu yoğun faaliyetlerine rağmen, mevzuatımızdaki dağınıklık giderilememiş, kapsam sorunu devam etmiştir. Mevzuatın sorunlu olduğu bir yapıda, maalesef uygulama sağlıklı, iş denetimi de etkin olamamıştır.

2010 yılı SGK istatistiklerine göre, 62.903 iş kazası, 533 meslek hastalığı olgusu meydana gelmiş, bunların 1.454'ü ölümlerle sonuçlan-

miştir. İş kazaları sonucu 2.085 kişi ise sürekli iş göremez hale gelmiştir. Ülkemizde SGK tarafından tutulan istatistikler sadece sigortalı işçilerle sınırlıdır. SGK verilerinin sadece sigortalıları kapsadığı, sigortalıların sayısının da yaklaşık 10 milyon kişi olduğu, buna karşılık toplam istihdamın yaklaşık 22.5 milyon kişi olduğu düşünülürse, gerçekte iş kazaları ve buna bağlı olarak ölümlerin, meslek hastalıklarının çok daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

Öte yandan, iş kazalarının yüzde 56'sının sinin işyeri büyüklüğü 50'nin altında işçi çalıştıran işyerlerinde olması dikkat çekicidir. İş kazalarının dağılımı işletme büyüklüğüne göre incelendiğinde, 2010 yılında meydana gelen 62.903 iş kazasının 35.430'u 1-49 işçi çalıştıran işyerlerinde gerçekleştiği görülmektedir. Türkiye iş kazalarında dünyanın en önde gelen ülkelerinden biri iken, meslek hastalıklarında ise sonlarda gelmektedir. SGK 2010 yılı istatistiklerine göre 533 meslek hastalığı vakası tespit edilmiştir. Bu sayı ülkemiz için oldukça düşük bir sayıdır. Türkiye'de meslek hastalıklarında en büyük sorun, var olan meslek hastalıklarının ortaya çıkarılmaması, hastalıkların tedavilerinin yapılamamasıdır.

ILO'nun hazırladığı "Güvenlik Kültürü Raporu"na göre, meslek hastalıklarının tümü, iş kazalarının yüzde 98'i önlenabilir kazalardır. Nitekim, son yirmi yılda iş kazalarında Japonya ve İsveç'te yüzde 20, Finlandiya'da ise yüzde 62 oranında bir düşüş olmuştur. Bunun nedeni daha az işçinin tehlikeli işlerde çalışması ve işyerlerinin daha güvenli hale getirilmesidir.

Dünyada en fazla iş kazası olan ülkeler arasında Türkiye üçüncü sırada yer alırken, AB ülkeleri arasında ölümlü iş kazaları açısından ilk sırada yer almaktadır. Günümüzde açıklık ve iş kazası riski arasında tercih

yapmaya zorlanan yurttaşlarımız, maalesef iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin olmadığı işyerlerinde çalışmaya zorlanmaktadır. Türkiye'de iş sağlığı ve güvenliği tablosunun olumsuz olmasının nedeni, bu alanda ciddi önlemlerin alınmamasıdır. Belirtmek gerekir ki, ülkemizdeki kayıt dışılık, örgütsüzlük, taşeronlaştırma, sigortasız ve kaçak işçi çalıştırma iş kazalarını ürkütücü boyutlara taşımaktadır. Ulusal mevzuattaki boşluk ve işyerlerinin etkin bir şekilde denetlenememesi de iş sağlığı ve güvenliği alanındaki bugünkü olumsuz tabloyu ortaya çıkaran etkenler olarak sıralanabilmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği alanındaki bu olumsuz tablo, ölüm, yaralanma, meslek hastalığı, cezalar, verimlilik, sosyal güvenlik harcamaları vb. boyutlarıyla başta işçiler olmak üzere işverenleri ve devleti de olumsuz etkilemektedir. İşçiler ve çalışanlar açısından iş kazalarının ve meslek hastalıklarının maliyeti; işçilerin ve çalışanların sağlıklarının bozulması, hayatlarını kaybetmeleri, ücret kaybıdır. İşveren açısından maliyetler; üretimde düşüş, verimsizlik, nitelikli işgücü kaybı, kalitede düşüş ve tazminat ödemeleri olarak sıralanabilmektedir. SGK açısından meslek hastalıklarının maliyeti ise sağlık yardımları, geçici-kalıcı iş göremezlik giderleri, prim kayıpları ve hak sahiplerine yapılan yardımlardır. Öte yandan ulusal ekonomi de, yetmiş nitelikli insan gücünün yanı sıra üretim ve kalite kaybına uğramaktadır.

TÜRK-İŞ olarak bugüne kadar 4857 sayılı İş Kanununun içinde yer alan değil, örneklerini gelişkin AB ülkelerinde gördüğümüz müstakil bir İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununa ihtiyaç olduğunu dile getirdik ve talep ettik. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyince de kabul edilmesine ve politika belgelerinde yer almasına karşın 2006 yılından

bu yana bu Kanunu çıkaramadık. Geçen yıldan bu yana tek gündem maddesinin iş sağlığı ve güvenliği konusunun olduğu Üçlü Danışma Kurulu toplantıları yaptık. Son Üçlü Danışma Kurulu toplantısını 15 Kasım 2011 tarihinde gerçekleştirdik ve Sayın Bakanımızın da katkısıyla İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun kabul edilmesi yönünde önemli bir mesafe aldık. Buna göre, kamu-özel, işçi-memur, küçük-büyük işletme ayrımı olmaksızın her işletme ve her çalışan iş sağlığı ve güvenliğinin koruyucu şemsiyesi altına alınabilecek.

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı Sayın Başbakanımızın imzasıyla Meclise gönderildi ve komisyon çalışmalarına başladı. Biz TÜRK-İŞ olarak tasarıyla ilgili görüş ve önerilerimizi komisyon başkanlığına ilettik. Bundan sonraki beklentimiz, görüş ve önerilerimizin dikkate alınarak İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Meclis'ten geçerek kabul edilmesidir. Bu hiç kuşkusuz ki bir başlangıçtır, bundan sonra yapılması gereken başta ILO'nun 184 sayılı Tarımda Sağlık ve Güvenlik Sözleşmesi olmak üzere ilgili ILO Sözleşmelerinin ülkemiz tarafından onaylanması, Kanunun yanında yönetmeliklerin sosyal tarafların katılımıyla hazırlanmasıdır.

İş kazaları ve meslek hastalıklarının önlenmesi sadece yasal düzenlemelerle mümkün olamamaktadır. Biz, Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyi'ni aynı zamanda bir sosyal diyalog aracı, uzlaşma kültürünün yaratılması gereken bir araç olarak görüyoruz. Konsey'de kabul edilen 2009-2013 Eylem Planı'ndaki hedeflere ulaşmak için hep birlikte gayret göstermeliyiz. Hedeflere ulaşılmasında küresel kriz, ekonomik kriz ya da işçi maliyetleri gibi gerekçelerle engel olunmamalıdır. Çünkü iş sağlığı ve güvenliği pek çok uluslararası belgede yer aldığı gibi bir insan hakkıdır."

TÜRK-İŞ: “İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı tüm işyerlerini kapsayacak şekilde ivedilikle kanunlaşmalı ve uygulamaya konulmalı.”

TÜRK-İŞ, Türkiye Büyük Millet Meclisi Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu Başkanlığı'na, görüşülmekte olan “İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısına” ilişkin görüş ve önerileri iletti. TÜRK-İŞ tarafından Komisyona gönderilen mektupta, çalışanların sağlık ve güvenliğini doğrudan ilgilendiren bu tasarının çalışma hayatına ve çalışanlara olumlu katkıları olacağı vurgulandı. Mektupta, TÜRK-İŞ'in tasarının tüm işyerlerini kapsayacak şekilde ivedilikle kanunlaşması ve uygulamaya konulmasını talep ettiği belirtildi.

TÜRK-İŞ'in, Tasarının maddelerine ilişkin görüş ve önerileri şu şekilde:

- Tasarının 6. maddesinin 1. fıkrasında; kamu kurum ve kuruluşlarının iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin Sağlık Bakanlığınca ve bu Bakanlığın bünyesindeki döner sermayeli kuruluşlarca karşılanması, belirtilen hizmetlerin bu kuruluşlarca karşılanamaması halinde kamu kurum ve kuruluşlarının 4734 sayılı Kanun hükümleri çerçevesinde satın alması öngörülmüştür. Konfederasyonumuz, kamu kurum ve kuruluşlarında verilmesi gereken iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin bu kuruluşlar tarafından üretilmesini, hizmetin daha etkin verilmesi bakımından gerekli görmektedir. Bu nedenle madde metninden söz konusu hükmün çıkartılmasının uygun olacağı düşünülmektedir.

Aynı maddenin 11. fıkrasında kamu kurum ve kuruluşları hariç 10'dan az çalışanı bulunan işyerlerinden tehlikeli ve az tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinin, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yerine getirmelerinde bakanlık tarafından yapılacak özel düzenleme ile desteklenmeleri öngörülmüş ve bu desteğe ilişkin kaynağın ise Sosyal Güvenlik Kurumunun iş kazası ve meslek hastalığı bakımından kısa vadeli sigorta kolları için toplanan primlerden karşılanması hükme bağlanmıştır.

Oysaki söz konusu primlerin amacı iş kazasına uğramış ya da meslek hastalığına tutulmuş sigortalılara bu sigorta kolundan yapılacak sağlık ve ödeme yardımlarını karşılamaktır. Sosyal Güvenlik Kurumunun finansman bakımından içinde bulunduğu sorunlar dikkate alınarak işçilerin iş kazası ve meslek hastalığına ilişkin sosyal sigorta haklarında kısıtlama yapılırken bu amaçla toplanmış primlerin başka kaynaklara aktarılması Konfederasyonumuzca uygun görülmemektedir.

Bu nedenle fıkranın, söz konusu işyerlerinin desteklenmesine ilişkin kaynağın hazine tarafından karşılanacak şekilde değiştirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.

- Tasarının 7. maddesinin 1. fıkrasında iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütmek üzere görevlendirilen işyeri hekimleri ve iş güvenliği uzmanlarının görevlerini yerine getirmeleri nedeniyle hak ve yetkilerinin kısıtlanamayacağı hükme bağlanarak, bu kişilerin görevlerini mesleğin gerektirdiği etik ilkeler ve mesleki bağımsızlık içinde yürütmeleri öngörülmüştür. Ancak maddede bu kişilere ilişkin yeteri kadar iş güvencesi sağlanmadığından, görevlerini belirtilen yeterlikte yerine getirmeleri mümkün görülmemektedir. Bu nedenle tasarının 7. maddesine iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini yürütecek personel için asgari 2821 sayılı Sendikalar Kanununda işyeri sendika temsilcilerine sağlanan güvencelere benzer bir güvence sisteminin getirilmesinin uygun olacağı düşünülmektedir.
- Tasarının 16. maddesinin 6. fıkrasında gerek 2821 sayılı Sendikalar Kanunu ve gerekse 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikalar Kanunu hükümleri uyarınca yetkili sendika temsilcisinin bulunduğu işyerlerinde, iş sağlığı ve güvenliği çalışan temsilciliği görevini, işyeri sendika temsilcilerinin de yapabileceği öngörülmüştür. Bu düzenleme, işyerinde, işyeri sendika temsilcisi

bulunmasına rağmen işveren tarafından bir başka kişinin iş sağlığı ve iş güvenliği çalışan temsilcisi olarak görevlendirilmesini mümkün hale getirmektedir. Söz konusu fıkranın değiştirilerek sendikal örgütlenmenin olduğu tüm işyerlerinde yetkili sendikanın işyeri sendika temsilcisinin bu görevi yapması hükmüne bağlanmalı, işyeri sendika temsilcisi bu görevi yapamayacak durumda ise yine yetkili sendika tarafından görevlendirilen bir başka çalışanın bu görevi yapmasına yönelik düzenlemenin getirilmesini Konfederasyonumuz gerekli görmektedir.

- Tasarıda iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin hizmetlerin çalışma ve sosyal güvenlik bakanlığı tarafından yürütülmesi ve denetlenmesi öngörülmüştür. Her ne kadar tasarının 17. maddesinde ülke genelinde iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili politika ve stratejilerin belirleyerek tavsiyelerde bulunmak üzere Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyinin kurulması öngörülmüşse de, bu Konseyin yürütme yetkisi ve bağlayıcı karar alma yetkisi olmadığı için amaçlanan etkinlikte hizmetlerin yürütülmesinin mümkün olamayacağı düşünülmektedir.

İş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütülmesinin ve denetiminin sosyal taraflarında temsil edildiği özerk yönetim yapısına sahip bir kurum tarafından yerine getirilmesi halinde; bu hizmetlerin hiçbir etki altında kalmadan amaçlanan doğrultuda daha etkin verilmesi mümkün olabilecektir. Bu nedenle Bakanlık bünyesindeki İş Sağlığı ve Güvenliği Genel Müdürlüğünün, Bakanlığın ilgili kuruluşu haline dönüştürülmesi, Yönetim Kurulunun; (1) Bakanlık temsilcisi, (1) en çok üyeye sahip işçi sendikaları konfederasyonu temsilcisi, (1) en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikaları konfederasyonu temsilcisi, (1) en çok üyeye sahip işveren sendikaları konfederasyonu temsilcisi, (1) Esnaf ve Sanatkarlar Konfederasyonu temsilcisi ve (1) meslek odalarının kendi aralarında belirleyeceği temsilciden oluşması ve bu üyelerin 3 yıl süreyle görev yapmasının uygun olacağı düşünülmektedir. Söz konusu yönetim kurulunun görev ve yetkilerinin de kanunla belirlenmesi amaca daha uygun düşecektir.

- Tasarının 28. maddesinde 1 ila 9 çalışanı bulunan işyerlerinden çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için kanunun yayımı tarihinden itibaren 2 yıl sonra, tehlikeli veya az tehlikeli sınıfta yer alan işyerleri için ise kanunun yayımı tarihinden 3 yıl sonra, aynı maddenin (c) bendinde ise diğer

hükümlerinin kanunun yayımı tarihinden itibaren 1 yıl sonra yürürlüğe girmesi öngörülmüştür.

Ülkemizde ölüme ve sakat kalmaya neden olan iş kazalarının çok sıklıkla meydana geldiği hususunun dikkate alınarak çalışanların sağlığını doğrudan ilgilendiren söz konusu tasarının kanun olarak yayınlandığı tarihten itibaren makul bir süre sonra yürürlüğe girmesi Konfederasyonumuzca gerekli görülmektedir.

Anayasa Platformu Çalışmalarını Sürdürüyor

Kumlu: “Hazırlanacak anayasa, çalışanların örgütlenme ve toplu hareket haklarına imkan veren bir felsefeye de sahip olmalıdır.”

24

Anayasa Platformu adı altında bir araya gelen sivil toplum kuruluşlarının, “Anayasa Vatandaş Toplantıları”nın on üçüncüsü, İstanbul’da gerçekleştirildi. Daha önceki toplantılar, 8 Ocak’ta Ankara’da, 22 Ocak’ta Konya’da, 5 Şubat’ta Edirne’de, 19 Şubat’ta Diyarbakır’da, 4 Mart’ta İzmir’de, 8 Mart’ta Ankara’da, 11 Mart’ta Antalya’da, 25 Mart’ta Samsun’da, 1 Nisan’da Bursa’da ve 7 Nisan’da Trabzon’da, 15 Nisan’da Gaziantep’te düzenlendi. Toplantıların büyük bölümünde TÜRK-İŞ’i Genel Başkan Mustafa Kumlu, bazılarında ise Genel Mali Sekreter Ergün Atalay temsil etti.

Anayasa Vatandaş Toplantılarının on üçüncüsü ve sonuncusu, İstanbul’da Ataköy Atletizm Salonu’nda 28 Nisan 2012 günü düzenlendi. Toplantıya, Genel Başkanımız Mustafa Kumlu, TBMM Başkanı Cemil Çiçek, TBMM Anayasa Uzlaşma Komisyonu’nun AKP, CHP, MHP ve BDP’li üyeleri, Anayasa Platformu Üyeleri, yerel ve ulusal

sivil toplum kuruluşları temsilcileri ile vatandaşlar katıldı.

Toplantıda bir konuşma yapan TBMM Başkanı Cemil Çiçek, yeni Anayasa için çıktıkları yolun hayırlı olmasını dileyerek, “Bu süreci desteklediğimizi bu süreci gerçekleştirmek için sorumluluk üstlendiğimizi, bu sürecin başarıyla sonuçlanması içinde Türkiye’nin aynen bu huzurda gördüğünüz gibi bir tabloya bir atmosfere bir kardeşlik iklimine birlik ve beraberlik iklimine ihtiyacı var. Geldiğimiz bu noktada 2012 Türkiye’sinde Cumhuriyet ve demokrasi bizim kazanımımızdır” dedi.

Devletin, Cumhuriyetin, demokrasinin sahibi sizsiniz diyen Çiçek, “Bunu koruyacak ve kollayacak olanda sizlersiniz. Artık geldiğimiz noktada kimsenin bu değerleri korumak için kollamak için askıya almak için Türkiye’nin çağdaşlaşma mücadelesini tıkamak adına demokrasiyi askıya alma çabalarını sonlandırmamız gerekiyor. Bunları hatırlatmak için biz bu toplantılara katılıyoruz” şeklinde konuştu.

Toplantıda söz alan TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu şunları söyledi:

“Bugün burada Anayasa Vatandaş Toplantılarımızdan on birincisini gerçekleştiriyoruz. Amacımız, yapılacak yeni anayasanın en geniş kesimlerin görüşünü yansıtabilmesidir. Beklentimiz, yeni Anayasa’nın 12 Eylül’ün tüm izlerinden arınabilmesidir. Hepimiz, yeni Anayasa ile toplumun tüm kesimlerinin temel hak ve özgürlüklerinin güvence altına alınmasını istiyoruz. Hiç şüphesiz hazırlanacak anayasa, çalışanların örgütlenme ve toplu hareket haklarına imkân veren bir felsefeye de sahip olmalıdır. İşte tüm bu beklentiler ve daha fazlası için bir Anayasa değişikliği süreci yaşanmaktadır. Ve sizlerin bugün burada ortaya koyacağımız iradenin yeni anayasanın şekillenmesi açısından büyük önemi vardır. Bu önemin bilinci içinde olduğunuzu biliyor, katılımınız için sizlere teşekkür ediyorum. Gün boyu süreceğiniz çalışmalarında başarılar diliyorum, hepinizi saygıyla selamlıyorum.”

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Nazmi Irgat:

25

“Ulusal İstihdam Stratejisi alıŐma hayatını bozacak, emeğin kazanılmış haklarını yok edecek.”

TÜRK-İŞ Genel Teşkilatlandırma Sekreteri Nazmi Irgat, bir süredir gerçekleştirdiği teşkilat toplantılarına, İstanbul’da bulunan şubelerle devam etti. 28 Mart 2012 günü TÜRK-İŞ 1. Bölge Temsilciliğinde Sendikalarımızın İstanbul Şubelerinin başkanları ve yöneticileriyle bir araya gelen Irgat, alıŐma yaŐamın güncel sorunlarına değindi ve son geliŐmelerle ilgili TÜRK-İŞ’in görüşlerini aktardı.

TÜRK-İŞ 1. Bölge Temsilcisi Faruk Bykkcak ve Temsilci Yardımcısı Rahime Akdoğan’ın da hazır bulunduğu toplantıya 55 Şube Başkanı katıldı.

Irgat, toplantıda yaptığı konuşmada, Toplu İŞ İlişkileri Yasası ve Ulusal İstihdam Stratejisi hakkında TÜRK-İŞ’in görüşlerini aktardı. Ir-

gat, kıdem tazminatının fona dönüştürülmesi çabalarına dikkat çekerek, “İŞsizlik Sigortası Fonu’nun akıbetini hatırlattı ve “Hükümet yeleri, kıdem tazminatını işçilerimizin büyük çoğunluğunun alamadığını söylüyor. Kıdem tazminatının iŐletmelerimizin üzerinde ödeme baskısı oluŐturduĐunu ileri sürüyor. Kıdem tazminatı sorununu bir fon teşkil etmek suretiyle zmekten söz ediyor. Hükümet, İŞsizlik Sigortası Fonu’nun başına gelenleri unutuyor. Türkiye ne yazık ki fonlar konusunda sınıfta kalmıştır” dedi.

AKP Hkmeti’nin emek karşıtı uygulamalarına dikkat çeken Irgat, önümüzdeki dönemde, kıdem tazminatının fona devri, bazı iŐ haklarının budanması, taşeronlaşma, kayıt dışı çalışma ve güvencesiz istihdam gibi konularının gündem-

lerini oluŐturacaĐını kaydetti. Irgat, hkmetin bu emek karşıtı uygulamalarına karşı sendikaların cılıŐlıĐına da dikkat çekti.

Ulusal İstihdam Stratejisi adı altında getirilmek istenen düzenlemelerin altında çalışma hayatını ters yüz edecek, emeğin kazanılmış haklarını yok edecek uygulamaların yer aldığını da hatırlatan Irgat, “Bölgesel asgari ücret, esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaŐtırılması, özel istihdam bürolarınca işçi kiralama yetkisi getirilmesi işçi aleyhine uygulamaların başında geliyor” dedi. Irgat, “Devlet hizmet alımı yöntemiyle kamuda çalışanları taşeron ve güvencesiz çalıŐtırıyor, bunun yanında kıdem tazminatının fona devredilmesini de işçiye ‘güvence’ olarak yutturmak istiyor” diye konuştu.

Kayseri

Ağar: “İş sağlığı ve güvenliği sorunları ‘önce insan’ anlayışında odaklanan adaletçi, eşitlikçi ve katılımcı bir yaklaşımla çözülür.”

TÜRK-İŞ'in 2012 yılı dönemi İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Seminerleri'nin ikincisi 27-28 Mart 2012 günlerinde Kayseri'de yapıldı. Kayseri'nin ardından eğitimlere, 10-11 Nisan 2012 günlerinde Eskişehir'de ve 24-25 Nisan 2012 günlerinde Samsun'da yapılan “İş Sağlığı ve Güvenliği Kurullarında Görev Yapan İşçi Temsilcileri Eğitimi” ile devam edildi.

Kayseri ve Civarı Elektrik Dağıtım Şirketi Toplantı Salonunda verilen eğitim seminerinde konuşan TÜRK-İŞ Kayseri Bölge Temsilcisi Rifat Pekkan, son yıllarda ölümcül iş kazalarının ürkütücü boyutlara ulaştığını vurgulayarak, bu olumsuz tablonun önüne geçilmesi gerektiğini ifade etti.

Eskişehir'de Türk Metal Sendikası Toplantı Salonu'nda verilen eğitim seminerlerinin açılış konuşmasını yapan TÜRK-İŞ İl Temsilcisi Necat Kılıç, Türkiye'de sendikacılığın örgütlenmeden başlayıp hizmet üretimine kadar, bütün aşamalarının müzakere edilmesi gerektiğini ifade etti. Sendikal görevlerin tamamının önemli olduğunu belirten Kılıç, “Çünkü insana hizmettir, emeğe saygıdır. Bunun için hiçbir görevi ikinci

planda düşünemeyiz ama sendikacılığın içinde en önemli görev, işçi sağlığı ve iş güvenliğidir; çünkü insan için en önemli varlık sağlıktır” dedi.

Samsun'daki TÜRK-İŞ Eğitim Merkezi'nde düzenlenen eğitim seminerine Konfederasyona bağlı sendikaların başkan, yönetici ve iş sağlığı kurullarında görev yapan işçiler katıldı. İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Semineri'nin açılış konuşmasını yapan Türk-İş 6. Bölge Temsilcisi İsmail Ekşioğlu, iş sağlığı ve iş güvenliğine dair istatistiklerin iç açıcı olmadığını belirtti. Bunların emek kesimini derinden üzdüğünü ifade eden Ekşioğlu, “Ülkemizde her 6 dakikada bir iş kazası yaşanmakta, her 6 saatte 1 işçimiz hayatını kaybetmektedir. İş kazaları istatistiklerinde ülkemiz, Avrupa'da 1., dünyada da 3. sıradadır. Böyle bir ortam içinde iş sağlığından ve güvenliğinden nasıl bahsedilir. Bu sağlıksız güvencesiz ortamların iyileştirilmesini, iş kazalarının kader olmaktan çıkarılmasını, ölümlerin ve yaralanmaların derhal önüne geçilmesini acilen talep ediyoruz” dedi.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri Ramazan Ağar da, eğitim seminerlerine katılan işçilere TÜRK-İŞ'in ça-

lışmaları hakkında bilgi verdi. Ağar konuşmasında şu görüşleri dile getirdi:

“2010 yılı SGK istatistiklerine göre, 62.903 iş kazası, 533 meslek hastalığı olgusu meydana gelmiş, bunların 1.454'ü ölümlle sonuçlanmıştır. İş kazaları sonucu 1.976, meslek hastalıkları sonucu 109 kişi olmak üzere 2.085 kişi ise sürekli iş göremez hale gelmiştir. SGK verilerinin sadece sigortalıları kapsadığı, sigortalıların sayısının da yaklaşık 10 milyon kişi olduğu, buna karşılık toplam istihdamın yaklaşık 22.5 milyon kişi olduğu düşünülürse, gerçekte iş kazaları ve buna bağlı olarak ölümlerin, meslek hastalıklarının çok daha fazla olduğu anlaşılmaktadır.

ILO'nun hazırladığı “Güvenlik Kültürü Raporu”na göre, meslek hastalıklarının tümü, iş kazalarının yüzde 98'i önlenilebilir kazalardır. Nitekim son yirmi yılda iş kazalarında Japonya ve İsveç'te yüzde 20, Finlandiya'da ise yüzde 62 oranında bir düşüş olmuştur. Bunun nedeni daha az işçinin tehlikeli işlerde çalışması ve işyerlerinin daha güvenli hale getirilmesi olarak açıklanmaktadır.

Anılan ülkelerin tersine Türkiye’de meydana gelen iş kazalarında ve ölümlerde artış söz konusudur. Günümüzde özelleştirme, taşeronlaştırma, sendikasılaştırma ve esnek çalışma biçimleri Türkiye’de sağlıksız ve güvenliksiz bir çalışma hayatını işçilerimize dayatmaktadır. Türkiye’de kayıt dışı ekonominin var olduğu bir yapıda, sosyal güvenlik haklarına uyulmamakta, var olan haklar geriletmeye çalışılmakta, sigortasız, kaçak işçi çalıştırma her geçen gün yaygınlaşmaktadır.

Küreselleşen dünyada her alanda maliyetlerin düşürülmesi temel hedef haline gelmiştir. Maliyetlerin ilk düşürüldüğü alan ise iş sağlığı ve güvenliği alanıdır. Günümüzde açıklık ve iş kazası riski arasında tercih yapmaya zorlanan vatandaşlarımız, iş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin olmadığı işyerlerinde çalışmakta; ölüm, sakat kalma ve meslek hastalıklarına yakalanma riskiyle karşı karşıya bırakılmaktadırlar.

Nitekim son yıllarda Davutpaşa’da, Tuzla tersanelerinde, Bursa’nın Mustafakemalpaşa, Balıkesir’in Dursunbey ilçelerindeki kömür ocaklarında, Zonguldak Karadon’da, Ankara OSTİM’de, Adana Kozan’da meydana gelen iş

kazalarında ve patlamalarda onlarca işçimiz hayatlarını kaybetmiştir. En son 11 Mart 2011 günü İstanbul Esenyurt’ta bir AVM inşaatının şantiyesinde işçilerin kaldığı çadırda çıkan yangın sonucunda 11 işçimiz yanarak feci şekilde hayatlarını kaybettiler. Kendilerine Allah’tan rahmet, yakınlarına başsağlığı diliyorum.

SGK verilere göre, iş kazaları ve meslek hastalıkları sonucunda 2008 yılında 866 işçimiz hayatını kaybederken, 2010 yılında 1.454 işçimiz hayatını kaybetmiştir. Üç yılda iş kazaları nedeniyle hayatını kaybeden işçilerimizin sayısında yüzde 67.9 oranında artış gerçekleşmiştir.

Ülkemizde iş sağlığı ve güvenliği tablosunun olumsuz olmasının nedeni, bu alanda ciddi önlemlerin alınmamasıdır. Diğer bir deyişle, iş sağlığı ve güvenliği politikalarıyla stratejilerinin sosyal tarafların katılımlarıyla etkin bir biçimde uygulanmamasından kaynaklanmaktadır. Ülkemizdeki kayıt dışılık, taşeronluk ve örgütsüzlük iş kazalarını ür-kütücü boyutlara taşımaktadır.

TÜRK-İŞ olarak 4857 sayılı İş Kanununun içinde yer alan değil, örneklerini gelişkin AB ülkelerinde gördüğümüz müstakil bir İş Sağlığı

ve Güvenliği Kanununa ihtiyaç olduğunu dile getirdik ve talep ettik. Ulusal İş Sağlığı ve Güvenliği Konseyince de kabul edilmesine ve politika belgelerinde yer almasına karşın 2006 yılından bu yana bu Kanunu çıkaramadık. Geçen yıldan bu yana tek gündem maddesinin iş sağlığı ve güvenliği konusunun olduğu Üçlü Danışma Kurulu toplantıları yaptık. Son Üçlü Danışma Kurulu toplantısını 15 Kasım 2011 tarihinde gerçekleştirerek İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun kabul edilmesi yönünde önemli bir mesafe aldık.

Buna göre, kamu-özel, işçi-memur, küçük-büyük işletme ayrımı olmaksızın her işletme ve her çalışan iş sağlığı ve güvenliğinin koruyucu şemsiyesi altına alınabilecek. Bundan sonraki beklentimiz, Yasa Tasarısında herhangi bir değişiklik yapılmadan İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun Meclis’ten geçerek kabul edilmesidir. Bu hiç kuşkusuz ki bir başlangıçtır, bundan sonra yapılması gereken iş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili başta inşaat, maden ve tarım olmak üzere ILO Sözleşmelerinin ülkemiz tarafından onaylanması, Kanunun yanında gerekli tüzüğün ya da yönetmeliklerin sosyal tarafların, meslek birlikleri ve odaların temsilcilerinin katılımıyla hazırlanmasıdır.”

TÜRK-İŞ/Harb-İş İş Sağlığı ve Güvenliği Ortak Semineri

Ağar: “İş kazalarının temel nedeni olan kayıtdışılığı önlemek gerekir. Bunun yolu da, işçilerin sendikalı olmasından geçer. İşverenler sendikalı işçiden korkmamalı.”

TÜRK-İŞ ile Türk Harb-İş Sendikasının ortaklaşa düzenlediği İş Sağlığı ve Güvenliği Eğitim Semineri 24 Mart 2012 tarihinde Türk Harb-İş Sendikasının Yalova tesislerinde gerçekleştirildi. Seminere, TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri ve Yol-İş Sendikası Genel Başkanı Ramazan Ağar ve Yol-İş Sendikası yöneticileri, Türk Harb-İş Sendikası Genel Merkez ve şube yöneticileri, AK Parti Urfa Milletvekili Mahmut Kaçar, AK Parti Malatya Milletvekili Ömer Faruk Öz, MHP Bursa Milletvekili Necati Özensoy katıldılar. Ayrıca Milli Savunma

Bakanlığından İş ve İşçi İlişkileri sorumlusu uzmanlar da toplantıda hazır bulundu.

Seminer, Türk Harb-İş Genel Eğitim Sekreteri Hamza Akyüz'ün artan iş kazaları nedeniyle yapılan etkinliğin ne kadar anlamlı olduğuna vurgu yaptığı konuşması ile başladı. Türk Harb-İş Sendikası Genel Başkanı Bayram Bozal ise emeği ile geçinen insanların evine ekmek götürmek için her gün hayatlarını ortaya koyduğunu belirterek, “Bizler bir taraftan günde şu kadar işçi iş kazasıyla hayatını kaybetti derken, sönen ocakların ve yanan insanların

farkında olmuyoruz. Sanki üretim araçlarından birinde meydana gelen zararı ifade eder gibi şu kadar işçi öldü deyip geçiyoruz. Bir insanın ölümünün alemin ölümü olduğunu unutarak insan hayatını istatistiklerle ifade ediyoruz. İnsan hayatının bu kadar ucuzlatılmasını kabul edemiyorum” diye konuştu. İnsanı üretim araçlarından biri gibi düşünmemek gerektiğini anlatan Bozal, iş kazalarında kaybedilen insanların hiçbir para birimi ile karşılamayacağını söyledi.

TÜRK-İŞ Genel Eğitim Sekreteri ve Yol-İş Sendikası Genel Başkanı

Ramazan Açar ise yaptığı konuşmada iş kazalarında birinci sorumluluğun işverene ait olduğunu belirtilirken, iş kazalarının yüzde 90'ının örgütsüz işyerlerinde olduğunu ifade etti. Açar, "Sendikalardan neden korkuluyor? Yüzde 44 kayıt dışı çalışan var. Elbette iş kazaları olacak. Kayıt dışıdan şikayet eden Hükümet. İş kazalarının temel nedeni olan kayıtdışılığı önlemek gerekir. Bunun yolu da, işçilerin sendikali olmasından geçer. İşverenler sendikali işçiden korkmamalı. Sabancılar, Koçlar işyerlerinde sendika var diye iflas mı etti" şeklinde konuştu.

TBMM Aile Sağlık Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonu üyesi ve AK Parti Urfa Milletvekili Mahmut Kaçar ise konuşmasında Türkiye'deki iş kazalarının büyük çoğunluğunun daha fazla para kazanma hirsından kaynaklandığını söyledi. Partilerinin 'İnsanı yaşat ki devlet yaşasın' düsturundan hareket ettiğini belirten Kaçar, bundan dolayı bağımsız bir İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası çıkarmak

için çalıştıklarını ifade etti. Kaçar, "İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısı bakanlar tarafından imzalandı. Önümüzdeki günlerde TBMM'de görüşülmeye başlanacak. AB normları üzerinde hazırlanan bu yasa tasarısının Nisan ve Haziran ayları içinde kanunlaşacağını düşünüyorum" dedi.

TBMM Kamu İktisadi Teşebbüsleri Komisyonu üyesi ve MHP Bursa Milletvekili Necati Özensoy ise seminerde yaptığı konuşmada, geçtiğimiz yıl bin 944 işçinin iş kazası nedeniyle hayatını kaybettiğini bir o kadar işçinin ise iş yapamaz duruma geldiğini hatırlatarak, "Teröre dahi bu kadar can vermiyoruz. Gereken önlemler alınmadığı için buda bir anlamda terör" dedi. Özensoy, yaşanan büyük kazalardan hala Hükümetin ders çıkarmadığını ve gereken önlemleri almadığını belirterek, "Esenyurt'ta çadırda 11 işçi yanarak ölüyor. Ona rağmen bugün hala TOKİ'nin inşaatları dahil birçok yerde işçiler çadırda kalıyor" diye konuştu.

TBMM Milli Savunma Komisyonu Üyesi ve AK Parti Malatya Milletvekili Ömer Faruk Öz ise iş güvenliği için herkesin üzerine düşün yükümlülüğü yerine getirmesi gerektiğini vurguladığı konuşmasında şu görüşlere yer verdi: "Devlet yasayı çıkaracak. İşveren tedbirini alacak. İşçi ise bu tedbirlere uyacak. Ülkemizde günde 200 iş kazası olurken, yüzde 3'ü ölümlle sonuçlanıyor. Can taşıyoruz arkadaşlar. Dikkat etmemiz gerekiyor" diye konuştu.

Konuşmaların ardından gerçekleştirilen seminerde Ankara Meslek Hastalıkları Polikliniği Sorumlusu Dr. Engin Tutkun "İş Kazalarında Yeni Modeller", TÜRK-İŞ Uzmanı Özcan Karabulut "İş Sağlığı ve Güvenliği Yasa Tasarısının Değerlendirilmesi" ve Ankara Meslek Hastalıkları Hastanesi Başhekimisi Dr. Hınc Yılmaz da, "Meslek Hastalıklarında Genel Yaklaşımlar" başlıklarıyla birer sunum yaptılar. Seminerin ardından katılımcılara sertifika verildi.

TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu, Sendikacılık Akedemisi'ni ziyaret ederek kursiyerlerle bir araya geldi.

TÜRK-İŞ Sendikacılık Akademisi Açıldı

TÜRK-İŞ ve İstanbul Aydın Üniversitesi işbirliğiyle Türk sendikacılığında yeni bir aşama kaydedildi. TÜRK-İŞ Sendikacılık Akademisi kuruldu.

Akademinin eğitim çalışmaları, 10 Mart 2012 günü Aydın Üniversitesi'nin Florya Yerleşkesinde başladı. İlk eğitim çalışmasına TÜRK-İŞ Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Naci Önsal, İstanbul Aydın Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Erol Ulusoy, Gelişim Merkezleri Genel Koordinatörü Yrd. Doç. Dr. Ali İhsan Özeroğlu, Akademik Koordinatör Gülsüm Keske Vural ve yurdun çeşitli bölgelerinden gelen sendikacı kursiyerler katıldı.

Gelişim Merkezleri Genel Koordinatörü Yrd. Doç. Dr. Ali İhsan Özeroğlu, açılıшта yaptığı konuşma-

da, sendikacılığın ve sendikaların varlığının gelişmiş demokrasilerin göstergesi olduğunu vurguladı. Sendikacılığın gelişiminin çalışma barışının da bir teminatı olduğunu belirten Özeroğlu, 30 yıl sonra böyle seçkin bir eğitimi seçkin bir üniversite olan İstanbul Aydın Üniversitesi'nde başlatılmış olmasının gururunu yaşadıklarını belirtti.

Açılıшта söz alan Rektör Yardımcısı Erol Ulusoy da, ülkemizin vizyon ve misyon sahibi, bilginin peşinden koşan liderlerle kalkınacağını belirtti. Ulusoy, "Hangi alanda, hangi meslek grubunda olursa olsun, bilen ve bildiğini paylaşan bilinçli insanlar, topluma en iyi hizmet eden insanlardır" dedi. Ulusoy, TÜRK-İŞ ile İstanbul Aydın Üniversitesi arasındaki bu eğitim işbirliğinin, TÜRK-

İŞ Genel Sekreteri Pevrul Kavlak ve Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Naci Önsal'ın büyük desteği ve teşvikiyle sağlandığını söyledi. Bu işbirliğinin, Türk sendikacılığının gelişimine büyük katkı sağlayacağını vurgulayan Ulusoy, İstanbul Aydın Üniversitesi'nin bilginin toplumla paylaşılması konusunda her türlü akademik işbirliğine hazır olduğunu, çalışmalarına başlayan Sendikacılık Akademisinin, bu tür bir işbirliğinin en güzel örneği olduğunu belirtti. Ulusoy, eğitime katılanların, bugünkü durumları ile programın sonundaki durumlarını karşılaştırdıklarında, arada kişisel gelişimleri bakımından olumlu anlamda büyük bir fark görececeklerini de sözlerine ekledi.

TÜRK-İŞ adına söz alan Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Naci Ön-

sal ise uzun bir aradan sonra, genç sendika yöneticilerinin eğitimi konusunda İstanbul Aydın Üniversitesi ile başlayan işbirliğinin önemine dikkat çekerek, eğitim programına katılan genç sendikacıların Türkiye sendikacılık tarihine geçeceklerini söyledi. Türk endüstri ilişkiler sisteminin içinden geçtiği sorunlara değinen Önsal, Üniversite ile TÜRK-İŞ işbirliğinin önemini bir kez daha vurgulayarak, bu programın başarısının programa katılan genç sendikacılardan geçtiğini, yapılacak sınavlarda başarılı olurlarsa sertifika verileceğini hatırlattı. Önsal, programın özellikle TÜRK-İŞ yöneticileri tarafından izleneceğini de ifade ederek başarılar diledi.

Konuşmaların ardından, Sendikacılık Akademisi'nin ilk eğitimi yapıldı. İlk eğitim seminerleri, cumartesi ve pazar günleri günde 6 saat olmak üzere gerçekleştirildi.

Türkiye'de alanında önemli bir ihtiyacı karşılayan Sendikacılık Akademisi, toplam 12 hafta ve 144 saat sürecek programıyla, akademik bilgi ile donanmış geleceğin sendika yöneticilerinin yetiştirilmesi amaçlıyor.

Akademide, İş Hukuku, Sosyal Güvenlik, Endüstri İlişkileri, Muhasebe, İletişim Teknikleri, Çalışma Ekonomisi, Sendikacılık Tarihi, İş Sağlığı ve Güvenliği gibi dersler veriliyor.

Sendikacılık Akademisi'nde şu kursiyerler yer alıyor:

Ahmet Uçar (Yol-İş İstanbul 1 Nolu Şube Mali Sekreteri), Güven Aygün (Yol-İş İstanbul 2 Nolu Şube Mali Sekreteri), İbrahim Bölükbaş (Yol-İş İstanbul 3 Nolu Şube Mali Sekreteri), Mustafa Kaçar (Demiryol-İş İstanbul Şube Başkanı), Murat Salar (Türk Metal İstanbul

bul 1 Nolu Şube Başkanı), Özgür Elçi (Türk Metal Bolu Şube Başkanı), Yusuf Ziya Odabaş (Türk Metal Karadeniz Ereğli Şube Başkanı), Şahin Kaya (Türk Metal Sakarya Şube Başkanı), Naim Akın (Teksif Topkapı Şube Başkanı), Hatice Kılıç (Türk Metal Arçelik İşyeri Temsilcisi), Aziz Kayaalp (Tezkoop-İş İstanbul 1 Nolu Şube YK Üyesi), Tülay Fırat (Tezkoop-İş İstanbul 5 Nolu Şube YK Üyesi), Gültekin Bozan (Teksif Çorlu Şube Başkanı), Orhan Saltık (Şeker-İş Alpullu Şube Başkanı), Abdullah Yaşar (Tes-İş İstanbul 1 Nolu Şube Teşkilat Sekreteri), Ahmet Emer (Tes-İş İstanbul 3 Nolu Şube Eğitim Sekreteri), Ziya Nur Üzmez (Koop-İş Tekirdağ Şube Başkanı), Recep Torun (Koop-İş İstanbul 1 Nolu Şube Teşkilat Sekreteri) ve Murat Taşhıyurt (Şeker-İş Ankara Şube Başkanı).

TÜRK-İŞ Genel Sekreteri Pevrul Kavlak ve 1. Bölge Temsilcisi Faruk Büyükkucak kursiyerleri ziyaret etti.

“Bor madenlerinin özelleştirilmesi en değerli milli servetimizin heba edilmesidir.”

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 30 Mart 2012 günü Bor Madenlerinin özelleştirilmesi girişimleriyle ilgili bir açıklama yaptı. Yönetim Kurulu açıklamasında şunlara yer verildi:

“Bor madenleri, ülkemizin gözbebeği ve dünyada en fazla rezerve sahip olduğumuz, bütün maden tekelininin dikkatini üzerine çeken, paha biçilmez milli servetimizdir. Bu gerçekten hareketle devletçe işletilecek madenleri düzenleyen 2840 sayılı yasanın 2. maddesinde “Bor tuzları, uranyum ve toryum madenlerinin aranması ve işletilmesi devlet eliyle yapılır” hükmü yer almış, Türkiye’de bor madenlerinin kamulaştırılması ile başlayan bor üretim ve pazarlama faaliyetleri, ülkemizi dünya bor pazarında güçlü bir kaynak ve rakip haline getirmiştir.

Son on yıl içerisindeki tüm olumsuz koşullara rağmen bor işletmeleri halen karlılıklarını korumakta ve ülkemize son derece önemli döviz girdileri sağlamaktadır. Dünya bor rezervlerinin yüzde 73’ünü elinde bulunduran Eti Maden’e bağlı bor işletmelerinin hemen hepsi karlı kuruluşlardır. Dünya bor talebinin yaklaşık yüzde 40’ını Eti Maden, yüzde 27’sini RT Borax, yüzde 33’ünü de diğer üreticiler karşılamaktadır. Eti Maden’in bor satışları yıllık 2 milyon ton civarında gerçekleşmekte ve ülke ekonomisine yıllık yaklaşık 850 milyon dolarlık bir girdi elde edilmektedir.

Tüm bunlara rağmen, Hükümet, 2840 sayılı yasanın 2. maddesinde değişiklik yapmak üzere bir yasa tasarısı hazırlayarak TBMM’ye sevk etmiştir. Bu tasarı ile mülkiyeti ruhsat sahibinde kalmak üzere Eti Maden bünyesindeki bor ürünleri üretim ve zenginleştirilmesinin 3 ila 49 yıllık süre ile üçüncü şahıslara devredilmesinin yolu açılmıştır.

Konu ile ilgili olarak TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu üyeleri ile Türkiye Maden-İş Sendikası Yönetim Kurulu üyeleri, Eti Maden Genel Müdürü, Enerji Bakan Yardımcısı ve Enerji Bakanlığı Müsteşar Yardımcısı ile görüşmeler yapmıştır. Yetkililer, söz konusu yasa tasarısının bir özelleştirme mahiyetini taşımadığını, yapılmak istenenin kurumun ihtiyaçlarını karşılamaya ve üretimi artırmaya yönelik olduğunu belirtmiştir. Ancak TÜRK-İŞ ve Türkiye Maden-İş Sendikası yöneticileri söz konusu yasa tasarısının ucu açık bir düzenleme olduğunu ve sonuçta yapılmak istenen işlemin işletme hakkı devri ve kiralama yöntemleriyle örtüşen bir özelleştirme sonucunu doğuracağını belirterek, ‘Bor madenlerinin devlet eliyle işletilmesi Anayasa ve 2840 sayılı yasa gereğidir. Bu nedenle bu düzenleme hem Anayasa’ya hem de 2840 sayılı yasaya aykırıdır, daha önemlisi, Türkiye’nin gözbebeği madenlerin süreç içinde yabancı tekelin eline geçmesine yol açacak bir düzenlemedir. Mutlaka geri çekilmelidir’ şeklindeki görüşlerini dile getirmişlerdir.

Öngörülen kanun değişikliğinin yasalasması halinde yerli yabancı şirketlere devredilebilecek olan Eti Maden bünyesindeki bor ürünleri işletmeleri, madencilik konusundaki tüm uzmanların da kabul ettiği gibi, Türkiye için vazgeçilmez kaynaklardır. Bor madenlerimizin özel sektöre uzun vadeli taahhütlerle ve

rilmesi, dünya lideri olabileceğimiz bir sektörde uzun yıllar süren çabalar sonucunda elde ettiğimiz etkinliği olumsuz yönde etkileyecektir.

Kanun değişiklikleri yapılacaksa, borların satışı için değil Eti Maden’in teknolojik olarak önünün açılması, gerekli personel alımı, yatırımların yapılması ve uç ürün üretiminin artırılması için yapılmalıdır. Ham bor ihracatı yerine rafine bor ve özel bor ürünlerine yatırım yapılarak bor minerallerine dayalı tesislerin ülkemizde kurulması sağlanmalıdır. Bor ürünlerinin hammadde olarak kullanıldığı sanayi alanlarının gelişmesine yönelik yatırımlar teşvik edilmelidir. Türkiye’nin hedefi nihai ürün pazarları olmalıdır.

Bor madenlerimizin kamu eliyle işletilmesi sürdürülmelidir. TÜRK-İŞ Hükümeti, ilgili kanun değişikliğinden vazgeçilmeye ya da maddeyi endişeleri giderecek şekilde yeniden düzenlemeye çağırılmaktadır.”

Türkiye Maden-İş de Tepkili

Türkiye Maden İşçileri Sendikası da bor madenlerinin özelleştirilmesi girişimine tepki gösterdi. Sendikanın Yönetim Kurulu tarafından yapılan açıklamada şöyle denildi:

“Devletçe işletilecek madenleri düzenleyen 2840 sayılı yasada değişiklik öngören ve Bakanlar Kurulunda imzaya açıldığı belirtilen yasa tasarısının ülkemizin gözbebeği, dünyada en fazla rezerve sahip ol-

duğumuz, bütün maden tekellerinin gözünün üzerinde olduğu bor madenlerinin özelleştirilmesi sürecini başlatmaya dönük bir girişimdir. Türkiye Maden İşçileri Sendikası olarak, ülkemizin gözbebeği, paha biçilemez bu milli servetimizin özelleştirme girişimlerine karşı sendika olarak daha önceki girişimlere karşı verdiğimiz gibi, meşru, demokratik, kitlesel mücadelemizi sonuna kadar kararlılıkla veririz. Bundan hiç kimsenin şüphesi olmasın. Biliyoruz ki, milletimiz de, ülkemizin bugünü ve geleceğinde büyük öneme sahip olan bu vazgeçilmez milli servetimizin korunması konusunda çok hassastır. Bu konudaki hassasiyetini 2001 yılındaki özelleştirme girişimlerine karşı verilen mücadelede ortaya koymuştur. İnaniyoruz ki, bu duyarlılık bugünkü girişimlere karşı da ortaya konulacaktır.

Türkiye Maden-İş Sendikası açıklamasında, 2001 yılında bor madenlerinin özelleştirilmesine karşı sendika olarak, sektördeki diğer demokratik kitle örgütleri, bölge halkları ve siyasi parti teşkilatları ile dayanışma içinde verdikleri mücadelede, o dönem muhalefet partisi konumundaki AK Parti milletvekili ve teşkilatlarından da yoğun aktif destek gördüklerini ve AK parti'nin söz konusu dönemde bor madenlerinin özelleştirilmesine şiddetle karşı çıktığı belirtildi. Açıklamada, "Bugün ne değişti ki, bor madenlerinin özelleştirilmesine ciddi bir kapı aralayan yasa değişikliği yapılmak istenmektedir" denildi.

Öngörülen kanun değişikliğiyle yerli yabancı şirketlere devredilebilecek olan Eti Maden bünyesindeki bor ürünleri işletmeleri, madencilik konusundaki tüm uzmanların da kabul ettiği gibi, Türkiye için vazgeçilmez kaynaklardır. Bor madenlerimizin özel sektöre uzun vadeli taahhütlerle verilmesi, dünya lideri olabileceğimiz bir sektörde uzun yıllar süren çabalar sonucunda elde ettiğimiz etkinliği olumsuz yönde etkileyecektir.

Bor madenlerimizin kamu eliyle işletilmesi sürdürülmelidir. Bunun için öngörülen kanun değişikliğinden vazgeçilmelidir. Hükümetten, 2001 yılındaki duyarlılığı ile bu kanun değişikliğinden vazgeçmesini istiyor ve bekliyoruz. Özelleştirmeye kapı aralayan bu girişime sadece sendikamız, bor madenleri çalışanlarının değil, bu ülkenin çıkarlarını, geleceğini düşünen, ülkesini seven, ülkesinin çıkarlarını her şeyin üstünde tutan, çocuklarına daha zengin kaynaklara sahip bir Türkiye bırakmak isteyen bütün ülke insanının karşı olacağı ve demokratik, meşru mücadelemizin yanında olacağı inancı içindeyiz" denildi.

Petrol-İş'ten Eylem

Eti Maden İşletmeleri'nde özelleştirmenin önünü açacak yasal düzenlemeye karşı 27 Mart 2012 günü, Eti Maden'e bağlı Bandırma Bor ve Asit Fabrikaları İşletmesi'nde çalışan Petrol-İş üyesi işçiler yürüyüş ve miting düzenledi.

Yürüyüşün ardından Bandırma Cumhuriyet Meydanı'na gelen Petrol-İş üyesi Bor ve Asit Fabrikaları işçileri, burada eşleri, çocukları ve Bandırma halkı ile coşkulu bir buluşma gerçekleştirdi. Meydanda düzenlenen mitingin ilk konuşmasını Petrol-İş Bandırma Şube Başkanı İsmail Kayan yaptı. Kayan, "Mücadelemizi sürdüreceğiz. Bu mücadele burada kalmayacak, Ankara'ya kadar gideceğiz. 'Bor madenleri özelleşemez' diyeceğiz, 'Bor madenleri halkındır' diyeceğiz. Ölmek var, dönmek yok" dedi.

Kayan'dan sonra Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın bir konuşma yaptı. Öztaşkın, "Türkiye uluslararası alanda bir güç olmak istiyorsa, borları kendi elinde tutmak zorundadır. Borlar, devlet tarafından işletilmek durumundadır. Ancak borlar üzerinde yıllardır çeşitli oyunlar oynanmaktadır. Uluslararası şirketlerin borda gözleri var, bordan yararlanmamızı, yüksek katma değer elde etmemizi istemiyorlar" dedi. Öztaşkın, "Eti Maden'in büyük tekellerin taşeronu olmasına izin vermeyin, bora sahip çıkın" dedi. Hükümet yasayı geri çekmediği takdirde, Eti Maden'de çalışan tüm işçiler ve örgütlü diğer sendikalarla hareket edeceklerini söyleyen Öztaşkın, borda özelleştirme girişimine karşı onurlu bir gelecek için sadece Bandırma'yı değil tüm Türkiye'yi ayağa kaldıracaklarını belirterek konuşmasını sonlandırdı.

TÜRK-İŞ'ten İftira Haberlere Tekzip

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu 21. Olağan Genel Kurul öncesinde başlayan ve sonrasında da devam eden süreçte, TÜRK-İŞ Genel Başkanı ve Yönetim Kurulu üyelerini hedef alan yayınlar yapan Aydınlik Gazetesi'ni tekzip etti.

Gazetenin 17 Şubat 2012 tarihli nüshasında yayımlanan "Toplu İş İlişkileri Kanunu Tasarısı'nda sendikaların toplu iş sözleşmesi yapma yetkisini belirleyen yüzde 10 oranındaki ulusal barajın yüzde 3 oranına indirilmesi için Başbakan ile kıdem tazminatı ve ulusal istihdam stratejisi üzerinden pazarlık yapıldığı" iddiasına ilişkin Ankara 5. Sulh Ceza Mahkemesi'nden 12 Mart 2012 tarihinde alınan tekzip kararı gazetenin 22 Nisan 2012 günlü nüshasında yayımlandı.

Aynı gazetenin 16 Şubat 2011 tarihli nüshasında, TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu aleyhine yazılan yazıya ilişkin Ankara 14. Sulh Ceza Mahkemesi'nden 9 Mart 2012 günü alınan tekzip kararı gazetenin 28 Nisan 2012 tarihli nüshasında yayımlandı.

Aydınlik Gazetesi'nin, TÜRK-İŞ'in hükmü şahsiyetine ve yöneticilerine yönelik diğer maksatlı ve gerçek dışı yayınlara ilişkin yargı süreci devam ediyor.

T.C.
ANKARA
5. SULH CEZA MAHKEMESİ

DEĞİŞİK İŞ KARAR

DEĞİŞİK İŞ NO : 2012/296
HAKİM : SÜLEYMAN KAVAK 32457
KATİP : DERYA ERMİŞ 142286
TALEP EDEN : MUSTAFA KUMLU (Türk- İş Genel Başkanı)
VEKİLİ : AV.FERHAN TUNCEL
Bayındır Sokak No:10 Kızılay / Ankara
KARŞI TARAF : ANADOLUM GAZETECİLİK BASIM YAYIN SAN VE TİC
AŞ.
(Aydınlik Gazeteci Sorumlu Yazı İşleri Müdürü Mehmet
BOZKURT)
İstiklal Caddesi Deva Çıkmazı No:3/3 Beyoğlu / İstanbul
TALEP : Tekzip Kararı
TALEP TARİHİ : 09/03/2012
KARAR TARİHİ : 12/03/2012

Tekzip talebinde bulunan vekilinin dilekçesi ve eki belgeleri mahkememize tevzi edilmekle incelendi:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Cevap ve düzeltme talebinde bulunan vekili dilekçesi ile Aydınlik Gazetesinin 17.02.2012 tarihli nüshasında ' Emek Kürsüsü' isimli köşede Esin Turhan imzası ile yayımlanan ' Disk İçin Umutlandım' başlıklı köşe yazısında ' Toplu İş İlişkileri Kanunu Tasarısında sendikaların toplu iş sözleşmesi yapma yetkisini belirleyen yüzde on oranındaki ulusal barajın yüzde üç oranına indirilmesi için Başbakan' la kıdem tazminatı ve İluasal istihdam stratejisi üzerinden pazarlık Yapıldığı' şeklindeki haberin gerçeğe aykırı olduğunu, bu nedenle söz konusu haberin tekzipine karar verilmesi talebinde bulunmuştur.

5187 Sayılı yasanın 14. maddesinde gerçeğe aykırı yayın yapılması halinin tekzipine konu oluşturacağı hususu düzenlenmiştir. İncelenen dosya kapsamına göre köşe yazısında görüşme yapıldığı ve burada pazarlıkta bulunulduğu iddia edilmiş isede bu hususta somut veri bildirilmediği aksine bu görüşmenin tekzip isteyen tarafça kanıtlanması hususunun dile getirildiği görülmüştür.

Tüm bu hususlar birlikte değerlendirildiğinde gerçeğe aykırı bu hususun tekzipi yönündeki cevap ve düzeltme isteminin yayınlanmaması hususu yasaya aykırı görülmele mahkemeye cevap ve düzeltme hakkının yayınlanmasına karar verilmiştir.

HÜKÜM ; Gerekçesi yukarıda açıklandığı üzere;

- 1- Talep eden Mustafa Kumlu vekili Av. Ferhan Tuncel 'in tekzip talebinin **KABULÜNE**,
- 2- Tekzip metninin 5187 sayılı Basın Kanununun 14. maddesi uyarınca anılan gazetenin aynı sütununda ve aynı puntolarla **YAYIMLANMASINA**.
- 3- Kararın taraflara tebliğine,

İş bu karara 5651 sayılı yasa ile CMK 267-268 maddeleri uyarınca 7 gün içerisinde mahkememize verilecek bir dilekçe veya zabıt katibine yapılacak bir beyanın tutanağa geçirilmesi ve hakime onaylatılması suretiyle itirazının kabul olduğunu, itiraz merciinin Ankara Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesi olduğuna,

Dosya üzerinde yapılan inceleme sonucunda itirazı kabul üzere karar verildi:12/03/2012
Katip 142286
Hakim 32457

T.C.
ANKARA
14. SULH CEZA MAHKEMESİ

DEĞİŞİK İŞ KARAR

DEĞİŞİK İŞ NO : 2012/239

HAKİM : DENİZ GÜL 33453

KATİP : CEM ÇOMAK 141977

TEKZİP TALEP EDEN : MUSTAFA KUMLU, Bayındır Sokak No:10 Kızılay/
ANKARA

VEKİLLERİ : HALDUN FERHAN TUNCEL, Ankara Barosu
RAMAZAN SELÇUK EREN, Ankara Barosu

KARŞI TARAF : ANADOLUM GAZETECİLİK BASIM YAYIN SAN VE TİC
A.Ş. (AYDINLIK GAZETESİ), İstiklal Caddesi Deva Çıkmaz
No: 3/3 Beyoğlu/ İSTANBUL

TALEP : Tekzip Talebi

TALEP TARİHİ : 09/03/2012

KARAR TARİHİ : 09/03/2012

Tekzip talebinde bulunan Mustafa Kumlu vekilleri Av. H. Ferhan Tuncel ve Av. R.Selçuk Eren'in tekzip talepli dilekçesi ve eki belgeleri 09/03/2012 tarihinde mahkememize tevzi edilmekle, dilekçe ve ekleri incelendi:

GEREĞİ DÜŞÜNÜLDÜ:

Tekzip talebinde bulunan Mustafa Kumlu vekilleri Av. H. Ferhan Tuncel ve Av. R.Selçuk Eren'in 09/03/2012 havale tarihli dilekçelerinde, Aydınlik Gazetesi'nin uzunca bir süreden beri kasıtlı ve bilinçli olarak gerek TÜRK-İŞ Yönetim Kurulunu ve gerekse TÜRK-İŞ Genel Başkanı Mustafa Kumlu'yu kamuoyunda küçük duruma düşürmek ve işçiler nezdinde itibarsızlaştırmak gayreti ile gerçek dışı çeşitli isnat ve iddialarda bulunarak bu yönde yayınlar yaptığı, Aydınlik Gazetesi'nde 16/02/2012 tarihli nüsha ile yayınlanan Filiz Cemsu imzalı "F Tipi Kader Kimine Takkeli Ayva Yediriyor, Kimine Badem Bıyıklı Hurma" başlığı altında yayınlanan köşe yazısında "Birileri keteleri, keşkekleri afiyetle indiriyordur mideye. Mesela 40 milyon liralık mal varlığı iddiasıyla gündeme düşen Türk-İş Genel Başkanı Mustafa Kumlu -sendikacılığına- rağmen BİP TV'lerinin tezgahlarındaki tencereleri iştahla kaşıklayabilir. Bay Kumlu açtığında Samanyolu'nun "Yeşil Elma"sını arayarak villalarına yiyecek siparişleri de verebilir. Geçenlerde cemaat, 'Yeşil Elma'da fındıklı yaban mersinli kek, kesme kıymalı pizza, pekmezli kaymaklı armut tatlısı pişiriyordu emekçiler, emekliler, işsizler, öğrenciler tencerelerinde taş kaynatırlarken! Bir gün o kaynar taşlar tencerelerden fırlayacaklar! Bizden söylemesi ...Ta ki Nazım Hikmet'in 'Güneşin Sofrasında' sözünü ettiği demler gelene kadar" cümlesinin başından sonuna kadar talepte bulunan Mustafa Kumlu'nun şeref ve haysiyetini, eleştiri sınırını aşar ölçüde incitici nitelikte olduğunu, müvekkilin cevap ve düzeltme hakkının yerine getirilmesi için Aydınlik Gazetesine Ankara 6. Noterliğinin 21/02/2012 tarih ve 02742 yevmiye no'lu ihtarnamesi ile tekzip metni içeren bir ihtarname gönderildiği karşı tarafa 25/02/2012 tebliğ edildiği, ancak tekzip metninin yayınlanmadığından bahisle tekzip metninin bölünmeden bir bütün olarak

yayınlanması hususunda karar verilmesi mahkememizden talep edilmiştir.

Basının kamu adına ve onun yararlarını gözetmek sureti ile özgür biçimde yayın yapan ve olayları izleme, araştırma, değerlendirme, yayma ve böylece kişileri bilgilendirme, öğretme, aydınlatma yönlendirme yetki ve sorumluluğuna sahip bir güç olduğu, bu nedenle ayrı bir konumu bulunduğu, bu özelliği nedeniyle özgür olduğunun Anayasa'da ve Basın Yasasında ifade edildiği, ancak basının bu ayrıcalık taşıyan konumu ve özgürlüğünün tüm özgürlüklerde olduğu gibi sınırsız olmadığı, yayınlarında kişilik haklarına saygı göstermesi ve gerek Anayasa'nın Temel Hak ve Özgürlükler bölümünde yer alan ve gerekse Medeni Kanununun 24. ve 25. maddelerinde ve yine özel yasalarda güvence altına alınmış bulunan kişilik haklarına saldırıda bulunulmamasının da yasal ve hukuki bir zorunluluk ve gereklilik olduğu,

Basının haber verme fonksiyonunu yerine getirirken kullanacağı hakkın özel hukuk alanındaki sınırının gerçeklik, kamu yararı ve toplumsal ilgi, güncellik, konu ile ifade arasında düşünsel bağlılık kuralları ile çizilmiş ve belirlenmiş olduğu, bu koşullardan birini taşımayan yayının hukuka aykırı duruma düşeceği ve korunmayacağı, basın yoluyla şeref ve haysiyet veya özel yaşamı ihlal eden kamu yararı amacına ilişkin bir olay açıklamasının hukuka uygunluk yönünden değerlendirilmesi için, gerçeğe uygun olmasının kaçınılmaz olduğu, bu gerçeklik somut gerçeklik olmayıp görünürdeki gerçeklik ise de basının yayın yaparken objektif sınırlar içinde kalması, olay veya konu ile ilgili olan, görünen, bilinen her şeyin araştırılıp incelenmesi ve olayların olduğu biçimi ile yayınlanması gerektiği,

Bu durumda talepte bulunana düzeltme ve cevap hakkı tanınması gerektiği anlaşılmış, aşağıdaki hüküm kurulmuştur.

HÜKÜM: Yukarıda açıklanan nedenlerle;

1)5187 sayılı Basın Kanununun 14/4. maddesi uyarınca talepte bulunan MUSTAFA KUMLU vekillerinin düzeltme ve cevap hakkı kullanımını talebinin **KABULÜNE,**

2)Talepte bulunan vekili tarafından ibraz edilen, Ankara 6. Noterliğinin 21/02/2012 tarih ve 02742 yevmiye numaralı tasdikli Tekzip Metninin 5187 sayılı Basın Kanununun 14/1 ve 6. maddeleri uyarınca, mahkememiz kararına itiraz edilmediği takdirde kararın kesinleştiği tarihten, itiraz edilmesi halinde yetkili makamın kararının tebliği tarihinden itibaren en geç 3 gün içinde Aydınlik Gazetesi'nde ilgili köşe yazısının bulunduğu sayfada, aynı puntolarla ve aynı şekilde **YAYIMLANMASINA,**

Kararın taraflara tebliğine,

Evrak üzerinde yapılan inceleme sonunda kararın tebliğ tarihinden itibaren 7 gün içinde mahkememize verilecek bir dilekçe ya da zabıt katibine yapılıp tutanağa geçirilecek beyanla, Ankara Nöbetçi Asliye Ceza Mahkemesince yapılacak incelemeye tabi olmak üzere ve yasal süre içinde itiraz edilmediği takdirde bu süre sonunda kesinleşmek üzere itiraz yasa yolu açık olarak karar verildi. 09/03/2012

TEKZİP

Aydınlık Gazetesinin 17.02.2012 tarihli nüshasında "Emek Kürsüsü" isimli köşede Esin TURHAN imzası ile yayınlanan "DISK İÇİN UMUTLANDIM" başlıklı köşe yazısında, "Toplu İş İlişkileri Kanunu Tasarısında sendikaların toplu iş sözleşmesi yapma yetkisini belirleyen yüzde on oranındaki ulusal barajın yüzde üç oranına indirilmesi için Başbakan'la kıdem tazminatı ve Ulusal İstihdam Stratejisi üzerinden pazarlık yapıldığı" ileri sürülmektedir. Bu haber tümüyle hayal mahsulüdür. Şöyle ki;

1- Başbakan Recep Tayyip Erdoğan ile TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu arasında 31.01.2012 tarihinde gerçekleşen görüşmede kıdem tazminatı fonu ya da Ulusal İstihdam Stratejisi konulan gündeme gelmemiştir.

3- Kıdem Tazminatı ile ilgili olarak TÜRK-İŞ Genel Kurulu'nun "Kıdem tazminatına dokunmak genel grev nedenidir" şeklinde bir kararı vardır. Söz konusu kararın içeriği, "Kıdem tazminatı, Türkiye işçi sınıfının ve TÜRK-İŞ'in kırmızı çizgisidir. TÜRK-İŞ Genel Kurulu, bugün çalışanlar ve gelecekte çalışacak olanlar için kıdem tazminatının mevcut haliyle korunmasından yanadır. TÜRK-İŞ Genel Kurulunun, kıdem tazminatının fona devredilmesi, süresinin azaltılması gibi bu hakkın tasfiyesine ya da zayıflatılmasına yönelik her türlü girişimin karşısında, cevabı genel grev olacaktır." sözleriyle şekillenmiştir.

4- TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu'nun TÜRK-İŞ Genel Kurul Kararlarını pazarlık konusu yapma yetkisi yoktur.

5- TÜRK-İŞ, kıdem tazminatı konusunu da

içeren Ulusal İstihdam Stratejisi'nde yer alan emek karşıtı hükümlerin tümüne karşıdır ve karşı çıkış gerekçelerini de ilgili makamlara gönderdiği raporlarla açıklamıştır. Bu raporlar 21.06.2010 tarihinde Devlet Bakanı ve Başbakan Yardımcısı Ali Babacan'a 2010-392/32.04 tarih sayı ile; Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Ömer Dinçer'e ise 2010-391/31 tarih sayılı yazı ekinde gönderilmiştir. Söz konusu raporlar aynı tarihte kamuoyunun bilgisine sunulmuştur.

6- TÜRK-İŞ son olarak 08.02.2012 tarihinde yapılan Üçlü Danışma Kurulu toplantısında Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından sosyal taraflara verilen ve üzerinde görüş bildirilmesi istenen "Ulusal İstihdam Stratejisi Taslağı (2012-2023)" ile "Ulusal İstihdam Stratejisi Eylem Planı Taslağı (2012-2014)" metinleri ile ilgili olarak 14 Şubat 2012 tarihinde 2012-80/31 tarih sayı ile Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'na bir yazı yazmış, bu yazıda ulusal istihdam stratejisi taslağı ile eylem planında yer alan kıdem tazminatı başta olmak üzere emek karşıtı tüm hükümlere ilişkin daha önce bildirdiği karşı görüşleri hatırlatarak ilave bir görüş bildirmeyeceğini ifade etmiştir.

TÜRK-İŞ, işçi hak ve özgürlüklerini bugüne kadar Başbakanlar da dahil Hiçbir yetkili merci ile pazarlık konusu yapmamıştır ve yapmayacaktır.

Esin TURHAN imzası ile yayınlanan bu yazı gerçeğe aykırıdır ve hayal mahsulüdür.

Kamuoyuna duyurulur. 21.02.2012

Av Ferhan TUNCEL

TEKZİP

Aydınlık Gazetesi'nin 16.02.2011 tarihli nüshasında Filiz CEMSU imzasıyla ve "F Tipi KADER KİMİNE TAKKELİ AYVA YEDİRİYOR, KİMİNE BADEM BİYİKLİ HURMA" başlığı altında yazı ile müvekkilim Mustafa KUMLU hakkında eleştiri sınırını aşar ölçüde yorumlar yapılmıştır.

Filiz CEMSU, hayal gücüne dayanarak oluşturduğu yazısında, müvekkilimin şeref ve haysiyetini ihlal ederek, kamuoyunu yanıltmıştır. Bu nedenle bu yazı hakkında açıklama yapılması gerekliliği doğmuştur.

Bahsi geçen yazının bir kısmında yer alan; "40 milyon liralık mal varlığı iddiasıyla günedeme düşen Türk-İş Genel Başkanı Mustafa KUMLU" sendikacılığına rağmen BİP TV'lerinin tezgahlarındaki tenceleri iştahla kaşıklatabilir" cümlesinde, eser sahibi Filiz CEMSU; hayalî bir malvarlığı iddiasını tekrarlamaktadır.

Filiz CEMSU, "Bay Kumlu acıktığında Samanyolu'nun "Yeşil Elması" nı arayarak villasına yiyecek siparişleri de verebilir. Geçenlerde cemaat, "Yeşil Elma'da hindiki yaban mersinli kek, kesme kymalı pizza, pekmezli kay-

maklı armut tatlısı pişiriyordu, emekçiler, emekliler, işsizler, öğrenciler tencerelerinde taş kaynatırken! Bir gün o kaynar taşlar tencereden fırlayacaklar! Bizden söylemesi... Te ki Nazım Hikmet'in "Güneşin Sofrasında" sözünü ettiği demler gelene kadar" cümleleri ile müvekkilimin villasına sipariş verebileceğini buna mukabil başta emekçiler olmak üzere toplumun çeşitli kesimlerinin tencerelerinde taş kaynaklılarını, ilerî süreçte anlatılan konu ile tamamen alakasız olarak "Samanyolu TV" ve "Cemaat" ibarelerini kullanmaktadır.

Anlam bütünüğünden yoksun bu yazı ile; müvekkilim hem bir siyasi ve dini görüşün içine çekilmeye çalışılmakta ve hem de temsilcisi olduğu işçiler nezdinde; işçinin kamı açken tok gezen lider imajı yaratılmaya çalışılmaktadır.

Gazeteniz yazar Filiz CEMSU'nun, yorum köşesinde 16.02.2011 tarihinde yayınlanan haksız ithamlar nedeniyle müvekkilimin kişilik hakları zarar görmüştür. Yapılan gerçek dışı yorumlar eleştiri sınırını aşarak müvekkilimin şeref ve haysiyetini ihlal edici boyuta ulaşmıştır.

Kamuoyuna duyurulur. 21.02.2012

Mustafa KUMLU
Vekilli Av. Ferhan TUNCEL

DOSYA

GSS Uygulama Sorunları

Fatih Acar

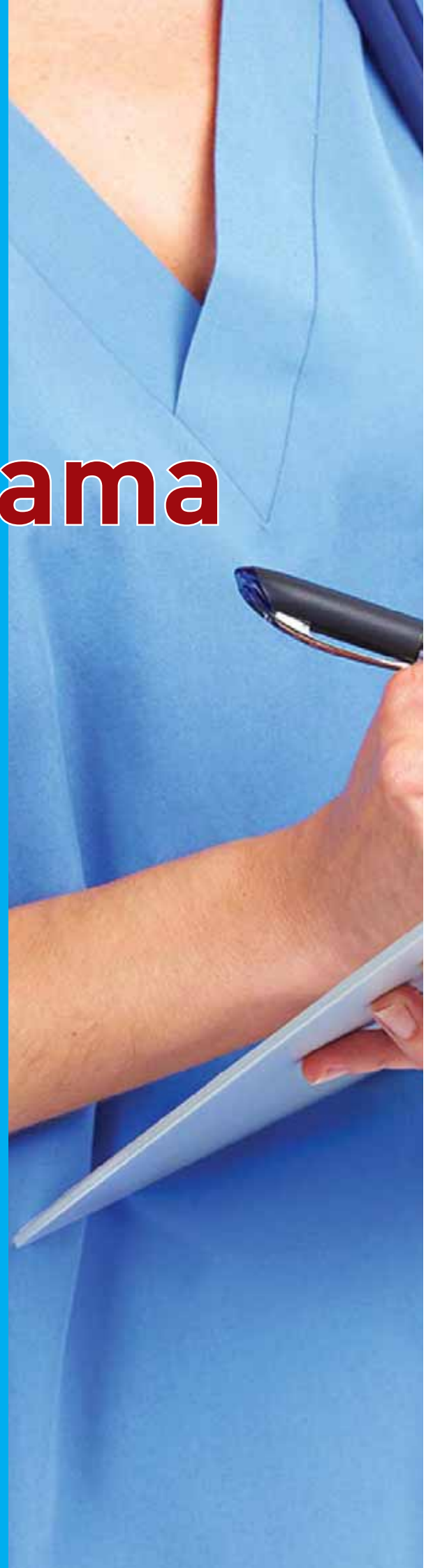
Dr. Eriş Bilaloğlu

Erdoğan olak

Kazım Ergün

Prof. Dr. Kadir Arıcı

Prof. Dr. Yusuf Alper

GSS Uygulama Sorunları

Editörden

İyi işleyen bir organizmanın devamı ve hastalanan kişinin tedavisinin sağlanmasını isteme hakkı olarak tanımlanan sağlık hakkı, yaşama hakkı ile yakın ilişki içindedir. Yaşama hakkından söz edebilmek için, kişinin sağlığının korunması gerekir. Gerek ruhsal gerekse de bedensel sağlığı bozulan kişinin çalışma gücünde meydana gelecek kayıplar onu gelirden yoksun bırakabileceği gibi karşılanması mümkün olmayan sağlık hizmeti masraflarıyla da zor durumda bırakabilir. Bu bağlamda yaşama hakkı göz önünde tutularak, önlemlerin önceden alınması ve sağlık hizmetlerinin kesintisiz verilmesi gerekir. Diğer bir ifade ile sağlık politikalarındaki temel yaklaşım tedavi edici hekimlik politikalarından çok koruyucu hekimlik politikalarının geliştirilmesi olmalıdır.

Sağlığı tek başına ele almak mümkün değildir. Zira sağlık, doğal kaynaklar, nüfusun yapısı, kişilik, kültür, çevre, davranış özellikleri, kalıtım ve sağlık hizmet birimleri ile karşılıklı etkileşim içinde psikososyal bütünü olan bir sistemdir. Bu nedenle, sağlığını kaybederek hastalanan bir kişinin durumu bireyselliğin ötesinde çevresini ve yaşadığı toplumu da olumsuz etkiler.

Toplumun tamamını kapsayan sağlık sistemleri bu nedenle önemli bir yere sahiptir. Sosyal güvenlik hukukunun temel ilkelerinden kişilerin sigortalı olmasının zorunluluğu bu olumsuzlukların etkilerini en aza indirmeyi amaçlar.

01.10.2008 tarihinde yürürlüğe giren 5510 sayılı Kanunda da sigortalılığın zorunluluğu ilkesi esas alınmıştır. Kanununun 92. maddesinde “Kısa ve uzun vadeli sigorta kapsamındaki kişilerin sigortalı ve genel sağlık sigortalısı olması, genel sağlık sigortası kapsamındaki kişilerin ise genel sağlık sigortalısı olması zorunludur. Bu kanunda yer alan sigorta hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmak, azaltmak, vazgeçmek veya başkasına devretmek için sözleşmelere konulan hükümler geçersizdir” hükmü yer almıştır.

5510 sayılı Kanun ile genel sağlık sigortasından yararlanacak olanlar önce ana gruplar halinde sıralanmış; işçi, memur, bağımsız gelir ve aylık almakta olanlar, isteğe bağlı sigortalılar, daha sonra da bu grupta yer almamalarına rağmen özel durumları nedeniyle (yoksulluk, muhtaçlık, vatana hizmet...) sağlık yardımı almaları gerekli görülenler tek tek sayılmış, son olarak da bütün bu bentlerin dışında kalan ve başka ülkede sağlık sigortasından yararlanma hakkı bulunmayanların genel sağlık sigortalısı sayılarak sağlık yardımlarından yararlanacağı belirtilmiştir.

Kanun metnine göre herkesin kapsama alındığı gözükse de uygulamada bazı farklılıklar olmuştur. 18 yaşından büyük çocuklar eğitimlerini tamamladıktan sonra, işsizler ve kısmi süreli çalışanlar ay içinde çalışmadıkları sürelerde sağlık hizmeti almazlarsa herhangi bir prim ödemek zorunda değildir. Yani kanunda belirtilen zorunluluk ilkesi kısmen esnetilmekteydi.

28.12.2011 tarihli 28156 sayılı resmi gazetede yayımlanan “Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik” ile birlikte sağlanan bu esneklik ortadan kaldırıldı.

Çalışmamızda Genel Sağlık Sigortası kapsamında meydana gelen değişiklikleri, alanında uzman akademisyen, bürokrat ve sivil toplum kuruluşu temsilcilerinin görüşleri ile değerlendirmeye çalıştık. Dosyamıza katkı sağlayan herkese teşekkürler.

Barış İyiyaydın

Genel Sağlık Sigortası Uygulaması

■ **Fatih ACAR** / Sosyal Güvenlik Kurumu Başkanı

Giriş

1/10/2008 tarihinden önce ülkemizde sosyal güvenlik hakkı, farklı sigorta kurumları tarafından sağlanmakta ve herhangi bir sosyal güvencesi bulunmayan vatandaşlar sağlık yardımlarından ancak 3816 sayılı Ödeme Gücü Olmayan Vatandaşların Tedavi Giderlerinin Yeşil Kart Verilerek Devlet Tarafından Karşılanması Hakkında Kanun uyarınca kendilerine verilen yeşil kart ile yararlanmaktaydılar.

Ülkemizdeki sigortalılara farklı sigorta kurumları tarafından hastalık sigortası kapsamında farklı şartlarla ve şekilde sağlanmakta olan sağlık hizmetleri ve tedavi yardımlarının, daha önceki uygulamalarda yaşanan sıkıntuların giderilmesi, tüm topluma ulaşılabilir ve eşit sağlık yardımlarının verilebilmesi amacıyla genel sağlık sigortası uygulaması ilk defa 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununda düzenlenmiştir. Kanun, 1/10/2008 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmesine karşın, genel sağlık sigortasına ilişkin hükümler ülkemizde ikamet eden herkesi kapsayacak şekilde Kanunun geçici 12'nci maddesinde öngörülen geçiş sürecinin sona erdiği 1/1/2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe girmiştir.

Uygulamanın yeni olması nedeniyle, ülkemizde ikamet eden ve 5510 sayılı Kanunun 60'nci maddesinde sayılan kişiler kademeli olarak kapsama alınmıştır.

Genel sağlık sigortası, Kanunun 4 üncü maddesinde belirtilen kişilerin çalışma ilişkisine bağlı olan zorunlu sigortalılık gibi zorunlu olan genel sağlık sigortası uygulaması, diğer sosyal sigorta kollarından farklı olarak toplumun tüm kesimlerini kapsama almayı amaçlamıştır. Türkiye'de ikamet edenler yabancı, vatansız/sığınmacı ve Türk vatandaşı ayrımı yapılmaksızın 5510 sayılı Kanun kapsamına alınmış ve kapsamdan çıkmak kişilerin tercihinine bırakılmamıştır.

5510 sayılı Kanunun 60'nci maddesi ile genel sağlık sigortası kapsamında olduğu tespit edilenlerin re'sen tes-cili yükümlülüğü getirilmiştir.

1/1/2012 Tarihinden Önceki Uygulamalar

1/1/2012 tarihi öncesi yeşil kart verilerek sağlık yardımı karşılanan 9.416.775 kişiden 2022 sayılı Kanun

hükümlerine göre aylık alan 1.342.027 kişi, vize işlemine tabi tutulmaksızın aylıkları kesilene kadar 1/1/2012 tarihi itibarıyla 60'ncü maddenin birinci fıkrasının (e) bendinin (3) numaralı alt bendinde kapsama alınmış, 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin ikinci fıkrasına göre görevlendirilen kişiler ile aynı Kanunun ek 16'ncü maddesine göre aylık alan 74.159 kişi görevlendirilmeleri sona erene ya da aylıkları kesilene kadar 1/1/2012 tarihi itibarıyla 60'ncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (9) numaralı alt bendinde kapsamına alınmıştır. 1/1/2012 tarihi öncesi yeşil kart verilerek sağlık yardımı karşılanan 8.000.589 kişi ise bu tarih itibarıyla Kanunun 60'ncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendinde kapsama alınmış ve vizelerinin dolacağı tarihe kadar bu bent kapsamında sağlık yardımlarından faydalandırılmaktadır.

Uygulamanın yeni olması nedeniyle Kanunun geçici 12'nci maddesinde öngörülen geçiş sürecinin sona erdiği 1/1/2012 tarihine kadar kişilerin, istekleri ya da 18 yaş altı çocuklarının sağlık hizmetlerinden faydandırılması halinde kapsama alınması öngörülerek daha önce hiçbir şekilde kapsama alınmayan sosyal güvencesiz kesim de kapsama alınarak kişilerin sağlık yardımlarına ulaşmaları sağlanmış ve sosyal devlet olgusu güçlendirilmiştir.

Öncelikle, Kanun öncesi sosyal güvenlik kurumları ile Kurumdan aylık ve gelir alanlar ile 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler. 3292 sayılı, 2330 sayılı, 2913 sayılı Kanunlarla Harp malûllüğü aylığı alanlar ile Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler, 1/7/2008 tarihinden itibaren, 4'üncü madde kapsamında zorunlu sigortalılar ile vatansız ve sığınmacılar 1/10/2008 tarihinden itibaren kapsama alınmıştır.

Diğer taraftan, geçici 12'nci madde ile geçiş sürecinin sona erdiği 1/1/2012 tarihine kadar dağınık yapıda farklı kamu kurum ve kuruluşları tarafından verilmekte olan sağlık hizmetleri ve tedavi yardımlarının Sosyal Güvenlik Kurumuna (SGK) devredilmesi öngörülerek tüm

sağlık hizmetleri ve tedavi yardımlarının Kurum tarafından sağlanması amaçlanmıştır. Bu amaçla Kurum, daha önce çalıştıkları kamu kurum ve kuruluşları tarafından sağlık hizmetleri ve tedavi yardımları sağlanan devlet memurları ile bunların bakmakla yükümlü olduğu kişileri 15/1/2010, Türk Silahlı Kuvvetlerinde görev yapan askeri ve sivil personeli, 15/10/2010 tarihinde devralarak genel sağlık sigortası uygulamasında zorunlu sigortalılar açısından Kanunun amacına uygun norm ve standart birliğini sağlamıştır.

Geçici 12'nci maddeye göre yeşil kart verilerek sağlık yardımları karşılananlar, 2022 sayılı Kanuna göre aylık alanlar, 442 sayılı Kanuna göre görevlendirilen köy korucuları ile aylık alanlar ve herhangi bir sosyal güvencesi olmayanlar ise; 1/1/2012 tarihi itibarıyla genel sağlık sigortası kapsamına alınmış ve bu tarihten itibaren SGK tarafından sağlık hizmetleri ve tedavi yardımlarından faydalandırılmaya başlanmıştır.

III. 1/1/2012 Tarihinden Sonraki Uygulamalar

1/1/2012 tarihi itibarıyla herhangi bir sosyal güvencesi olmayan ve 5510 sayılı Kanunun 60'ncü maddesinin (g) bendi kapsamında genel sağlık sigortalısı sayılan vatandaşlarımız, 1/1/2012 tarihi itibarıyla bu bent kapsamında tescil edilmiştir. Bu kişilerin gerçek gelir durumlarının tespitine yönelik Kanunda öngörülen gelir testi işlemlerinin yapılması, 3/6/2011 tarihli ve 633 sayılı KHK ile Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının görev alanı arasında sayılması nedeniyle bu kişilere, genel sağlık sigortası uygulaması hakkında bilgi verilerek, gelir testi yaptırmak isteyenlerin 28/12/2011 tarihli ve 28156 sayılı Resmi Gazetede yayımlanan Genel Sağlık Sigortası Kapsamında Gelir Tespiti, Tescil ve İzleme Sürecine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmelik uyarınca bir ay içinde Adres Kayıt Sisteminde (AKS) kayıtlı bulunan ikamet adresinin bulunduğu yerdeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfına başvurmaları gerektiği bildirilmiştir.

Diğer taraftan, uygulamanın yeni olması ve vatandaşlarımızın bildirimde bulunmaması nedeniyle idari para cezasına maruz kalmamaları için 6111 sayılı Kanunla 5510 sayılı Kanunun 61'inci maddesinde yapılan değişiklik sonucunda, 60'ncü maddenin birinci fıkrasının (g) bendinde sayılanların tespiti Kurum tarafından yapılmaktadır. Bu düzenleme ile bu kapsamdaki sigortalılarımız tespit edilerek genel sağlık sigortalısı olduğu, diğer kapsamdaki genel sağlık sigortasından yararlanma haklarının sona erdiği tarihten itibaren 60'ncü maddenin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında Kurumca re'sen tescil edilmekte ve sağlık yardımlarından faydalandırılmaktadır.

Herhangi bir sosyal güvencesi olmadığı tarih itibarıyla 5510 sayılı Kanunun 60'ncü maddesinin (g) bendi kapsamında Kurum tarafından re'sen tescil edilen vatandaşlarımızın, Kurumumuz tarafından Kanunun 60'ncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında re'sen tescil edildiği ve gelir testi yaptırmak istemeleri halinde "yazımın" kendilerine "tebliğ" edildiği tarihten itibaren "bir ay" içinde AKS'de kayıtlı bulunan ikamet adresinin bulunduğu yerdeki sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıflarına başvurarak gelir testi yaptırmaları, hem Kurumumuz hem de vatandaşlarımızın gerçek gelir durumlarına göre prim ödemelerini sağlamaktadır.

Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakfına başvurarak gelir testi yaptıran vatandaşlarımızdan gelir testi sonucunda aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olduğu tespit edilenler, Kanunun 60'ncü maddesinin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi kapsamında tescil edilerek prim ödemeksizin sağlık yardımlarından faydalandırılmaktadır. Genel sağlık sigortasının uygulanmaya başladığı 1/1/2012 tarihinden bugüne kadar 4.839.284 kişi, prim ödemeksizin sağlık yardımlarından faydalandırılmaktadır.

Aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden fazla olduğu tespit edilenler ise, Kanunun 60'ncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında tescil edilmektedir. Bu kişilerin ödeyecekleri aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden fazla olduğu tespit edilenler ise, Kanunun 60'ncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında tescil edilmektedir. Bu kişilerin ödeyecekleri prim miktarı, *aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarına* göre değişmektedir. Şöyle ki;

- Asgari ücretin üçte birinden asgari ücrete kadar olduğu tespit edilenler, Kanunun 82'nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının üçte biri üzerinden (35,46-TL),
- Asgari ücretten asgari ücretin iki katına kadar olduğu tespit edilenler, Kanunun 82'nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarı üzerinden (106,38-TL),
- Asgari ücretin iki katından fazla olduğu tespit edilenler, Kanunun 82'nci maddesine göre belirlenen prime esas günlük kazanç alt sınırının otuz günlük tutarının iki katı üzerinden (212,76-TL),

prim ödeyerek kendileri ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler de dahil olmak üzere 1/1/2012 tarihinden

bugüne kadar 2 milyon 203 bin 112 kişi 35,46-TL, 263 bin 348 kişi 106,38 TL ve en yüksek olan 60/g-3 seviyesinden ise 54 bin 378 kişi 212,76 TL ödeyerek sağlık yardımlarından faydalandırılmaktadır.

Kişilerin gelir testi yaptırmak istememeleri ve beyanda bulunmamaları halinde ise, aile içindeki gelirin kişi başına düşen aylık tutarının asgari ücretin iki katından fazla olduğu kabul edilerek ödeyecekleri prim tutarı kendilerine bildirilmekle, primlerini ödemeleri halinde bakmakla yükümlü olduğu kişilerle birlikte sağlık yardımlarından faydalandırılmaktadır.

Kanunun 92'nci maddesine göre genel sağlık sigortalılığının sona ermesi söz konusu değildir. Ancak, kişinin ikametinin yurtdışına çıkması, ölümü ya da genel sağlık sigortalısı sayılmaması veya genel sağlık sigortası kapsamı dışına çıkması halinde genel sağlık sigortalılığı sona erer. Kanun, genel sağlık sigortalısı sayılanlarda olduğu gibi kimlerin genel sağlık sigortalısı sayılmayacağını da tek tek düzenlemiştir. Buna göre;

- Hükümlü ve tutuklular,
- Er ve erbaşlar ile yedek subay okulu öğrencileri,
- Geçici görevli olarak ülkemize gelen ve yabancı ülkede sosyal sigortaya tâbi olduğunu belgeleyen kişiler,
- Kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilen ve temsilciliğin bulunduğu ülkede sürekli ikamet izni veya bu devletin vatandaşlığına geçenler,
- Türk uyruklu sözleşmeli personelden, bulunduğu ülkenin sosyal güvenlik kurumunda sigortalı olduğunu belgeleyenler ile sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde ve temsilciliğin bulunduğu ülkenin ilgili mevzuatı gereği bulunan ülkede sosyal sigorta kapsamında olanlar,
- Ülkemizde oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan ve yerleşim süresi bir yılı geçmeyenler,
- Yasama Organları Üyeleri ile açıktan Bakanlık görevine atanmışlar ve bunlardan görevi sona erenler ile bunların emeklileri, bakmakla yükümlü oldukları aile fertleri, dul ve yetimleri,
- Anayasa Mahkemesi Başkanı ve üyeleri ile bunların emeklileri ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler

genel sağlık sigortalısı ve genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılmamaktadır. Bu ki-

şiler, bu durumlarının ortadan kalktığı tarih itibarıyla Kanunun 60'ncü maddesinin birinci fıkrasının (d) ya da (g) bendi kapsamına alınmaktadır.

Geçiş sürecinin sona ermesi ile birlikte geçici 12'nci madde gereği sağlık yardımları ilgili kuruluşlar tarafından sağlanan öğrenciler, asker eşleri ve uzman çavuş ya da sözleşmeli subay olarak TSK'da görev yapan ve sağlık yardımları TSK tarafından sağlananlar da 1/1/2012 tarihi itibarıyla genel sağlık sigortası kapsamına alınmıştır. Bu kişilerden, bakmakla yükümlü olunan kişi olarak sağlık yardımlarından faydalanma hakkı bulunanlar, bakmakla yükümlü olunan kişi olarak; bulunmayanlar ise Kanunun 60'ncü maddesinin birinci fıkrasının (g) bendi kapsamında tescil edilerek sağlık yardımlarından faydalandırılmaktadır.

IV. Değerlendirme

1/10/2008 tarihinde 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girmesinden önce de sosyal güvenlik kanunları kapsamında çalışanların ve bakmakla yükümlü oldukları kişilerin sağlık güvencesi bulunmaktaydı. Ancak, 3816 sayılı Kanun kapsamında kendilerine yeşil kart verilenler dışında, sosyal güvencesi olmayanların sağlık güvencesi de bulunmamaktaydı. Genel sağlık sigortası uygulaması ile bu durumdaki kişiler de kapsama alınarak sağlık yardımlarından faydalanmaları sağlanmıştır. Ayrıca, genel sağlık sigortası uygulaması, zorunlu sigortalılık olması nedeniyle özel sağlık sigortası bulunanları da kapsamaktadır.

Genel sağlık sigortası uygulaması ile kapsamda sayılan herkesin gelirin göre prim ödeyerek koruyucu sağlık hizmetleri, hastalık ve analık hallerinde ayakta veya yatarak tedavi hizmetlerinde Kanunun 63'ncü maddesinde düzenlenmiş olan sağlık hizmetleri ve aynı maddede belirtilen şartların bulunması halinde üreme yöntemi tedavisinden tüm kamu hastanelerine ve Kurumun anlaşmalı olduğu özel hastanelerden istediklerine müracaat ederek faydalanması sağlanmıştır.

V. Sonuç

Genel sağlık sigortası uygulamasıyla ilk defa toplumda yaşayan tüm bireyler sosyal güvenceye kavuşturulmuştur. Toplumdaki tüm bireylerin sosyal güvence kapsamında olması, devletin sağlık politikalarının rasyonel ve uzun dönemli oluşturulmasını sağlayacak, toplum sağlığını tehdit eden durumlarda en kısa sürede önlem alınmasını ve kişilerin korunmasını sağlayarak ülkemizde sağlıklı insanlardan oluşan bir toplum ve sağlıklı nesillerin oluşturulması sağlanacaktır.

Genel Sağlık Sigortası: Kimin İhtiyacı?

■ Dr. Eriş BİLALOĞLU / Türk Tabipleri Birliği Merkez Konseyi Başkanı

Elbette her uygulamanın artı ve eksi yönlerinden söz etmek mümkün. Ancak bu tarz bir değerlendirme özünde eksi olan bir politikanın sürdürülmesine katkı sunabiliyor ve o nedenle eksik/hatalı oluyor. 25 sene önce Özal'lı yıllarda KİT'ler (Kamu İktisadi Teşebbüsleri) tartışılır, “Çağımızda nerede görülmüş, artık devlet süt mü satar/et mi satar/ayakkabı mı yapar?” vb. ile başlayıp KİT'lerin verimsizliği, kamunun kötülüğü anlatılır ve özelleştirilmesi/satılması gerektiği vaaz edilirdi. Duyarlı akademisyenler de oturup ince ince hesaplarla KİT'lerin aslında verimsiz olmadığını ispata çalışırlardı. Bu tartışmanın kendisi KİT'ler hakkında bir gölge/soru işareti doğururdu. Temel soru yani neden bu isteniyor, kim istiyor, kimin ihtiyacı, soruları kenara itilip bu “zorunluluktur ve tartışalım” söylemi ağır basardı. Oysa bugün çok net biliyoruz ki bu bir satma politikasının parçasıydı hem de sadece maddi varlıklarla sınırlı olmayan...

İşte Genel Sağlık Sigortası (GSS) Yasasında çok sayıda maddesi olan, pratikte neredeyse hemen her gün değişen bir uygulamanın yaşandığı, dört yıl önce söylenenlerle bugün yapılanların arasında epeyce fark olan, giderek de farkın vatandaşın aleyhine arttığı/artacağı bir durumla karşı karşıyayız. O nedenle artı ve eksilerden çok bu işin kendisi sonuç ve öz olarak artı mı eksi mi ya da “bindik bir alamete, gidiyoruz nereye” sorusuna cevap vermeye çalışacağım.

Sağlık... Hep böyle söylüyoruz, her işin başı. Ama gündelik yaşamda böyle mi oluyor, kuşkulu. Birçok gerekçeyle sağlığımızı göz ardı edebiliyoruz. Tek tek bireylerin şu ya da bu gerekçeyle göz ardı ettiği sağlık aslında bireylerin ötesinde bir toplumsal başlık. Yanlış anlaşılmasın, her insanın kendi sağlığı konusunda özenli olmasını, sorumluluklarını önemsizleştiren bir ifade de bulunmuyoruz. Sadece asıl vurgunun sağlığın toplumsal yönüne yapılmasına ve bu çerçevede de kamusal önemi-ne dikkat çekiyoruz.

Neden? Çok açık. 1980'lerden bu yana dünya ölçeğinde birey “yeniden keşfedildi”. Eş zamanlı olarak bireysellik öne çıkartıldı ve bir süsleme aracı olarak özgürlük, bireyin kişisel iradesi, bireyin kendini var etmesi vb. argümanlarla “zenginleştirildi”. Bu yapılanın ideolojik

olduğu tartışma götürmez. İşte yaratılan bu ideolojik bombardımandan sağlık da nasibini aldı. Genel Sağlık Sigortasını (GSS) Türkiye’de destekleyenler (ki başta büyük patronlar gelir) şu cümlelerle dile getirdiler: **GSS kişi bazında sağlık riskinin yönetildiği bir yapıdır!**

Ne güzel, insanlar sağlık risklerini(?) -başka hiçbir kimse karışmadan- kendi başlarına, özgürce, yönetebilecekler; bundan iyisi can sağlığı! Doğrusu bu cümlenin Türkçesi şuydu: “Siz işçiler, emekçiler, yoksullar, işsizler, sürekli hastalığı olanlar, çok hastalanan yaşlılar vb. üzerimizde yükünüz, yüksünüz. 1980'lere kadar sınıf mücadelesi içerisinde bunu ifade edemiyorduk ama artık koşullar buna elveriyor. Kendi başınızın çaresine bakın. Biz buna kendi sağlık risklerinizi siz yönetin diyoruz, daha ne istiyorsunuz, **yani ne kadar paranız varsa o kadar hasta olabilirsiniz**, o kadar risklerinizi yönetebilirsiniz.”

İyi ama adı bireysel sağlık sigortası değil ki, genel sağlık sigortası? Haklısınız genel denerek bir kapsayıcılık ifade ediliyor ve bu da bizi kandırıyor. Oradaki genelin anlamı bütün sağlık sorunlarınızı kapsıyor anlamını taşıyor. Oradaki genelin anlamı herkesten para alınacak, zorunlu, kaçamazsınız demek oluyor. Zaten isimde yer alan sağlık kelimesi de sağlığı değil hastalıkları ifade ediyor. Bu bir hastalık sigortası. Sigorta sözcüğü de sizi korumaktan çok piyasacı bir sağlık sisteminden kazananları, özel sağlık sigortalarını, kısacası sermayenin halka daha az kaynak ayırmasının ve daha çok kazanmasının sigortası anlamını taşıyor.

Kuşkusuz bu sürecin ekonomi-politiğini okumak için berrak bir şekilde anlaşılmasını sağlıyor. İşçiler emekçiler bilirler, mesele ekmek kavgası meselesidir. Yapılan her yasa ekmeğin bölüşümünde karşılık bulur. O nedenle kestirmeden söylemekte yarar vardır: Genel Sağlık Sigortası da (yasası da) bu amaçla çıkartılmıştır. **Sermaye sağlık hizmetlerinin finansmanı için çok daha az para ayırmak ve çok daha fazla vatandaştan almak, sağlık hizmetlerini olabildiğince piyasalaştırmak, hizmet sunumunda her türlü süreçten rant elde etmek istiyor.** Bu doğruysa, GSS'nin özü bu ise (ki her türlü kanıtla bu ortadadır) biz bunun artılarını ne kadar tartışabiliriz? Sürecin bir aşamasındaki, o döneme ait olumluluğu nasıl “artı” olarak yorumlayabiliriz?

Önce şöyle denir (bizde de dendi): Herkesi kapsıyor, bütün hastalıkları, vatandaşın/hekimin parayla ilişkisi kalmayacak, özel hastanelerde bir miktar (o da öyle fazla değil, bir miktar) otelcilik hizmetleri için fark vereceksiniz.

Sizden-bizden vergi alınıyor. Niye? Cebimizdeki nüfus cüzdanı ne işe yarıyor? Sağlık, eğitim başta olmak üzere hizmet verilsin diye. Yetmiyor, Türkiye en adaletsiz, eşitsiz olan dolaylı vergilerde dünyada en önde gidiyor. Benzine, telefon, doğalgaza zam vb. derken zaten en fazla parayı vatandaş çekiyor. Hayır, bu verdiğiniz para sağlık hizmetine ulaşmak için yetmez diyorlar, dediler. “Çünkü sağlıkta masraflar çok, Amerika bile yetişemiyor!”

O nedenle prim vereceksiniz, gelire göre. Yeter mi? Yetmez. Muayenede -sürekli artan- katkı payı, ilaçta -sürekli artan- katılım payı, fark ücreti ve tamamlayıcı sigorta. Yani **GSS'nin teminat altına aldığı kapsamın daraltılıp, her hastalığın sigortası olmaktan cayıp daha fazlası için özel sağlık sigortalarına sigortalanmak. Önümüzdeki günler tamamlayıcı sigorta güzellemelerinin ve zorlamalarının yaşanacağı bir dönem olacak kısacası.**

Başta böyle demiyorlardı. Sağlık Bakanı aile hekimleri ücretsiz diyordu, özel hastanelerde en fazla yüzde 30 fark alınabilir daha fazla alınıyorsa oralarda sağlık hizmeti değil başka işler vardır diyordu. Şimdi resmen yüzde 90 oldu.

Bir kez daha söyleyelim, bu yazıda aktardıklarımı rakamlar, kanıtlarla, belgelerle aktarmak mümkün.

Başta dönemim: GSS'nin artıları ve eksikleri nelerdir? İşçi açısından, sermayedarlar dışındaki yüzde 99 açısından

dan sürekli eksilen, kaybedilen, daha fazla paralı hale dönen bir sistemdir GSS. İşin başında kandırmak için iyi, olumlu kimi şeyler varsa da bunlar yıllar içerisinde azalmaktadır, kalkacaktır. GSS'de “artı” bulan varsa bilin ki ekmeğin paylaşımında sizden, işçiden yana değildir.

Yıllardır hepimize o an için geçerli kimi olumlulukları göstererek işin aslını gizlediler.

Böyle söyleyince hep söylenir “daha önceki kötü durumu mu savunuyorsunuz” diye. GSS öncesi de olumsuzdu ve kasıtlı olarak/bir politika olarak var olan daha da kötüleştirildi yıllarca. Şimdi kurulan GSS özünde sağlık hakkının bize parayla satılması olup giderekte pahalılaşacak bir genel soygun sistemidir.

İyi de bugün GSS var, yürürlükte ve ne yapmalıyız?

Türk Tabipleri Birliği hastaneler başta olmak üzere hizmet alırken GSS nedeniyle günlük yaşanan sorunlar için her an başvurulacak güvenilir bir danışma hattını yer almak isteyen bütün işçi örgütlerinin de katılımıyla kurmak için çalışmalarına başlamıştır. Bu danışma hattıyla hizmet alırken karşılaşılan sıkıntılarda, geçerli mevzuat, uygulamada sizlerin yararını gözeterek yorumlanarak bilgi verilecektir. Ancak bilinmelidir ki mevzuatı yapanlar sürekli daha fazla kaynak aktaracak tamamlayıcı sigorta vb. “çözümler” önerecek, sendikaların bu tür girişimlerde ön ayak olmalarını isteyerek, yöneticilere siz de kazançlı çıkarsınız(!) diyerek akıl vereceklerdir.

Bizce işçilerin akli işçilere yeter. TTB'nin beklentisi her yerde sizlerin katılımı/öncülüğüyle Sağlık Hakkı Meclisleri kurarak herkes için eşit, ücretsiz, nitelikli, ulaşılabilir bir sağlık talebi mücadelesini gerçekleştirmektir.

Genel Sağlık Sigortası Hakkında

■ Ecz. Erdoğan ÇOLAK / Türk Eczacılar Birliği Başkanı

Sağlıkta dönüşüm tamamlanıyor. Geçtiğimiz dönemde, sağlık alanında yaşanan dönüşüm, temel olarak hekim, eczacı ve hastanın aleyhine çok kuvvetli unsurlar barındırdı, son süreçte yaşanan gelişmeler, bu aleyhte dönüşümün devam edeceğini gösteriyor. Her şeyden önce, bir dönüşüm birilerinin aleyhine işliyorsa, lehine işlediği kesimlerden söz etmek gerekir. İstatistikler açıkça gösteriyor ki, bu dönüşümden kazanan ne

kamu, ne de sağlık çalışanları olmuştur. Bu dönüşümün kazananları şirketler ve şirketleşen sağlığın yeni sahipleri olmuştur.

Dünyada egemen yeniden yapılanmanın ana özellikleri, sağlık sisteminde özel sektörün payının artması, devletin kendi rolünü “düzenleyicilikle” sınırlandırması, sağlık alanında çalışanların çalışma koşullarının kötüleşmesi, sivil toplumun baskı gücünün zayıflatılması,

sigorta kapsamının genişletilip hizmetlerin kapsamının daraltılması, çokuluslulaşma ve sermaye yoğunlaşması olarak ortaya çıktı.

Ülkemizde de, bütün bu özelliklerle uyumlu bir yasal çerçeve oluşturulması çabası, son yıllara damgasını vurdu.

Söz konusu program doğrultusunda hayata geçirilen uygulamalara ana hatlarıyla baktığımızda:

- Sağlık hizmetlerinin finansmanında Genel Sağlık Sigortası (GSS)
- Sağlık çalışanlarının istihdamında sözleşmelilik
- Birinci basamak sağlık hizmetlerinde aile hekimliği
- İkinci ve üçüncü basamak sağlık hizmetleri bakımından devlet hastanelerinin ticarileştirilmesi ve özelleştirilmesi
- Sağlık Bakanlığının yeniden yapılandırılması ile karşılaşıyoruz.

Anımsanacağı üzere 2006 yılında “(...) Nüfusun tümüne, hakkaniyete uygun, eşit, koruyucu ve tedavi edici kaliteli sağlık hizmeti sunumunu finanse etmek...” amacıyla 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu kabul edilmiştir. Ancak yürürlüğe giriş tarihi 1 Ocak 2007 olarak belirlenen Kanun’un önemli maddeleri Anayasa Mahkemesince iptal edilmiştir. İptalden sonra yürürlük tarihi üç kez ertelenen Kanun bazı hükümlerinde yapılan değişikliklerle 1 Ekim 2008 tarihinde tam olarak yürürlüğe girmiştir. GSS uygulamasına ise söz konusu Kanununun 106. maddesi gereğince bu yılın başında yani 1 Ocak 2012 tarihinde geçilmiştir.

Türkiye’de tüm nüfusun sosyal güvence kapsamına alınması hedefiyle yürürlüğe konulan **GSS sağlık ve sosyal güvenlik sisteminde köklü değişiklikler içermektedir.**

1 Ocak’ta yürürlüğe giren bu uygulamaya göre;

- SGK’lılar ve bakmakla yükümlü oldukları kişiler dışındaki herkes GSS primi ödemekle yükümlü hale getirilmiştir. **Geliri brüt asgari ücretin (886,5 TL) üçte birinin (295 TL) üstünde olanlar prim ödemek zorunda bırakılmaktadır.** Hepinizin bildiği gibi kimin, ne kadar prim ödeyeceğine karar vermek için 28 Aralık 2011 tarihinde çıkarılan Gelir Testi Yönetmeliği çerçevesinde ayrıntılı bir gelir testi uygulanmaktadır. Buna göre ödenecek prim miktarında kişinin taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları dikkate alınmakta; kira,

elektrik-su-doğalgaz-telefon kullanımı, kredi kartı ve diğer banka işlemleri gibi harcama kalemleri de göz önünde bulundurulmaktadır. Üstelik Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakfı tarafından periyodik olarak uygulanacak gelir testi ile kişinin gelirinde saptanacak değişiklikler prim miktarına yansıtılacaktır. Ailenin toplam geliri ailedeki kişi sayısına bölünecek. Buna göre ailede kişi başına düşen gelir brüt asgari ücretin üçte birinden az ise primler devlet tarafından ödenecektir. **Geliri 295 ile 886,5 lira arasında olanlar aylık 35,46 TL, 886,5 ile 1773 lira arasında olanlar 106,38 TL, 1773 TL üstünde olanlar 212,76 TL prim ödeyecekler. Gelir testi yaptırmayanlar ise en yüksek prim miktarı olan 212,76 lira prim ödemek zorunda bırakılmaktadır.**

- Bu düzenleme ile **Yeşil Kart** uygulaması ile sağlık hizmetlerinden yararlanabilen 9 milyon kişinin durumu da değişmektedir. Yeşil kart uygulamasının kaldırılması ile aylık geliri 295 TL’nin üzerinde olduğu varsayılan 5 milyon Yeşil Kartlı prim ödemek durumunda kalmıştır.
- **Şubat sonuna kadar** sosyal güvencesi olmayanlar ve Yeşil Kartlılar gelir testi yaptırmazlarsa sağlık hizmetlerinden yararlanamamakta ve adlarına SGK’ya her ay için 212,76 TL borç kaydedilmektedir. Eksik ödenen ya da ödenemeyen primler, SGK tarafından yine ilgili kişiden faiziyle birlikte tahsil edilecektir.
- 5510 Sayılı Kanun’un yürürlüğe girdiği **1 Ekim 2008 öncesinde göreve başlayan kamu çalışanlarının** GSS primleri en fazla üç yıl boyunca devlet tarafından karşılanmaya devam edecektir. En fazla üç yıl içinde kamu çalışanlarının maaşlarından % 5 oranında GSS primi çalışma payı kesilecek. 1 Ekim 2008’den sonra kamu çalışanı olanların GSS priminin % 7’sini devlet karşılarken % 5’i çalışanların maaşlarından kesilecek.
- **Sigortalı çalışanların** 1 Ocak 2012 tarihi itibarıyla toplam brüt gelirleri üzerinden ödeyecekleri GSS primlerinin yüzde 7’sini işveren, yüzde 5’ini ise kendileri ödeyecek.
- Herhangi bir işyerinde **part-time veya gün/saat üzerinden ücretli çalışanlar** eksik primlerini kendileri tamamlamak zorunda kalacak.
- **İşten ayrılan/işsiz kalan bir sigortalı** ancak işten ayrıldıktan sonraki 10 gün GSS’den yararlanilecek. Söz konusu 10 günü takip eden 1 ay içerisinde

GSS giriş bildirgesini kuruma vermeyen sigortalıya bir asgari ücret tutarında para cezası uygulanacak.

- **18 yaşından küçük olanların** dışında lise ve dengi okullardaki öğrenciler ile çıraklık ve meslekî eğitim gören öğrenciler **20 yaşına** kadar, yükseköğretime devam eden ve evli olmayan öğrenciler **25 yaşına** kadar prim ödemekten muaf tutulmuştur. Öğrenciler 25 yaşını geçmiş ise ailelerinin sağlık güvencesinden yararlanamayacak. Öğrencilerin aile fertlerinden birinin sosyal güvencesi yok ise veya 25 yaşını doldurmuş ise gelir testi yaptırarak yine sonucuna göre prim ödeyecek. Bu duruma artık hiçbir üniversitenin öğrencilerinin tedavi giderlerini artık karşılamayacağı anlamına gelmektedir.
- Temel teminat paketi altında ödenen primlerin hangi hastalıkları ve tedavi hizmetlerini kapsayacağı da SGK tarafından belirlenecek. **Temel teminat paketinin dışında kalan hastalık ve tedavi giderleri** için kişiler tamamlayıcı sağlık sigortası yapmak zorunda kalacaklar.
- Reçete tutarının yüzde 20'sini oluşturan ilaç katkı payına ilaveten 3 kutuya kadar temin edilen ilaçlar için 3 TL, **3 kutuya ilave temin edilen her bir kutu ilaç için 1 TL reçete katkı payı alınacak ve bunun tahsili işi eczaneler tarafından gerçekleştirilecek. Emeklilerden eczanede katkı payı tahsil edilmeyecek ama bu oranlar emeklinin maaşından kesilecek.**
- Muayene katılım paylarında bir düşme yaşandı. **İkinci ve üçüncü basamak resmî sağlık hizmeti sunucularında 8 TL olan muayene katılım payı 5 TL ye özel sağlık hizmeti sunucularında da 15 TL'den 12 TL'ye** indirildi. Ancak çalışanların resmi ikinci ve üçüncü basamaktaki muayenelelerinden alınan **5 TL. muayene katkı payı** olarak eczanelerce tahsil edilmeye devam edecek. Yani eczacıların bir tür veznedara dönüştürülmesi uygulamasından vazgeçilmiş değil.

GSS ile herkese temel bir sigorta yapılacak, ancak maliyeti yüksek hastalıklar için kişi ek bir prim ödemek durumunda kalacaktır. Sağlık hizmetleri finansmanı için para toplama yönteminin yanı sıra güvence kapsamındaki olanların ödemek zorunda olduğu katkı paylarının ve cepten yaptığı diğer harcamaların giderek artıyor oluşu sağlık hakkına erişimi olumsuz yönde etkilemektedir. Oysaki **hak kavramının özü onun kamu tarafından finanse edilmesini, ülkede yaşayan tüm bireylere eşit**

biçimde sunumunu ve herkes tarafından erişilebilir olmasını zorunlu kılar.

Diğer yandan **prim ödemekle yükümlü olacaklar için belirlenen gelirin alt sınırı göz önüne alındığında esas büyük sorun ortaya çıkmaktadır.** Aylık geliri 295 TL olan bir insanın sağlık hizmetlerinden yararlanabilmek için nasıl ayda 35 TL. prim ödeyeceği düşündürücüdür.

Anayasa'nın 2. maddesinde devletin nitelikleri arasında Sosyal Devlet ilkesine yer verilmekte, bu madde değiştirilemez maddeleri arasında yer almaktadır. Yine Anayasa'nın 56. maddesi herkesin sağlıklı bir yaşam hakkına, 60. maddesi ise herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olduğunu vurgulamaktadır. Söz konusu hükümler birbirleriyle ve Anayasa'nın 17. maddesinde yer alan ve evrensel ölçekte temel haklar arasında sayılan yaşama hakkı ile birlikte düşünülme zorundadır. Zira sağlık hakkı yaşama hakkının ayrılmaz bir parçası ve ön koşuldur. Sağlık hakkından tam anlamıyla yararlanabilmek ise herkesin sosyal güvenlik hakkına sahip olmasıyla mümkündür. Doğası gereği hiçbir biçimde ticarî olarak değerlendirilemeyecek olan sağlığın paralı hale getirilmesi Sosyal Devlet ilkesinin ve Anayasa'da tanımlanan hakların kâğıt üstünde kalması anlamını taşır.

Sosyal güvenlik, insanların bugünü ve yarını güvence altına almayı amaçlayan, mesleki, fizyolojik ya da sosyoekonomik riskten ötürü geliri ya da kazancı sürekli ya da geçici olarak kesilmiş kimselerin geçinme ve yaşama gereksinimlerini karşılayan bir sistemdir. Asgari ücretin net 701 TL olduğu, birçok sendika tarafından yoksulluk sınırının 3000 TL'ye yaklaştığının ifade edildiği, Türkiye İstatistik Kurumu'nun nüfusun yüzde 16,9'unun yoksulluk sınırının altında yaşadığını açıkladığı işsizlik oranlarının yüzde 10'larda gezindiği, söz konusu işsiz nüfusun büyük çoğunluğunun gençlerden oluştuğu, bir iş sahibi olanların ise giderek daha fazla geçici, esnek ve güvencesiz istihdam biçimleriyle çalıştırıldığı bir ülkede sosyal güvenlik sisteminin prime dayalı sosyal güvenlik sistemi geleceğin güvencesiz inşasını beraberinde getirmektedir.

Genel olarak baktığımızda;

Sağlık politikalarının belirlenmesinde iki temel öncelik bulunmaktadır: bunlardan ilki ve en önemlisi toplum sağlığının bugün ve gelecekte tam ve eksiksiz bir biçimde korunması, ikincil olarak ise kamu kaynaklarının bu amaca hizmet edecek biçimde etkin ve akılcı kullanımının sağlanmasıdır.

Sağlık hakkının herkes için en doğru ve sürekli bir biçimde sağlanması önceliğinden vazgeçilmeyecekse; sağlık, ilaç ve eczacılık alanı akılcı kullanım ilkelerine göre planlanmalıdır.

Önümüzdeki dönemde, Anayasa'da yaşama ve sağlık hakkını düzenleyen 17. ve 56. maddelerin vazgeçilmez özellikleri bir yana, güçlendirilmesi, diğer sağlık meslek örgütleri ile birlikte temel taleplerimizdir.

Toplumun ilaca erişimi hakkının savunulması, eczacının en önemli varoluş nedenlerinden ve meslek etiğinin bir gereğidir. Özellikle ilaç fiyat farklarının artmasının hastalarımızda cepten ödemeleri de artırması karşısında, sağlıkta tasarrufun bedelini hastaya yıkararak yapılamayacağını hiç yılmadan söylemek ve savunmak durumundayız; söylüyoruz, savunuyoruz.

Genel Sağlık Sigortası Uygulamaları

■ **Kazım ERGÜN** / Türkiye Emekliler Derneği Genel Başkanı

L Ocak 2012 itibariyle yürürlüğe giren Genel Sağlık Sigortası ile nüfusun tamamı genel sağlık sigortası bakımından sosyal güvenlik kapsamına alınmıştır. Artık hiçbir birey “genel sağlık sigortası kapsamına dahil olmak istiyorum” deme hakkını kendinde göremeyecektir. Bugüne kadar sosyal güvenlik kuruluşlarında kaydı olmayanların genel sağlık sigortasına tescillerini yaptırmaları bir mecburiyet haline getirilmiştir. Sosyal güvencesi olmayıp da, süresinde başvuru yapmayanlara iki asgari ücret üzerinden ayda 216 lira genel sağlık sigortası primi ödeme yükümlülüğü getirilmiştir. Aynı durum, yeşil kart sahibi olanlar için de geçerli olmuş ve yeşil kart vize sürelerinin bitimini müteakip bir ay içinde gelir testine müracaat edilmesi zorunluluğu getirilmiştir.

Sağlık ve sosyal güvenlik; toplum sağlığının korunması ve çalışma süresinin sonunda gelir ve aylık bağlanması bakımından evrensel bir hak olarak tanımlanmaktadır. Anayasamızda da sağlık ve sosyal güvenlik temel bir hak olarak kabul edilmiş, devlete de önemli görevler verilmiştir.

Bugüne kadar çıkarılan kanunlara ve uygulamalara bakıldığında, Anayasamızda tanımlanan görevlerin tam olarak yerine getirilmediği ve sosyal güvenlikte dağınık bir uygulamanın olduğu gerçeği ile karşı karşıyayız.

Genel sağlık sigortası ile emeklilik sigortasını bir bütün olarak değerlendirmek gerekiyor. İstihdamın yüzde 42 gibi bir bölümünün sigortalı olmadan çalışıyor veya çalıştırılıyor olması, kayıt dışı boyutu görmek açısından üzerinde durulması gereken ekonomik ve sosyal bir sorundur.

Sosyal güvenliğin erişimi konusunda yönlendirici ve teşvik edici bir politika izlenmediğinden, nüfusun önemli bir kısmı korumasız kalmıştır. Sosyal devlet olmanın birinci koşulu, bu haklara erişimi sağlayacak her türlü tedbirin alınmasıdır. Bu yönüyle sosyal politikamız eksik kalmış, bu haklara erişilmesi için kararlı bir mücadele verilmemiştir.

Sosyal güvenlik mevzuatında yapılan değişiklikler, norm ve standart birliğinin kurulmasını sağlamadığından, uygulamada büyük eşitsizlikler yaşanmaya başlanmıştır. Sağlıktan yararlanma koşullarının farklılaşması ve eşitlik kurallarının benimsenmemesi, önemli bir sorun olarak gündemde durmaktadır. Bu duruma örnek olarak; kız çocuklarına getirilen farklılıklar ile part-time çalışanlara yönelik uygulamaları gösterebiliriz.

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanununun temel maddeleri ile geçici maddeleri birbirleriyle çelişmektedir. Bu duruma en iyi örnek kız çocuklarının durumudur. 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu'nun yürürlüğe girdiği tarihte (1 Ekim 2008) ilgili kanunları gereği bakmakla yükümlü olunan kız çocukları (yaş koşulu aranmaksızın) bu Kanun gereğince de bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaktır. Ancak, durumlarında değişiklik olduğunda (evlenme, boşanma, işe girme, işten çıkma) sağlık hizmetlerinden yararlanma koşulları bu Kanun hükümlerine göre yeniden belirlenir. Kız çocuklarının durum değişikliklerinin ortadan kalkması halinde, bu kişiler tekrar ilgili kanunlarına göre bakmakla yükümlü olunan kişi sayılacaklardır.

1 Ekim 2008 sonrasında ilk defa genel sağlık sigortasından yararlanan kız çocukları, erkek çocuklar ile aynı statüye bağlanmış, eğitim görmemesi durumunda 18 yaşını doldurması ile birlikte anne ve babası üzerinden sağlık yardımı almasına son veriliyor ve genel sağlık primi ödenmesi getiriliyor. 1 Ekim 2008 sonrası ilk defa anne ve babası üzerinden sağlık yardımı alan kız ve erkek çocukların eğitimlerine devam etmesi durumunda lise eğitimi için 20 yaş, yüksek öğretim eğitimi için 25 yaşa kadar bakmakla yükümlü kişiler olarak değerlendiriliyor.

Part-time çalışanların genel sağlık sigortasından yararlanmaları için ay içerisinde çalışılmayan günlerine ait primlerin ödenmesi yükümlülüğü, sağlık hakkını kısıtlayan bir engeldir. Bu nedenle, 5510 sayılı Kanununun 88. maddesinin değiştirilmesini gerektirmektedir.

4857 sayılı İş Kanunu'nun 13 ve 14 üncü maddelerine göre kısmi süreli veya çağrı üzerine yada ev hizmetlerinde 30 günden az çalışılması durumunda, sigortalıların tercih edeceği **iki seçenek** bulunmaktadır:

- Eksik günleri isteğe bağlı sigorta ile tamamlanabilir. Böylece, eksik günlerin emeklilik ve genel sağlık sigortası primleri birlikte ödendiğinden, gelir testine başvurulmayacaktır. Söz konusu primler, asgari ücret üzerinden de ödenebilir ve emeklilikte aranan prim gün sayısına katkı da sağlanmış olur.
- İsteğe bağlı sigorta ile eksik günlerin tamamlanmaması durumunda, genel sağlık sigortası priminin ödenmesi gelir testine göre belirleneceğinden, sosyal dayanışma ve sosyal yardımlaşma vakfına başvurulması da bir zorunluluktur. Hanede kişi başına düşen gelir, asgari ücretin üçte birinden az olması durumunda, genel sağlık sigortası primleri devlet tarafından karşılanacaktır. Hanede kişi başına gelir, asgari ücretin üçte birinden fazla ise, isteğe bağlı sigorta ile emeklilik ve genel sağlık sigortası primleri, tercihen edilen prim kazancı üzerinden ödenebilir.

Bu tür uygulamalar, Anayasanın ve kanunların eşitlik ilkesine aykırı bir özellik getirdiğinden, sosyal güvencide tek çatıyı kurulaştırarak düzenlemelerin yapılması gerekmektedir. Bu farklılığı ortadan kaldıracak değişiklikler hedeflenmeli ve en kısa sürede sonuçlanmalıdır.

Sosyal güvencesi olmayanlar ile kısmi süreli veya çağrı üzerine çalışanların genel sağlık sigortası priminin ödenmesinde ölçütler belirlenmiştir. Buna göre, bu kapsamda olanların genel sağlık sigortası primlerinin öden-

mesini, gelir testi sonuçlarına göre devletin veya aileden bir kişinin üstlenmesi gerekecektir.

Genel sağlık sigortası primini ödeme gücü olmayanların başvuruları gelir testi sonucu belirleneceğinden, yoksulluk kriterinin tespitinin çok sayıda soru ile araştırılacak olması, hane halklarında tedirginlik yaratmış gibi bir izlenim görülmektedir. 28 soru ile 20'ye yakın kurumdan alınacak bilgilerin sağlıklı olması ve yoksulluk tespitinin belirlenmesinde veri tabanının çok güçlü olması gerekiyor.

2012 yılı birinci altı ayda yapılan gelir testi sonucunda, aile içinde kişi başına düşen aylık gelir tutar, asgari ücretin üçte birinden (295.50 lira) az çıkarsa, genel sağlık sigortası primleri devlet tarafından ödenecektir.

Kişi başına aylık gelir tutar, 295.50 lira ile 886.50 lira arasında çıkarsa aylık 35.46 lira,

Kişi başına gelir 886.50 lira ile 1773 lira arasında çıkarsa aylık 106.38 lira,

Kişi başına gelir 1773 liradan fazla çıkarsa aylık 216.76 lira genel sağlık sigortası primi, aile bireyleri adına bakmakla yükümlü kişi tarafından ödenecektir.

Katkı Payları, Emeklilerden Alınmamalı

Gelir ve aylık alanların katkı paylarını ödeme gücü olmadığından, muayene aşamasında alınan katkı paylarının emeklilerden alınmamasını öneriyoruz. Çalıştıkları dönemlerde yüzde 11 gibi yüksek bir oranda sağlık primi ödemiş olan emekçimizin sağlık hizmetlerinin sunumunda katkı payından muaf tutulması, sosyal devlet uygulaması bakımından da gerekli görülmelidir.

2012'de Sağlık Uygulama Tebliği (SUT) ile güncellenen katkı payları şu şekilde belirlenmiştir:

- Doktorların yazdığı 3 kutu ilaç için **3 TL**,
- 3 kutudan sonra yazılacak her kutu ilaç için **1 TL**,
- Devlet hastanelerinde **8 TL**,
- Özel hastanelerde **15 TL**,
- Eczanelerde reçete toplamının çalışanlar **yüzde 20'sini**, emekliler **yüzde 10'**ü ödüyor.

Bunun yanında ilaç farkı adı altında eczanelere ikinci bir ödeme daha yapılmaktadır. SGK ile eczaneler arasında belirlenen fiyatların üzerinde olan tutarların cepten ödenmesi, tepkileri artıran bir uygulama olmuştur. Sosyal devlet olmanın birinci koşulu, sağlık hakkına erişimin önündeki engellerin kaldırılmasından geçmektedir. Bu yönüyle, genel sağlık sigortası ve uygulamadaki eşitsizlikler yeniden değerlendirilmelidir.

Genel Sağlık Sigortasında Sigortalı Kavramı

■ Prof. Dr. Kadir ARICI / Gazi Üniversitesi Hukuk Fakültesi İş Hukuku ve Sosyal Güvenlik Hukuku Öğretim Üyesi

Sunuş

Genel sağlık sigortası (GSS), 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile Türk sosyal sigorta sistemine kazandırılmıştır. Genel sağlık sigortası, hastalık riskine karşı sosyal güvenlik sağlanmasında önemli bir adım olmuştur. GSS ile bütün vatandaşlar hastalık riskine karşı sosyal güvenliğe kavuşturulmuştur.

Sosyal sigorta sistemi içinde hastalık riskine karşı sosyal güvenlik sağlanmasında farklı sosyal güvenlik teknikleri uygulanmaktadır. Bu sosyal güvenlik tekniklerinden birisi de genel sağlık sigortasıdır.

Türkiye’de uygulamaya konulan genel sağlık sigortasının kendine özgü özellikleri bulunmaktadır¹. Sistem kendine özgü bir sağlık sigorta sistemidir². Bu özelliklerin başında genel sağlık sigortasının bütün vatandaşları kapsama alan bir sigorta olması gelir. Kanunla bütün vatandaşlar zorunluluk esasına dayalı olarak sigorta kapsamına alınmıştır; prensip olarak genel sağlık sigortası kapsamı dışında hiç kimse kalmamaktadır.

Türk genel sağlık sigortası sisteminin ikinci temel özelliği ise koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerini birlikte kapsama almış olmasıdır. Bilindiği gibi ülkemizde geçmişten bu güne kadar uygulanmakta olan sağlık ya da hastalık sigortaları hastalık riskine karşı sosyal güvenlik sağlamaktaydı. Yürürlüğe giren Türk genel sağlık sigortası sistemi ile hastalık riskine karşı sosyal güvenlik sağlamakla yetinilmemiş; koruyucu tıbbi hizmetler (aşı-lama gibi) de GSS kapsamına alınmış bulunmaktadır.

Genel sağlık sigorta sistemimizin bir başka önemli özelliği ise, 18 yaşından küçükler ile 60 yaşından büyüklerin; sigortalılık şartlarını yerine getirmiş olup olmamalarına bakılmaksızın GSS’den faydalanmalarının sağlanmış olmasıdır. Çocukların ve yaşlıların hastalık riskine karşı sosyal güvenliğe kavuşturulmaları ve sağlık

bakımından korunmaları bakımından bu düzenleme son derece yerinde bir düzenleme olarak görülmelidir.

Genel sağlık sigortası sistemimizin bir başka ayırt edici niteliği, hizmet satın alma esasının benimsenmiş olmasıdır. Geçmişte Sosyal sigortalar, hastalık sigortası uygulamasında zamanın şartları içinde sağlık hizmetlerini finanse etmek yerine bu hizmetleri bizzat üretmek ve sağlamak gibi bir yol benimsenmişti. GSS sistemi ise hizmet üretmek ve sunmak yerine, hak sahipleri ve sigortalıların satın aldıkları hizmetlerin karşılığını ödemek yani hizmetlerin finansmanı ve hizmet satın alma esasını benimsenmiştir.

Genel sağlık sigorta sistemimizin göz ardı edilmemesi gereken bir başka özelliği ise sigorta sağlık yardımlarından faydalananlardan katkı payı alınması esaslıdır. Daha önceki hastalık sigortası uygulamalarında sigortalılardan yalnızca ilaç ve hizmet talebini frenlemek ve israfı önlemek maksadı ile katkı payı alınmaktaydı. 1999 tarih ve 4447 sayılı kanundan önceki dönemde yalnızca ilaçtan katkı payı alınmakta; muayene başına da çok cüzi bir katkı payı söz konusu olmaktadır. Daha önce de belirttiğimiz gibi bu katkı payı alınmasının gerekçesinde yatan sebep de hizmet talebini frenlemek ve ilaç israfını önlemektir. 4447 sayılı Kanun ile birlikte ortez ve protezlerden de katkı payı alınması esasına geçilmiştir. GSS ise hizmet talebini frenlemek maksadı dışında bütünüyle hastanede sunulan otelcilik hizmetlerinin kalitesi ve verilen sağlık hizmetini veren sağlık kuruluşlarının sınıfına, sağlık hizmeti veren hekimin uzmanlık durumuna göre değişen oranda bir katkı payı alınması esasını benimsenmiştir. Katkı payları bu sistemde artık talebin frenlenmesi ve israfın önlenmesinin ötesinde bir noktaya taşınmış; hizmetin kalitesine göre sigortalının bedel ödemesini esas alan yeni bir bakış açısına dayalı bir politika benimsenmiştir. İşte bu noktada sosyal sigorta prensiplerinden sapılmış ve sosyal güvenliğin piyasalaştırılması-nın alt yapısı hazırlanmış ve ilk taşları döşenmiştir.

GSS sistemimiz kurulur iken dikkatlerden kaçmayacak bir başka yenilik daha getirilmiştir; 5510 sayılı Kanun Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu olmasına rağmen, aynı kanuna sigortalı kavramı iki ayrı

1 SÖZER, Ali Nazım: "5510 Sayılı Yasaya İlişkin Değişiklik Tasarısında Genel Sağlık Sigortası – İlgili Anayasa Mahkemesi Kararı Işığında Bir Değerlendirme ", İşveren Dergisi, Sayı 7, Nisan 2008, s.27- 33.

2 Aynı görüş için bkz.: TUNCAY, A. Can - EKMEKÇİ, Ömer: Sosyal Güvenlik Hukuku Dersleri, 14. Bası İstanbul 2011, s. 426

madde halinde ve farklı bir biçimde düzenlenmiştir. Kısa ve uzun vadeli sigorta kolları bakımından sigortalı kavramı ayrı tespit edilmiş; GSS bakımından sigortalı kavramı ise ayrı düzenlenmiştir³. Kanun her ne kadar tek bir kanun olarak kabul edilmiş ise de bu düzenleme biçimi kanunun iki ayrı kanunun tek bir kanun adı ve başlığı altında iki ayrı kanun çıkarılmasından başka bir anlam taşımadığı anlaşılmaktadır.

Bu çalışmada GSS sisteminde sigortalı kavramı üzerinde durulacak ve sigortalı kavramı ve GSS'nin kişi bakımından kapsamı sosyal sigorta ilkeleri ışığında değerlendirilecektir.

I. GSS Sisteminin Kişi Bakımından Kapsamı

1- Genel Olarak

5510 sayılı Sosyal sigortalar ve Genel sağlık sigortası Kanunu ile 01.10.2008 tarihinde ülkemizde uygulamaya konulan GSS sisteminin kişi bakımından kapsamına bütün Türk vatandaşları alınmıştır. Vatandaş olmayanları da belirli şartlarla kapsama alan sistem, sonuç itibarı ile kişi bakımından Türkiye'de yaşayan bütün insanları kapsamına alan bir sistem olarak kurgulanmıştır. Ancak bu özelliği kanuni düzenlemede açık ve net bir biçimde düzenlenmiş değildir. 2008 yılında yürürlüğe giren sistem her geçen gün yeni bir uygulama, yeni bir kanun değişikliği ile başlangıçta anlaşılamayan ve örtülü bir biçimde kurgulanan yapısını ortaya koymaktadır. Kanun koyucu başlangıçta fark edilmeyen sistemdeki eksiklik ve yetersizlikleri de daha sonra yaptığı düzenlemelerle tamamlama yoluna gitmektedir. 23.2.2011 tarih ve 6111 sayılı kanun ile yapılan değişiklikler, 10.03.2011 tarih ve 6191 sayılı Kanun, 665 sayılı kanun hükmünde kararname ve 2011 tarih 6270 sayılı kanun ile yapılan değişikliklerle kişi bakımından kapsam her geçen gün genişletilmektedir⁴.

GSS bütün vatandaşları kapsamına alan bir sigorta olarak ödeme gücü olanlardan prim alınması ve ödeme gücü olmayanlardan ise prim alınmaması esasına göre kurgulanmıştır. Ancak kanunda bu net bir biçimde ifa-

de edilmediği için 5510 sayılı kanunda önümüzdeki dönemlerde de peyderpey, kişi bakımından kapsamı da genişleten değişikliklerin geleceği beklenmelidir.

GSS sistemi kişi bakımından bütün vatandaşları kapsayan zorunlu bir sosyal sigorta uygulamasıdır. Kanunda bu husus m.92/1'de "**Kısa ve uzun vadeli sigorta kapsamındaki kişilerin sigortalı ve genel sağlık sigortalısı olması, genel sağlık sigortası kapsamındaki kişilerin ise genel sağlık sigortalısı olması zorunludur. Bu Kanunda yer alan sigorta hak ve yükümlülüklerini ortadan kaldırmak, azaltmak, vazgeçmek veya başkasına devretmek için sözleşmelere konulan hükümler geçersizdir**" biçiminde ifade edilir. Kanun koyucu kişi bakımından kapsamı tartışmaya imkan vermeyecek bir biçimde düzenlenmiştir. Sistemden faydalanabilmek için sigortalı, sigortalının bağımlısı ya da hak sahibi sıfatını haiz olmak şarttır. Bu nitelikleri taşımayan ve sisteme bu niteliklerden birisi ile tescili olmayan kimsenin Türkiye'de aldığı ve alacağı sağlık hizmetlerinin bedeli GSS tarafından karşılanmayacak ve kişi bu bedeli kendisi ödemek zorunda kalacaktır. Kişi bakımından kapsamın sade ve anlaşılır bir biçimde düzenlenmemiş olması önümüzdeki dönemde bir takım sıkıntılara yol açabilecektir.

2- Kişi bakımından Kapsamda Yer Alanlar:

GSS'nin kişi bakımından kapsamı 5510 sayılı kanunda "Sigortalı Sayılanlar" üst başlığı altında ve m. 60'da düzenlenmiştir. Burada yabancı ve vatandaş ayrımı yapılmamakla birlikte biz bu başlık altında daha iyi anlaşılmasını sağlamak maksadı ile aşağıdaki tasnif içinde kişi bakımından kapsam içinde kalanları kısaca sıralamakla yetinmek istiyoruz. Kişi bakımından kapsam sigortalı kavramını ifade eder. Kanundaki düzenleme mantığı bilinenden biraz farklıdır. Bu nedenle sigortalı kavramı düzenlemesi ayrı başlık altında değerlendirilecektir.

A- Türk Vatandaşları Bakımından GSS Sigortasının Kişi Bakımından Kapsamı:

a- Sosyal Sigorta Kapsamında Sigortalı Olanlar:

aa- Zorunlu Sosyal Sigortalı Olanlar

Genel sağlık sigortası kapsamında sigortalı sayılanların başında sosyal sigorta sistemi içinde zorunlu sigortalı olanlar gelmektedir. 5510 sayılı kanunu m. 4/a-b-c kapsamında zorunlu sigortalı olanlar zorunlu sigortalılıkları süresince aynı zamanda ve genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Sonuçta m. 4/a kapsamında iş sözleşmesi ile çalışmak dolayısı ile m. 4/b kapsamında serbest meslek mensubu olarak ve m. 4/c kapsamında kamu görevlisi ya da me-

3 Tasarıda özellikle kişi bakımından kapsama yönelik ilk değerlendirme için bkz: AKIN, Levent : "Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanun Tasarısının Kişiler Açısından Kapsamında Yeni Gelişmeler", Çalışma ve Toplum, Sa 8, 2006/ 1, s. 33 vd.

4 Bu kanunlarla getirilen yenilik ve değişiklikler hakkında bkz: GEREK, Nüvit: "Son Değişikliklerden Sonra Genel Sağlık Sigortasının Kişiler bakımından Kapsamı", Sicil İş Hukuku Dergisi, Mart 2012, Sa. 25, s. 197 – 204; BULUT, Mehmet: "5270 Sayılı Kanun'un Sosyal Güvenlik Sistemimize Getirdiği Yenilikler, Sosyal Güvenlik Dünyası, Ocak-Şubat 2012, Sa.77, s. 37 – 41.

mur olarak zorunlu sigortalı sayılanlar ile 5510 sayılı kanunun yürürlüğe girdiği dönemde eski mevzuat kapsamında (5434, 506, 1479, 2925, 2926 sayılı kanunlara göre) sigortalı sayılıp da 5510 sayılı Kanun kapsamına alınanlar bu sigortalılıkları sürdüğü müddetçe GSS'nin kişi bakımından kapsamında sigortalı sayılırlar.

bb- İsteğe Bağlı Sosyal Sigortalılar:

İsteğe bağlı sigortalılar da isteğe bağlı sigorta oldukları andan itibaren ve isteğe bağlı sigortalı oldukları sürece GSS sigortalısı olurlar⁵. 5510 sayılı kanunla birlikte isteğe bağlı sigortalılar da genel sağlık sigortası kapsamına alınmış bulunmaktadır (m. 60 a-2). İsteğe bağlı sigortalılar kanundan dolayı zorunlu olarak GSS kapsamında sigortalıdırlar.

cc- Diğer Sigortalılar:

Bu kapsamda yer alan ve m. 4 kapsamında sigortalı olarak çalışmakta olanlardan aşağıdaki kişiler de genel sağlık sigortası sayılırlar:

- Türkiye ile sosyal güvenlik sözleşmesi imzalamamış ülkelerde çalışmak üzere bu ülkelerde iş üstenen işçiler tarafından yurt dışına götürülen Türk işçiler,
- Aylıksız izin kullanan devlet memurlarından bir yılı geçmemek şartı ile aylıksız izin kullanan memurlar izin kullandığı süre,
- 3308 sayılı Mesleki Eğitim kanunu kapsamında aday çırak, çırak ve mesleki eğitim gören öğrenciler,
- Meslek lisesinde okumakta olup staja tabi tutulan öğrenciler,
- 19/3/1969 tarihli ve 1136 sayılı Avukatlık Kanunu uyarınca avukatlık stajı yapmakta olanlardan bu Kanuna göre genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi durumunda olmayanlar avukatlık stajyerleri staj süresi ile sınırlı olmak üzere genel sağlık sigortalısı sayılır.
- Staj gören yükseköğrenim öğrencileri,

⁵ 506 ve 1479 sayılı Kanun döneminde isteğe bağlı sigortalılık hastalık veya sağlık sigortasını kapsamamakta; isteğe bağlı sigortalılar yalnızca yaşlılık, malullük ve ölüm sigortaları bakımından sigortalı sayılmakta ve bu sigortalının primlerini ödemek zorunda idiler. Bu sigortalılar ve bu sigortadan hak sahibi olanlar ise hastalık ya da sağlık sigorta yardımlarını alabilmekteydiler. Bu durum o dönemde sistemde bir tenkit konusu olmaktadır.

- 2547 sayılı kanun m.46 kapsamında üniversitede kısmi süreli çalıştırılan öğrenciler,
- Türkiye İş Kurumu'nun düzenlemiş olduğu meslek edindirme, mesleki geliştirme ve yeni bir meslek sahibi olmak maksadı ile açılan kurslara katılan kursiyerler,

b- Genel Sağlık Sigortalısının Bağımlıları:

GSS sigortalısı durumunda olan kimselerin eşi, çocukları ve geçindirmekle yükümlü bulunduğu ana-babası belirli şartlarla genel sağlık sigortasının bağımlısı sıfatı ile genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Genel sağlık sigortasının bakmakla yükümlü olduğu kimseler GSS İşlemleri Yönetmeliği'nde sayılmıştır(m.7). Bu anlamda;

aa- Genel Sağlık Sigortalısının Eşi;

Eşin bağımlı sayılması için kendisinin sigortalı veya isteğe bağlı sigortalı durumda bulunmaması; kendi sigortalılığı nedeniyle aylık ya da gelir almamakta olması gerekir.

Birinci fıkranın (d) ve (g) bentlerinin uygulanmasında evli olanlar için, eşlerden hangisinin bu maddeye göre genel sağlık sigortalısı, hangisinin bakmakla yükümlü olunan kişi olacağına tespiti kendi tercihlerine bırakılır. Diğer bentler gereği eşlerin her ikisinin de genel sağlık sigortalılık şartlarının oluşması halinde her ikisi de ayrı ayrı genel sağlık sigortalısı sayılır.

4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında sigortalı sayılanlardan, ilgili kanunlar gereğince bir yıldan fazla aylıksız izin kullanan eşler, genel sağlık sigortalısının bakmakla yükümlü olduğu kişi sayılır.

bb- Çocukları;

Sigortalının 18 yaşını doldurmamış kız ve erkek çocukları ile 20 yaşını doldurmamış lise ve dengi öğrenim görmekte olan çocukları, 25 yaşını doldurmamış yüksek öğrenime devam eden ve evli olmayan çocukları ve yaşına bakılmaksızın çalışma gücünü en az yüzde 60 oranında yitirdiği kurum sağlık kurulu tarafından tespit edilen evli olmayan çocukları, sigortalının bağımlısı olarak genel sağlık sigortasından sigortalının bağımlısı sıfatı ile faydalanırlar. Ana ve babası boşanmış çocukların, genel sağlık sigortası kapsamındaki hakları, mahkeme kararı ile velayet hakkı verilmiş olan genel sağlık sigortalısı ana ya da baba üzerinden sağlanır.

cc- Ana ve Babaları;

Geçiminin sigortalı tarafından sağlanan ve her türlü gelir itibarı ile asgari ücretin netinden az geliri olan ve

diğer çocuklarından sağlık yardımı almayan ana-babalar da sigortalının bağımlısı sıfatı ile GSS kapsamında sigortalı sayılmaktadır. Sigortalının ana ve babasının yabancı uyruklu olması, Türkiye’de ikamet etmesi ve şartları sağlaması halinde GSS’den faydalandırılır.

Üvey ana ve babalar ile sigortalıyı evlat edinen kimselerin bağımlı sıfatla GSS’den faydalanamayacakları ileri sürülmüştür⁶. Sigortalıyı evlat edinen ana ya da babaların gerçek ana ve baba gibi faydalanması gerektiğini düşünüyoruz.

c- Sosyal Sigortadan Hak Sahibi Olanlar: Gelir ve Aylık Almakta Olanlar

GSS sigortalıları arasında sosyal sigorta sistemi içinde sigorta yükümlülüklerini yerine getirerek hak sahibi durumuna girenler yahut kanundan olayı sigortadan gelir ya da aylık almaya hak kazanmış olan ve aylık veya gelir almakta olanlar da GSS sigortalısı sayılırlar. Kanun bu hususu açık bir şekilde “Bu Kanun veya bu Kanundan önce yürürlükte bulunan sosyal güvenlik kanunlarına göre gelir veya aylık alan kişiler” (m. 60/f). Bu düzenleme hem kazanılmış hakları korumakta ve hem de sosyal güvenlik hukukundaki bir ilkeye uygun bir düzenlemedir. Dolayısı ile yaşlılık, (ya da emekli aylığı) malullük ve ölüm aylığı (dul ve yetim aylığı) almakta olanlar GSS kapsamında sigortalı sayılırlar.

d- İşsizlik Sigortasından İşsizlik Ödeneği ve Kısa Çalışma Ödeneği Almakta Olan Kimseler

İşsizlik sigortasından yardım alma şartlarını sağlamış ve kendilerine işsizlik ödeneği verilmeye başlanmış kimseler de genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Aynı şekilde kısa çalışma uygulanan işyerlerinde çalışanlardan şartlarını taşıması sebebiyle kendisine kısa çalışma ödeneği ödenen işçiler de GSS sayılırlar. İşsizlik ödeneği ve kısa çalışma ödeneği ödenmekte olan kimseler bu ödenekleri aldıkları sürece GSS sigortalısı sayılırlar.

e- İş Kaybı Tazminatı Almakta Olanlar:

5510 sayılı SSGSSK geçici m.13 hükmü çerçevesinde 24.11.1991 tarih ve 4046 sayılı Özelleştirme Uygulamaları Hakkında Kanun⁷ m. 21 kapsamında iş kaybı tazminatı almakta olanlar genel sağlık sigortalısı sayılırlar.

f- Sosyal Yardım/Sosyal Teşvik ve Sosyal Tazmin Sisteminde Yer Alanlar

Türk sosyal yardım, sosyal hizmet ve sosyal tazmin ve teşvik sistemi içerisinde kendilerine aylık bağlanmış olan kimseler ile muhtaç oldukları kabul edilen kimselerde GSS sigortalısı sayılmışlardır. Bu kapsamda aşağıdaki kimseler yer alır:

• Muhtaç Durumda Olan (Düşük Gelirli) Vatandaşlar

5510 sayılı kanun m.60’da sigortalı sayılanlar arasında yer alan bir başka kitle ise “1)Harcamaları, taşınır ve taşınmazları ile bunlardan doğan hakları da dikkate alınarak, Kurumca belirlenecek test yöntemleri ve veriler kullanılarak tespit edilecek **aile içindeki geliri kişi başına düşen aylık tutarı asgari ücretin üçte birinden az olan vatandaşlar,**” (m. 60/ c/1).

Bu düzenleme ile ilk defa ailede kişi başına düşen geliri asgari ücretin 1/3’ü oranında olan kimseler GSS kapsamında sigortalı sayılmışlardır (m.60/c-1). Bu düzenleme açıkça nitelendirmese dahi Türkiye’de muhtaç olmanın asgari gelir ile bağlantılı bir ölçüsünü de veren bir düzenlemedir. Dolayısı ile muhtaç durumda sayılacak nitelikte düşük gelirli kimseler GSS sayılmışlardır.

Daha önce kendilerine Yeşil Kart verilmiş olanlar da 1.1.2012 tarihinden itibaren daha önceki vizelerinin bitim tarihinden itibaren gelir testinden geçmek ve geliri- nin kişi bakımından asgari ücretin 1/3’ünden az olduğu tespit edilmek şartı ile bu kapsamda GSS sigortalısı sayılacaklardır.

• Muhtaç Yaşlılar ve Özürlüler

1/7/1976 tarihli ve 2022 sayılı 65 Yaşını Doldurmuş Muhtaç, Güçsüz ve Kimsesiz Türk Vatandaşlarına Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler de GSS sigortalısı sayılmaktadırlar. Bilindiği gibi bu kimseler 65 yaşını doldurmuş muhtaç yaşlılar ile 65 yaşını doldurmamış ancak bir başkasının bakımına muhtaç özürlülerdir.

• Sosyal Tazmin ve Teşvik Kapsamında Aylık Bağlanmış Olanlar (m.60/c. 4- 10)

Muhtaç olup olmadıklarına bakılmaksızın kendilerine ülkeye yaptıkları hizmet vs nedenlere dayalı olarak aylık bağlanmış olan kimseler vardır ki bu kimselere yapılan yardımlar sosyal yardım olarak değil sosyal tazmin ya da sosyal teşvik olarak adlandırılırlar⁸. Sosyal tazmin ve sosyal teşvik kapsamında yer alanlar arasında aşağıdaki kanunlara bağlı olarak aylık almakta olanlar GSS kapsamında sigortalı sayılırlar.

6 UĞUR, Murat: agm. s. 181.

7 RG. 27.11.1994 tarih ve 22124 sayı

8 SÖZER, A. Nazım: Sosyal Hukuk, İzmir 1998.

- 24/2/1968 tarihli ve 1005 sayılı İstiklal Madalyası Verilmiş Bulunanlara Vatani Hizmet Tertibinden Şeref Aylığı Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre şeref aylığı alan kişiler,
- 28/5/1986 tarihli ve 3292 sayılı Vatani Hizmet Tertibi Aylıklarının Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- 3/11/1980 tarihli ve 2330 sayılı Nakdi Tazminat ve Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,
- 24/5/1983 tarihli ve 2828 sayılı Sosyal Hizmetler ve Çocuk Esirgeme Kurumu Kanunu hükümlerine göre korunma, bakım ve rehabilitasyon hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişiler,
- Harp malûllüğü aylığı alanlar ile 12.4.1991 tarih ve 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamında aylık alanlar,
- 18/3/1924 tarihli ve 442 sayılı Köy Kanununun 74. maddesinin ikinci fıkrasına göre görevlendirilen kişiler ile aynı Kanunun ek 16. maddesine göre aylık alan kişiler,
- 11/10/1983 tarihli ve 2913 sayılı Dünya Olimpiyat ve Avrupa Şampiyonluğu Kazanmış Sporculara ve Bunların Ailelerine Aylık Bağlanması Hakkında Kanun hükümlerine göre aylık alan kişiler,

B- Yabancıların GSS Sigortalılığı:

Yabancılar da belli şartlarda GSS sigortalısı sayılmaktadırlar. Yabancılar kapsamında yer alan ve “vatansız” ve “sığınmacı (mülteci)” statüsünde bulununlar başka bir şart aranmaksızın sosyal yardım sistemi içinde olanlar gibi GSS sigortalısı sayılırlar. Kanun vatansız ve sığınmacıları muhtaçlar kapsamında sigortalı saymıştır (m.60/c.2). Vatansız ve sığınmacılar yanında göçmen olarak kanun dışı yollardan Türkiye’ye giren yabancılar sınır dışı edilinceye kadar sağlık giderleri mahalli mülki amirlikler tarafından karşılanmaktadır⁹.

Vatansız ve sığınmacı durumda olmayan yabancıların GSS olma bakımından durumları hakkında aşağıdaki esaslara göre işlem yapılır:

- Mütakabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişiler Türkiye’de bir yıldan az kalırlar ise genel sağlık sigortalısı olma zorunlulukları yoktur.

- Mütakabiliyet esası da dikkate alınmak şartıyla, oturma izni almış yabancı ülke vatandaşlarından yabancı bir ülke mevzuatı kapsamında sigortalı olmayan kişilerden Türkiye’de bir yıldan daha uzun ikamet izni alanlar ya da bir yıldan daha uzun kalmaları kanundan dolayı genel sağlık sigortalısı sayılır (m.60/d).
- Sosyal güvenlik sözleşmeleri çerçevesinde sözleşme tarafı ülkelerden sağlık yardımı almakta olan sigortalılar, gelir veya aylık almakta olanlar ile bunların bakmakla yükümlü oldukları kimseler genel sağlık sigortalısı sayılmamakla birlikte genel sağlık sigortalısı gibi taraf ülke adına sağlık yardımlarından faydalanma hakkına sahiptirler.
- Türkiye’de yükseköğrenim gören yabancı öğrenciler yüksek öğrenime başladıkları tarihten itibaren genel sağlık sigortalısı sayılırlar. Üniversiteler bu öğrencilerin SGK’na bildirimini yapmakla yükümlüdürler. Bu öğrenciler asgari ücret üzerinden GSS primi öderler.
- Yabancı öğrencilerden kamu idareleri, kanunla kurulmuş kurum ve kuruluşlardan, kamu yararına faaliyet gösteren derneklerden ve vergi muafiyeti tanınmış bulunan vakıflardan tam burs alan ve Yükseköğrenim Kurulu tarafından ayrılan kontenjan dahilinde yükseköğrenim gören yabancı öğrenciler genel sağlık sigortasından faydalanır.
- Türkiye’de oturma izni almış yabancı uyruklu kimselerin 18 yaşından küçük çocukları için ana ve babaları GSS olarak tescil edilecek ve prime esas en az ücretin 2 katı GSS prime esas kazancı olarak kabul edilerek sağlık tesislerine başvuru tarihinden itibaren geçerli olmak üzere GSS primi ödemek suretiyle GSS kapsamına alınırlar.
- Türk vatandaşlığından çıkarılanların GSS tescilleri de talepleri halinde bir yıllık ikamet şartı aranmaksızın, gelir testine bağlı olarak yapılır.

3- Kişi bakımından Kapsamda yer Almayanlar:

5510 sayılı SSGSSK m.60’da genel sağlık sigortalısı sayılanlar sıralanmıştır. Ancak GSS olmayanlar sayılmamıştır. M. 60 iyice irdelendiği zaman genel sağlık sigortası kapsamında olmayanları tespit etmek mümkün olmaktadır. GSS sigortalısı sayılmayanlar GSS işlemleri yönetmeliği m.8’de sıralanmıştır. Aşağıda sayılan kişiler ve bunların bağımlıları GSS sigortalısı sayılmazlar:

- Sigortalılıkları askerlik süresince de devam edenler hariç olmak üzere askerlik görevini er ve erbaş olarak yapmakta olanlar (m.6/1),

9 UĞUR, Murat: agm. s. 183.

- Yedek subay okulu öğrencileri,
- Yabancı bir ülkede kurulu bir kuruluş adına ve hesabına Türkiye'ye gönderilen ve kendi ülkesinde sosyal sigortalı olduğunu belgeleyenler,
- İsteğe bağlı sigortalı olan yabancı ülke vatandaşlarından Türkiye'de yerleşik olma hâli bir yılı doldurmayanlar,
- Türkiye'de bağımsız çalışan ve yabancı ülkede ikamet eden ve o ülkede sigortalı olduğunu belgeleyenler,
- Yabancı ülkede ikamet eden ve o ülkede sürekli ikamet eden, o ülke vatandaşlığını iktisap etmiş ve sigortalı olan Türk vatandaşlarından Türk kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde istihdam edilenler,
- Türk vatandaşı olup da bulunduğu yabancı ülkede sigortalı olan ve kamu idarelerinin dış temsilciliklerinde sözleşmeli olarak istihdam edilen kişiler,
- Ceza infaz kurumlarında tutuklu ve hükümlü olarak bulunanlar,
- Mütakabiliyet ilkesi dikkate alınmak şartıyla Türkiye'de bir yıldan az süreli ikamet eden yabancılar,
- Yurt dışı hizmet borçlanmasına dair 2147 ve 3201 sayılı kanunlar kapsamında borçlanma yaparak kendilerine aylık bağlanan ve Türkiye'de ikamet etmeyen Türk vatandaşları

GSS kanununda sigortalı sayılanlar ile sayılmayanlar açıkça düzenlenmiş olsa idi daha iyi olurdu.

II- Genel Sağlık Sigortasında Sigortalı Kavramına İlişkin Düzenlemenin Eleştirisi

GSS sisteminin övgüye değer yönleri olduğu gibi tenkide değer birtakım yönleri de bulunmaktadır. Sigortalı kavramı ve sigortalıların belirlenmesi bakımından da aynı tenkidi hak edecek bir düzenleme yolu tercih edilmiştir. Aşağıda yalnızca sigortalı kavramı ve düzenleniş bakımından tenkidi hak ettiğine inandığım bazı hususlara temas etmekle yetinilecektir.

I- Sigortalı Kavramının Belirsizliği:

GSS sigortalı kavramı çok belirsiz, çok muallak bir biçimde düzenlenmiştir. Kanun düzenlenir iken sigortalılar, sigortalının bağımlıları ve hak sahipleri ayrı yapılarak açık ve anlaşılır bir düzenleme yapılabilirdi. Kanunda sigortalı kavramı ile sigorta haklarından faydalanan kavramı ayrımı yapılmaksızın düzenleme ya-

pılmıştır. Primleri kendileri ya da sigortalı adına kamu tarafından ödenecek olanlar sigortalılar olarak daha açık bir biçimde kanunda ifade edilebilirdi.

Kanunda genel sağlık sigortalısı olmanın zorunluluğu açıkça düzenlenmiştir. Kanunun daha açık ve anlaşılır olması için sigortalı sayılmayanların da kanunda açıkça bir madde ile düzenlenmiş olması beklenirdi. Sosyal sigorta bakımından bu tasnif yapmış ancak genel sağlık sigortası bakımından yapılmamıştır. GSS sisteminde sigortalı sayılmayanları düzenlemenin ters anlamından çıkarmak ya da düzenleme içinden adeta cımbızla ayıklayarak bulmak gerekmektedir.

2- Aile Fertlerinin Gelir Esasına Dayalı Olarak Zorunlu Sigortalı Sayılması:

Aile temelinde kişi başına gelir tespitine dayalı olarak kişi başına düşen geliri asgari ücretin 1/3'ünün üzerinde kalanların zorunlu sigortalı sayılması Türk sosyal güvenlik hukuku bakımından üzerinde durulması gereken bir husustur. 5510 sayılı kanun m.60/ aile kavramının muhtevası belirlenmiştir. Buna göre aile "Bu maddenin birinci fıkrasının (c) bendinin (1) numaralı alt bendi ile 80. maddede belirtilen aile; aynı hane içerisinde yaşayan eş, evli olmayan çocuk, büyük ana ve büyük babadan oluşur." Şu halde gelir testi bakımından aile fertleri kanunda yukarıda yapılan tanım çerçevesinde ele alınacaktır.

Bu hüküm 2008 yılında kanuna girmiş olmasına rağmen aradan geçen 4 yıl içinde uygulanmamış, uygulamaya konulmamış olması dikkatten kaçmaması gereken bir husustur. 1.1.2012 tarihinden itibaren GSS'deki zorunluluk ilkesi uygulamaya girmiştir. Ancak gerçekten uygulama, daha ziyade, aile içinde çalışmayan, eğitime devam etmeyen kimseleri de sigortalı yapmak bakımından başlamaktadır (m.60/1 c. 1). Sosyal yardımlaşma ve dayanışma vakıfları gelir incelemesi yapacak; gelir incelemesi sonucunda ailede kişi başına düşen gelir miktarı asgari ücretin 1/3'ünden fazla olan herkes, zorunlu olarak, genel sağlık sigortalısı olacaktır. Hiç geliri olmayan bu kimselerin primlerini, aileyi geçindirmekle yükümlü olan ana ve babalar ödeyecektir. Gelir testine razı olmayanların kişi başına gelirleri ise asgari ücretin iki katı olarak kabul edilecektir. Bu anlayış bir tür "Deli Dumrul" anlayışına benzemektedir.

Çalışmayan, hiçbir kişisel geliri olmayan aile fertleri ve 25 yaşını geçmiş ya da yükseköğrenimini bitirmiş çocuklarını, ailelerinin gelirinə bağlı olarak sigortalı saymak sosyal sigortanın hangi ilkesi ile izah edilecektir?

Anayasa m. 41 ailenin korunması üst başlığı altında "Aile Türk toplumunun temelidir. Devlet ailenin huzur

ve refahı ile özellikle ananın ve çocukların korunması ve aile planlamasının öğretimi ve uygulanmasını sağlamak için gerekli tedbirleri alır, teşkilatı kurar” hükmüne yer vermiştir. GSS’da yer alan bu düzenleme ailenin korunmasına yönelik bu madde ile de bağdaşmamaktadır. Bu düzenleme ile iş bulamamış evlatlarının diğer yüklerini üstlenmiş aileye; devlet, bir de sağlık sigortası yükü yüklemektedir. Kanuna göre genel sağlık sigortası bakımından bu kişiler zorunlu sigortalı sayılıyor. Ancak yaşlılık, malullük ve ölüm sigortası bakımından sigortalı sayılmıyor. İlgililer bunu nasıl açıklayacaklar? Sosyal sigorta bakımından uzun ve kısa vadeli sigorta primlerini ödemekten aciz olan kişilere genel sağlık sigortası primlerini ödeme yükümlülüğü hangi mantık ve gerekçe ile getirilmektedir? Bu düzenleme bize göre tam bir “alaturka” düzenlemedir. Sosyal sigorta tekniğine uygun bir düzenleme değildir.

İşin doğrusu geliri olmayan, iş bulamayan, işsiz durumda olan bu kimseler GSS sayılmalı ve primleri sosyal yardım kapsamında devletçe belirli şartlarla (iş bulma kurslarına katılma gibi) ödenmeliydi. Aksi takdirde mevcut sistem ailelere bakmakla yükümlü olmayan işsiz güçsüz yetişkin aile mensuplarının diğer yüklerini çekmeleri yetmemekte imiş gibi bir de aileye genel sağlık sigortası prim yükü yüklenmektedir ki bu durum açıkça sosyal devlete yakışmayan, sosyal devlet anlayışı ile izah edilemeyen bir düzenlemedir.

3- Sigortalı Kavramı Sürekli Genişlemektedir.

Genel sağlık sigortası sistemi Türkiye şartlarında lüks sayılabilecek bir biçimde kurulmuştur. Sosyal güvenlik reformunu yapanlar eski sistemin bonkör bir sistem olduğunu varsayarak reforma başlamışlar ancak kendileri bonkör bir sağlık yardım sistemi getirme yolunu seçmişlerdir. Ancak daha şimdiden bu bonkörlüğün bedelleri ortaya çıkmaya başlamıştır. Sistemin kamu finansman sistemine yüklediği finans yükü artmakta ve yetkililer buna bir çözüm arayışına girmiş durumdadırlar. Öte yandan sistem sosyal güvenlik sağlamak hedefinden uzaklaşmakta ve özel sigortaya yaklaşan bir yapı kazanmaktadır. Katılım paylarının yüzde 70’den yüzde 90’a çıkarılması bunun en önemli işaretidir¹⁰.

Kanun düzenlenirken gerekli özen gösterilmediği için her çıkan kanun ile sigortalı kavramının muhtevası genişlemektedir¹¹. Bu yapılacak yerde vatandaşlık esas-

na dayalı olarak bütün vatandaşlar genel sağlık sigortalısı sayılabilir; çalışan ve gelir elde edenler ve onların bağımlıları dışında bütün vatandaşların GSS primleri devletçe ödenebilirdi. Mevcut durumda her çıkan yeni kanunla sınırları sürekli genişleyen, anlaşılması artık uzmanları için dahi güç hale gelen bir karmaşık sigortalı kavramı ile karşı karşıya bulunmaktayız.

Sonuç

Genel sağlık sigortalısı sayılanlar 5510 sayılı Kanun m.60’da sıralanmıştır. Kanunda sigortalı sayılmayanlara ilişkin bir hüküm bulunmamaktadır. M.6’da sıralanan sigortalı sayılmayanlardan çıkarsama yapmak bizce uygun değildir. Aslında kanunda iki ayrı sigortalı tanımlanması yapılmış başında gelmektedir. Uzun ve kısa vadeli sigortalar bakımından sigortalı kavramının ayrı genel sağlık sigortası bakımından sigortalı kavramının ayrı tespit edilmiş olması bizce uygun bir düzenleme olmamıştır. Tek kanunda iki ayrı sigortalı kavramı tanımlanmamalıydı.

Öte yandan sosyal sigortada prim ödeme gücü olanlardan prim alınması prim ödeme gücü olmayan sigortalıların primlerinin ise devletçe ödenmesi esas kabul edilmeliydi. Zorunlu sigortalılıkta doğru olan yol bu olmalıydı. Kanunumuz bu genel prensipten ayrılmış ve hiç kazancı olmayan, çalışmayan, gelir elde etmeyen ancak ailesinin durumu iyi olanları da sigortalı kapsamına almış ve onların primlerini aileyi geçindirmekle yükümlü olan ana-babanın ödenmesini öngören bir sistem getirmiştir. Bizce bu kabul edilmesi hiç mümkün olmayan bir düzenlemedir. Sosyal sigorta ilkeleri ile bu düzenlemeyi açıklamak mümkün olamaz. Bu yanıltan mutlaka dönülmelidir.

Sosyal sigorta zorunlu bir sigortadır. Ancak zorunlu sigorta sistemi sigortalılardan gücüne uygun prim alır; ihtiyacına uygun yardım yapar. Hiç geliri olmayan, iş bulamamış, üniversiteyi bitirmiş ya da kazanamamış kişilerin sigortalı yapılması ve ana ve babalarının prim yükümlüsü sayılması sosyal sigorta ile izah edilemez.

Genel sağlık sigortasında sigortalı kavramı yeni baştan düzenlenmeli; sade, anlaşılır ve sigorta prensiplerine uygun bir düzenleme haline getirilmelidir. Genel sağlık sigortası ile yaşlılık malullük ve ölüm sigortası arasında fark yaratacak sigortalı tanımlanması yapılması doğru olmamıştır. Genel sağlık sigortası, sosyal devlete yakışır biçimde; piyasa mantığı yerine sosyal sigorta mantığının hakim kılındığı bir bakış açısı ile yeni baştan düzenlenmelidir.

10 Katılım payı uygulaması için bkz: TAŞBAŞI, Ekrem; Sağlık Hizmetlerinden Yararlanmaya İlişkin Katılım Payı Uygulaması, İşveren Dergisi, Mart-Nisan 2012, Sa.2, s. 110-113.

11 GEREK, Nüvit: agm. s. 198-201

Genel Sağlık Sigortası ve Gelir Testi Uygulaması

■ Prof. Dr. Yusuf ALPER / Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi

Niçin ve Nasıl Bir Reform?

Genel sağlık sigortası (GSS); Sağlık Bakanlığı tarafından 2003 yılında uygulamaya konulan **Sağlıkta Dönüşüm projesinin** 8; ve yine Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı tarafından 2004 yılında başlatılan **Sosyal Güvenlik Reformu** çalışmalarının 4 ayağından biri olarak, iki farklı reform projesinin ortak değişim noktası olarak gündeme gelmiştir. GSS; sağlıkta dönüşüm projesi kapsamında, “herkesi tek çatı altında toplayan yeni yapı ve işleyiş mekanizması” olarak, sosyal güvenlik reform projesi kapsamında da “nüfusun tümüne, hakkaniyete uygun, eşit, koruyucu ve tedavi edici kaliteli sağlık hizmeti sunumunu finanse etme” yöntemi olarak yer almıştır. Birbiri ile yakından ilgili ve iç içe yürütülen ancak iki ayrı Bakanlık tarafından yürütülen ayrı projelerin içinde yer aldığı için GSS her iki projenin ortak amaçlarına hizmet edecek şekilde hayata geçirilmeye çalışılmıştır.

Reform öncesi dönemdeki kamu sağlık sigortası sisteminin eksiklikleri ve yetersizlikleri, GSS’na geçişin gerekçelerini oluşturmuştur. Buna göre, mevcut sosyal güvenlik sisteminin sağlık sigortası ayağının nüfusun yüzde 20’sini sağlık güvencesi dışında bırakmasının yanı sıra bir yana kapsamda olanlara götürülen sağlık hizmetlerinin standardı düşük ve maliyet-etkin bir yapıda sunulmadığı için kaynak israfına yol açtığı ileri sürülmüştür. Mevcut kamu sağlık sistemi; 5 farklı kalite ve standartta sağlık hizmeti sunmakta, temel bir insan hakkı olan sağlık hakkının gereği olarak; bütün nüfusa eşit ve aynı standartta sağlık hizmeti sunma yükümlülüğünü yerine getirememektedir. Dolayısıyla yeni sistem yani GSS; kapsam bakımından boşlukları ve hizmet standardı bakımından da farklılıkları ortadan kaldıracak bir sistem olacaktır. **GSS bir sağlık hizmetleri finansman yöntemi** olarak tarif edilmiş ve farklı finansman yöntemleri kullanılarak farklı kamu birimleri tarafından yürütülen sağlık hizmeti sunum programlarının GSS ile bir elde toplanmasının sağlıkta dönüşüm projesinin genel sağlık politikası hedeflerinin gerçekleştirilmesinde de önemli rol oynayacağı belirtilmiştir. Kısaca ifade etmek gerekirse; herkesi zorunlu olarak kapsama alan GSS, sağ-

lık hizmetlerinin tek alıcısı olarak sahip olduğu pazarlık gücü ile Türkiye’de sağlık hizmetleri arz eden yapıyı, düzenleyici veya terbiye edici bir fonksiyonu da yerine getirecektir.

Yukarıda belirtilen amaçlar doğrultusunda programlanan GSS’nin 3 temel belirleyici özelliği vardır. Bunlar:

- 1) TC vatandaşı olmayanlar dahil olmak üzere Türkiye’de yaşayan **herkes zorunlu olarak** sigortalı olacaktır.
- 2) Sistem, primli hale getirilecek, sosyal sigortacılık ilkelerine göre herkesten geliri, kazancı ve ödeme gücüne göre tahsis edilecek **primlerle** finanse edilecektir.
- 3) Sağlık hizmetleri, kamu-özel sektör ayırımı olmaksızın hizmet sunum şartlarını yerine getiren sağlık hizmet sunucularından **satın alma** yoluyla temin edilecektir.

Sosyal güvenlik reform sürecinin başlangıcında GSS’nin SGK çatısı altında ancak ayrı bir Kanunla hayata geçirilmesi planlanmışken, TBMM’deki yasalaşma sürecinde reformun emeklilik sigortaları ayağını düzenleyen tasarı ile GSS tasarısı birleştirilmiş ve GSS, 5510 sayılı Kanunun 60-78. maddeler arasındaki 19 madde ile düzenlenmiştir. 5510 sayılı Kanunun bütünlüğünü de bozan bu birleştirme aynı kanunda iki farklı sigortalı tanımı yapılması gibi sorunları da beraberinde getirmiştir.

5510 sayılı Kanunun GSS ile ilgili hükümleri, 4/a ve 4/b kapsamındaki sigortalılar için hemen yürürlüğe girerken, 4/c kapsamındakiler yaklaşık 2 yıl sonra, Ocak 2010 tarihinden sonra GSS kapsamına alınmışlardır. 2012 yılı Ocak ayından itibaren ise 3816 sayılı Kanun kapsamında sağlık hizmetlerinden faydalananlar (Yeşil Kart sahipleri) ile çalışmayanların veya çalışmasına ara verenlerin **gelir testine tabi tutulmak suretiyle**, ödeme güçleri dikkate alınarak prim ödeyerek sisteme dahil edilmeleri ile GSS’nin herkesi kapsama alma hedefi ve primli rejim olarak hayata geçirilmesi süreci, en azından yasal olarak, tamamlanmıştır.

Genel Sağlık Sigortasının Başarıları ve Olumlu Sonuçları

GSS, sosyal güvenlik reformunun vatandaşların günlük hayatına en kısa zamanda ve olumlu olarak yansıyan yönünü oluşturmuştur. Bu özelliğiyle, geniş toplum kesimlerine **sosyal güvenlik reformunun gülen yüzü** olarak sunulmuştur. Nitekim kamuoyunun yeni sosyal güvenlik reformuna inandırılmasının ve ikna edilmesinin aracı olarak da GSS'nin istatistiklere yansıyan görsel ve somut uygulama sonuçları kullanılmıştır.

GSS, sağlıkta dönüşüm projesi ile birlikte Türkiye'nin sağlıkla ilgili bütün göstergelerini değiştirmiş, istatistik değerlerini yükseltmiştir. Bu alandaki gelişmelerden bazılarını kısaca belirtmek gerekirse;

- 2008 yılında 216 milyon olan sağlık kuruluşlarına başvuru sayısı 2011 yılı sonu itibarıyla yüzde 45 artarak 314 milyona ulaşmıştır.
- 2008-2011 arasında SGK üzerinden yapılan sağlık harcamaları 36.5 milyar TL'ye ulaşarak GSYİH'nin yüzde 3.2 sine ulaşmıştır. Bu oran 2001 yılında yüzde 1.9 idi.
- 2000'li yılların başında kişi başı ortalama hastanelere başvuru sayısı yıllık 2-2,5 civarında iken 6,5-7 civarına yükselmiştir. Öngörüldüğü gibi, sağlık hizmetlerine erişim kolaylaşmış ve çabuklaşmıştır.
- Sağlık hizmetlerinin finansmanı için cepten yapılan harcamalar 2004 yılında yüzde 28.2 iken 2010 yılı sonunda 11,7 ye düşmüştür.
- Sağlık hizmetlerinden memnuniyet oranı 2003 yılında yüzde 39.5 iken 2010 yılında yüzde 73'e yükselmiştir.

Yukarıda sayılan olumlu gelişmeler yanında başlangıcından bugüne GSS uygulamasının sorun yaratan alanları da vardır. Bunlar;

- Sağlık hizmetlerine erişimin kolaylaşması, kayıt sistemi ile ilgili alt yapı yetersizlikleri ve denetim-kontrol boşlukları ile birleşince ilk dönemlerde sağlık hizmeti kullanımı ile ilgili suistimal ve istismarlar artmıştır.
- Hizmete erişimin kolaylaşması, bir yandan **geciktirilmiş sağlık hizmetleri talebini** canlandırırken diğer yandan **yeni ve uyarılmış sağlık hizmetleri talebi** yaratarak toplam sağlık hizmetleri talebini artırmıştır. Sağlık hizmetleri talebi artışı, her zaman sağlık standardının iyileşmesi anlamına gelmez.

- Üç sacayağı üzerine oturan sağlık hizmetlerinin bir ayağını oluşturan hizmet alanlarının memnuniyeti arttıkça diğer iki ayağını oluşturan, hizmet sunan sağlık personelinin ve sağlık hizmeti üreticilerinin memnuniyetsizliği artmıştır. Kısa dönemde tek ayağın memnuniyetini esas alan, onun üzerinden yürütülen bir sistem ortaya çıkmış görünmektedir.
- SGK'nun sağlık harcamaları artmış, bütün gider azaltıcı tedbirlere rağmen mali yapısında beklenen iyileşme gerçekleşmemiştir. SGK'nın gelir-gider dengesini sağlamak ve gereksiz sağlık hizmeti talebini ortadan kaldırmak üzere katkı payları artırılmıştır. Katkı paylarının artırılması yanında sağlık kuruluşlarının alabileceği farkların yükseltilmesi, zaman içinde **sağlık hakkının özünü zedeleyebilecek "sağlık hizmeti talebinden vazgeçme" veya "sağlık hizmeti talebini geciktirme, erteleme"** sonucu doğurabilecektir.
- Sağlıkta dönüşüm projesinin gecikmesi, hasta-sevki sisteminin kurulamaması gibi eksiklikler GSS'den beklenen olumlu sonuçları geciktirirken, sistemin başlangıçta planlanandan farklı yönlerde gelişmesine yol açmıştır.

Genel Sağlık Sigortası ve Gelir Testi Uygulaması

Gelir testi uygulaması, GSS'nin finansman yönteminin sonucu olarak ortaya çıkmıştır. GSS, ödeme gücü esas alınarak belirlenen primlerle finanse edilecektir ve herkes prim ödeyecek veya adına prim ödenecektir. Buna göre;

- 1) Çalışanlar (4/a, 4/b ve 4/c kapsamındakiler) prime esas kazançları üzerinden prim ödeyerek;
- 2) Çalışmayan, ancak gelir sahibi olarak isteğe bağlı sigortalı olanlar beyan ettikleri gelir üzerinden prim ödeyerek;
- 3) Özel statüleri bulunanlar (Madalya aylığı alanlar, olimpiyat sporcuları, köy korucuları vb) primleri devlet tarafından ödenerek,
- 4) Çalışmayan ancak prim ödeyecek geliri olanlar kendileri, kısmen veya tamamen prim ödeyerek;
- 5) Çalışmayan, geliri olmayan ve ödeme gücü de bulunmayanların primleri ise devlet tarafından ödenerek;

GSS kapsamında zorunlu olarak sigortalı sayılacaklardır. **Gelir testi**, yukarıda belirtilen 4 ve 5. grupta kimlerin yer alacağını belirlenmesi ile ilgili teknik işlemi ifade etmektedir. Buna göre, 5510 sayılı Kanunun

80. maddesindeki düzenlemeye uygun olarak Kanununun 60/g maddesi kapsamında bulunanlar gelir testine tabi tutulacaklardır. 5510 sayılı Kanuna göre gelir testine tabi tutulacak bu gruplar:

- Bakmakla yükümlü olunan aile üyesi olma statüsünü kaybedenler (çocuklardan 18, lise eğitimi görüyorsa 20, yüksek öğrenimde ise 25 yaşını geçenler),
- Bir süre zorunlu sigortalı olarak çalıştıktan sonra işini kaybeden işsizler,
- Ay içindeki çalışması 30 günden eksik olan kısmi süreli çalışanlar,
- Hak sahibi olarak aylık bağlananlardan aylık bağlanma hakkını kaybedenler,
- Türkiye’de kesintisiz 1 yıldan uzun süre ile yaşayan yabancılar.

Bir tür **yoksulluk tespit süreci anlamına gelen gelir testi**, hane halkı geliri esas alınarak yapılacaktır. Gelir testi için ölçü olarak 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücret ve katları esas alınmıştır. Nitekim, 1 Ocak 2012-30 Haziran 2012 tarihleri arasındaki süre için 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücret 886.5 TL olduğu için gelir testine tabi tutulanlardan:

- **Kişi başına düşen aylık gelir, brüt asgari ücretin üçte biri ile asgari ücret arasında (295,50 - 886,50-TL) ise aylık 35,46 -TL,**
- **Kişi başına düşen aylık gelir, asgari ücret ile asgari ücretin iki katı arasında (886,50 - 1.773-TL) ise aylık 106,38 -TL,**
- **Kişi başına düşen aylık gelir, asgari ücretin iki katından daha fazla (1.773-TL’den fazla) ise aylık 212,76 -TL,**

GSS primi ödenecektir. Belirlenen miktarda primin ödenmesi halinde genel sağlık sigortalısının yanı sıra Kanununun 3. maddesinde belirtilen bakmakla yükümlü olduğu kişiler de GSS kapsamındaki sağlık hizmetlerinden yararlanacaktır.

Gelir testi uygulaması 5510 sayılı Kanununun en problemleri alanlarından birini oluşturmaktadır. Nitekim, 5510 sayılı Kanun 1 Ekim 2008 tarihinde yürürlüğe girdiği halde, geçici 12. maddede yapılan düzenleme ile gelir testi uygulaması ile ilgili hükümlerin 2 yıl sonra, 1 Ekim 2010 tarihinden itibaren yürürlüğe girmesi hükmüne bağlanmıştır. Bu tarihe kadar geçen sürede SGK’nın gelir testi uygulaması ile ilgili kurumsal ve idari işlemleri tamamlanması öngörülmüştü. Ancak, öngörülen 2

yıllık süre dolmasına rağmen SGK süreçle ilgili çalışmaları tamamlamadığı için gelir testinin uygulanması 1 Ocak 2012 tarihine ertelenmiştir. Öte yandan gelir testi uygulaması ile ilgili bir önemli değişiklik daha yapılmış, gelir testi yapma yetkisi SGK’dan alınarak Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı (ASPB), bünyesine alınan Sosyal Yardımlaşma ve Dayanışma Vakıflarına (SYDTV) verilmiştir.

Gelir testi uygulama yetkisinin SGK’dan alınarak SYDT Vakıflarına verilmesi sosyal güvenlik reformunun başlangıç amaç ve hedeflerine aykırı bir tercih olmuştur. Sosyal yardım ve hizmetlerin ASPB tarafından tek elden ve bütünlük olarak verilmesinin sağlanması gerekçesi bu değişiklik için yeterli değildir. Çünkü, bazı problemler olmasına rağmen nüfusun geneline yönelik her türlü veriye ulaşma ve değerlendirme kapasitesi bakımından SGK daha yetkin bir kurum görünümündedir. Kaldı ki, 3 yılı aşan bir erteleme döneminden sonra yürürlüğe giren gelir testi uygulaması için, uygulamanın hemen başlangıcında il ve ilçelerdeki SYDT Vakıflarının kurumsal yapı, insan gücü ve teknik alt yapı bakımından bu işlemi yapma yeterliliğine sahip kurumlar olmadıkları ortaya çıkmıştır.

Gelir Testi Uygulaması İle İlgili Sorun Alanları

Gelir testi uygulamasının genel olarak bütün hedef kitle ve özel olarak da bazı gruplar için özel problemleri vardır. Bu problemler şu başlıklarda toplanabilir:

- 1) 5510 sayılı Kanun kapsamında zorunlu olarak kapsama alınan ve 4/a, 4/b ve 4/c statüsünde çalışan sigortalılar ile isteğe bağlı sigortalı olanlar için prime esas kazancın alt sınırı olarak 16 yaşından büyükler için belirlenmiş olan asgari ücret esas alınırken, gelir testine tabi olanlar için bu sınırın asgari ücretin 2 katı olarak belirlenmesi sosyal sigortanın norm ve standart birliği sağlama ilkesine aykırıdır. Özellikle, gelir testi yaptırmayanlar veya yaptırmak istemeyenler için otomatik olarak asgari ücretin 2 katı üzerinden prim tahsil edilmesi bir tür cezalandırmadır.
- 2) Zorunlu sigortalı kapsamında çalışanlar için GSS kapsamındaki hizmetler faydalanabilmek için, son bir yıl içinde 30 gün prim ödemiş olmak yeterli iken ve zorunlu sigortalılık ilişkisi bittikten sonra da kendileri ve bakmakla yükümlü olduğu kişiler için 90 gün süre ile GSS kapsamındaki hizmetlerden faydalanma hakkı verilirken, kısmi süreli çalışanların her ay için 30 gün üzerinden GSS primi ödeme yükümlülüğüne tabi olmaları, zorunlu

sigortalılık dışındaki günler için gelir testine tabi tutulmaları çalışma hayatının gerçeklerine aykırıdır. Kısa veya kısmi süreli çalışma, günümüz toplumlarında öğrenciler, özürülüler ve kadınların işgücüne katılmalarını artırmak için teşvik edilen esnek bir çalışma biçimi iken ve İş Kanunlarında bu tür çalışmayı düzenleyen hükümlere daha ayrıntılı olarak yer verilirken, GSS bu tür çalışmayı adeta cezalandırmaktadır. Eksik günler için prim ödeme yükümlülüğünün getirilmesi, (uygulamada ailesine veya kendi öğrenci bütçesine katkıda bulunmak için hafta sonları veya hafta içinde birkaç gün çalışmak isteyen birçok öğrencimin şahsen ifade ettiği bir sorun olarak) kısmi süreli çalışmak isteyenleri çalışmaktan vazgeçmeye veya kayıtdışı çalışmaya yönlendirecektir.

- 3) Gelir testi, zorunlu sigortalılık niteliğini kaybedenler, yani işsizler için de zorunludur. 90 günlük süre faydalanma süresi bittikten sonra bu durumda olanlar da gelir testine tabi tutulacaklardır. Gelir testi uygulamasında esas alınan göstergelerden; hanehalkı, aynı ikamet adresinde birlikte yaşama, hanehalkının bütün gelirleri gibi kavramlar günümüz toplumsal hayatında çok kolay tanımlanabilir ve sınırları belirlenecek alanlar değildir. Nitekim, eşinden boşanan veya gördüğü şiddet dolayısıyla ayrı yaşamak zorunda kaldığı için anne babası ile birlikte yaşamak zorunda kalan kadınlar için bu tanımlamanın yeterli olmadığı görülmüştür. Benzer değerlendirmeleri, çalışmak için doğduğu veya yaşadığı yerler dışına göç etmek zorunda kalanlar ve geride kalan aile üyeleri için de yapmak mümkündür.
- 4) Hanehalkının bütün gelirleri kavramı da sorunlu alanlardan birini oluşturmaktadır. Birlikte yaşayan herkesin ayrı ayrı elde ettikleri bütün gelirlerin bir havuzda toplandığı ve paylaşarak birlikte tüketildiği varsayımıyla, gelir testi yapılırken hanehalkı üyesi kabul edilen her kişinin gelir seviyesini bu toplam geliri esas alarak belirlemek doğru bir yöntem değildir. **Eşlerin bile gelir paylaşımının sorunlu olduğu durumlar söz konusu iken, anne-baba, ileri yaştaki çocuklar, eşinden boşanmış veya ayrı yaşayan kız çocukları ile büyük- anne ve büyük-babanın çeşitli sebeplerle birlikte yaşamak zorunda olduğu hallerde her birinin gelirini üst üste toplayarak gelir testi yapmak ve kişi başına düşen geliri bulmak sağlıklı bir yöntem değildir.**

- 5) **5510 sayılı Kanun gelir testi uygulaması için belirlediği gelir basamakları ile aynı Kanun içinde birden fazla yoksulluk sınırı belirlemiş gibidir.** Nitekim, 5510 sayılı Kanun, 4/b kapsamında sigortalı sayılanlardan gelir vergisi mükellefi olmayan küçük esnaf ve sanatkarlar ile çiftçilerin gelirlerinin prime esas kazancın alt sınırının altında olması halinde, onları yoksul ve prim ödeme gücü yok kabul ederek zorunlu sigortalılık ilişkisi dışında bırakırken (5510, m.6), aynı kişileri bu defa asgari ücretin üçte birinin üzerinde gelirleri var ise GSS bakımından zorunlu sigortalı konumuna getirmektedir. Yani, sosyal sigortalar bakımından kapsam dışında, ancak GSS bakımından zorunlu sigortalı sayılacaklardır. Yine 5510 sayılı Kanunda, sigortalıların ölümü halinde anne-babaya hak sahibi olarak aylık bağlanabilmesi için asgari ücretin netinden düşük gelir sahibi olma şartı aranırken (yoksulluk sınırı olarak belirlenirken) GSS için uygulanan gelir testinde bu sınır asgari ücretin üçte birine düşürülmektedir. Aynı Kanun içinde bir tür yoksulluk sınırı belirleyen bu farklı alt sınır uygulamaları bir çelişkidir.

Herkesi zorunlu olarak kapsamına alan, primle finanse edilen bir GSS oluşturmak yanlış bir tercih değildir. Gelir testi uygulaması, ekonominin kayıt altına alınmasına katkıda bulunduğu gibi, hizmetten faydalananın bedel ödemesini sağladığı için sosyal adalet duygusunun güçlenmesine de katkıda bulunabilir. Nitekim, Nisan 2012 tarihi itibarıyla gelir testi uygulamasının açıklanan ilk sonuçlarına göre; Yeşil Kart kapsamında sağlık hizmetlerinden ücretsiz faydalanan kişi sayısı 9.1 milyondan 5.2 milyona düşmüş, daha önce prim ödemeyen 2.7 milyon kişi prim ödeyerek aktif genel sağlık sigortalısı olmuştur. İstatistiklere yansıyan bu olumlu sonuçların alınması gelir testinin sağlıklı olarak yapılmasının önemini daha da artırmaktadır.

Daha İyi Bir Gelir Testi Uygulaması İçin Öneriler

Gelir testi uygulanarak GSS kapsamında sigortalılık ilişkisinin düzenlenmesi doğru bir yöntemdir. Aşağıda belirtilen hususların dikkate alınarak uygulamanın iyileştirilmesi bu yöntemin kullanılmasından alınan olumlu sonuçları artıracaktır.

- Öncelikle, zorunlu sigortalı sayılmayanlar için GSS primine esas kazanç, prime esas kazancın alt sınırı, yani asgari ücret olmalıdır. Zaten, devletin prim ödediği kesimler ve adlarına kurumlarınca GSS primi ödenen kısmen sigortalı sayılanlardan

İŞKUR kursiyerleri, stajyer öğrenciler gibi gruplar için GSS primine esas kazanç alt sınırı olarak belirlenmiştir. Gelir testine tabi olanlar için de norm ve standart birliği sağlanması bakımından alt sınır asgari ücret olmalıdır.

- Prim ödemekten muaf tutulan alt sınır veya en az gelir seviyesi, bir tür yoksulluk sınırı gibi değerlendirilerek, daha gerçekçi olarak belirlenmelidir. Devletin, diğer sosyal politika uygulamaları için kullandığı yoksulluk sınırları GSS için de dikkate alınmalıdır. Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığı kuruluş amaçlarına da uygun olarak bütün sosyal yardım ve hizmetlerin yanı sıra GSS için de kullanılacak geçerli ve gerçekçi bir yoksulluk sınırı tespiti ve ölçme yöntemi geliştirmelidir. Bu çerçevede, hane halkı, birlikte yaşama, bütün gelirlerin birlikte tüketildiği kabullerine bağlı gelir testi uygulaması ile ilgili esaslar tekrar değerlendirilmelidir.
- Kısmi süreli çalışanların eksik günlerinin gelir testine tabi tutulması uygulaması üzerinde yeniden düşünülmelidir. Kayıtdışı çalışmayı özendirmeyecek şekilde, mesela ay içinde 10 veya 15 günden fazla zorunlu sigortalı sayılanlar için gelir testi uygulanmaması, gibi yöntemler üzerinde düşünülmelidir.

Genel Sağlık Sigortası İçin Birkaç Söz Daha

Genel sağlık sigortasının uygulanması bakımından gelir testi uygulaması hayati bir öneme sahip olmakla birlikte, bütün dikkatlerin bu noktaya yoğunlaştırılması bazı problem alanlarının gözden kaçırılmasına ve GSS'nin amaçlarına aykırı bir uygulamanın ortaya çıkmasına yol açılabilir. Bu gelişmelerden bir tanesi de katılım payları ile ilgili uygulamadır.

Sağlık hizmetlerinden faydalananlardan, başvurdukları sağlık kuruluşlarının basamağı dikkate alınarak alınan katılım payları artırılmıştır. Buna ilaç israfını önleme amacıyla reçete katkı payı da ilave edilmiştir. Başlangıçta çok düşük olarak belirlenen bu miktarların zaman içinde artırılması, gelecekte daha da artırılabilirliğini göstermiştir. Zaman içinde Kurum içinde vazgeçilemez bir gelir kaynağı olma potansiyeli taşımaktadır. Öte yandan, özel sağlık kuruluşlarından sağlık hizmeti alanların ödenecekleri ilave ücret payı da oran olarak yükseltilmiştir. Bu uygulama, şöyle garip bir sonuç ortaya çıkarabilir. Gelir testi için başvuran işsiz ancak evli ve 3 çocuklu 5 kişilik bir aile için gelir testi sonucunda fert başına gelirin as-

gari ücretin 1/3'ü ile 1 katı arasında olması halinde bir aylık süre için yalnızca 35.5 TL GSS primi ödenecektir. Ancak bu aileden 2 kişinin ay içinde herhangi bir sağlık kuruluşuna başvurması halinde ödenecekleri katkı payları toplamı bir aylık zorunlu GSS priminden daha fazla olacaktır. Prim ödemenin asıl, katılım payı almanın istisnai bir finansman kaynağı olduğu gerçeği dikkate alınarak katılım payı alınması uygulaması bu yönüyle yeniden değerlendirilmelidir.

Öte yandan, SGK'nun sağlık hizmeti sunucuları arasında kamu-özel ayırımı yaparak farklı katkı payları belirlemesi; sağlık hizmeti talep edenleri kamu sağlık kurumlarına yönlendirmek için özel sağlık kuruluşları için daha yüksek katkı payları belirlenmesi GSS'nin "**hizmet satın almada eşit davranma**" ilkesine aykırıdır. Bu sağlık sektörüne hizmet arzının organizasyonuna yönelik bir müdahaledir. Olumlu veya olumsuz etkileri üzerinde düşünülmelidir.

Daha önce de belirtildiği gibi, bütün bir sağlık sisteminin yalnızca hizmet alanların memnuniyeti üzerine inşa edilmesi orta ve uzun dönemde ciddi problemler ortaya çıkarabilir. **Sistemin tarafları ile çatışma, güç dengesizliğinden faydalanarak problemleri çözme uzun dönemde geçerli bir yöntem değildir.** Sağlıkta dönüşüm projesinde öngörüldüğü gibi, "**sistemin geliştirilmesi ve uygulanması sırasında ilgili tüm tarafların görüş ve önerilerinin alınmasına imkan veren bir katılımçılık**" ve demokratik yönetim anlayışının gereği olarak "**sektörün farklı bölümleri arasında karşılıklı çıkarları gözeterek ortak noktalarda buluşma arayışını ifade eden bir uzlaşmacılık**" anlayışını problemlerin çözümünde geçerli yol benimsemek gerekir.

Kaynaklar

- Akdağ, Recep, *Sağlık Sistemi Üzerine, Sosyal Güvenlik Dergisi*, Yıl:1, Sayı:3.
- Alper, Yusuf; *Genel Sağlık Sigortası, Temel Esaslar ve Yenilikler, ASOMEDYA*, Ocak 2007.
- Alper, Yusuf; *Sosyal Güvenlik Reformunun İkinci Yılına Girerken Genel Sağlık Sigortası: Sağlanan Gelişmeler ve Sorunlar, MERCEK*, Yıl, 15; Sayı:57, Ocak-2010.
- Alper, Yusuf; *Sosyal Güvenlik Reformu: Genel Sağlık Sigortası, Önemi, Esasları ve Problemleri, Sosyal Diyalog Dergisi*, Cilt:1, Sayı:2, Ekim-2010.
- TC Başbakanlık, *Kamu Yönetiminde Yeniden Yapılanma: Sosyal Güvenlik Reformu: Sorunlar ve Çözüm Önerileri*, Ankara, 2005.
- TC Kalkınma Bakanlığı, *2012 Yılı Programı, Dokuzuncu Kalkınma Planı (2007-2013)*, Ankara-2012.
- TC Sağlık Bakanlığı; *Sağlıkta Dönüşüm*, Ankara, 2003.
- www.sgk.gov.tr/istatistikler.

HASTA HAKLARI

“Sağlık hakkı, kişinin toplumdan, devletten, sağlığının korunmasını, gerektiğinde tedavi edilmesini, iyileştirilmesini isteyebilmesi ve sağlığını sürekli geliştirebilmesi için toplumun sağladığı olanaklardan yararlanabilmesidir.”

“Yaşama Hakkı”nın en önemli bileşenlerinden birisi olan sağlık ve sağlıklı yaşama hakkı, pozitif statü hakları arasında yer almaktadır.

Sağlıklı olma, sağlıklı olma halini sürdürme ve sağlığını geliştirme hakkı,

Koruyucu sağlık hizmetlerini alabilme ve yararlanabilme,

Sağlıklı bir ortam, çevre ve barınma koşulları,

Yeterli ve dengeli beslenmedir.

Sağlıklı olmak, sağlığını geliştirmek ve sağlığına yönelik olumsuzluklardan korunarak yaşamını sağlıklı bir şekilde sürdürmek doğal bir insan hakkıdır. Ancak herkesin bilerek ya da bilmeyerek yaptığı bazı davranışlar da dahil bir çok değişik etken nedeniyle sağlığını ve sağlıklılık halini yitirebilir yani hastalanabileceğini de kabul etmek gerekir. İşte sağlıklı yaşama hakkının bütünleyeni olan gereksinilen sağlık hizmetinin alınması sırasında insanların yararlandığı haklara hasta hakları denilmektedir.

İnsanların yitirdikleri sağlıklarına yeniden kavuşmak üzere onlara yardımcı olan ve sağlık hizmeti veren kişilerle olan ilişkilerinde bir “insan” olarak sahip oldukları hakların bütünüdür.

61

Hasta hakları, en genel anlamıyla; hasta olmadan önce hastalandıkları zaman yararlanacakları ulaşılabilir yeterli ve etkin sağlık hizmetinin önceden hazır olarak bulunuyor olmasını, hastalanıldığında ya da sağlıklılık hali yitirildiğinde bir sağlık kurumunda yetkin ve standart bir sağlık hizmeti almayı, hastalıkların insanlarda bıraktığı kalıcı olumsuzluklarla birlikte yaşayabilmek için gerekli olan hizmetlerden yararlanmayı kapsayacak kadar geniş bir içeriğe sahiptir.

Hasta hakları temel olarak Lizbon Bildirgesinde ortaya konulmuştur. Bu bildirge ana hatları ile hekim-hasta ilişkisiyle ilgilidir. Bildirgede tanımlanan temel haklar şunlardır:

Hasta, hekimini özgürce seçme hakkına sahiptir,

Hasta, hiçbir dış etki altında kalmadan özgürce klinik ve etik kararlar verebilen hekim tarafından bakılabilme hakkına sahiptir,

Hasta yeterli ölçüde bilgilendirildikten sonra önerilen tedaviyi kabul ve reddetme hakkına sahiptir,

Hasta, hekimden tüm tıbbi bilgi ve özel hayatına ilişkin bilgilerin gizliliğine saygı duyulmasını bekleme hakkına sahiptir,

Her hastanın onurlu bir şekilde ölmeye hakkı vardır,

Hasta uygun bir dini temsilcinin yardımını içeren ruhi teselliye kabul veya reddetme hakkına sahiptir.

“Türkiye’de sendika ya hiç olmayacak ya da herkes sendikalı olacak...”

62

Gazeteciliğe başladığımız 1986 yılından bu yana çeşitli gazete, ajans, dergi ve televizyonlarda görev yaptınız. Son olarak da NTV Ankara Haber Müdürü’yken TRT Türk’ün başına geçtiniz. Özel yayıncılıkla kamu yayıncılığı arasında nasıl farklar var?

Evet, 1986 yılından bu yana habercilik yapıyorum. Birçok gazetede, ajansta, dergide, televizyonda çalıştım, merkez medyanın en önemli yayın organlarında yöneticilik yaptım. Bu süreç zarfında yaklaşık yirmi küsur yıl TRT hep yanı başımızdaydı. Ama biz Ankaralı gazeteciler şöyle düşünürdük; “TRT’de de haberciler

var ama asıl olarak TRT’de haberin dışındaki yayıncılık, örneğin belgeselcilik önemlidir.” Ankara gazetecisi, televizyoncusu içinse meslek haberciliktir. Ötesi biraz ilgi alanı dışındadır.

TRT’nin yaptığı kamu haberciliği ise hareketsiz, belli kurallar içinde sıkışmış kalmış, bir haberciye çok cazip gelmeyen bir tür gibi görünürdü bize. Yalnız biz değil, mesela siyasetçiler de böyle bakardı. Yıllar öncesinden şöyle bir anım var; Kanal D’de Ankara Haber Müdürü’ymen dönemin başbakanıyla toplantıydık, cumhurbaşkanı da yurtdışına gitmişti. Bülten saati geldi, Başbakan,

“Açın bakalım TRT’yi, Cumhurbaşkanı vasıl olmuş mu görelim. Nasılsa ilk haber odur” demişti. Oysa o gün çok önemli gündem maddeleri vardı. Ama bülten Cumhurbaşkanı’nın filanca ülkeye ulaştığı haberiyle başladı. Yani protokol sırası bülten için de geçerliydi, bu durumdan Başbakan bile memnun değildi.

Bu özellikleri nedeniyle TRT’de haberciliği düşünmedik, istemedik. Ama sonra zaman içinde TRT değişti. İbrahim Şahin’in genel müdürlüğüyle çok ciddi değişim yaşanmaya, iddialı işler yapılmaya başlandı. Bugün gelinen noktada, Şahin’in dört yıllık genel müdürlük süresi sonun-

Ümit Sezgin, TRT Türk Televizyonu Genel Yayın Yönetmeni. 25 yılı aşkın süredir haberci. Mesleğin hem emekçisi, hem duayeni. Sezgin, özel yayıncılıktan kamu yayıncılığına, TRT Türk'ten mesleğe başladığı yıllardaki medyaya kadar birçok konuyu bugün ile karşılaştırarak anlattı bize. Fenerbahçe taraftarlığından, futbol aşkından söz etti. Ümit Sezgin ile röportajı TÜRK-İŞ Uzman Yardımcısı Güldane Karşlıoğlu yaptı.

çok büyüktür. Kanal Koordinatörü Muharrem Sevil vardı, o aşamada ben TRT-Türk'te Genel Yayın Yönetmeni olarak görev aldım, üç yıldır da sürdürüyorum.

Kamu yayıncılığı ile özel yayıncılık arasındaki farka bakacak olursak, bununla ilgili hem genel bir değerlendirme hem de kişisel bir değerlendirme yapabilirim. Ben yirmi yıl boyunca habercilik yapmıştım, ama daha önce de dediğim gibi, habercilik dışındaki yayıncılığa hem ilgimiz yoktu hem tecrübemiz... TRT'ye gelince ve bir kanalın bütününden sorumlu olunca, habercilik dışında da bir dünya olduğunu fark ettim. Bu yalnızca benim için değil, buraya diğer özel kanallardan benimle beraber gelen gazeteci, televizyoncu arkadaşlarım için de geçerli. Çünkü TRT-Türk yalnız haber kanalı değil aynı zamanda bir kültür kanalı olduğu için pek çok haber dışı programımız var. Biz burada böyle bir dünyayla karşılaştık. O yüzden çok heyecanlandık, çok hevesle bu işin içine girdik ve sanıyorum fena da gitmiyor. İyi şeyler yaptık.

Genel anlamda konuşursak, kamu yayıncılığı ile özel yayıncılık arasındaki en temel fark, kamu yayıncılığında ağır bir sorumluluk var. Dışarıdan çok belli olmayan, hissedilen ama bu görevleri üstlenmeden ağırlığının çok da anlaşılmadığı bir durum var. Şunu fark ettik ki, TRT hakikaten herkesin televizyonu. Çünkü bizle konuşan her izleyici, "Orası benim televizyonum" diyerek, bir patron edasıyla sizden hesap sorabiliyor, talepte bulunabiliyor.

Hayatında belki bir kuruş vergi vermemiş insan, "Benim vergilerimle kurulmuş o televizyon" diyor. "Siz devletin verdiği paralarla çalışıyorsunuz" diyor. Sanki kendisinin maşası Amerika'dan geliyor. Hiç fark etmiyor. Ama bunda çok da haksız değil insanlar. Kamu yayıncısıysanız, kamudaki herkesin yayıncısısınız. Bu durum, herkese karşı sorumlu olmanızı gerektiriyor. NTV'de, Kanal D'de, başka bir yerde sorumlu olduğum nihai olarak bir patron, patronaj vardı. Onlarla anlaşıp, onların istediğini yapabiliyorsam sorun yok. Burada öyle değil. Almanya'dan biri arıyor bir şey istiyor, Kars'tan başka biri arıyor başka bir şey istiyor. Tam zıttı şeyler de isteyebiliyor. Siz bütün bu zıt taleplere cevap vermek zorundasınız.

Zorunda mısınız gerçekten?

Zorundasınız çünkü onların televizyonusunuz. Kanunen de böyle. Kamunun her alanını, her rengini yayımına yansıtma zorundayız. Yaptığın her yayında bunu gözeteceksin. Yalnız haber diye de bakmayacaksın. Kültür ve spor yayınlarında da herkese hitap etmeniz gerekiyor. Hiçbir özel sektör kuruluşunun, hiçbir patronun el atmayacağı konular var hayatta. Çünkü para getirmeyecek, kazancı olmayan işler bunlar. Kamu dışı bütün yayıncı kuruluşlar kar amacı ile çalışan şirketlerdir. Öyle olunca da sosyal sorumluluk, kültürel sorumluluk anlamına gelen alanları çok umursamazlar. Buna kıyamazsınız, dünyanın her yerinde bu böyledir. Kapitalizm böyle bir şey!

da 14 kanalla yayıncılığın her alanında iddialı olmaya çalışan bir TRT var. Kürtçe, Arapça yayın var. Bunlar son derece önemli adımlar. Bunlar dışarıdan bir gazetecinin fark etmesi mümkün olmayan şeyler. Fark ediyorsunuz, TRT'de bir canlılık var.

Yaklaşık üç yıl önce, o dönemin TRT-INT kanalıyla ilgili bir arayış başladığında Genel Müdür İbrahim Şahin davet etti beni. Kendisiyle Ulaştırma Bakanlığı Müsteşarı olduğu dönemlerden tanıştık. Yayından sorumlu Genel Müdür Yardımcısı Zeynel Koç da katıldı. O görüşmelerden TRT Türk projesi doğdu. Zeynel Bey'in fikri katkısı

Peki, bunları kim yapacak? Kültürel varlıklarınız, değerleriniz, insanlarınız var ve bunların kayda geçirilmesi ve gelecek kuşaklara aktarılması gerekiyor. Bunları kim yapacak? Bunu bir özel sektör patronu yapmaz. Bir kamu yayıncısı olarak TRT'nin yapması gerekiyor, bizim yapmamız gerekiyor. Bu hakikaten ciddi bir sorumluluk. Bunu da özel sektörle yarışırken yapmanız gerekiyor.

Kamu yayıncılığında reyting kaygısı olmadığı düşünülür. Sizin söz ettiklerinizle de örtüşen bir durum ama gerçekten hiç reyting kaygısı olmadan mı yayın yapıyorsunuz?

Öyle bir şey olabilir mi? Reytinginizin olmaması ne demek? Kimse izlemiyor demek. Dünyanın en iyi programını yapıyorum ama kimse izlemiyorsa neye yaradı? Buradaki kıstas şu: Benim yayıncılık ilkelerimi reyting kaygısı belirlemiyor. Elbette reyting kaygım var, elbette ben de çok izlenmek istiyorum ama çok izlenmek için, yanlış olduğunu bildiğim şeyleri yapmıyorum. Doğruları yaparak izlenmeye çalışıyorum, doğru yayıncılıkla reyting almaya çalışıyorum. Yoksa reyting almanın kolay yolları var, cinsellik, şiddet, kadın, dedikodu... Bunları kullandığım zaman belli oranlarda reyting alırsın. Önemli olan bu reyting numaralarına girmeden izlenebilmek. Biz TRT kanalları olarak bunu yapmaya çalışıyoruz, çok da iddialyız.

Gördük ki, siz doğru düzgün iş yaparsanız, alıcısı var, çok ciddi bir kitle var. Bir süre sonra fark ediliyorsunuz ve itibarınız çok artıyor. Bazen reytinginiz kimi kanallardan daha geride ama itibarınız çok daha önde oluyor.

Dünyanın birçok yerinde TRT-Türk'ün büroları var. Sloganınız 'Dünyayı Türkçe İzleyin...' Dünyaya hitap eden bir kanal mısınız?

Dünyaya hitap etmek işimizin yarısı. Biz TRT-Türk'ü kurarken il-kemiz şuydu: Türkiye'yi dünyada yaşayan Türklere anlatmak ama bir o kadar önemlisi de dünyada olan biteni Türkiye'ye anlatmak. Bunların ikisi eşit ağırlıktadır. Hiçbiri ön planda değildir. Bütün dünyaya yayılmış çok sayıda Türk var. Kimi rakamlara göre bu sayı yüz milyona kadar çıkıyor. TC vatandaşı anlamında söylemiyorum, köken itibariyle Türkçeyi öyle ya da böyle anlayabilenlerden söz ediyorum. Türkiye'den giden çok sayıda Türk var başka ülkelerde. Bu Türklere Türkiye'de olan biteni anlatmak, dünyada olan biteni bizim gözümüzle anlatmak, Türkiye Cumhuriyetini nasıl gördüğümüzü anlatmak çok önemli. Bir de Türklerin birbirinden haber alması da önemli. Avustralya'daki bir Türk'ün Kanada'daki Türkler ile ilgili bilgi alması da önemli.

İkinci görevimiz ise dünyada olan biteni anlatmak. Çünkü biz çok uzun yıllar boyunca uluslararası yayın kuruluşlarının perspektifiyle olan biteni izledik. Reuters, BBC, Ajans France Press ne diyorsa öyle olduğunu düşündük. Ama son on yıldır gördük ki, bu iş öyle değil. Yönlendiriliyoruz, yanıltıyoruz, kandırıyoruz. O ülkelerin veya şirketlerin arkasındaki sermaye gruplarının istediğine göre dünyayı algılamaya başladık. Son Körfez Savaşı'nda bu net bir şekilde ortaya çıktı. O zaman dedik ki olan biteni biz kendimiz görelim, ne olduğunu bilelim, vatandaşa da anlatalım. Bunun da yolu oralarda olmak. TRT'nin bizden önce kurulmuş yedi bürosu vardı. Biz buna on iki büro daha ekledik. Çin'den Amerika'ya, Moskova'dan Adis Ababa'ya kadar bütün dünyayı kuşatacak şekilde. Bölgemize, yakın çevremize ve Avrupa'ya daha bir önem verdik. Böylece toplam on dokuz büroya çıktık. Bir stüdyo ve büro da İstanbul'da kuruldu. Toplamda yirmi büro oldu. Böylece dünyayı izlemeye, haberleştirmeye başladık.

Tabii bu yalnız haber anlamında değil, dediğim gibi TRT-Türk yalnızca uluslararası bir haber kanalı değil, haber ve kültür kanalı. Yaptığımız işin içinde Türkiye'yi dışarıya anlatırken veyahut dışarıyı Türkiye'ye anlatırken yalnızca siyasi haberleri vermiyoruz. Türkiye'nin, Türklerin zengin bir kültürü, bir geçmişi var. Bunları da anlatalım istiyoruz. Bir süre sonra bir İngilizce kanal da kurulacak. O zaman bu hedef yalnız Türklere ulaşmak değil, bütün insanlığa ulaşmak, bizim kültürümüzü anlatmak olacak.

Dünyada çok zengin bir kültür birikimi var. Bize kültür anlamında aslında yalnızca Batı kültürü verildi. Batı kültürüne ve zenginliğine itirazımız yok ama kültür sadece Batıda değil. Doğuda kültür var, güneyde kültür var. Bu kültürün farklı versiyonları, alt dalları var. Bunları da görelim istedik. Bu nedenle de dünyadan çok sayıda da kültür programı yapıyoruz. Tüm bunların sonucunda da yalnız yerelde olan bitene bakan bir kanal değil, dünyaya bakan, bakmaya çalışan bir kanal oluyoruz.

Yayın anlayışımızın Türkiye'nin diğer ülkelerle ilişkilerine etkisi olduğunu düşünüyor musunuz? Örneğin Avrupa Birliği süreci gibi...

Avrupa Birliği sürecine mutlaka etkisi var ama bunlar hep dolaylı etkiler. Türk kültürüne, buradaki insanımızın Avrupa'yı tanınmasına yaptığımız her katkı dolaylı olarak Avrupa Birliği sürecine de olumlu katkıdır. Avrupa Birliği üyesi ülkeleri tanımak, o insanları bilmek, o kültürleri anlamak son derece önemlidir. Bunu bilerseniz insanların onlara bakışları, beklenti ve talepleri daha gerçekçi olur. Avrupa Birliği, Avrupa ülkeleri ne kadar çok bilinirse verilecek kararlar o kadar sağlıklı olacaktır insanlar nezdinde. AB ne öcüdür ne de cennettir. Bunu bilirse insanımız AB'ye tepkileri

daha sağlıklı olacaktır. AB'ye üyelik için gönüllü olmak önemlidir. Ben buna katılıyorum ama bunu da abartmamak gerek. Bu orayı tanımlamakla, bilmekle sağlanabilir.

Bizim uluslararası ilişkilere katkımız dolaylı bir şekildedir. Kendimizi anlatıp, oralara göstermek, o ülkelerin siyasetçileriyle daha yakın ilişkiler kurmak son derece önemlidir. Olumlu katkıları vardır, işinizi doğru yaparsanız. O ülkelere gittiğimizde, büyükelçiliklerimiz, biz ve Anadolu Ajansı Türkiye'nin temsilcisi olarak kabul ediliyoruz. Bizim bir diplomatik misyonumuz yok ama kamu yayıncısı olduğumuz için Türkiye'yi temsil ediyor gibi kabul görüyoruz.

İşçiler ve sendikalar son yıllarda sermayenin elinde olan özel kanallarda kendilerine pek yer bulamıyor. Fakat aynı durum kamu yayıncılığı yapan kuruluşlarda da var. Bu konuda bir yetersizlik olduğunu düşünüyor musunuz?

Aslında bu konuda çok şey söylerim ama kimseye haksızlık etmek istemiyorum. Ne sendikacılara, ne çalışma dünyasına, ne yayıncılara çok fazla şey söylemek istemiyorum açıkçası. Kimse adına konuşmak da istemiyorum. Ben ancak TRT-Türk adına konuşabilirim. Sendika haberlerine, çalışma dünyasına yeteri kadar yer verdiğimizizi, üzerimize düşeni yaptığımızı düşünüyorum açıkçası. Ama burada herkesin birazcık da kendine bakması, özeleştiri yapması lazım. Sendikaların da kendilerini değerlendirmesi lazım. Bunların düşünülmesi lazım. Ben bunu TRT-Türk adına düşündüğümde doğruyu yaptığımızı yeteri kadar yayın yaptığımızı savunuyorum.

Mesleğe ilk başladığımız yıllarda medyayı ve bugünkü medyayı, medya-emek ilişkileri açısından değerlendirebilir misiniz?

Medya olan biteni yansıtan bir aynadır aslında. İşe buradan bakarsanız, benim mesleğe ilk başladığım yıllarda, 1980'lerin başında, sendikaların, işçi hareketinin, 12 Eylül'e rağmen Türkiye'de çok ağırlığı vardı. Siyaseten de çok ağırlığı vardı. Sendika başkanları, konfederasyon başkanları siyaset üzerinde etkili insanlardı. Böyle olduğunda medya tabii ki onlara her zaman yer verirdi. Bu kaçınılmaz bir şeydi. Bugün sendikal hareket ne yazık ki aynı güçte değil. Sendikal hareketin siyasi ağırlığıyla, toplumsal ağırlığıyla, etkisiyle, gücüyle benim mesleğe başladığım dönemdekiler aynı değil.

Siz bunu neye yoruyorsunuz?

Bin tane nedeni vardır. İşçinin kendi kabahati vardır, sendikacının, siyasetçinin kabahati vardır, toplumun kabahati vardır, pek çok nedeni vardır... Dünya değişiyor, Türkiye başka bir yere gidiyor. Belki bu Türkiye'de sendika ya hiç olmayacak ya da herkes sendikalı olacak, bunu

bugünden bilemem. Bugün geldiğimiz noktada memurların sendikası var, benim mesleğe başladığımda bunu hayal etmek bile zordu. Buradan bakarsan sendikal hareket gelişmiştir diyebiliriz. Ama diğer yandan bakarsan sendikalar büyük oranda güç kaybetti, etkileri çok azaldı. Artık başka bir Türkiye var, başka bir ekonomi var, ekonominin farklı dinamikleri var. Bu globalleşme denen şey her şeyi değiştiriyor. Çevreni de, bahçeni de, evini de, bindiğin arabayı da değiştiriyor. Tabii iş ilişkilerini, sendikal hayatını da, siyasi partini de değiştiriyor. Artık herkes, her şey birbirine benzer hale geldi. Artık senin kendi dinamiklerin yok. İşte bu yeni dinamikler çerçevesinde sendikalar veya işçi hareketi başka bir şeye dönüştü. 1980'li, 1990'lı yılların sendikal hareketi yok artık, onun ağırlığı yok.

Bu çerçevede medyanın olaya bakışı farklılaştı. Çünkü medya, dediğim gibi bir ayna, olanı biteni yansıtıyor. Bir de tabii medyanın da kendi iç dinamikleri, ekonomisi değişti, patronlar değişti. Gazeteci patron yok artık. Ben mesleğe başladığımda gazeteci patronlar vardı, gazeteci aileden gelen, işi sadece gazetecilik

olan patronlar vardı. Şimdi uluslararası bağlantıları da olan bambaşka patronlar var. Uluslararası bir şirket Türkiye’de yayın organı sahibi olduğunda, onun medyaya, gazeteye, gazete emekçisine, matbaa işçisine bakışıyla Erol Simavi’ninki aynı olur mu? Ben sendikalydım Hürriyet’te çalışırken. Hürriyet’te toplu iş sözleşmesi en son imzalanırdı. Erol Bey “Diğerleri ne verdiyse siz üç puan, beş puan fazlasını verin” derdi. Toplu sözleşme görüşmesi en kısa Hürriyet’te sürerdi. Şimdi böyle bir patron olur mu? Şimdiki patronun derdi kar maksimizasyonu.

Siz spor programından, haber programına birçok program yapıyorsunuz. Ayrıca idari göreviniz de var. Bütün bunlara nasıl yetişiyorsunuz?

Çünkü severek yapıyorum. Asıl işim tabii ki yöneticilik ve bu ciddi, ağır bir yük. Bu ağır yükün altından kalkmak için bazı yerlerde nefes almak lazım. Biraz işin tadını çıkarmak lazım. Çünkü yöneticilik tatsız bir iştir. İster kamuda ister özel sektörde olun bir sürü insanla uğraşırsınız. Bir sürü denge vardır ve bunlar insanı ezen şeylerdir. Böyle anlarda nefes almak lazım.

Benim için bu nefeslerden bir tanesi spordur. Beni tanıyanlar bilirler, sporun çok içinde biriyim. Spor haberciliği, spor yayıncılığı yapmadım ama en az onlar kadar hep işin içindeydim. Yıllardır Fenerbahçe Kongre üyesiyim. Programımın ismi “Futbol Her Şeydir”. Bu biraz benim futbola bakış açımıyla ilgili bir şey. Ben, Yılmaz Vural ve İlhan Mansız yorumcu, İlknur Ertugay moderatör. Bu işi iyi yaptığımı düşünüyorum. Düzgün bir program yapıyoruz. Pek çok futbol yorumcusundan daha iyi yorum yaptığımı iddia edebilirim. Bu benim için hem mesleki bir tutku hem de dediğim gibi hayattan biraz zevk alabilmemi sağlayan bir şey. Yıllardır böyle.

Buradaki görevimin gereği olarak haftada bir akşam “Konuşacak Çok Şey Var” isimli, birazcık Türkiye siyasetini tartıştığımız, konuştuğumuz bir program yapıyorum. Orada da üç kişiyiz. Hüseyin Yayman Hoca ve Nuray Babacan var Hürriyet’ten. İlk başladığımızda müthiş keyifli bir iş de yaptım açıkçası. Ayasofya Başkanını Haluk Dursun ile bir sohbetimiz sırasında fark ettim ki, İstanbul’u aslında bilmiyoruz. Bilmediğimiz çok İstanbul var. Haluk Hoca da bunu iyi bilen isimlerden biri. “Hocam gel seninle İstanbul sokaklarına çıkalım. Ben İstanbul’u bilmeyenlerin sözcüsü olayım. Sana sorular sorayım, sen de bize İstanbul’u anlat” dedim. Her biri onar dakika, yirmi altı bölüm “İstanbul’u Yaşamak” isimli bir program yaptık. Ama ne benim ne de hocanın vakti yetmedi sürdürmeye. Yirmi altı bölümde kaldık.

Sonuç itibarıyla şunu söylemeye çalışıyorum. Eğer işinizi seviyorsanız, keyif alıyorsanız, vakit bulursunuz, güç bulursunuz, enerji bulursunuz.

Fanatik bir Fenerbahçeli olduğunuzu biliyorum. Yaptığınız spor programında tarafsız davranabiliyor musunuz?

Üç yıl önce ilk programda, Fenerbahçeli olduğumu söyledim. “Ben Fenerbahçeliyim, hayata birazcık oradan bakıyorum” dedim. Hiçbir zaman “Ben tarafsızım” iddiasında değilim, olmadım. Ama hep şu iddiadayım: “Ben Fenerbahçeliyim, hayata Fenerbahçe cephesinden bakıyorum. Ama Galatasaray, Beşiktaş, Trabzonspor düşmanı değilim.” Çok empati yapıyorum. Fenerbahçe ancak bu diğer takımlarla var. Bunu bilerseniz taraf olmanızın, hiçbir sıkıntısı yok. İlk yıl yorumcularımızdan biri Hasan Şaş’tı. Hasan Şaş “Ben tarafsızım” diyebilir mi? Rıdvan Dilmen diyebilir mi? Deseler kim inanır? Ama tarafsız olmanız gerekiyor zaten. Olmanız gereken diğer

takımları da önemsemeniz, empati kurmanız, kendinizi onların yerine koymanız. Ben Galatasaray iyi oynayıp da yenildiğinde üzülebiliyorsam sorun yok. Önemli olan futbolu sevmektir. Kendi tuttuğunuz takım kadar futbolu sevmektir. Ben tarafsızım diyen hiç kimseye de inanmıyorum. Tarafsız olabilmek mümkün değil ki...

Bir röportajınızda “Hayatta neden vazgeçemezsiniz” diye sormuşlar. “Yayıncılıktan, habercilikten vazgeçerim ama Fenerbahçe’den vazgeçemem” demişsiniz.

Yayıncılık ve habercilik bir meslek, ama öbürü bir tutku. İnsan tutkularından vazgeçemez. Deniz, balık benim için bir tutku. Nasıl vazgeçeceksiniz tutkularından? Ama mesleğinden vazgeçebilirsin. Yayıncılık benim için bir meslektir, tutku değildir ama Fenerbahçeli olmama-yı düşünmüyorum. Aynı zamanda Gençlerbirliği kongre üyesiyim. Ben Gençlerbirliği’ni de çok severim. Sevdiğim başka takımlar da vardır. Çünkü futbolu seviyorum.

Geçmişe dönüp baktığımızda bu konuda bir iş yapmış olmayı tercih eder miydiniz?

Ankaralı olarak buna çok fazla şansım yoktu. Mesela İstanbullu bir gazeteci olsaydım, mesleğe başlarken spor servisinde başlayabilirdim, öyle bir şansım olabilirdi. Ama Ankara’da baktım o zamanki en büyük gazetelerde bile Ankara bürosunda bir spor muhabiri vardı. Belli ki Ankara’da spor muhabiri olsan da siyasi spor haberciliği yapacaktın. Bu da benim istediğim şey değildi. O yüzden ben polis, adliye muhabirliği ile başladım gazeteciliğe. Ama İstanbul’da olsaydım spor muhabirliği hiç tereddütsüz başlayacağım alandı. Burada siyasi haberciliği sevmediğim anlamı da çıkmasın. Sevmesem yapamazdım. Yirmi yıl boyunca Türkiye’yi yönetenlerin yanındaydım.

“SAĞLIK EMEKÇİLERİ YAŞAMIMIZIN GÜVENCESİDİR”

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 14 Mart Tıp Bayramı nedeniyle bir açıklama yaptı. Açıklamada, şöyle denildi:

“Ülkelerin en önemli gelişmişlik göstergelerinden biri, sağlık alanında verilen hizmetlerin kalitesi olduğu kadar sağlık alanında görev yapan emekçilere hak ettiği biçimde sahip çıkabilme kabiliyetidir. Bugün ülkemizde, sağlık emekçileri önemli mağduriyetler içindedir. ‘İnsan onuruna yakışır iş’ kavramı sağlık emekçileri için de hayata geçirilmemekte, yaşamımızın güvencesi sağlık emekçileri mesleklerinin değersizleştirilme endişesi ile ciddi sıkıntılar yaşamaktadır. Hükümet, sağlık çalışanlarının taleplerine kulak vermeli, insan hayatı için fedakarca çalışan sağlık emekçilerinin mağduriyetleri bir an önce giderilmelidir. TÜRK-İŞ, tüm sağlık emekçilerinin 14 Mart Tıp Bayramı’nı kutlamakta, bu vesileyle, emekçilerin haklarının hiçe sayılmadığı bir Türkiye özlemini dile getirmektedir.”

“BAŞIMIZ SAĞOLSUN”

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 16 Mart 2012 günü Afganistan’da gerçekleşen elim kaza ile ilgili bir açıklama yaptı. Açıklamada şunlara yer verildi:

“Afganistan’da Türk askerlerini taşıyan bir helikopterin, başkent Kabil’deki iki katlı bir eve çarptığını ve kazada dokuzu subay, ikisi astsubay, biri uzman çavuş 12 Türk askerinin şehit olduğunu büyük bir üzüntüyle öğrenmiş bulunuyoruz. Bu acı olayda kaybettiğimiz vatan evlatlarına Allah’tan rahmet, Türk Silahlı Kuvvetlerimize, milletimize, şehitlerimizin ailelerine ve yakınlarına başsağlığı ve sabır dileklerimizi iletiyoruz.”

ÇANAKKALE ZAFERİ MESAJI

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Çanakkale Zaferi’nin yıldönümü nedeniyle 17 Mart 2012 günü bir mesaj yayımladı. Mesajda şu görüşlere yer verildi:

“Kasım 1914 ve 18 Mart 1915 tarihleri arasında Çanakkale Boğazı’nda cereyan eden bir dizi deniz savaşı, Türk tarihinin en şerefli sayfalarını dolduran birer zafer destanıdır. Çanakkale Zaferini, büyük Türk Ulusuna, Atatürk gibi dahi bir lider hediye etmiştir. Türk bağımsızlık savaşı Çanakkale’nin sularında, Conkbayırı’nda ve Anafartalar’da verilen mücadele üzerine şekillenmiş; bu zaferler Türk Kurtuluş Savaşının mayası olmuştur. Dünya tarihine mal olmuş bu büyük zaferle, Türk Milleti vatan topraklarına nasıl sahip çıktığını en anlamlı bir şekilde göstermiştir.”

Şehitleri Anma Günü olarak da kutlanan bu anlamlı günde, bu zaferi bize armağan eden Mustafa Kemal Atatürk’ü saygıyla anıyor, Çanakkale savaşlarında canlarını bağımsızlık ve vatan için feda eden kahramanlarımızı rahmetle, şükranla yad ediyoruz. Türk Ulusu, bu dirilişi gerçekleştirenleri asla unutmayacaktır.”

ULUSAL EGEMENLİK VE ÇOCUK BAYRAMI KUTLU OLSUN

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı nedeniyle bir mesaj yayınladı. Mesajda şunlara yer verildi:

“Mustafa Kemal Atatürk’ün, Türkiye Büyük Millet Meclisi’nin açıldığı günü bayram olarak çocuklara armağan etmesi, çocuklara verdiği değer ve duyduğu güvenin en büyük göstergesidir. Türkiye, 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nı kardeşlik, sevgi, barış içinde bir dünya ve Türkiye özlemi içinde kutlamaktadır.”

92 yıl önce Türkiye Büyük Millet Meclisi, büyük zorlukların yaşandığı bir dönemde açılmış, bu başlangıç, ülkenin geleceğini aydınlatan anlamlı ve önemli bir dönüm noktası olmuştur. Türkiye Büyük Millet Meclisi aldığı kararlarla toplumun barış, huzur ve güvenlik içinde yaşamayı, gelişmesi, çağdaşlaşması ve demokratikleşmesini amaçlamış, vatandaşlarımız Cumhuriyetle yurttaş konumuna yükselmiş, demokratik bir ortamda hak ve özgürlükleri kullanabilmenin bilinci giderek yaygınlaşmıştır.”

Çocuklarımız, barışın, sevginin, umudun ve kardeşliğin temsilcileri, aydınlık yarınlarımızın güvencesidir. Çocukların sevgi ve hoşgörü dolu bir ortamda yetiştirilmesi, yeteneklerinin geliştirilmesi, beklentilerinin karşılanması, sorunlarına çözüm bulunabilmesi ve umutlarının canlı tutulabilmesi, geleceğine yön verecek güçte bireyler olarak toplumsal yaşamda yer alabilmeleri temel amacımız olmalıdır. Çocuklarımızın, uygarlığın tüm ürünlerinden yararlanarak en iyi biçimde yetişmesi amacıyla gösterilen çabalar, aydınlık yarınların kurulmasıyla eşdeğerdir. 23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı’nı kutluyor, tüm çocuklarımıza ve yurttaşlarımıza esenlikler diliyoruz.”

Kriz Dönemlerinde Devletin Görevi İstihdam Oluşturmaktır

Dr. Hasan PEKDEMİR

Türkiye Denizciler Sendikası
Genel Başkanı

Bilindiği gibi, bir ülkenin en önemli makro politikalarından biri işsizlikle mücadeledir. Devleti yönetenler esas olarak insanların yani vatandaşlarının mutluluğu için vardır. İşsizliğin yüksek olması, yani toplumların gelir elde edememe-

si, her türlü huzursuzluk, kargaşa ve anarşi oluşmasına zemin hazırlar.

Ülkemiz yıllar itibariyle büyümektedir. 2007 yılından itibaren dünyayı etkisi altına alan ekonomik krizden en az etkilenen ülkelerden birisi olarak gösteriliyoruz. Ama gerçeğinde öyle mi? Buna bir göz atmakta yarar vardır. Bir ülkede ekonomi büyüyorsa; istihdamın da aynı oranda artması gerekmez mi? Başka bir ifadeyle işsizlikte bir azalma olması gerekmez mi?

Ancak Türkiye son yıllarda ortalama yüzde 7-8 büyürken işsizliğin azalmadığı, tam tersine arttığı görülmektedir. (Her ne kadar TÜİK'in rakamları bunun aksini söylüyorsa da bunu ileriki paragraflarda açıklayacağım.)

Demek ki büyüme insan odaklı değil, yani ithalata dayalı bir büyüme modeli yaşamaktadır. Zira ihracat bir artıyorsa ithalat iki artmaktadır. Üretime dayalı iç ekonomiyi harekete geçirecek bir büyümeden

İrlanda'dan daha iyi olduğumuz düşüncesi ile kimileri tarafından övünç kaynağı oluşturmaktadır.

Halbuki gerçek bu değildir. İşsizlik oranını bulabilmek için işsiz sayısının işgücü sayısına bölünmesi gerekmektedir. Esas olan ülkemiz açısından irdelenmesi gereken işgücüdür. Genel anlamıyla 15 yaş ve üzeri yaş grubundan, emeğini işgücü piyasasına arz edenlere "işgücü" denir. Ülkemize baktığımızda işgücü yani emeğini piyasaya sunanların oranı yüzde 50'lerde kalmaktadır. AB ortalamaları ise yüzde 60'ın üzerindedir. Gerçek anlamda işsiz olup da iş bulma umudunu yitirenler ve ev kadınları iş aramadıklarından, önemli bir yekün tuttuğundan bunlar işsiz sınıfına girmezler. Oysa AB'de ev kadınlarının önemli bir kesimiyle diğer kesimler iş piyasasına emeğini arz etmektedir yani işgücü Türkiye'ye göre oldukça yüksektir. Bizdeki durum da Avrupa Birliği'ni emsal alacak olursak ülkemizdeki gerçek işsizliğin yüzde 25'lerden az olmadığını görmüş olacağız.

Bu anlamda sorgulanması gereken bir diğer husus da 1995 yılında AB ile yapılan Gümrük birliği anlaşmasıdır. Önümüzdeki dönemlerde küçülen dünya ekonomisinde ülkemizin ihracatta da önemli ölçüde durağanlık yaşanacağı gözlemlenebilmektedir. Zira ihracatımızın yüzde 50'ye yakını Avrupa Birliği'ne yapmış olduğumuzdan AB de ekonomik krizden ciddi anlamda etkilendiği için, görünen o ki eskisi gibi AB'ye mal satamayacağız. Bu durumda AB dışı ülkeler ile yeni ticari anlaşmalar yapmak zorundayız. Önümüze çıkacak en büyük engel AB ile yapmış olduğumuz Gümrük birliği anlaşmasıdır. Bu anlaşmaya göre; AB dışındaki bir ülke AB ile yapmış olduğumuz anlaşma gereği Türkiye AB ülkesi olmadığı için Türkiye ile ayrıca gümrük indirimi yoluna gitmeyecektir. Türkiye'ye karşı kendini korumak için Türk

malını alırken vergi indirimi yapmamakta, iç pazarını korumaktadır. Halbuki aynı ülkeden Türkiye mal aldığından bu anlamda Türkiye AB gibi addedildiğinden dolayı Türkiye vergi indirimi yapmakta, iç pazarını koruyamamaktadır. Dolayısıyla istihdamı artırmaya yönelik olarak yukarıda da ifade edildiği gibi 6 Mart 1995 gününde AB ile imzaladığımız Gümrük birliği anlaşmasının gözden geçirilmesinin yararlı olacağı kanaatini taşıyaktım.

Yukarıda da söz ettiğim gibi, devletin en önemli, hele kriz dönemlerinde makro politikalarından birisini istihdam oluşturmaktadır. Bilindiği gibi ülkemiz üç tarafı denizlerle çevrili ama denizden çok az nasibini almış bir ülke durumundadır. 854 Sayılı Deniz İş Yasası, gemilerde çalışan gemi adamlarını (deniz işçisi) kapsamaktadır. Gemi adamlarının her gemideki sayılarını belirleyen Gemi Adamları Yönetmeliği ve Yönergesi vardır. Bu Yönergeye göre; her bir gemide geminin sefer bölgesi, tonajı ve taşıdığı yükün cinsine göre kaçar gemi adamı çalışacağı belirlenmiştir. Buna göre, Denizcilik Müsteşarlığı'nda kayıtlı irili ufaklı ortalama 10 bin geminin var olduğunu kabul edersek yönergede yapılacak bir değişiklik ile birer kişi fazla çalıştırma zorunluluğu getirilirse 10 bin kişi istihdama katılmış olur. Dolaylı yollarla 50 bin kişilik bir nüfusu mutlu etmiş oluruz. İşsizliğe de kısmi de olsa bir katkı sağlanmış olur. Aynı zamanda bu durum sosyal devlet ilkesinin bir gereğidir. Dolayısıyla hem devlet makro politikasını yerine getirmiş olur, hem de Türk endüstriyel ilişkiler içerisinde önemli bir yer tutan sendikalara önemli bir kaynak oluşturur.

Sonuç olarak; sendikalar eleştirel gözle bakan kurumlardır. Ancak bunun yanında yol gösterici niteliğinde projeler sunarak işsizliğe katkı sunmalıdırlar.

söz etmek mümkün değildir. Aslında sendikaların esas görevlerinden birisi de istihdam ve işsizliği önleme politikaları olmalıdır. Aksi halde sadece belli bir üye grubuna toplu iş sözleşmeleriyle çıkar sağlayan, çıkar örgütleri olmaktan öteye gidemezler.

Türkiye'de 2011 yılı itibarıyla işsizliğin yüzde 10'a gerilediği iddia edilmektedir. Bu durum bir nevi AB ortalamaları ile örtüşmektedir. Zira İspanya, Yunanistan, Portekiz,

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısı

İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu Tasarısının TBMM Sağlık, Aile, Çalışma ve Sosyal İşler Komisyonunda görüşülmesine başlandı. Konfederasyonumuz temsilcileri Komisyon ve Alt Komisyon toplantılarına katılarak görüş ve önerilerimizi anlattı.

TÜRK-İŞ'in görüş ve önerilerinin sunumunda, iş sağlığı ve güvenliğine ilişkin mevzuatın tüm işyerlerinde uygulanması, kamu işyerlerinin

iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerini satın almayarak üretmeleri, Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca işçiler adına, ödenen kısa vadeli sigorta kolları primlerinin amacı dışında, 10'dan az işçi çalıştıran işyerlerini desteklenmesinde kaynak olarak kullanılmaması, işçilerin reform adı altında yapılan düzenlemelerle geriye götürülen sosyal sigorta haklarının tekrar geri verilmesinde kullanılması, iş sağlığı

ve güvenliği hizmetini verecek olan işyeri hekimleri ile iş sağlığı ve güvenliği uzmanlarına sendika işyeri temsilcilerine benzer iş güvencesi sağlanması, iş sağlığı ve güvenliği hizmetlerinin yürütümünün ve denetiminin sosyal tarafların temsil edildiği özerk bir yönetimle sağlanması, Kanun Tasarısının yürürlük tarihinin ötelenmeyerek ivedilikle kanunlaştırılması ve yürürlüğe konması konularının altı çizildi.

Yardımcı Üreme Yöntemi Tedavilerinden Yararlanma Koşulları

Çocuk sahibi olmayan sigortalılar yardımcı üreme yöntemi tedavilerinden yararlanabilmeleri olanaklı. Ancak bu tedavilerden yararlanabilmek için Yasada belirtilen koşulların bulunması zorunlu.

Buna göre;

Evli olmakla birlikte çocuk sahibi olmayan genel sağlık sigortalısı kadın ise kendisinin, erkek ise karısının;

Yapılan tıbbî tedavileri sonrasında normal tıbbî yöntemlerle çocuk sahibi olamadığının ve ancak yardımcı üreme yöntemi ile çocuk sahibi olabileceğinin Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları

sağlık kurulları tarafından tıbben mümkün görülmesi,

23 yaşından büyük, 39 yaşından küçük olması,

Son üç yıl içinde diğer tedavi yöntemlerinden sonuç alınmamış olduğunun Kurumca yetkilendirilen sağlık hizmet sunucuları sağlık kurulları tarafından belgelenmesi,

Uygulamanın yapıldığı tıbbî merkezin Kurum ile sözleşme yapmış olması,

En az beş yıldır genel sağlık sigortalısı veya bakmakla yükümlü olunan kişi olup, 900 gün genel sağlık sigortası prim gün sayısının olması gerekli.

Kurum Kısa Mesajla Hizmet Vermeye Başladı

Sosyal Güvenlik Kurumu, sigortalılara, emeklilere, bunların eş ve çocukları ile dul ve yetimlere SMS ile hizmet vereceğini daha önce açıklamıştı. Kurum sitesinden yaptığı duyuru ile “SMS Bilgilendirme Servisinin” hizmete girdiğini belirtti.

SMS Bilgilendirme Servisi, ilgililere şahsi ödemeler, çölyak ödemeleri, sigortalı tescilleri, sigortalıların işten ayrılışları, işçi ve bağımsız çalışan sigortalılara yapılacak toptan ödeme, memurlara yapılacak ikramiye ödemesi, işçi ve bağımsız çalışanların geçici iş göremezlik ve emzirme ödemeleri memurlar ile bağımsız çalışan sigortalıların aylıklarının bağlanması, işçilerin hizmet borçlanması, emekli ödemeleri konularında sigortalıların cep telefonlarına kısa mesajla bilgi verecek.

Bu hizmetlerden yararlanmak isteyen sigortalılar bilgisayardan <http://app2.sgk.gov.tr/IletisimBilgileri/jsp/IletisimBilgileriSorgula.jsp> adresinden cep telefon numaralarını kuruma ileticek.

Ancak telefon üzerine kayıtlı olan kişinin TC Kimlik numarası ile kurumdaki numarasının aynı olması gerekli.

Reçeteler Bilgisayar Ortamında Düzenlenecek

Sosyal Güvenlik Kurumu, sigortalılar ile geçindirmekle yükümlü oldukları aile bireylerinin, bilgisayar ortamında düzenlenecek reçete ile ilaçlarını almalarına olanak sağlayacak programı tamamladı.

E-reçete uygulamasına 1 Temmuz 2012 tarihinden itibaren Eskişehir’de başlanacak. Eskişehir’de yapılacak pilot uygulama, tüm illere yaygınlaştırılacak.

Sigortalı hasta muayenesinden sonra istediği eczaneden, TC kimlik numarasının kayıtlı olduğu kimlik belgesini göstererek ilaçlarını alacak. E-reçete uygulaması ile önemli ölçüde kağıt harcanmasında tasarruf sağlayacağı gibi hastaların reçetelerini düşürmesi, kaybetmesi gibi sorunlarda ortadan kalkacak.

“Ulusal Rekabet Gücünün Artırılması”

Enis BAĞDADIOĞLU

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı
enisbagdadioglu@gmail.com

72

Türkiye’de 2012-2014 yıllarını kapsayan dönemde uygulanacak makroekonomik politikaları belirleyen Orta Vadeli Programın temel amacı, ülkemizde büyümeyi sürdürmek, cari işlemler açığını azaltmak ve böylece istikrarı sağlamak olarak açıklanmıştır. “Büyüme ve İstihdam” başlığı altında “büyümenin istikrarlı bir biçimde devam etmesi, istihdamı desteklemesi ve potansiyel hızını yakalaması amacıyla para, maliye ve gelirler politikalarının koordinasyon içerisinde yürütülmesi” öngörülmekte; “işgücü piyasasının esnekliğini ve işgücünün niteliğini yükseltecek düzenlemelerin” hayata geçirileceğine vurgu yapılmaktadır.

Siyasal iktidar tarafından gündeme getirilmek istenen “Ulusal İstihdam Stratejisi” de benzeri bir amacı çıkış noktası yapmakta ve “ülkemiz işgücü piyasasının yapısal sorunlarını çözmek, orta ve uzun vadede büyümenin istihdama katkısını artırarak işsizlik sorununa yönelik kalıcı çözümler geliştirmek” görüşü savunulmaktadır.

Stratejinin temel hedef ve ilkelere dayandığı politika çerçevesi, esas olarak rekabet gücünün artırılmasıdır. Ulusal rekabet gücünün artırılması temelinde “işletmelerin rekabet gücünün gözetilmesi önemli” olarak kabul edilmektedir. Yaklaşım bu şekilde ortaya konulunca,

stratejide yer alan durum tespitinde “işgücü piyasası katılıkları ülkenin rekabet gücünü ve istihdamı olumsuz etkilemektedir” görüşü ve buna dayanarak işgücü piyasasında oluşturulmak istenen “esneklik” uygulamaları yerine oturmaktadır.

Ulusal rekabet gücünün artırılması -kuşkusuz- toplumu oluşturan tüm kesimlerin üzerinde anlaşacakları temel bir amaç olmaktadır. Ancak bu amacı, ülkenin iktisaden dar ve sabit gelirli kesimlerinin yaşama ve çalışma koşulları geriletılarak, ülkenin refahı artarken çalışanların gelir düzeylerini düşürerek, istihdam güvencesini ortadan kaldırarak gerçekleştirmek mümkün müdür? Bunu sağlamak -bir an için- mümkün olsa bile, bunu sürdürebilmek, iş barışını ve sosyal barışı korumak, demokratik bir yapıda nasıl olacaktır?

Emek piyasasının etkinliğinin sağlanması yoluyla rekabet gücünün artırılması için uygulanacak politikalar, dikkatle değerlendirilmesi ve diyalogla sosyal taraflar arasında görüş birliği sağlanması gereken konuların başında gelmektedir.

Üretim faktörlerini en geniş tanımla emek ve sermaye olarak ayırmak mümkündür. Üretimin gerçekleştirilmesi ve miktarı, bu faktörlerin etkin kullanımına, niteliğine ve organizasyonuna bağlı olarak değişmektedir. Kısa dönemde üretimdeki değişimler tamamen işgücünün nitelik ve niceliğine bağlanmaktadır. Bu çerçevede ülkede kullanılacak işgücü miktarı toplam üretimi ve kalitesini belirleyen temel bir unsur olarak ortaya çıkmaktadır.

Emek piyasalarının etkinliği bir ülkede uygulanan ekonomik ve sosyal politikaların önemli bir göstergesidir. Firmaların, sektörlerin ve giderek tüm ülkenin rekabet gücünün artırılmasında beşeri sermayenin önemi büyüktür.

Türkiye’nin temel sorunu, sağlanan ekonomik büyümeye rağmen insana yakışır yeni ve yeterli istihdam imkanları sağlanmasında çekilen güçluktur. Türkiye’de işsizliğin konjonktürel değil yapısal olmasıdır. Her alanda olduğu gibi emek piyasalarının etkinliğinin artırılmasında, anlık ve kısa vadeli yaklaşımlar yerine, orta ve uzun vadeli tedbirleri içeren bütüncül politikaların benimsenmesi gerekmektedir. Bu yönde ortak bir anlayış oluşturulmasına büyük ihtiyaç bulunmaktadır. Ancak bu yapılırken, yaşam mücadelesi veren, geçimini sürdürebilmenin arayışı içinde olan işsizlerin umudu ve çaresizliği istismar edilmemelidir.

Ülkede uygulanacak istihdam politikasının temeli ve çerçevesi, Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) tarafından tanımlanan “insana yakışır iş” kapsamında olmalıdır.

Çalışanların yoksulluğu ve yoksunluğu temelinde istihdam sorununa çözüm bulunması doğru ve kabul edilebilir bir yaklaşım değildir. Sendikal hak ve özgürlüklerin kullanıldığı, sosyal güvenlik hakkının var olduğu, çalışma koşullarının sağlıklı olduğu, işçi-işveren arasında sosyal diyalogun kurulduğu ve sağlıklı işletildiği bir istihdam politikası esas olmalıdır.

Uluslararası rekabet gücü, emek maliyetini daha da düşürerek, iş-

gücü piyasasının esnekliğini daha da artırarak sağlanamaz. Ekonomik krizi, kayıtdışı istihdamın yaygınlığını, işgücü piyasasının ikili yapısını, işsizliği gerekçe yaparak çalışanların yaşama ve çalışma koşullarını daha da geriletmeyi amaçlayan yaklaşımlara itibar edilmemelidir.

Ülkenin en önemli sorunu olan beşeri sermayenin etkin kullanılması önem taşımaktadır. Ancak bu kapsamda yapılacak düzenlemelerin doğru, bilimsel ve objektif olması, sağlanacak uzlaşmanın temelini oluşturacaktır. Emek piyasalarının etkinliğini sadece “esneklik” temelinde sağlamaya çalışmanın uzlaşma getirmeyeceği açıktır.

İşsizlerin istihdama katılması için “çalışan gelirlerinin düşürülmesi ve çalışanların sahip oldukları kimi haklardan mahrum bırakılması” formülü üzerinde şekillenen bir politika orta ve uzun vadede ülkemizin aleyhine gelişecektir.

Küresel rekabette başarı için ekonominin sosyal politikalarla ve koruyucu iş yasalarıyla oluşan yapısı esneklik, serbestleşme, kural azaltma düzenlemeleriyle değiştirilmek istenmektedir. Küresel rekabet ortamında ulusal ekonomilerin, işletmelerin varlığını sürdürmesi ve büyümesi için düşük işgücü maliyeti ve dolayısıyla işgücü piyasasının daha da esnekleştirilmesi zorunlu mudur? Türkiye koşullarında bu sorunun cevabı iyi düşünülerek verilmelidir.

Ülkemizdeki gelişmeleri değerlendirenken; işgücü piyasasındaki değişim, kayıt dışı istihdam, yeniden yapılanma ve özelleştirme, kuralsızlaştırma, taşeronlaştırma, merkezi hükümetlerin değişen yapısı gibi sıralanabilecek bir dizi unsur göz önünde tutulmalıdır.

Çalışanların yaşamlarını sürdürebilmek için bir işe ihtiyaçları olduğu gerçeği, hayatlarını esir almama-

lıdır. İşgücü piyasasında çalışanların sürekliliğine ihtiyaç vardır ve bunun verimlilik için gerekli bir unsur olduğu kabul edilmektedir. İşçiler, işlerini korumak karşılığında istihdam güvenliğinden vazgeçmek durumunda değildir. İş güvenliği üst düzeyde korumak gerekmektedir.

Ekonomik reformlardaki neoliberal model her şeyi kapsamak istemektedir. Kuralsızlaştırma bu çerçevede esneklik konusunda atılan bir adımdır. Bu yaklaşım, işe giriş ve çıkışı kolaylaştırmak, çalışma sözleşmelerini çeşitlendirmek, işsizlik ödemelerini azaltmak, çalışma kurallarını yeniden düzenlemek biçiminde dayatmaları gündeme taşımaktadır. Esneklik konusundaki yaklaşım da çeşitli istihdam sözleşmeleri, çalışma zamanlarının düzenlenmesi, organizasyonda değişiklik, işgücü maliyetini bozmak gibi unsurlarla desteklenmektedir.

Günümüzde esneklik kavramlarını tarafların algılayışı farklıdır. Esneklik ile güvenceyi bir araya getirdiği ileri sürülen “güvenceli esneklik” işveren açısından sınırsız bir esneklik imkanı tanıyan; işçi açısından ise güvencesiz bir iş ya da en iyi ihtimalle özel istihdam büroları aracılığıyla emeğini kiralama ya da işsizlik seçenekleri arasında tercih yapmak zorunda bırakıldığı bir süreç olarak algılanmaktadır.

Esnek çalışmanın ve organizasyondaki değişimin; çalışma saatlerini artırdığı, gece çalışma, vardiyalı çalışma, hafta sonu çalışma, esnek düzenlemeler ve uyumlu çalışma konusunda değişiklikler getirdiği bilinmektedir. Sosyal korumanın doğru dürüst olmadığı bir yapıda kuralsızlaştırma uygulanması -az da olsa- belki iş yaratmakta ve fakat çalışanları daha da yoksullaştırmaktadır.

Ülkenin işsizlik oranlarındaki artışlar işçileri düşük ücretle, sağlıksız koşullarda, niteliksiz işlerde çalışmaya sürüklemektedir. Uluslararası

Çalışma Örgütü (ILO)’nün tanımlamasıyla “çalışan yoksullar” ekonomik kriz döneminde giderek ağırlaşan geçim koşulları ile karşı karşıya kalmışlardır. Bu olumsuz tabloya sayıları giderek artacak istihdamda ve fakat düşük gelirli çalışanlar da eklendiğinde toplumsal huzuru tehdit eden bir yapı kaçınılmaz olarak ortaya çıkacaktır. Dolayısıyla politika oluştururken, ülkenin istihdam koşulları, çalışma hayatına ilişkin koruyucu mevzuatı ve ülkenin gelişkinlik düzeyi dikkatle değerlendirilmelidir.

Sermaye birikimin yeterli olduğu, yetişmiş işgücünün bol sayıda bulunduğu, çalışanların geleceğine güvenle bakabildiği istihdam üretebilen ekonomilerle iş bulma umudunun sınırlı olduğu, istihdam üretemeyen bir ekonomiyi sadece belli konular bakımından karşılaştırmak “adil” değildir.

Bu kapsamda emek piyasasının daha da esnekleştirilmesi, kuralsızlaştırılması değil Uluslararası Çalışma Örgütü (ILO) standartlarında bir iş güvencesinin işe iadeyi sağlayacak biçimde yeniden ve öncelikle düzenlenmesi öncelikli bir konu olmaktadır. İş Kanununun yetersiz kalan iş güvencesine ilişkin hükümleri gözden geçirilmeli, çalışılan süre, işyerindeki işçi sayısı gibi sınırlamalar yeniden gözden geçirilmelidir.

Küreselleşen dünya ekonomisinde rekabet “ucuz işgücü” üzerinden sürdürülemez.

İşçilik maliyetlerini düşürme çabalarının getirdiği esneklik arayışları, çalışanlar açısından “örgütlenme hakkı”, “toplu pazarlık hakkı” ve “iş güvencesi” gibi bazı sosyal hakların, en azından geniş bir çoğunluğu oluşturan “çevre işçileri” açısından kullanılmasını olanaksız kılmaktadır. Türkiye’deki sendikal örgütlenmenin sınırlı olduğu bir yapıda, örgütsüzlüğü daha da artıracak uygulamalardan özenle kaçınılmalıdır.

“Türkiye Düzensiz ve Güvencesiz İstihdam Ulusal Konferansı”

Uluslararası Kimya, Enerji, Maden ve Genel İşçi Sendikaları Federasyonu (ICEM), Uluslararası Metal (IMF) ve Tekstil (ITGLWF) Federasyonları Haziran ayında gerçekleştirecekleri birleşme öncesi; Ankara’da, düzensiz ve güvencesiz istihdam konulu ortak bir seminer düzenlediler. Seminere söz konusu Federasyonların Türkiye’deki üyeleri katıldı. Toplantının açılışında TÜRK-İŞ Genel Başkanı ve ICEM İcra Kurulu üyesi Mustafa Kumlu bir konuşma yaptı. Kumlu konuşmasında özetle şunları söyledi.

“(...) Hepinizin bildiği gibi önümüzdeki Haziran ayında, Uluslararası Kimya, Maden ve Genel İşçi Sendikaları Federasyonu, Uluslararası Metal ve Tekstil Federasyonları birleşecek ve INDUSTRIALL adını taşıyan yeni bir uluslararası Federasyon kurulacak. Sanayi sektörünün büyük bir bölümünü temsil edecek olan bu güçlü örgüt Türkiye’den bugün 20, yarın daha fazla sendikayı temsil edecek.

Biz TÜRK-İŞ olarak, her zaman güçlü sendikalardan yana olduk. Bölünmüş, dağınık sendikal yapıların başarı şansının düşük, hatta bugünün şartlarında hiç olmadığını her fırsatta dile getirdik. İki işçinin olduğu yerde örgütlenmeyi, iki sendikanın olduğu yerde dayanışmayı kutsal görevimiz kabul ettik. Bu vesileyle, uluslararası düzeyde gerçekleştirilecek bütünleşmenin Türk sendikaları arasındaki diyalog ve işbirliğine de katkıda bulunacağına inandığımı ifade etmek istiyorum.

Düzensiz ve güvencesiz istihdam dediğimiz zaman Türkiye’de en başta değinilmesi gereken konu kayıt

dışı istihdamdır. Türkiye bir tarafta kayıtlı, düzenli, tam gün çalışanlar diğer tarafta günlük, geçici ve düzensiz çalışanlar olmak üzere açık bir şekilde ikiye bölünmüştür. Kayıt dışı istihdam oranı 2011 yılı verilerine göre yüzde 42 civarındadır. Esas işlerinden dolayı herhangi bir sosyal güvenlik kurumuna kayıtlı olmayanların sayısı 9 milyon 772 bin kişidir. Bu kişiler sosyal korumadan ve emeklilik haklarından mahrum kalmaktadır.

İşsizlik oranının yüksek olması ve yeterli istihdam olanaklarının yaratılamaması, insanları kayıt dışı çalışmaya zorlamaktadır. Türkiye, sosyal güvenlik sisteminin etkin çalışmaması, kayıt dışı nedeniyle yeterli prim toplanamaması, sosyal güvenlik primlerinin yüksek olması, kişilerin maliyet hesabı yaparak kayıt dışında kalmayı tercih edebilmesi gibi çıkmazların içerisinde. Kayıt dışı istihdam edilenlerden alınmayan vergi ve primler devlet

açısından ciddi kayıplara neden olmakta, bu açık başta sendikalı işçi ve işverenler olmak üzere düzenli ve kuralı çalışan ve çalıştıranların sırtına yüklenmektedir. Bu durum aynı zamanda, işverenlerin sendikalı ve düzenli çalışan işçiye alternatif aramasına neden olmakta, sendika karşıtı girişimleri artırmaktadır. Sosyal güvenlik sisteminin etkin ve verimli çalışmasını sağlayacak ve kayıt dışı sorununu çözecek yeterli denetim ve caydırıcı yaptırım bulunmamaktadır.

Kayıt dışının bizim için en önemli sonuçlarından birisi de yüzde 42’lik kesimin tamamen örgütlenemez konumda olmasıdır. Kayıt dışında insanlarımız sağlıklı ve insan onuruna yakışmayan koşullarda, pazarlık gücünden yoksun, korumasız ve her türlü istimara açık bir şekilde çalışmak zorunda kalmaktadır. Kayıt dışı istihdam çalışanların hayatını karartmakla kalmamakta, örgütlenmeyi engelleyerek aynı za-

manda sendikaların diyalog ve yap-tırım gücünü de olumsuz bir şekilde etkilemektedir.

Değinmek istediğim bir diğer konu da son yıllarda oldukça sık tartışılan esnek çalışma modelleridir. Esnek çalışma yıllarca Avrupa'da uygulanan bir model olarak bize dayatılmış ve ülkemizde de giderek yaygınlaşan bir uygulama haline getirilmiştir.

Ancak, gelişmiş ülkeler de dahil olmak üzere dünyada hiçbir ülke esnek çalışmanın ve ajans işçiliğinin yarattığı sorunları çözebilmiş değildir. Sermaye birikimi fazla olan ülkeler esnek çalışma biçimlerinin yarattığı sorunları bir yere kadar tazmin ederek yollarına devam etmeye çalışmaktadır. Bugün bize gösterilmeye çalışıldığı gibi, esnek çalışma Avrupa'da önerilen bir model değil,

çözüm bekleyen maliyeti yüksek bir sorundur. Kaldı ki; Türkiye, bu maliyetleri karşılayacak sermaye birikimini tamamlamış, kişilere her türlü güvenceyi sağlamış ve isteyen tercih ettiği şekilde daha az çalışsın diyecek bir ülke konumuna gelmiş değildir.

Artan tartışmalar nedeniyle esnek çalışma bugün bize daha sempatik bir isimle "güvenceli esneklik" şeklinde sunulmaktadır. Esneklikle güvenceyi bir araya getirdiği ileri sürülen bu kavram işveren açısından sınırsız esneklik alanı yaratırken, çalışan açısından güvencesiz bir iş, emeğini özel istihdam bürosu aracılığı ile kiralamak ya da işsiz kalmak anlamına gelmektedir. Kısacası Türkiye'de esnekliği, rekabet gücünü artırmak amacıyla işgücü maliyetlerinin asgari düzeye indirilme-

sinden başka bir şey olarak görmek mümkün değildir.

Kayıt dışının ortadan kalkmasını, tüm çalışanların seslerini duyurabilmek ve insan onuruna yakışır koşullarda çalışabilmek için sendikacı olmalarını istiyoruz. Tüm insanlarımızın işsizlik ve geçim kaygısından arınmasını, sosyal güvenlik ve sosyal koruma şemsiyesi altında aileleriyle birlikte huzur içerisinde yaşamasını istiyoruz.

İşgücü maliyetinin rekabet aracı olarak kullanılmadığı, emeğin mal gibi alınıp satılmadığı, saygı gördüğü bir düzen istiyoruz. Bu isteklerimizin gerçekleşmesi için üzerimize düşen sorumluluğun bilincinde olduğumuzu ve bu noktada uluslararası sendikal hareket ile dayanışma içerisinde mücadelemizi sürdürdüğümüzü bilmenizi istiyorum."

101. Uluslararası Çalışma Konferansı

101. Uluslararası Çalışma Konferansı, 30 Mayıs-15 Haziran 2012 tarihleri arasında İsviçre'nin Cenevre kentinde toplanacak. Konferans'ta genç istihdamı, adil küreselleşme ve sosyal adalet, sosyal koruma zemini hakkında tavsiye kararı hazırlanması konularında çalışma yapılacak. Konferans bünyesinde oluşturulacak Standartların Uygulanması Komitesi ise onayladıkları ILO Sözleşmelerini uygulamayan ülkeleri gündemine alacak.

87 Sayılı Sözleşmenin ihlali nedeniyle yıllardır Standartların Uygulanması Komitesinin gündeminde olan Türkiye, bu yıl da görüşülmesi muhtemel ülkelerin bulunduğu uzun listedeki yerini koruyor. Ancak, Komitenin gündemine alınıp alınmayacağını; Hükümetin, memur ve işçilerin sendikal haklarını düzenleyen mevzuatta yaptığı değişiklikler belirleyecek.

Hükümet, 30 Kasım 2011 tarihinde Komiteyi bilgilendirerek mevzuatı Sözleşme ile uyumlu hale getirmek amacıyla Üçlü Danışma Kurulu tarafından Toplu İş İlişkileri Kanun taslağının hazırlandığını ve 2012 yılının ilk yarısında kanunlaştırılacağını bildirmişti. Bu çerçevede; Komite, daha fazla geciktirmeden Hükümetin verdiği bu sözü yerine getirmesini ve 87 Sayılı Sözleşmeye aykırılıkları ortadan kaldırmasını bekliyor.

G20 Sendika Toplantısı - G20 İstihdam ve Çalışma Bakanları İstişare Toplantısı

Meksika'da gerçekleştirilecek üçüncü G20 İstihdam ve Çalışma Bakanları Konferansı vesilesiyle en büyük 20 ekonominin sendika liderleri 16-17 Mayıs 2012 tarihlerinde Guadalajara kentinde bir araya geldi.

Toplantı vesilesiyle 15 Mayıs günü Meksika'da sendikal haklara dikkat çekmek amacıyla bir etkinlik düzenlendi. 16 Mayıs günü ise Bakanlarla gerçekleştirilecek istişare toplantısına hazırlık amacıyla bir günlük seminer düzenlendi. Hazırlık toplantısına ILO ve OECD Genel Direktörleri de katıldı.

Bakanlarla gerçekleştirilecek istişare toplantısında başta kemer sıkma politikaları ve sosyal haklardaki erozyon eleştirildi ve daha önceki G20 toplantılarında verilen taahhütlerin yerine getirilmesi, çevreci yeni işler yaratılması, gelir dağılımı adaletsizliğinin giderilmesi, mali işlemlere vergi konulması, yoksulluğun giderilmesi, piyasaların daha fazla esnekleştirilmemesi gibi talepler dile getirildi.

2000 Öncesi Emeklilere Yapılan İntibakın Kuralları

Namik TAN

TÜRK-İŞ Araştırma Müdür Yardımcısı
namiktan@turkis.org.tr

Aynı prim kazancı ve prim ödeme gün sayısına sahip olan emeklilerin aylıklarındaki eşitsizliği gidermeyi öngören intibakın ölçüleri belli olmuştur. 2000 öncesi emeklilerin yararlanaacağı intibak ile gösterge değeri ve prim ödeme gün sayısı yüksek olanların intibak fark tutarları da daha yüksek olacaktır.

2000 öncesi emekli olanların intibakını düzenleyen 6283 sayılı Kanun yürürlüğe girmiştir. Buna göre, 1999 sonu güncellenmiş göstergeler, devlet memurlarına uygulanan 12 bin katsayı ve prim ödeme gün sayısına göre yeniden tespit edilecek

aylık bağlama oranları temel alınarak yeni bir intibak aylığı hesaplanacak ve 2013 Ocak ayında uygulanacaktır.

Aralık 1999 - Aralık 2012 dönemi intibak aylığının tespitinde izlenecek kurallar şu şekilde belirlenmiştir.

Aralık 1999 aylık: Gösterge x katsayı (12000) x aylık bağlama oranı (ABO) formülü uygulanarak hesaplanacaktır.

6283 sayılı Kanunda, 2000 öncesi emekli olanların en büyük avantajı olan taban aylık bağlama oranı olan yüzde 70 dikkate alınmamıştır. Aylık bağlama oranının tespitinde; **normal göstergeden** emeklilerin 5000 prim ödeme günü karşılığı **yüzde 60, üst göstergeden** emekli olanların **derece ve kademelere göre farklılaşan yüzde 50-59.9**

oranları dikkate alınacaktır. Bu şekilde belirlenen aylık bağlama oranları; 5000 günden fazla olanların her 240 gün için 1 puan artırılır. 5000 günden eksik olan her 240 gün için bir puan eksiltilir.

Aylık Bağlama Oranı Örnek 1: Yukarıdaki kurallara göre, **gösterge tablosundan** 3600 prim ödeme günü olanların aylık bağlama oranı yüzde 54, 5000 prim ödeme günü olanların yüzde 60, 7400 prim ödeme günü olanların yüzde 70, 9000 prim ödeme günü olanların yüzde 76 olarak dikkate alınacaktır.

Aylık Bağlama Oranı Örnek 2: **Üst gösterge tablosundan** emekli olanların derece ve kademesine göre aylık bağlama oranlarında farklılık olmaktadır. Örnek vermek gerekirse; 12575 göstergesi ve 3600 prim ödeme günü olanlara yüzde 49, 5000 prim ödeme günü olanlara

yüzde 55, 7400 prim ödeme günü olanlara yüzde 59, 9000 prim ödeme günü olanlara yüzde 71 aylık bağlama oranı uygulanacaktır.

15.175 göstergesi ve 3600 prim ödeme günü olanlara yüzde 44, 5000 prim ödeme günü olanlara yüzde 50, 7400 prim ödeme günü olanlara yüzde 60, 9000 prim ödeme günü olanlara yüzde 66 aylık bağlama oranı uygulanacaktır. Üst göstergenin derece ve kademelerine göre, aylık bağlama oranları kendi içinde farklılaşmaktadır.

Bu ölçülere göre ilk intibak aylığı Aralık 1999 tarihi için belirlenecek. Hesaplanan bu aylık 2000-2012 döneminde 6283 sayılı kanunda belirlenen artışlarla yürütülecektir. Buna göre; 1999/Aralık ayı itibarıyla hesaplanan aylık, 1999/Aralık ayı TÜFE artış oranı yüzde 5,9 artırılabilecektir. **2000 - 2007 döneminde yıllık TÜFE artış oranları ve GSH'nin yüzde 75'i karşılığı** olarak Kanunda belirlenen ve ortak çarpan olarak değerlendirilen **7.133265** ile çarpılarak **2008/Ocak ayı intibak aylığı belirlenecektir.** 2008 Ocak ayı olarak belirlenen aylık, **2008-2012 döneminde emekli aylıklarına yapılan artışlarla yükseltilerek, Ocak 2013 tarihine kadar getirilecektir.** 2013 Ocak ayında intibak aylığı ile mevcut aylık kıyaslanacak ve bir fark çıkması durumunda intibak farkı, mevcut aylıklara ilave edilecektir. Mevcut aylık, intibak aylığından yüksek ise, mevcut aylık ödenmeye devam olunacaktır.

Intibak aylığı belirlenirken, emeklilerin 1999 sonu geldikleri gösterge değeri büyük önem taşımaktadır. 2000 öncesi dönemde iki ayrı gösterge tablosu uygulanmıştır. **Birincisi**, 12 derece ve 12 kademedan oluşan normal gösterge tablosu, **ikincisi** ise, 10 derece ve 10 kademedan oluşan üst gösterge tablosu. Kamu işçilerinin primleri üst gösterge ödenirken, asgari ücretle çalış-

şanların primleri ise, normal gösterge tablosu üzerinden ödenmiştir.

Intibak düzenlemesi ile 2000 öncesi emeklilerin prim kazancı (gösterge) ve prim ödeme gün sayıları aynı olanların aylıklarında bir eşitlemeye gidilmiş, gecikmiş de olsa prim ödeme gün sayıları yüksek olanların hakları teslim edilmiş, bu grupta olanlara refahtan pay verilmiştir.

Prim gün sayısı yüksek olan emeklilerin aylıklarına daha yüksek artış sağlanırken, özellikle normal gösterge ve 3600 prim ödeme gün sayısı üzerinden emekli olanların aylıklarında bir değişiklik olmamaktadır. Intibakın belirlenmesinde gösterge, prim gün sayısı temel alındığından, her iki kriteri yüksek olan emekliler daha fazla intibak artışı alacaktır.

1 Ekim 2008 Sonrası Emekli Aylıkları ve Kayıpları

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu, geçmiş dönemlerdeki farklılıklara bir çözüm getirmedeği gibi, gelecekte gelir ve aylığa hak kazanacak olanların daha çok mağdur olacağı yeni bir aylık hesaplama ve artış sistemi getirmiştir.

Aynı prim kazancına ve prim gün sayısına sahip olanlar, emekli olma tarihlerinin farklı olması nedeniyle farklı aylıklar almaktadır. 1 Ekim 2008 sonrası prim kazancı asgari ücret ile asgari ücretin üç katına kadar ücret üzerinden ödenen primlere paralel aylıklarda azalma görülmektedir. Asgari ücret ile çalışanların kayıpları daha büyük olmaktadır.

Bunun nedeni de, çalışılan sürelerde yürürlükte olan kanun hükümlerine göre emekli aylıklarında karma bir sistemin uygulanmasıdır. Bir sigortalının 2000 öncesi çalışması varsa, 506 sayılı Kanuna göre gösterge ve katsayı sistemi esas alınarak

birinci kısmi aylık hesaplanmaktadır. 2000-Eylül 2008 dönemindeki çalışmaların karşılığı olarak 4447 sayılı Kanuna göre **ikinci kısmi aylık** hesaplanmaktadır. 1 Ekim 2008 sonrası dönemdeki çalışmalar karşılığı olarak da, 5510 sayılı Kanuna göre **üçüncü kısmi aylık** hesaplanmaktadır. Üç kısmi aylıktan toplam emekli aylığına ulaşılmaktadır. Her bir kısmi aylığın hesaplanması farklı olduğundan, bir birini etkileyen bir sistem uygulanmaktadır.

5510 sayılı Kanun, aylıkların hesaplanmasında belirleyici olan güncellenme katsayısını değiştirmiş, **1 Ekim 2008 öncesi** dönemlerdeki prim **kazançlarına yılsonu TÜFE artışları ve gelişme hızının yüzde 100'ü** yansıtılırken, **1 Ekim 2008 sonrası** prim kazançları güncellenirken, **yıl sonu TÜFE artışlarının yüzde 100'ü ile gelişme hızının yüzde 30'unun** uygulanması, emekli aylığını azaltan bir süreci başlatmıştır. Aylık bağlama oranlarında ki azalmalar dikkate alındığında, 1 Ekim 2008 sonrası dönemde prim kazancı önemli olmakla birlikte, asgari ücretin üç katının altında prim ödemesi olanların emekli aylıklarında bir azalma söz konusudur. 1 Ekim 2008 tarihinden itibaren çalışma süresi uzadıkça, prim kazancıyla orantılı olarak aylıklarda düşme görülmektedir. Örneğin, asgari ücretle çalışan ve emekli olmayı hak etmiş bir sigortalı, 2010 yılı yerine 2011 yılında emekli olması durumunda emekli aylığında 50 TL azalma söz konusudur.

Bu bakımdan 2000 öncesi emeklilere uygulanan intibakın 2008 sonrası emekli olanlara da uygulanması gerekir. Sonuçta, kayıpları durduracak bir değişiklik yapılması gerekmektedir. Yapılacak olan bu düzenlemenin gecikmesi, 2008 sonrasında emekli olacakların mağduriyetini artıracaktır. Sosyal Güvenlik Kurumu ve Hükümetin bu gerçeği görmesi gerekiyor. Sosyal adalet ve sosyal güvenlik de bunu gerektirmektedir.

Uçuş Personeli ve Sınır Ötesi Kendi Hesabına Çalışan İşçilerin Sosyal Güvenlik Hakları

Avrupa Parlamentosu, Komisyonun sosyal güvenlik koordinasyon düzenlemelerinde değişikliği öngören teklifini 18 Nisan 2012'de kabul etti. Bu düzenleme uçuş personeli ve kendi hesabına çalışan işçilerin sosyal güvenlik haklarını modernize ediyor.

Uçuş Personeli

Mevcut düzenlemeye göre, bir veya birden çok AB ülkesinde çalışan işçiye uygulanan kurallar uçuş personeline de uygulanıyor. Bu genel kurallar, havayolu şirketlerinin örgütsel yapılanmasıyla tam bir uyum göstermiyor. Birçok havayolu şirketi sunduğu hizmeti, personelin görev süresini normal bir şekilde başlatıp sonlandırdığı veya personelin bir dizi görevi normal koşullarda sürdürdüğü, buna karşın işverenin uçuş personelinin konaklamasına ilişkin bir sorumluluk almadığı sözde "yönetim merkezinden" sürdürüyor. Daha açık bir ifadeyle uçuş personeli sosyal güvenlik kaydının olduğu ülkeden başka bir ülkeye gittiği zaman belirli sosyal güvenlik haklarından mahrum kalıyor. Kayıtlı olarak çalıştığı ülkenin dışında bir ülkede yaşayan uçuş personeli, yaşadığı ülkenin sosyal güvenlik sistemine dahil olamıyor.

Değişiklik öngören düzenleme, uçuş personelinin gitmiş olduğu yabancı bir ülkede de "yönetim merkezinde" olduğu gibi sosyal güvenlik haklarından yararlanmasına olanak sağlıyor. Örneğin bir pilot Fransa'daki merkeze bağlı olarak bir havayolu şirketinde çalışıyor fakat İtalya'da ikamet ediyor. Yeni düzenlemeye göre pilot Fransa sosyal güvenlik düzenlemelerinden çıkıp İtalya sosyal güvenlik kurallarına tabi bir hale geliyor. Bu sosyal güvenlik

katkı paylarının İtalya'da ödenmesi demek oluyor.

Kendi Hesabına Çalışan İşçiler

Mevcut düzenlemeler, sınır ötesi veya "sınırdaki" (bir AB ülkesinde yaşayıp diğer bir AB ülkesini günlük veya asgari haftada bir çalışmaya giden işçiler sınırdaki çalışan işçiler olarak tanımlanıyor) kendi hesabına çalışan işçilerin işsizlik ödeneğinden yararlanmasına ilişkin kimi sorunları barındırıyor. Mevcut düzenlemelere bakıldığında, sınırdaki çalışan işçilerin işsizlik sigortasından faydalanması gibi hakların, işçinin son istihdam edildiği/çalıştığı ülkenin değil, ikamet ettiği ülkenin sorumluluğunda olduğu görülüyor. Bu, eski sınır işçisinin ikamet ettiği ülkede iş bulmasını daha iyi bir şekilde destekleme amacı taşıyan istisnai bir düzenleme olarak değerlendiriliyor.

Değişiklik öngören düzenleme ise kendi hesabına çalışan işçilerin işsizlik ödeneğinden yararlanmasında kimi yenilikleri beraberinde getiriyor. Değişiklik kendi hesabına çalışan sınır işçilerinin işsizlik sigortasında kısmi bir şekilde yararlanmasını öneriyor. Kısmi yararlanma uygulamasının, ikamet edilen ülkede, kendi hesabına çalışan işçilerin işsiz kalmaları halinde, işsizlik sigortasından yararlanmalarına olanak tanıyan bir düzenlemenin olmaması halinde yaşama geçirileceği belirtiliyor. Bu durumda, son çalışılan ülkenin istisnai olarak işsiz kalan işçiye üç aylık bir süre için işsizlik sigortası ödemesi öngörülüyor. Ödeme sürelerinin, önceden taahhüt edilen sürenin sonunda uzatılabileceği de vurgulanıyor. Yirmi yedi AB ülkesinin on sekizinde işsizlik sigortasına ilişkin bir düzenleme varken dokuz ülkede olmadığı belirtiliyor.

Avrupa Komisyonu İşe Yerleştirmeleri Artırmayı Hedefleyen Kampanya Başlattı

Avrupa Komisyonu şirketlerin, gençlerin mesleki becerilerini ve istihdam edilebilirliğini artırmak amacıyla, daha fazla stajyeri işe almalarını cesaretlendiren 'İş Diyoruz' kampanyasını başlattı.

Stajyerliğin, gençlerin eğitimden ilk istihdam edilecekleri işe sorunsuz bir şekilde geçişlerine de öncülük edebileceği vurgulanıyor. Yerleştirmelerin, şirketlerin ileriye dönük planlarına da katkı yapacağı belirtiliyor.

2012-2013 döneminde Komisyonun, Leonardo da Vinci ve Erasmus programları aracılığıyla toplamda iki yüz seksen bin mesleki eğitim ve yüksek öğrenim gö-

Futbolcuların Sözleşme Haklarına İlişkin Yeni Anlaşma

Sosyal taraflar futbol sektöründe asgari sözleşme koşullarını belirleyen ilk anlaşmayı 19 Nisan 2012'de imzaladı.

Sosyal taraflar FIFPro (sendika), EPFL (Avrupa Profesyonel Futbol Ligleri), ECA (Avrupa Kulüpler Birliği) ve UEFA'nın Avrupa futbol yönetim kurulu tarafından temsil edildi ve söz konusu taraflar anlaşmanın müzakerelerini yürüttü.

Futbolcu sözleşmesinin Avrupa genelinde asgari standartları karşılama garantileme amacıyla, sözleşmeler yazılı bir şekilde yapılmalı; sözleşmeler kulübün ve futbolcuların hak ve sorumluluklarını tanımlamalı; ücret, sağlık sigortası ve ücretli izin gibi konuları barındırmalı. Sözleşmeler futbolcuların antrenmana katılma, sağlıklı bir yaşam tarzı sürdürme ve disipline ilişki kurallara uyma gibi sorumluluklarına ilişkin

düzenlemeleri de içermeli. Sözleşmelerde uzlaşmazlıkların çözümü ve bu durumlarda adli süreçlerin işletilebileceğine dair hükümler de yer almalı.

Anlaşma UEFA Başkanı Michael Platini, EPFL Başkanı Frédéric Thiriez, ECA Başkanı Karl-Heinz Rummenigge ve FIFPro Avrupa Birimi Başkanı Phillippe Piat ile ilgili kuruluşların Genel Sekreterleri tarafından AB seviyesinde İstihdam, Sosyal İşler, İçerme ve sosyal diyalogdan yetkili Komiser László Andor huzurunda imzalandı. Spordan sorumlu yetkili Komiser Vassiliou da imza törenine katıldı.

Avrupa Komisyonu'nun profesyonel futbol sektöründeki sosyal diyalogu desteklediği ve AB'nin sosyal taraflara bağımsız bir anlaşmanın denetimi ve uygulanmasına destek vereceği ifade ediliyor.

ren gencin bir işe yerleştirilmesine yönelik finansman sağlayacağı dile getiriliyor.

Programın Arka Planı

Gençler için Fırsatlar Girişiminin bir parçası olarak Avrupa Komisyonu'nun, Leonardo da Vinci ve Erasmus programları aracılığıyla işe yerleştirilecek olan mesleki eğitim ve yüksek öğrenim öğrencilerinin sayısının yüzde 30 artırılması sorumluluğunu üstlendiği ifade ediliyor.

2012'de en az yüz otuz bin öğrencinin yurtdışındaki bir işyerinde stajyer olarak çalışması için mali destek alacağı, bu sayının

2013'te yüz elli bine çıkacağı vurgulanıyor.

Sosyal Diyalogun Güçlenmesi Avrupa Posta Hizmetleri Sektörünün Dönüşümüne Eşlik Edecek

AB postal hizmetleri işverenleri örgütü POSTEUROP ve sektördeki Avrupalı sendikalar federasyonu olan UNI Avrupa Posta ve Lojistik (UNI Europa Post & Logistics) posta şirketlerindeki değişimin sosyal boyutunu daha iyi yönetimi için gerekli olan yapıcı sosyal diyaloga dikkat çekmek için yeni bir ortak bildiri imzaladı.

AB üyesi tüm ülkelerde posta hizmeti sunan şirketlerin teknoloji yenileme ve yeniden yapılanma sürecinde karşılaşılabilecek sorunlara karşı sosyal taraflar, sosyal diyaloga ilişkin taahhütlerini yineleyip AB seviyesindeki sosyal gelişmelerin denetiminin sürdürüleceğine bildiride değindirdiler.

Bildiride, değişimin sosyal taraflar arasındaki diyalog aracılığıyla sağlanması için çağrıda bulunuluyor. Diyalogun içeriğinin, işçilerin istihdam edilebilirliğinin geliştirilmesi ve bu sayede posta sektöründeki yatırımların teşviki ve emek gücü hareketliliğinin artırılması olduğu vurgulanıyor.

AB sosyal taraflar bildirisinin, posta hizmetlerine ilişkin Avrupa sektörel sosyal diyalog komitesi çerçevesinde görüşüldüğü ve Komisyon tarafından Avrupa Birliği Antlaşması doğrultusunda desteklendiği bildiriliyor.

Balkanlarda İstihdam Krizi

80

Burak EKMEKÇİOĞLU

TÜRK-İŞ Dış İlişkiler Uzmanı
intdept@turkis.org.tr

19. yüzyıldan başlayarak Komünizmin de etkisiyle giderek gelişen tekstil sanayine evsahipliği yapan ve bir zamanlar Sırbistan'ın Manchester'ı olarak anılan Leskovac kenti ne yazık ki artık yaşamına güç bela devam ediyor. Sırbistan'ın güneyinde yer alan kent 1947'de açılan tekstil okulu, tekstil mühendisleri birliği ve yerel tekstil dergisi ile ülke için adeta bir övünç kaynağıydı. Ancak bugün o şaşalı günler çok geride kalmış durumda. Leskovac'taki sosyalist döneme ait işletmeler iflas etti, üretim tesisleri boş birer hangara dönüştü ve makineler sökülerek hurda metal olarak satıldı.

Geride bıraktığımız 20 yıllık süreçte Leskovac kentinin nüfusu 162 binden 140 binin altına indi. Kentteki çalışabilir nüfusta ise yüksek bir düşüş söz konusu ve işsizlik oranı da artmış durumda. Balkanların batısındaki birçok bölgede gözlemlendiği üzere kent merkezi adeta hayalet bir şehri andırıyor. Söz konusu durum, bölgede önemli boyutlardaki sanayiden uzaklaşma yani ulusal ekonomide sanayi üretimi yerine bankacılık, sigortacılık, finansman, vs. gibi hizmet sektörlerine yönelmenin eseri.

Bugün Sırbistan'ın yaş ortalaması 41. Ülke yaşlı ve dünyadaki en yaşlı nüfusa sahip ülkelerden biri. Gittikçe azalan bir nüfus yapısına sahip. Yerel basında yer alan bir makaleye göre geçen 20 yıl içerisinde 98 büyük ölçekli sanayi işletmesi kapısına kilit vurmuş bulunuyor. İşin en can sıkıcı tarafı ise bu iflasların ülkedeki istihdama vurduğu darbe. 2000'li yıllarda yaşanan ekonomik topar-

lanma sürecindeki durgunluğun ardından ülkedeki istihdam özellikle 2008 yılı sonrası çok sert biçimde düşüşe geçmiş durumda. Bugün istihdam oranı yüzde 45'lere kadar düşmüş bulunuyor ki bu da AB ortalamasından yüzde 20 fazla bir oran anlamına geliyor. Gençlerin yarısı, hatta yarısından fazlası işsiz. Tekstil ve giyim sektöründe çalışan işçi sayısı 1990'da 160 binken 2010'da 40 bin civarına inmiş.

Sırbistan tekstil sanayi ülke sanayisinin geneli içerisinde çok önemli bir yere sahip ve Sırbistan'daki emek piyasası yönelimleri eski Yugoslav ülkeleri açısından belirleyici rol oynuyor. Bir örnek vermek gerekirse, bugün Arnavutluk'taki istihdam oranı Avrupa'da mevcut en düşük oranlardan bir tanesi.

Avrupa tekstil sanayinin yükselen Uzak Doğu sanayisi ve piyasaları karşısında savunmaya çekildiği doğrudur. Ancak buradan yola çıkarak Sırbistan tekstil sanayisinin çöküşü-

nün önlenemez olduğunu söylemek yanlış olur. Dünya üzerinde en fazla küreselleşen sektörlerden bir tanesi olan tekstil işkolundaki istihdam son 10 yıl içerisinde önemli kaymalar yaşadı. Öyle ki tekstil üretimi Almanya'dan Polonya'ya, Hong Kong'tan Çin'e, İtalya'dan ülkemize ve Macaristan'a daha sonrasında da Bulgaristan ve Romanya'ya yöneldi. Güney Doğu Avrupa'nın birçok sınır bölgesinde tekstil sanayi büyüme ve ihracat açısından yüz binlerce düşük nitelikli iş üretmesi itibarıyla yıllar boyu lokomotif endüstri konumunda olmuştur. Bu noktada sorulması gereken soru Balkanların doğusunda bu işlerin niçin bu denli az bir orana sahip olduğudur. 1990-2010 yılları arasında Bulgaristan tekstil ve giyim sanayi ihracatını 280 milyon dolardan 5 milyar dolara yükseltme başarısını göstermiştir. Söz konusu artış 100 binden fazla sanayi istihdamını da beraberinde getirmiştir. Böyle bir şey niçin Sırbistan, Bosna Hersek veya Arnavutluk'ta mümkün olamadı? Benzer sorular Balkanlar'daki diğer sektörler için de sorulabilir. Ormanlık bölgeden oldukça uzak olan Kayseri ilimizde mobilya sanayinde çalışan 10 binden fazla işçi varken neden Bosna Hersek'te benzer bir durum söz konusu değildir? Küçük ev aletleri üreticileri Slovenya, Doğu Romanya ve Anadolu'da oldukça iyi işler yaparken neden Balkanların doğusunda yoklar? AB pazarı açısından tarım ürünlerinin işlenmesi ne durumdadır? Bosna Hersek'in geçmişte temel sanayisi olan silah endüstrisi bugün ne haldedir? Bu işkolunun çöküşü gerçekten önlenemez miydi?

Bu sorulara verilebilecek cevaplardan bir tanesi, geçtiğimiz 10 yıl süresince Balkanların doğusunda kabul görmüş olan büyüme modelinin hükümetleri bu türden özel sorular sormaktan alıkoymasındadır. Sosyalist planlamanın mirası kadar yozlaşmış iş dünyası ile rüşvetçi

idare tarafından ele geçirilen devlette duyulan güvensizlik neticesinde tercih edilen ekonomi politikaları, müdahaleci olmaktan uzak, ekonominin sarıh bir takım sektörlerine odaklanmaktan ziyade genel iş çevreleri üzerine eğilen yapıdadır. Ekonominin düşüşe geçmiş alanlarını piyasa öğretisine karşı korumak için siper olmadıklarından ötürü siyaseti belirleyenler övgü bile almışlardır. Aynı zamanda söz konusu siyaset belirleyici kesim eskinin sosyalist iş dünyasına ait birçok işletmenin onca borç ve acil tasfiye gereksinimi altında muhtemel toparlanma imkânını kaçırdığını kabul etmekte bile zorlanmışlardır. Ne bölgedeki siyasi tartışmalar ne de yasal çerçeve tasfiyenin bazen insan ve sermaye gibi kaynakların son zamanda gelişen özel sektörde yeniden istihdam edilerek üretim zinciri içerisinde kalmalarını sağlayacak en iyi yol olduğunu kabullenemedi.

Geçtiğimiz 10 yıllık dönemin ekonomi politikasına ait standart reçetenin aşağıda belirteceğimiz temel parçası şüphesiz önemlidir: işyerlerinin daha kolay bir biçimde açılıp kapatılabildiği istikrarlı bir makroekonomik çevre ile iyi bir iş dünyası ortamı sürdürülebilir toparlanma açısından gerekli koşullardır. Fakat yeterli değildir. İhtilaf ve mücadelelerin yanı sıra uzun bir iktisadi buhran neticesinde harap edilmiş bir bölgede müdahaleci olmamakla, kurallara dayalı özelleştirme ve serbestleştirmeden müteşekkil bir politikanın uygulanması sürdürülebilir ekonomik toparlanmaya geçiş için yeterli değildir. Nispi ekonomik büyüme dönemleri ve yüksek oranlı Doğrudan Yabancı Yatırım akışı sürelerinde dahi girişimci yapıdaki özel sektör tarafından üretilen istihdam yavaşça yeniden yapılanan ve özelleştirilen eski sanayinin döküp saçtığı işleri telafi etmek açısından yeterli değildi. 2008 yılında yaşanan mali kriz kayıt dışı işler de dâhil ol-

mak üzere toparlanma döneminde oluşturulan işlerden daha fazlasını silip götürdü.

Toparlanma sürerken Doğrudan Yabancı Yatırımların halen daha fazla istihdam yaratacağı umudu vardı. Ancak şimdi, büyüme modelinin değişmeye ihtiyacı olduğu açıktır. Bu da başta Avrupa Yeniden Yapılanma ve Kalkınma Bankası (EBRD) olmak üzere uluslararası kuruluşlarca bariz biçimde ifade edilmektedir. Daha da önemlisi, istihdam yaratmak hususunda giderek artan bir baskı altında bulunan bölgesel siyaseti belirleyen kesimler yabancı yatırımcılar için büyük sübvansiyonlar uygulanması gibi umutsuz bir takım tedbirler alma yoluna gitmektedirler. Bu adımlar geçmişte sıkça atılmış ve ne yazık ki sanayi politikasının adını kötüye çıkartmıştır.

Ekonomik büyüme modeline alternatif nasıl olmalıdır? Bu soruya cevap verirken esasında bu sorunun tek bir cevabı olmadığını akılda tutmak gerekir. Cevap her defasında içerikle ilintilidir. Buradaki püf noktası açıkça sanayi üretiminin küresel zincirlerine dâhil olabilmektir. Balkanlarda düşüşe geçmiş bulunan ancak nispeten avantajlı konumdaki sanayi bölgelerinde gıdanın işlenmesinden giyime, mobilyadan temel montaj sanayine kadar birçok işkoluna küresel sermaye akışını teşvik etmenin yollarını tanımlayacak güvenilir sanayi politikalarına gereksinim vardır. Bunun için de hali hazırda oluşturulmuş bulunan endüstriyel işlerin ardındaki etkenleri iyi anlamak gerekir. Örneğin son beş yıl içerisinde Leskovac'da Alman, Güney Kore ve Türk firmalarının yatırımlarıyla yeni iş imkânları doğmuştur.

İşte tam bu noktada da 'damla- lar sele nasıl dönüştürülür?' sorusu gündeme gelmektedir. Nispi bir takım faydalar halen geçmişin kalıntıları arasında gizleniyor olabilir. Ge-

riye düşen sanayiler ardında yeni bir pazar ortamına uyum sağlayabilmek için gerekli nitelikler ve kaynaklardan yoksun işçiler ve eğitim kurumları bırakmıştır. Leskovac gibi Balkanlarda birçok taşra kenti yabancılarla temasa geçebilme sıkıntısı çekmektedir. Oysa doğru girişimler ve destekle sil baştan yeni bir çevreye sahip olunabilir.

Örnek vermek gerekirse İrlanda Sanayi Kalkınma Ajansı (IRA) gibi yetkin bir kuruluş bu işi başarabilir. Buradaki anahtar kelime 'yetkinlik' olmalıdır. İtinalı ve güvenilir sektörel analizler temelinde yerel yönetimlere ve işletmelere destek sunabilmek ve tavsiyelerde bulunabilmek şarttır. Söz konusu kuruluş yerel hükümetleri yabancı sermayeyi nasıl kendilerine çekmesi gerektiği hususunda eğitilmelidir. Bu bölgelerdeki yerel özel sektörde yönetici yetiştirme konusunda destek verilmelidir. Üretimin farklı sektörlerindeki değer zinciri üzerinde yerel firmalar böylelikle daha üst sıralara yerleşebilir.

Bu elbette ki kolay bir iş değil. Fakat bu türden bir yetkinliğin Balkanların Batısında bir araya getirilip geliştirilmesini varsaymamak için de herhangi bir neden yok. Bunun için yine de sanayi politikasının ekonomik büyüme içerisindeki rolüne ilişkin yeni bir yaklaşımın benimsenmesi gerekli. Bu da sadece bahsi geçen bölgedeki ülke hükümetleri ile siyaset belirleyici unsurların yapabileceği bir iş.

Mamafih AB de duruma katkı sağlayabilir. Bilindiği üzere geçen 20 yıllık sürede AB yetkilileri ve uluslararası finans kuruluşları sık sık piyasalara devlet müdahalesinin engellenmesi gerektiği mesajını verdiler. Esasında AB ilgili ülkelerin tarım, kırsal kalkınma, ulaştırma, çevre ve bölgesel kalkınma gibi sektörlerde güvenilir ve de uzun vadeli stratejiler üretip, takip edebilmelerine destek verme konusunda daha faz-

lasını yapabilir. Son genişleme dalgası zarfında, aday ülkelerin her biri Ulusal Kalkınma Planlarına bu türden stratejileri dâhil ettiler. Bu stratejiler hem ulusal yol haritası hem de AB yardımı için bir programlama belgesi niteliğindedir. Politika geliştirebilmek için planlama kapasitesi ve kaynaklardan yoksun bir kamu sektörüne sahip Batı Balkan ülkeleri bu tür bir yaklaşımdan gayet güzel istifade edebilir.

Böylelikle aynı derecede önemli bir durum olan Balkanların batısındaki ülkelerin AB pazarı ile bütünleşmesine ilişkin güvenilirlik artırılabilir. Bu alanda Hırvatistan hariç Balkanların batısı için geçtiğimiz birkaç yıl ıstırap verici biçimde yavaş bir ilerleme kaydedildi. Bilindiği üzere Hırvatistan AB üyeliği müzakerelerinde kayda değer yol kat etmiş bulunuyor. Sırbistan ve Arnavutluk gibi ülkelerin AB'ye kabulü konusunda daha gerçekçi bir bakış açısı kazanılması Balkanlarda sanayi üretimine uzun vadeli yatırım yapmakla ilgilenen kesimlere daha büyük teşvikler verilmesinden geçiyor.

AB pazarı ile bütünleşme Balkanlardaki ekonomik kalkınma açısından son derece önemli bir dayanak noktası fakat uyumun sağlanması için daha uzun bir süreye ihtiyaç varmış gibi gözüküyor. Yunanistan örneği AB fonları ile bütünleşme ve bu fonlara erişimin yeterli olmadığına açık bir göstergesi. Yunanistan halen AB'nin yapısal uyum politikalarına yönelik finansmanın üçte birinden fazlasını yutabilecekmiş gibi gözüküyor çünkü Yunanistan beşinci evre genişleme ülkeleri ve Hırvatistan'a verilen muazzam kurumsal destek ile kapasite gelişimine dair yardımlardan hiçbir zaman faydalanamadı. Balkanların batısındaki ülkelerin geneline bakıldığında AB, eşgüdüm ve siyasi planlama konularında orta vadeli gelişme sağlanması için idari kapasitenin üzerinde durmak suretiyle bu ülkelere olan

desteğini artırmayı değerlendirebilir. Mevcut katılım sürecinin erken evresinde kalkınma planının devreye sokulması her bir Balkan ülkesine tarım ve sanayi alanlarında rekabet edebilirliğini değerlendirebilme olanağı sunacak ve bu işkollarının gelişme sürecinde karşılaşılan kısıtlamaları tanıma fırsatı verecektir.

Şunu belirtmekte fayda var ki, yukarıda değinilenlerin hiçbiri istihdam yaratımı için turnayı gözünden vurmamak anlamına gelmiyor. Balkanlarda muazzam bir kalkınma mücadelesi veriliyor ve bölgedeki inanılması güç derecede düşük seviyelerde seyreden istihdam oranlarının ardında derin bir takım yapısal nedenler yatıyor. Söz konusu yapısal sebepler 80'lere kadar uzanan sosyalist tip sanayileşmeden kaynaklanıyor. İstihdamın uzun vadeli geriye gidiş eğilimini tersine çevirmek nesle dayalı bir proje fakat şu an Avrupa genelinde mevcut konjonktürel koşullar bunun gerçekleşmesini son derece güçleştiriyor. Ancak AB'ye yeni üye olmuş Polonya, Slovakya ve Romanya gibi bazı ülkeler de yeniden sanayileşmeye yönelik adımlar atılıyor. Bu ülkelerin tümünde gerek ulusal gerekse yerel düzeydeki siyasi seçkinler kendi yerel iş dünyalarını stratejik önceliğe sahip olacak biçimde sanayi üretiminin küresel zinciri ile bütünleştirmeyi başarmışlardır.

Bugün Balkanların batısında iş olanağının olmayışı özellikle gençleri büyük bir umutsuzluğa sürüklemiştir. Köklü bir değişiklik olmaz; yeni bir politikaya yönelik ciddi ve gözle görülür bir taahhüt verilmez ise bölgede bugün aşıkâr olan umutsuzluk hissi yakıcı bir şekil alabilir. Nitekim Balkanlarda şu an bundan da daha büyük, daha acil bir sosyo-ekonomik sorun yoktur. Neyse ki endüstriyel toparlanma ve sürecin terse döndürülmesine dair başarılı örnek çoktur. Bunlardan ders çıkarılması Balkanların batısındaki ülke halklarının kaderini değiştirebilir.

Uluslararası Kimya, Enerji ve Maden İşçileri Federasyonu (ICEM), Uluslararası Metal İşçileri Federasyonu (IMF) ve Uluslararası Tekstil ve Deri İşçileri Federasyonu (ITGLWF), 18-20 Haziran 2012 tarihlerinde yapılacak bir kongreyle IndustriALL adı altında birleşiyor. Birleşme sürecinin hazırlıkları 2011 Mayıs'ında yapılan ilk toplantıyla başladı. Yeni uluslararası örgütün (YUÖ) söz konusu sektörlerdeki işçileri bir araya getirip daha etkin bir güç oluşturması hedefleniyor. Bu örgütün tekstilden, kauçuga, otomobilden, kimya ve elektroniğe kadar, imalat sanayinin önemli alanlarında çalışan işçileri bir araya getirmesi bekleniyor. Birleşmeden sonra 55 milyon işçinin IndustriALL'da örgütlü olacağı tahmin ediliyor.

YUÖ'le söz konusu sanayi kol- larında çalışan tüm işçilerin etkin bir şekilde bir araya getirilmesi ve örgütlenmesi hedefleniyor. Aynı zamanda bu örgütün küresel den- gesizliklere karşı mücadele, ulusal düzeyde daha kapsamlı sendikal haklar elde edilmesi, enformel ve güvencesiz çalışmanın toplum üze- rinde yarattığı olumsuz sonuçların azaltılması, çevre/doğa dostu sanayi temelinde insan onuruna yakışır iş koşullarına geçilmesi gibi konulara da yoğunlaşacağı belirtiliyor.

YUÖ'nün tüm sanayi sektörlerin- de demokratik ve özgüveni yerinde olan sendikalara destek vereceği ve bunların kurulması için çaba sarf edeceği de dile getiriliyor. İletişimi ve geri bildirimini sağlayacak ağlar aracılığıyla YUÖ'nün, sorumsuzca davranan çok uluslu şirketlere kar- şı tüm dünyada işçi haklarının ve sosyal adaletin savunucusu olacağı vurgulanıyor.

25 Mayıs 2011'de alınan birleşme kararının, IMF, ICEM ve

Üç Önemli Sektördeki Uluslararası Örgütler Birleşiyor

ITGLWF'nin Tayland, Türkiye, Meksika, Kanada ve başka birçok ülkede yürüttüğü faaliyetlerle paralel olarak alındığı ifade ediliyor. Birleşme kararının, üç örgütün, iklim değişikliği, ekonomik eşitsizlik ve küresel mali hareketler gibi konuları göz önünde tutarak sürdürdüğü ortak çalışmaların yapıldığı oturumlar- da açıklandığı belirtiliyor. YUÖ'nün örgütsel yapısının nasıl olacağını da belirlendiğine dikkat çekiliyor. Örgütün merkezinin Cenevre olacağı, örgütte bir genel başkan, üç genel başkan yardımcısı, bir genel sekreter ve üç genel sekreter yardımcısının yer alacağı, ayrıca yönetim kurulu- na asgari yüzde 30 oranında kadın kotasının bulunacağı ifade ediliyor.

Örgütün yönetiminin her dört yılda bir yapılacak olan kongrelerde belirleneceği, hem bölgesel hem de küresel düzeydeki sorunların çözü- münde yer alacak bölge örgütleri- nin aktif görev üstleneceği de vur- gulanıyor.

29 Şubat 2012'de Cenevre'de ya- pılan toplantıya 200'den fazla sendi- ka liderinin katıldığı YUÖ'nün adı- nın IndustriALL olmasının burada

teklif edildiği ifade ediliyor. ICEM, ITGLWF ve IMF'nin ortak yürütme kurulu toplantısında yeni örgütün taslak tüzüğü, eylem planı, adı ve logosu üzerinde mutabakata varıl- dığı belirtiliyor. Toplantıda ayrıca yeni örgütün yönetimi için önerilen adayların da tespit edildiğine dikkat çekiliyor. Önerilen tüzüğe, kadınla- rın, yeni örgütün hem yönetiminde hem de temsili yapılarında yer al- malarını düzenleyen bir maddenin eklenmesi konusunun da toplantıda ele alındığı ifade ediliyor.

Toplantının sonunda YUÖ'nün iletişim stratejisinin ele alındığı, bu doğrultuda iletişim stratejisinin dayanışmacı ve güçlü bir nitelikte olması gerektiği belirtiliyor. Hali ha- zırdaki ve gelecekteki iletişim tek- nolojilerinden azami oranda yarar- lanılması için çaba sarf edilmesinin önemine de değiniliyor.

Yeni örgütün kuruluş kongre- sinin 18-20 Haziran tarihlerinde Kopenhag'da gerçekleştirileceği, ör- gütün ismi, tüzüğü ve eylem planı- nın kuruluş kongresinde kararlaştırılacağı vurgulanıyor.

Birleşme sonrasında, Türkiye'den söz konusu üç örgüte üye olan yirmi bir sendikanın IndustriALL'da temsil edileceği belirtiliyor. IndustriALL'da temsil edilecek TÜRK-İŞ üyesi sendikaların Tes-İş, Çimse-İş, Teksif, Türkiye Maden-İş, Belediye-İş, Deri-İş, Dokgemi-İş, Genel Maden-İş, Kristal-İş, Petrol-İş ve Selüloz-İş ol- ması bekleniyor.

Ayrıca, Avrupa düzeyindeki il- gili örgütler olan Avrupa Metal İş- çileri Federasyonu (EMF), Avrupa Tekstil Giyim Deri İşçileri Sendikası Federasyonu (ETUF:TCL), Avru- pa Maden Kimya ve Enerji İşçileri Federasyonu'nun (EMCEF) da 15 Mayıs 2012'de kendilerini tasfiye ederek 16 Mayıs 2012'de yapacakla- rı bir kongreyle Avrupa Sanayi İşçi- leri Federasyonu (EIWF) adı altında birleşeceği ifade ediliyor. Bu birleş- me sonrasında Avrupa düzeyinde de daha güçlü ve etkin bir mücadele stratejisinin inşa edilebileceği dile getiriliyor.

Kadın İstihdamını Artıracak Çocuk Bakım/Eğitim Projesi

A taerkil toplumlarda cinsiyete dayalı işbölümünün kadınlara dayattığı bakım hizmetleri, kadınların çalışma hayatında daha az yer almasına ya da hiç yer alamamasına neden oluyor. Bu nedenle çocuk, hasta ve yaşlı bakımı konusunun ivedilikle çözümlenmesi gerekiyor. Bu amaçla, KAGİDER ve AÇEV Nisan 2010'dan bu yana kadın istihdamını artırmaya yönelik çalışan kadınlara aylık bazda verilecek bir çocuk bakım ve eğitim hizmetleri teşvik modeli üzerinde çalışıyor. Bu kapsamda bağımsız danışmanlık ve denetim şirketi PwC, teşviğin kamu finansman modellemesini gerçekleştirdi. Model, aylık 300 TL miktarında bir teşviğin devlete "2011 senesinden 2023 senesine kadar kümüle" 35 Milyar TL net fayda getireceğini ve kadın istihdamını yüzde 29'a yükselteceğini ortaya koydu.

Cözülmesi Hedeflenen Temel Sorunlar

2010 itibariyle Türkiye'de kadın istihdam oranı yüzde 24. Bu oran yüzde 60 seviyesinde olan AB ve OECD ortalamalarından oldukça düşük. Aynı dönemde, Türkiye'de 0-6 yaş arasındaki çocuklarda okullaşma oranı yüzde 15'in altında, 4-6 yaş grubunda ise yüzde 27 olarak gerçekleşti. 0-6 yaş çağ nüfusunda bulunan 7.5 milyon çocuğun sadece 1 milyonu herhangi bir bakım/egitim hizmetinden yararlanabiliyor. Çocuk bakım hizmetlerine erişimin yetersizliği kadınların istihdama katılmaları önündeki en büyük engellerden biri olmaya devam ediyor.

Türkiye'de 9. Kalkınma Planı kapsamında 2014 yılına kadar kadın istihdamını yüzde 29, 4-6 yaş okullaşma oranını yüzde 50 seviyesine

çıkarmak hedefleniyor. Ayrıca Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı, koordinasyonunu sürdürdüğü Ulusal İstihdam Stratejisi kapsamında kadının işgücüne katılım oranını 2023 yılına kadar yüzde 35'e çıkarmayı planlıyor.

AB Lizbon Anlaşması ile üye ve aday ülkelerin 2010 yılına kadar yüzde 60 kadın istihdamı oranını yakalamaları hedeflendi. Avrupa 2020 Stratejisi ise, yüzde 75 istihdam oranını benimsiyor, bu hedefe ulaşılması için üye ve aday ülkelere kadımların işgücü piyasasına katılmalarını artıracak çalışmaları gerçekleştirilmesini bekliyor.

Türkiye İçin Çözüm Önerisi

1-6 yaş arası çocuğu olan kadın çalışanlara, çocuk bakım ve eğitim hizmeti için çocuk başına aylık en az 300 TL destek verilmesi. (Türkiye'de bir çocuğun kurum merkezli bakım ve eğitim hizmeti maliyeti aylık ortalama 500 TL'dir)

Kadın çalışanlara her ay maaş ek olarak verilecek ve sadece çocuk bakım hizmetlerinde kullanılabilen 300 TL desteğin, yaratılacak istihdam ve genişleyecek çocuk bakım sektörü aracılığıyla artacak gelir ve kurum vergileri üzerinden 612 TL geri dönüşü olacak.

- Desteğin nakit yardımı veya aynı maliyete denk gelen işveren/çalışanın üstleneceği kreş ödeneğine vergi ve SSK istisnası olarak düzenlenmesi mümkündür. Bu uygulama ilgili bütün paydaşları (devlet, işveren, çalışan) çözüm ortağı yaparak daha sürdürülebilir ve kapsayıcı bir model sunmaktadır.

- Bu desteğin sadece çalışan anneyi değil çalışan babayı da kapsamı ve ebeveynler üzerinde dağılımının yapılması (örn: 150-150 TL) değerlendirilmesi gereken önemli bir alternatiftir. Bu bakış açısı, çocuk bakımının her iki cinside kapsayan toplumsal bir sorumluluk olduğu gerçeğini pekiştiren bir uygulamadır.
- Arzı teşvik etmek amacıyla, MEB'e bağlı açılan 3-6 yaş eğitim hizmeti veren anaokullarına sağlanan ilk 5 yıl kurumlar vergisi muafiyeti, 0-3 yaşa hizmet veren kreş ve gündüz bakım evi işletmelerine de sağlanmalıdır.

PwC Kamu Finansman Modellemesi

300 TL teşviğin maliyeti ve 2023 yılında yaratacağı fayda dinamik bir model geliştirilerek hesaplanmıştır. Bu modelde kadınlar öncelikle; istihdam öncesi, istihdam dönemi ve istihdam sonrası olarak gruplanmıştır. Bu gruplar, şu anda veya geçmişte çalışma; 1-6 yaş arası çocuk sahibi olma; bakım hizmeti alma durumlarına göre ayrıştırılmıştır. Olası bir teşviğin yaratacağı istihdama katılım ve çocuk bakım hizmeti alma etkileri her grup için farklı oranlarda kurgulanmıştır.

Bu kurgudaki en kritik varsayım, daha önce çalışmış, fakat şu anda çalışmayan kategorisindeki kadınlardan bu teşvikle çocuk bakım hizmetlerinden faydalanarak istihdama dönecek olanların oranıdır. Yurt dışındaki uygulamalar ve bu çalışma özelinde Türkiye'de yaptırılan anket göstermektedir ki; bu

geçiş oranının yüzde 85 seviyesinde gerçekleşmesi muhtemeldir. Bu oran modelde yüzde 50 ve yüzde 30 olarak iki ayrı şekilde hesaplanmıştır. Dolayısı ile modelde hesaplanan faydanın ihtiyatlı bir yaklaşımla ortaya konduğunu söylemek mümkündür.

Model, teşvik sonucunda aşağıdaki etkilerin yaratılacağını öngörmektedir (yüzde 50 geçiş oranı varsayımı üzerinden):

- 2010'da 2.7 Milyon olan kayıt içi çalışan kadın sayısının
- 2023'te 4.4 Milyon'a yükselmesi,
- 2023 itibariyle sadece bu teşviğin etkisiyle kadın istihdam oranının yüzde 29'a yükselmesi,
- 2010'da 27.000 olan, 0-6 yaşa hizmet veren bakım ve eğitim merkez sayısının 2023 yılına kadar yaklaşık 2 katına çıkarılması, 265.000 ek kreş personel istihdamı yaratılması,
- Hazine'ye 2023 yılı itibariyle 35 Milyar TL net fayda yaratılması (93 Milyar toplam fayda – 58 Milyar toplam maliyet).

Yüzde 30 geçiş varsayımı üzerinden hesaplandığında kayıtlı çalışan kadın sayısı 4 Milyon, istihdam oranı yüzde 28, açılacak ek kreş sayısı 22 bin, istihdam edilecek personel 200 bin ve ortaya çıkacak net fayda 25 Milyar TL olarak saptanmıştır. Sonuç itibariyle, teşvik sayesinde çocuk bakım hizmeti almaya başlayan kadınların oranında yüzde 10'luk bir artış Hazine'ye 5 Milyar TL net fayda sağlayabilecektir.

Sendikalarda Erkek Egemenliğine Karşı Kadın İnisyatifi

2010 yılından bu yana çeşitli sendikalardan, odalardan, üniversitelerden ve kadın örgütlerinden kadınlar bir araya gelerek Sendikalarda Erkek Egemenliğine Karşı Kadın İnisyatifi oluşturdu.

İnisyatif özellikle; sendikalarda cinsiyet eşitliğinin sağlanması, kadına yönelik ayrımcılığın, tecavüz, cinsel taciz, mobbing ve her türlü şiddetin ortadan kaldırılması, daha fazla kadın temsiliyeti sağlamaya yönelik yapısal değişimlerin oluşturulması hususunda çalışmalar yapıyor.

İnisyatif, dünyanın pek çok konfederasyon ve sendika tüzüklerinden faydalanarak, erkek egemenliğinden arındırmaya çalıştığı bir tüzük önerisi hazırladı. İnisyatif, talep ettiklerini basına ve kamuoyuna duyurdu. İnisyatifin basın duyurusunda şu görüşler dile getirildi:

“Tüzük önerimizin, kadın-erkek eşitliğine önem veren, ya-

şamın ve çalışma yaşamının her alanında ayrımcılıkların ve eşitsizliklerin ortadan kaldırılması için mücadele yürüttüğünü söyleyen sendikalar başta olmak üzere emeğin hakkını savunduğunu iddia eden tüm sendikalarda hayata geçmesini istiyoruz.

Emeği ile geçinen herkes cinsiyeti, cinsel yönelimi ve cinsiyet kimliği ne olursa olsun ayrımcılıkla ve şiddetle karşılaşma kaygısı duymadan sendika üyesi olabilmelidir. Sendikalar da kadınların lehine pozitif ayrımcılık uygulanırken, ayrımcılığa uğrayan tüm birey ve grupların çıkarlarını savunmalı, bunlar arasında dayanışma sağlanmalıdır.

Sendikalar içinde kadınlara yönelik cinsel suç tanımı yapılmalı, bu suçu işleyen sendika üyesi ya da sendika yöneticisine suçun ağırlığına göre uyarı, uzaklaştırma cezası verilmeli ya da üyeliği iptal edilmelidir. Taciz, tecavüz, mobbing, fiziki şiddet gibi

kadına yönelik suçlarda kadının beyanının esas olduğu kabul edilmelidir. Kadınlara yönelik suçların takibi kadınlardan oluşan bir disiplin kurulu tarafından yapılmalıdır.

Mutlaka ama mutlaka daha fazla sendika üyesi kadın, daha çok kadın temsili, daha fazla kadın delege, kadın yönetici ve sendika başkanı ve de sendikalarda kadın örgütlenmeleri istiyoruz.

Hazırladığımız sendika tüzük ve program önerimizi açıklarken konfederasyon ve sendikaların tüzük ve program metinlerini ivedilikle değiştirmeleri için çalışmalarına başlamalarını istiyoruz.

Bizler biliyoruz ki bir araya gelerek bir güç oluşturduğumuzda ancak sesimizi duyurup, sendikalar içindeki erkek egemenliğini ortadan kaldırabiliriz.

Yaşasın kadınların birlikte mücadelesi...”

Tüm Çin İşçi Sendikaları Federasyonu (ACFTU)

ACFTU resmi olarak 1 Mayıs 1925 tarihinde kurulmuştur. İki yıl süren faaliyetlerinin ardından 1927 yılında yasaklanmış ve liderleri cezalandırılmıştır. 1949 yılına kadar yasaklı olan federasyon Mao dönemi ile birlikte tekrar faaliyete geçmiş fakat 1966 yılında kültürel devrim ile birlikte tekrar dağıtılmıştır. Mao'nun ölümünün ardından federasyon 1978 yılında yapılan Kongreden bu yana tek genel merkez olarak varlığını sürdürmektedir.

ACFTU'nun genel merkezi Pekin'dedir. Federasyona bağlı toplam 31 adet il düzeyinde sendika federasyonu ve 10 ulusal işkolu federasyonu bulunmaktadır. ACFTU'nun üye sayısı 193 milyondur (2008). Toplam üye sayısının yüzde 36,4'ünü kadın çalışanlar oluşturur.

ACFTU'nun en üst idari organını Ulusal Kongredir. Ulusal Kongre her 5 yılda bir toplanır. ACFTU 15. Ulusal Kongresini 2008 yılında gerçekleştirmiştir. ACFTU'nun ulusal Kongre'den sonra gelen en üst idari organı İcra Komitesidir. İcra Komitesi 267 üyeden oluşur. İcra Komitesi kendi arasından 1 Başkan, 11 Başkan Yardımcısı ve 27 üye seçer. Seçilen bu kişiler Başkanlar Kurulu'nu oluşturur. Başkanlar Kurulu kendi arasından 1 Sekreter ve 9 üye belirler ve Sekretarya'yı oluşturur. Federasyonun günlük işlerini Sekretarya takip eder.

ACFTU Çin Halk Cumhuriyeti'nde faaliyet gösteren tek sendikalar federasyonudur. Çin'de ACFTU dışında başka bir federasyon kurulması yasaktır. Hükümet ve kanunlar tarafından korunan ACFTU'nun

bağımsızlığı uluslararası sendikal örgütler tarafından sürekli sorgulanmaktadır. TÜRK-İŞ'in üye olduğu Uluslararası Sendikalar Konfederasyonu (ITUC) da ACFTU'nun bağımsız bir federasyon olmadığını ve Çin çalışanlarının sesi olamayacağını belirtmekte ve üyelerinden ACFTU veya Çin makamları ile girilecek tüm diyaloglarda Çin'de meydana gelen temel insan hakları ihlallerini, sendikal hak ihlallerini ve gözaltına alınan sendikacıları gündeme getirmelerini istemektedir.

Fakat, ITUC'nin tüm bunlara rağmen Uluslararası Çalışma Konferansı (ILO) 100. Oturumunda yapılan ILO Yönetim Kurulu seçimlerinde ACFTU temsilcisini kendi listesine dahil ederek seçtirmesi her an her şeyin değişebileceğinin bir göstergesidir.

ACFTU Üyesi İşkolu Federasyonları

- 1- Çin Eğitim, Bilim, Kültür, Medikal ve Spor Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi
- 2- Çin Deniz Adamları ve İnşaat Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi
- 3- Çin Enerji ve Kimya Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi
- 4- Çin Makine, Metal ve Bina Malzemeleri Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi
- 5- Çin Savunma Sanayi, Posta ve Telekom Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi
- 6- Çin Finans, Ticaret, Hafif Sanayi, Tekstil ve Tütün Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi
- 7- Çin Tarım, Ormancılık ve Su Kaynaklarının Korunması Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi
- 8- Tüm Çin Demiryolu Çalışanları Sendikası
- 9- Çin Havacılık Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi
- 10- Çin Bankacılık Çalışanları Sendikası Ulusal Komitesi

Kısaca Çin

Başkent	: Pekin
Nüfus	: 1.347.350.000 (2011)
Kişi başı GSMH	: 7,600\$ (2010)
Toplam İşgücü	: 776.047.400
İşsizlik Oranı	: %4,2

İşgücünün Sektörler Arası Dağılımı

Tarım	: %49
Sanayi	: %22
Hizmetler	: %29
Gençlerde İşsizlik Oranı	: %1
Kadın İşgücü	: %44,4 (toplam işgücüne oranla)

Kaynak: Nation Master, Index Mundi

Yeni İş Sözleşmesi Kanunu

2008 yılında Çin'de yeni İş Sözleşmesi Kanunu yürürlüğe girmiştir. Yeni İş Sözleşmesi Kanunu ile birlikte bir işyerinde 10 yıldan fazla süre ile çalışan bir işçi haksız bir sebepten ötürü işten çıkarılamaz. Yeni İş Sözleşmesi Kanunu aynı zamanda işveren sosyal güvenlik katkı payını da zorunlu kılmaktadır. Bu durum ucuz emek gücünden faydalanan ve çalışanların sosyal güvenlik primini ödemeyen firmaları olumsuz yönde etkilemiştir. Özellikle Çin'de faaliyet gösteren küçük ve orta ölçekli Kore firmaları bu kanundan ötürü üretimlerini Vietnam'a kaydırmıştır. Söz konusu kanun çalışma hayatının düzenlenmesi açısından olumlu bir adım olarak nitelendirilmektedir.

Elektrikten Alınan Kayıp-Kaçak Bedeli İçin Dava Açıldı

Kayıp-kaçak elektriğin faturası dürüst tüketicilere kesildi. Elektrik dağıtım şirketlerinin baskısı ve Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu'nun (EPDK) kararıyla tüketicilerin elektrik faturasına "kk bedeli" adı altında kayıp ve kaçak elektrik bedeli yansıtıyor. Tüketiciler bilerek ya da bilmeyerek kullandığı elektriğe ilave olarak ortalama yüzde 8.6 oranında kayıp kaçak elektrik parası ödüyor. Tüketici Hakları Derneği tarafından yapılan açıklamada şu görüşlere yer verildi.

"Kaçak kullanılan elektriğin ve yetersiz teknoloji nedeniyle şebekelerde uğranılan elektrik kaybının bedeli dürüst tüketiciye ödettiliyor. Kayıp-kaçığı önlemek yerine buradan doğan zararlar otuz milyondan fazla elektrik abonesinin sırtına yüklenmiştir.

Gerek 4628 Sayılı Elektrik Piyasası Kanununda gerekse Elektrik Piyasası Müşteri Hizmetleri Yönetmeliğinde ve elektrikle ilgili mevzuatta kayıp-kaçak elektrik bedelinin tüketicilere yansıtılacağı konusunda herhangi bir hüküm bulunmamakta-

dır. Oysa kayıp-kaçak elektrik bedeli elektrik dağıtım şirketlerinin sorumluluğunda olup tüketicilere yansıtılması yasal değildir.

Yapılan bu haksız uygulama ile;

- Kullanılmayan elektriğin, alınmayan hizmetin bedeli dürüst tüketicilerden tahsil edilmektedir. Herhangi bir mal ya da hizmetin karşılığı olmaksızın yapılan bu tahsilat hukuksuzdur.
- Elektrik faturalarında "kk bedeli" adı altında kayıp-kaçak ifadelerine yer verilerek dürüst tüketici haksız yere "hırsızlık" suçlanmakta ve dürüst tüketicilere "hakaret" edilmektedir. Oysa, asıl hırsızlık, sorumlusu olmayan ve karşılığında hiçbir hizmet almayan tüketicilerden haksız yere kayıp-kaçak bedeli alınmasıdır.
- Elektrik dağıtım şirketleri, teknolojik ve teknik yatırım yaparak kayıp ve kaçakları önlemek yerine işin kolayına kaçarak, kendi yetersizliklerinin faturasını Enerji Piyasası Düzen-

leme Kurulu'nun yardımıyla milyonlarca dürüst tüketiciye yüklemesi hem insanlık hem de hukuksal bir suçtur.

- Bu haksız ve hukuksuz uygulamayla tüketicilerden 2011 yılı itibarıyla 800 milyon TL dolayında bir bedel alınmış olacaktır.

Hiçbir hizmet karşılığı olmayan kayıp-kaçak elektrik bedelinin haksız ve hukuksuz uygulamayla dürüst tüketicilerden alınması açıkça bir soygundur. Biz tüketiciler, sorumlusu olmadığımız ve karşılığında hiçbir hizmet almadığımız kayıp-kaçak bedelini ödemek istemiyoruz. Tüketici Hakları Derneği olarak, Ankara Nöbetçi İdare Mahkemesinde, bu haksız ve hukuksuz işlemin yürütmesinin durdurulması ve iptali için dava açmış bulunuyoruz."

Fast Food Çocukları ve Gençleri Etkiliyor

Public Health Nutrition isimli dergide yayımlanan bir araştırmanın sonuçlarına göre fast food yiyecekler vücuttaki sodyum seviyesini yükseltiyor ve bu durum ruh sağlığını kötü etkiliyor. Bu yiyecekleri sık tüketen insanların da genel olarak sigara içen, oturarak çalışan ve haftada 45 saatten fazla çalışan insanlar olduğu tespit edildi. Araştırmacılar daha çok araştırmaya ihtiyaç duyduklarını ancak bu tür yiyeceklerin genel anlamda obezite, kardiyovasküler hastalıklar ve psikolojik rahatsızlıklara neden olduğunun bilindiğini açıkladı.

Bitkisel Ürünler Her Derde Deva Değil

Türk Eczacıları Birliği, bitkisel içerikli ürünlerin satışındaki artışa dikkati çekerek, “Çok ciddi sağlık sorunları ve hatta ölümlerle sonuçlanabilecek vakaların yaşanmaması için sürece bir an önce müdahale edilmesi gerekmektedir” uyarısında bulundu. Konuyla ilgili yapılan açıklamada, son zamanlarda bitkisel içerikli ürünlerin “hiçbir zararı yokmuş gibi” algılanması nedeniyle kullanımında ciddi bir artış görüldüğü ifade edildi.

Kitle iletişim araçlarının insanları yanlış bilgilendirmesi ve bazı sorumsuz şahsiyetlerin kar amacı güderek halkın iyi niyetini kendi menfaatleri doğrultusunda şuuruzca kullanmasının talebi artırdığı kaydedilen açıklamada, “Bu gibi kişilerin tanıtımını yaptığı ürünlere, ‘gıda takviyesi ürün’ olarak onay alınmakta, daha sonra bu ürünler ‘çeşitli hastalıklara

iyi geliyor’ ibaresi ile kontrolsüz bir şekilde satışa sunulmaktadır. Çok ciddi sağlık sorunları ve hatta ölümlerle sonuçlanabilecek vakaların yaşanmaması için sürece bir an önce müdahale edilmesi gerekmektedir” ifadelerine yer verildi.

Açıklamada, internet ortamından ya da merdiken altı üretim yapan yerlerden temin edilen bu tür ürünlerin kullanımının güvenilir olmadığı ve dolayısıyla halkın sağlığını ciddi anlamda tehdit ettiği vurgulandı.

Hastaların hayati önem taşıyan bir hastalığa yönelik olduğu iddiasıyla tanıtılan bir ürünü, doktor tavsiyesi ve eczacı danışmanlığı olmadan kullanıldığına işaret edilen açıklamada, “Bu bitkisel ürünlerin, ticari kar amacı güden sitelerden temin edilmesi son derece tehlikeli ve sakıncalıdır” uyarısı yapıldı.

444’lü Numaralar Ücretsiz Değil

Bankalar başta olmak üzere birçok kuruluşun, tüketici şikayetlerini çözmek için adres gösterdikleri 444 ile başlayan numaralar tüketiciler tarafından ücretsiz olarak bilinerek aranıyor. Ancak Tüketiciler Derneği tarafından yapılan açıklamaya göre bu hatlar ücretsiz değil. Bilişim Teknolojileri Kurumu tarafından 5 Şubat 2011’de alınan kararla GSM’den aranan ‘444’ ile başlayan özel servis numaraları tavan fiyat üzerinden ücretli hale getirilmiş.

Böylece, tüketicilerin hak ve menfaatlerini korumakla görevli olan Bilişim Teknolojileri Kurumu, tüketicileri mağdur eden böyle bir kararı alarak 444’lü numaraları sıkça kullanan tüketicileri cezalandırıyor.

Tüketicinin danışması ve bilgilendirilmesi amacıyla kullanılan bu servis numaralarının ücretlendirilmesi sonucunda, sabit hatta sonlandırılan 444’lü aramaların maliyeti, vergiler dahil dakikası 3,50 kuruş olan ara bağlantı ücretinin on ka-

tundan bile fazla olan 40 kuruş yapılmış. “444” ile başlayan hatlar, Numaralandırma Yönetmeliği’nde “Bilgi ve danışma numaraları” olarak belirtilmesine rağmen, bu hatlara GSM üzerinden erişim, GSM işletmecileri için avantaja çevrilerek “900”lü hatlar gibi yüksek karlı tavan tarifeden ücretlendirilmesine olanak sağlamaktadır.

TÜDER, ücretsiz 800’lü bilgi ve danışma numarası yerine Tüketiciyi 444’lü çağrı merkezlerine yönlendiren kurum ve kuruluşları, 444’lü aramaları tavan tarifeden ücretlendiren GSM şirketlerini, tüketicinin sömürülmesine göz yuman Bilişim Teknolojileri Kurumu’nu protesto etti ve bu kararı geri alması için çağırıldı.

Açlık ve Yoksulluk '1 Mayıs' Alanlarında

enisbagdadioglu@gmail.com

**Dört kişilik ailenin açlık sınırı 940 Lira,
yoksulluk sınırı 3.061 Lira.**

**Mutfak enflasyonu aylık yüzde 1,55 oranında geriledi.
Oniki aylık artış oranı ise yüzde 8,02.**

Son dönemde benzin, elektrik ve doğalgaza yapılan zamlarla sarsılan aile bütçesi, gıda fiyatlarında, özellikle mevsim koşullarına bağlı olarak meyve-sebzede görülen fiyat gerilemesi nedeniyle bu ay -bir nebze olsun- rahatladı.

TÜRK-İŞ tarafından, çalışanların geçim koşullarını ortaya koymak ve temel ihtiyaç maddelerindeki fiyat değişikliğinin aile bütçesine yansımalarını belirlemek amacıyla her ay düzenli olarak yapılan "açlık ve yoksulluk sınırı" araştırmasının 2012 Nisan ayı sonuçlarına göre;

- Dört kişilik bir ailenin sağlıklı, dengeli ve yeterli beslenmesi için yapması gereken gıda harcaması tutarı (açlık sınırı) 939,64 lira,
- Gıda harcaması ile birlikte giyim, konut (kira, elektrik, su, yakıt), ulaşım, eğitim, sağlık ve benzeri ihtiyaçlar için yapılması zorunlu diğer harcamaların toplam tutarı (yoksulluk sınırı) ise 3.060,72 lira,

olarak hesaplandı. Mutfak enflasyonu aylık 1,55 oranında geriler-

ken, bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (son oniki aylık artış) yüzde 8,02 olarak gerçekleşti.

Ülkede halen geçerli olan günlük net asgari ücret 23 lira ve fakat zorunlu ihtiyaçlar için yapılması gereken günlük harcama 102 liradır. Toplumun ücretli çalışan kesiminin elde ettiği gelirin "insan onuruna yaraşır bir yaşam düzeyi" sağlamaktan uzak kaldığı ortamda hayat pahalılığının yakıcı etkisi, enflasyondaki gelişmenin önüne geçmektedir.

Devletin resmi verilerine göre; toplam çalışanların yarıya yakınının kayıtdışı istihdam edildiği, kayıtlı çalışan işçilerin yarıya yakınının ise yetersiz asgari ücret düzeyinde gelir elde ettiği, milyonlarca kişinin işsiz olduğu, güvencesiz taşeron istihdamının yaygınlaştığı, yaşama ve çalışma koşullarının toplumun ağırlıklı bir çoğunluğu için sağlıksız olduğu ülkemiz işgücü piyasasında "çalışan

yoksulluğu" gündemin önemli bir konusudur ve "1 Mayıs" alanlarında yankılanacaktır.

Özellikle son iki ayda yaş sebze-meyve fiyatlarındaki görülen gerileme mutfak harcamasını olumlu etkilemiştir. Ancak bu gelişmeye rağmen, son bir yılda sadece mutfaka gelen ek yük 70 lira olarak hesaplanırken, ailenin yaşama maliyeti bir önceki yıla göre 227 lira artmıştır. Önceki yılın aynı döneminde açlık sınırı 869,87 lira ve yoksulluk sınırı 2.833,44 lira olarak hesaplanmıştı.

TÜRK-İŞ'in verileri temel alındığında Nisan 2012 ayı itibariyle "mutfak enflasyonu"ndaki değişim şöyle oldu:

- Ankara'da yaşayan dört kişilik bir ailenin "gıda için" yapması gereken asgari harcama tutarı **bir önceki aya göre** yüzde 1,55 oranında geriledi.
- Yılın **ilk dört ayı itibariyle** artış oranı yüzde -0,88 oldu.
- Gıda enflasyonunda **oniki ay itibariyle artış oranı** yüzde 8,02 oranında gerçekleşti.
- **Yıllık ortalama artış oranı** ise yüzde 7,88 olarak hesaplandı.

Son oniki ay itibariyle gıda fiyatlarındaki gelişim TÜRK-İŞ ve TÜİK verileri temel alındığında şöyle bir seyir izledi:

Gıda harcaması çalışmasına temel alınan beslenme kalıbında yer

Tablo 1: Dört Kişilik Ailenin Açlık ve Yoksulluk Sınırı (TL/Ay)

	Nisan'2011	Aralık'2011	Mart'2012	Nisan'2012
Yetişkin Erkek	243,54	259,17	262,60	259,15
Yetişkin Kadın	202,50	218,48	221,20	217,36
15-19 Yaş Grubu Çocuk	255,49	274,94	279,78	276,44
4-6 Yaş Grubu Çocuk	168,04	187,80	190,82	186,70
Açlık Sınırı	869,87	940,39	954,40	939,64
Yoksulluk Sınırı	2.833,44	3.063,17	3.108,78	3.060,72

* Gıda harcaması tutarı, yuvarlama nedeniyle, toplamda farklı olabilmektedir.

Tablo 2: Gıda Harcamasındaki Değişim

	Nisan 2009	Nisan 2010	Nisan 2011	Nisan 2012
Bir önceki aya göre değişim oranı (%)	-0,85	0,87	-0,08	-1,55
Bir önceki yılın Aralık ayına göre değişim oranı (%)	-0,18	7,28	0,24	-0,88
Bir önceki yılın aynı ayına göre değişim oranı (%)	2,96	15,46	2,04	8,02
12 aylık ortalamalara göre değişim oranı (%)	9,51	6,88	8,85	7,88

alan ürünlerin fiyatlarında Nisan 2012 itibariyle gözlenen değişim şöyledir:

- Süt, yoğurt, peynir grubunda; bazı fiyat değişiklikleri tespit edilmiş olsa da ortalama fiyat değişmemiş, bu grubun mutfak harcaması içindeki payı aynı kalmıştır.
- Et, tavuk, balık, sakatat, bakliyat gibi ürünlerin bulunduğu grupta; hesaplamada dikkate alınan kıyma etin fiyatında birçok markette indirim yapılmış, bu durum mutfak harcamasını gerileyen önemli bir faktör olmuştur. Kuşbaşı etin fiyatı ise aynı kalmıştır. Tavuk fiyatı bu ay kilogramda beş kuruş artış göstermiş, yumurta fiyatı ise bir önceki aya göre sekiz kuruş azalarak tanesi 28 kuruş olmuştur. Mevsim koşullarına göre çeşidi azalan balık fiyatları ise ortalama olarak biraz yükselmiştir. Sakatat ürünleri (ciğer, yürek, böb-

rek) fiyatları bu ay yine aynı kalırken, bakliyat ürünlerinin (nohut, mercimek, kuru fasulye, barbunya vb) fiyatları bu ay değişmemiştir.

- Yaş sebze-meyve grubu, bu ay yine mutfak harcamasını rahatlatan faktör oldu. Mevsim meyve-sebzelerinin pazarda yerini alması ve ürün çeşitliliğinin artmasıyla birlikte önceki aya göre sebze ve meyve fiyatı geriledi. Ortalama sebze kilogram fiyatı bu ay 2,30, ortalama meyve kilogram fiyatı ise 2,50 lira olarak hesaplandı. Bunun sonucu, geçtiğimiz ay 2,63 lira olarak hesaplanan yaş sebze-meyve ağırlıklı ortalama kilogram fiyatı bu ay 2,36 lira oldu. Yapılan hesaplamada -her zaman olduğu gibi- pazarda bol bulunan ve satılan ürünler temel alındı.
- Ekmek, pirinç, un, makarna gibi ürünlerin bulunduğu grupta; un karışımında yapı-

lan yeni düzenlemeye de bağlı olarak ekmek fiyatı değişmemiş, makarna, un, irmik, bulgur fiyatı aynı kalırken, pirinç kilogram fiyatında bu ay 5 kuruşluk bir artış belirlenmiştir.

- Son grup içinde yer alan gıda maddelerinden; tereyağı, margarin, zeytinyağı ve ayçiçeği yağı fiyatı aynı kalmıştır. Siyah ve yeşil zeytin fiyatında ise artış tespit edilmiştir. Bal, reçel, pekmez, şeker ve tuz ürünlerinin fiyatı bu ay değişmemiştir. Baharat ürünleri (kimyon, nane, karabiber, vb) ile yağlı tohum ürünlerinin (ceviz, fındık, fıstık, ayçekirdeği vb) fiyatı aynı kalmıştır. Çayın fiyatı ortalama bu ay yine biraz artarken ıhlamur fiyatı değişmemiştir. Salça fiyatı da aynı kalmıştır.

“Açlık ve Yoksulluk Sınırı” çalışmasında hesaplamaya temel olan gıda maddelerinin fiyatları, Konfederasyonumuzca piyasadan, market ve semt pazarları sürekli ve düzenli dolaşarak doğrudan tespit edilmektedir. Çalışma bu niteliğiyle bağımsızdır ve tüketici fiyatlarındaki artış eğilimini yansıtan “öncü gösterge” niteliği taşımaktadır. Kuşkusuz hesaplanan “yoksulluk sınırı” tutarı ücret düzeyi olmayıp, haneye girmesi gereken gelir toplamını ifade etmektedir.

Son oniki ay itibariyle gıda fiyatlarındaki gelişim TÜRK-İŞ ve TÜİK verileri temel alındığında şöyle bir seyir izledi:

GENEL MADEN-İŞ

Enerji Bakanı Ziyaret Etti

Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanı Taner Yıldız, 15 Nisan 2012 günü Genel Maden İşçileri Sendikası'nı ziyaret ederek Genel Başkan Eyüp Alabaş ile görüştü. Yıldız'ın ziyaretinde TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Ergün Atalay da bulundu.

Bakan Yıldız, ziyarette Türkiye Taşkömürü Kurumu'nun bir sosyal olgu olduğunu ve sadece parasal açıdan değerlendirilemeyeceğini belirterek, işçi alımına ve ne şekilde alınacağını hep birlikte karar vereceklerini ve kamuoyuyla paylaşacaklarını söyledi. Bakan Yıldız; "Genel Müdürümüzden ve Sendikamızdan aldığım raporları inceledim. Bir kararın artık sonuna geliyoruz. Bunu yine hep beraber bir son toplantı yaparak kamuoyuyla paylaşacağız" dedi.

Yıldız, "Kamunun açığını hep beraber yükleniyoruz. Burası yaklaşık 450 milyon lira zarar eden bir kurumdur. Buraya işvereni ve işçisiyle birlikte omuzlayacağız ve kamu adını zararı en aza indireceğiz ve sonunda da sıfırlamamız lazım. Biz burayı kar maksadıyla yapmış değiliz. Burası bir sosyal olgu. Zonguldak'ın lokomotifidir. Yıllardır babaları, dedeleri burada çalışıp emekli olmuş arkadaşlarımız var. Ton başına 1990'lı yıllarda 3-4 dolar olan yatırım miktarlarını biz 10-12 dolarlara çıkardık. Bu 2012 yılında 55-60 milyon liralık bir yatırıma karşılık geliyor. Yüzde 65'i işçi arkadaşlarımıza, yüzde 10'u memur arkadaşlarımıza verdiğimiz ücretler olmak üzere buradaki toplam maliyetin yüzde 75'i tamamen personel giderleriyle alakalı. Buranın kendi ayakları üzerinde yürüyebileceği bir sistemi oluşturmamız lazım" diye konuştu.

GMİS Genel Başkanı Eyüp Alabaş ise, "TTK'da 2002 yılından bugüne kadar ayrılan işçi sayısı 11 bin 456 iken alınan işçi sayısı toplam 4 bin 907'dir. Bugüne kadar oluşan işçi açığı 6 bin 549'dur. Norm kadroya göre yeraltı işçi açığı ise 3 bindir. İşçi eksikliği; iş güvenliğini tehdit eder duruma gelmiştir. Kurum 2011 yılında işçi eksikliğinden dolayı ancak 1.592.515 ton kömür üretebilmiştir. Kurulu kapasite 5 milyon Ton/Yıl'dır. Kurum üretimin artırılması ve verimli çalışmanın sağlanması için 19.04.2010 tarihinde Hazine Müsteşarlığına ve Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığına işçi talebinde bulunmuştur. Sendikamızın Aralık 2011'de

'TTK'ya Alınacak İşçilerin Maliyet-Üretim Analizleri' hazırladığı raporda; yeraltında taşkömürü üretiminin artırılması ve sürekliliğinin sağlanabilmesi için önerilerimizi sizlere sunmuştuk. Üretim artışından sağlanan ek gelirden işçilik maliyeti düşüldükten sonra kurumun zararı önemli ölçüde aşağıya çekilmiş olacaktır. İşçi açıkları giderilmesini ve ülkemize daha çok katkı vermek istiyoruz" dedi.

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Ergün Atalay da Bakan Yıldız'a bölgenin durumunu anlattı. Atalay, "Başbakan ile ocağa inen birkaç kişiden biriyim. Başbakan ocak çıkışında hatırlarsınız 1500+1500 işçi alımını açıklamıştı. Başbakan, ocağı gezince 'tamam' demişti. Bu bölge taşkömürü üretimine bağlı, bağımlı. Ocaklarda çalışma şartları çok zor. Bu bölgenin desteğe ihtiyacı var. Türkiye Taşkömürü Kurumu'na işçi lazım. İşçi alınırsa burası daha çok üretir. Bölgeye büyük katkısı olur. Rakamlara baktım sadece 2012 yılında iş kazalarında 41 işçi hayatını kaybetti. TÜRK-İŞ olarak İş Sağlığı ve Güvenliği Yasası'nın da bir an önce çıkarılmasını istiyoruz" dedi.

263 Madenci Anıldı

Zonguldak'taki Türkiye Taşkömürü Kurumu (TTK) Kozlu Müessese Müdürlüğü'ne ait maden ocağında 3 Mart 1992'de meydana gelen grizu faciasında yaşamını yitiren 263 maden işçisi, ölümlerinin 20'nci yılında anıldı.

Törende konuşan GMİS Genel Başkanı Eyüp Alabaş, teknoloji alanındaki gelişmelere ve alınan önlemlere rağmen iş kazalarında Türkiye'nin dünyada 3'üncü, Avrupa'da ise 1'inci sırada bulunduğu dikkat çekti. Alabaş, iş kazalarının önlenmesi için gerekli önlemlerin alınmasını istedi. TTK Genel Müdürü Burhan İnan

ise iş sağlığı ve güvenliği konusunda çıtayı alabildiğine yükseltmeleri gerektiğini kaydetti. Inan, maden işçilerini de ocaklarda çalışırken, 'Bir şey olmaz' mantığını kenara bırakarak çalışmalarını konusunda uyardı. Vali Ayyıldız da "Bırakın bir arkadaşımızın şehit olmasını, burnunun kanamasına bile razı değiliz" diye konuştu.

Törenin ardından, Kozlu Belediyesi'nin belde merkezinde ölen 263 madenci anısına yaptırdığı Maden Şehitleri Anıtı'nın açılışı yapıldı. Ölen madencilerin isimlerinin yer aldığı anıttaki törende şehit madenciler için saygı duruşunda bulunuldu.

PETROL-İŞ

Standard Profil İşçisinin Sabrı Kalmadı

Düzce'de faaliyet gösteren ve yaklaşık 2 bin işçinin çalıştığı Standard Profil Otomotiv Fabrikasının işvereni, Petrol-İş Sendikamız ile toplu sözleşme masasına oturmamakta direnince işçiler 3 Nisan 2012 günü bir uyarı eylemi gerçekleştirdi.

Fabrika önünde yapılan eylemde konuşan Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın, işverenin süreci uzatmak için yaptığı başvuruların işçileri mağdur ettiğini dile getirdi. İşverenin süreci uzatmak istemesinin nedeninin işçileri sendikadan uzaklaştırmak olduğunu belirten Öztaşkın, sendikandan Bakanlığa yaptığı yetki başvurusunun ardından birçok işçinin işten çıkarıldığını ifade etti. Sendikandan konuya ilişkin mahkemeye yaptığı başvurular sonucunda işçilerin işe iadesinin kabul edildiğini belirten Öztaşkın, buna karşın işverenin işçileri işe geri almadığını söyledi.

"Gelinen noktada Standard Profil işçisinin artık sabrı kalmamıştır" diyen Öztaşkın, "Yıllarca süren çabalarla sendikal örgütlülüğe kavuşan binlerce işçinin uluslararası sözleşmelerle ve anayasayla güvence altına alınmış haklarını kullanmalarının önünde ucuz taktiklerle engel olunması, onları temsil eden sendikadan yok sayılması, işletmeye kredi sağlayan uluslararası ku-

ruluşların standartlarına uyulmaması kabul edilemez" dedi.

Bor İşçisinden Özelleştirme Tepkisi

Eti Maden İşletmeleri'nde özelleştirmenin önünü açacak yasal düzenlemeye karşı 27 Mart 2012 günü, Eti Maden'e bağlı Bandırma Bor ve Asit Fabrikaları İşletmesi'nde çalışan Petrol-İş üyesi işçiler bir yürüyüş ve miting düzenlediler.

Mitingin ilk konuşmasını Petrol-İş Bandırma Şube Başkanı İsmail Kayan yaptı. Kayan'dan sonra Petrol-İş Sendikası Genel Başkanı Mustafa Öztaşkın söz aldı. Konuşmasında, 500'e yakın sanayi alanında kullanılan borların Türkiye'nin en önemli ve en stratejik madenleri olduğunu belirten Öztaşkın, bu nedenle ülkemizde bor madenlerinin üretimi, zenginleştirilmesi vb. işlerin devlet eliyle yapılması için bir kanun düzenlendiğini ve bu kanuna göre bor madenlerini Eti Maden'in işlettiğini söyledi. Türkiye'nin dünya bor rezervinin yüzde 72'sine sahip olduğunu ve işlenmiş bor pazarının yaklaşık yarısını elinde tuttuğunu vurgulayan Öztaşkın, "Türkiye uluslararası alanda bir güç olmak istiyorsa, borları kendi elinde tutmak zorundadır. Borlar, devlet tarafından işletilmek durumundadır. Ancak borlar üzerinde yıllardır çeşitli oyunlar oynanmaktadır. Uluslararası şirketlerin borda gözleri var, bordan yararlanmamızı, yüksek katma değer elde etmemizi istemiyorlar" dedi.

TEKGIDA-İŞ

Amylum Nişasta'da Greve Devam

Tekgıda-İş Sendikamızın örgütlü olduğu Adana'daki Amylum Nişasta'da grev devam ediyor. Grev yerini ziyaret eden TÜRK-İŞ 4. Bölge temsilcisi Edip Gülnar ile TÜRK-İŞ'e bağlı sendikaların şube başkanları, işçilere destek verdi. Grevdeki Amylum Nişasta işçileri, Tekgıda-İş Şube Başkanı Ayhan Aydoğdu ve Şube yöneticileri, ziyaretçileri alkışlarla ve "Amylum işçisi yalnız değildir" sloganı atarak karşıladılar.

TÜRK-İŞ 4. Bölge temsilcisi Edip Gülnar burada yaptığı konuşmada, "Mücadeleniz büyük yankı uyan-

dırıyor. Ancak biz sendikacılar olarak grevin uzamasından yana değiliz. Adana'nın huzurunu bozmaya kimsenin hakkı yoktur. Onun için işvereni bir daha masaya oturmaya, işçilerin hakkını vermeye çağırıyoruz. İşveren tarafından sizlerin örgüt disiplinini bozacak teklifler gelebilir. Bunlara karşı dikkatli ve uyanık olmalısınız. Grevinizin başarı ile sonuçlanacağına inanıyorum” dedi.

Coca Cola'da Çoğunluk Oyunu

Tekgıda-İş Sendikamız, 1 Nisan 2012 tarihi itibarıyla Coca Cola İçecek AŞ'de çoğunluğu sağladığı. 31 Mart 2012 tarihi itibarıyla çoğunluğa sahip olduğuna dair yetki tespiti ve belge temini için yasal girişimler başlatıldı. Ancak Coca Cola'da çoğunluk Tekgıda-İş'te olduğu

halde, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı Hak-İş'e bağlı Özgıda-İş Sendikası lehine tespit verdi.

Tekgıda-İş Sendikası'ndan yapılan açıklamada, “Sanıyorduk ki; ÇAY-KUR rezaletinden sonra, Anayasa, hukuk ve devlet nizamının ayaklar altına alındığı mahkeme kararıyla sabit olduktan sonra, Bakanlık ofislerinin bürokrat-siyasetçi çiftliği haline geldiği ortaya çıktıktan sonra, artık yüzler kızarır, biraz utanılır ve en azından bir kamu otoritesinin görevi ve ahlaki sorumluluğuna uygun davranmaya biraz daha özen gösterilir. Ama yanılan biz olduk. Rakamlar, belgeler, verilerin gösterdiği gerçek yine ters yüz edildi” denildi.

Rakamların, belgelerin ve verilerin gösterdiği gerçeğin ters yüz edildiği belirtilen açıklamada, “Koskoca Ankara Fabrikası, çalışanlarıyla birlikte yok edildi. Coca Cola işçisinin iradesi yok sayıldı. Tekgıda-İş'in yetkisi gasp edildi.

ÇAY-KUR'da Yetki Yeniden Tekgıda-İş'te

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın 2008 yılında çoğunluğu olmadığı halde, yanlış ve gerçek dışı veriler üzerinden yetkiyi Hak-İş'e bağlı Özgıda-İş Sendikası'na vermesi üzerine Tekgıda-İş Sendikamız tarafından başlatılan hukuk mücadelesinde sona gelindi. Tekgıda-İş tarafından açılan davanın Tekgıda-İş lehine sonuçlanmasının ardından verilen yetki belgesine, Özgıda-İş'in bir kez daha itiraz etmesiyle başlayan ikin-

ci yargı süreci, aylar süren uzatma taktiklerine rağmen nihayet 21 Mart 2012 günü Rize'de sonuçlandı.

Rize 1. Asliye Hukuk Mahkemesi 21.03.2012 tarihli ve 2011/2852 Esas sayılı kararı ile ÇAY-KUR'da yetkili sendikanın Tekgıda-İş olduğunu karara bağladı.

Billur Tuz İşçileri Yürüyüş Yaptı

Tekgıda-İş Sendikamıza üye oldukları için işten atılan ve 95 gündür fabrika önünde direnişte olan Billur Tuz işçileri, İzmir'de yürüyüş yaptı. Yürüyüşe yine 257 gündür direnişte bulunan Savranoglu işçileri de katıldı.

İşçiler Billur Tuz Fabrikasının önünde toplandı. Daha sonra Organize Sanayi Bölgesine doğru yürüyüşe geçildi. İşçiler yürüyüş boyunca sendika talebi ve dayanışma çağrısı içeren sloganlar attı. Çevre fabrikalardan öğle paydosuna çıkan işçiler de yürüyüşe alkış ve sloganlarla destek verdi. Yürüyüş Çiğli Organize Sanayi Müdürlüğü önünde son buldu. Burada konuşan Tek Gıda İş 7 Nolu Şube Başkanı Kemal Köse, Billur Tuz patronunu ve Atatürk Organize Sanayi Bölgesi Yönetimini işçilerin yasal haklarını tanımaya, daha önce de sendikalı olan Billur Tuz'daki sorunu çözmeye çağırdı.

SEKER-İŞ

Bakan Çağlayan'a Cevap

Bir dizi ziyaret için Amerika'da olan Ekonomi Bakanı Zafer Çağlayan'ın, “Nişasta bazlı şeker hakkında özel sektör kendisi karar verecektir. Çiftçimizin anlaması gereken başka bir şey var; pancar ekmek kader değil. Başka bir şey de ekebilirler... Tarım ürünleri konusunda da ihracata dayalı ürünler yetiştirmeye yönelik yapıyı oluşturmalıyız. Yüksek katma değerli ürünlere yönelmeliyiz” sözlerine Şeker-İş Sendikası Genel Başkanı İsa Gök'ten cevap geldi.

Gök, “Bir özelleştirme girişimi olmaktan öte, TÜRKŞEKER arazi/arsalarının rant amaçlı olarak, düşük fiyata birilerine aktarılması anlamına gelen mevcut özelleştirmelerin topluma ve ülkeye vereceği zararı gözetmeden, bu özelleştirme sonucunda NBŞ sorununun çözüleceğini, pancar şekeri mi yoksa NBŞ mi üretileceğinin cevabının özel sektör tarafından verileceğinin söylenmesi, Sendikamızı, ne yazık ki doğrulamaktadır. Özelleştirme pancar tarımını yok etmek için yapılmak-

tadır. Zira Sayın Bakan, devamlı, 'pancar ekme kader değil' diyerek özelleştirmenin, ülke için stratejik önemde olan pancar tarımında sürdürülebilirliği değil tasfiyeyi amaçladığını ikrar etmektedir.

Bakan Çağlayan, bu açıklamalar ile ülke şeker sektörünün geleceğini uzaklara teslim etmek isteyen lobinin etkisinde olduğu şüphesini doğurmuştur. Zira ülkemizde NBS üretiminin yarısından fazlası Amerikan Cargill firması tarafından yapılmaktadır. NBS üretiminin artırılması, ürettiğinin kat be kat fazlası üretim kapasitesine sahip bu firmanın çıkarınadır. Dünyanın en pahalı NBS'sini tükettiğimiz gerçeği, Sendikamız tarafından Danıştay'da açılan bir davada bizzat NBS üreticileri tarafından ikrar edilen yüzde 300-500 arası karlılıkla birleştiğinde, bu şirketlerin özelleştirme yoluyla pancar şekerinin tasfiye edilmesindeki çıkarımı kanıtlamaktadır.

Bakan Çağlayan'ın açıklamasında, 'yüksek katma değerli ürünlere yönelmeliyiz' derken neyi kastettiği de anlaşılammıştır. Zira bir yandan ülke için oldukça önemli bir katma değer üreten pancardan vazgeçilmesini söyleyen Bakan, pancar yerine 'başka bir şey ekin' derken acaba daha yüksek katma değer üretecek bir ürün mü bilmektedir? Yani, Bakan Çağlayan, özelleştirme ile Malatya, Ağrı, Muş, Erzincan, Elazığ ve 18'e yakın fabrika kapanırken, pancar çiftçisine pancar yerine ne ekmelerini önermektedir? Bir Bakan olarak konuştuğuna göre, yapılmış bir bilimsel/iktisadi çalışma/rapora dayanması gereken Bakan Çağlayan, kapanacak fabrikaların olduğu yörelerdeki iklim, toprağın niteliği, verimlilik gibi kistaslara göre hangi yüksek katma değerli ürünü tavsiye etmektedir?" dedi.

TEKSİF

DEBA Alacakları İçin Zincirli Eylem

Denizli'de, 2009 yılında kapanan Denizli Basma ve Boya Sanayi'nin (DEBA) 100'e yakın mağdur çalışanı, firmadan ücret ve kıdem tazminatı alacakları için TEKSİF Denizli İrtibat Bürosu öncülüğünde zincirli eylem yaptı.

Üretim yapmayan DEBA'nın 100 işçisi, çalıştıkları dönemde ödenmeyen ücretleri ile kıdem tazminatı alacakları bulunduğu için başlattıkları eylemde 5. haftayı geride bıraktı. TEKSİF Sendikası Denizli Şubesi'nin organizasyonu ile pazar günleri Bayramyeri Meydanı'nda eylem yapan işçiler, ayaklarına zincir vurarak, sendika binasından Bayramyeri Meydanı'na kadar yürüdüler.

"Sadaka değil 10 aylık ücret ve kıdem tazminatımızı ödeyin" pankartı açan grup, 10 aylık ücretlerinin ve kıdem tazminatlarının ödenmesi talebinde bulundu. Grup adına basın açıklaması yapan TEKSİF Örgütlenme Uzmanı Ömer Seyfettin Atılğan, sendika olarak işçilerin haklarını sonuna kadar arayacaklarını belirterek, "Haklarımızdan vazgeçilmesi bekleniyorsa aldandırlar. 'Ya adalet, ya kıyamet' diyoruz" diye konuştu.

HEY Tekstil İşçileri de Eylemde

Hey Tekstil işçileri direnişlerinin 57. gününde yine Li Fung önündeydi. Ücret ve tazminatlarını almak için Li Fung önünde bir araya gelen Hey Tekstil işçileri, firmaya giriş çıkış yapan araçları protesto etti. Daha sonra Li Fung önüne gelen Teksif Örgütlenme Müdürü Asalettin Arslanoğlu burada bir açıklama yaptı. Arslanoğlu, Düzce'de sendika üyesi oldukları için 22 işçinin işten atıldığına dikkat çekerek "Mahkeme, işveren İsmail Çetinkaya, Fabrika Müdürü Cengiz Turhan, Üretim Müdürü Turgut Gündüz hakkında, işçilerin sendikal haklarının kullanılmasının engellendiği için 6 ay hapis cezası kararı verdi" dedi.

Öte yandan, Türk Metal Sendikası İstanbul Şubeleri, Hey Tekstil işçilerini direnişlerinin 55. gününde ziyaret etti ve dayanışma için işçilere erzak desteğinde bulundu. Li Fung önünde açıklama yapan Türk Metal İstanbul Şube Başkanı Tufan Şimşek, demokratik kitle örgütlerine ve sendikalara çağrı yaparak, "Buradaki ar-

kadaşlara destek olmanızı istiyoruz” dedi. Şimşek daha önce de direnişteki işçilerin yanında olduklarına dikkat çekerek, “Bundan sonra da maddi manevi her türlü desteği vermeye devam edeceğiz. Türk Metal Sendikası olarak her zaman yanınızdayız. Şartlar ne olursa olsun haklarımızı alana kadar yanınızda olacağız” diye konuştu. Daha sonra söz alan Türk Metal Sendikası İstanbul 1 Nolu Şube Başkanı Murat Salar, işçilerin yaşadığı sorunların en yakın zamanda çözüleceğini umduğunu ifade ederek “Siz Türkiye’deki işçiler için bir sembol haline geldiniz. Mücadelenizin her zaman yanınızda olacağız” diye konuştu. Türk Metal sendikası Gölcük Şube Başkanı Yücel Yücel de sendika olarak işçilerin direnişini destekleyeceklerini bildirdi.

TÜRK-İŞ’ten Destek

Ücret ve tazminat alacakları için direnişte olan Hey Tekstil işçilerine TÜRK-İŞ 1. Bölge Temsilcisi Faruk Büyükkucak’tan destek geldi. Ziyarette konuşan Büyükkucak, Türkiye’nin her yerinde emeğe saldırıların devam ettiğini, bu saldırılar karşısında işçilerin sendikalar ile daha güçlü olduğunu kaydetti. Hey Tekstil işçilerinden örgütlü olmalarını isteyen Büyükkucak, “Ancak örgütlü olursanız güçlü olursunuz. Kendimizi patronların insafına emanet edersek işte düştüğümüz durum ortada” dedi. İşçilerin sonuna kadar yanında olduklarını ifade eden Büyükkucak, işçiler haklarını alana kadar TÜRK-İŞ olarak direnişin yanında olduklarını kaydetti.

DERİ-İŞ

Güçlü Deri’de Grev Başladı

Deri-İş Sendikamız, Tuzla Organize Deri Sanayi’de bulunan Güçlü Deri’yle uzun bir süredir yapılan toplu iş sözleşmesi görüşmelerde sonuç alamaması üzerine greve çıktı. İşverenle ortaya çıkan uyuşmazlıklar sonucunda ve en son 22-23 Mart 2012 günlerinde yapılan görüşmelerde de sonuç alınmaması üzerine 23 Mart 2012 günü saat 15.00’de grev başladı.

Deri-İş Sendikamızın, Güçlü Deri’de örgütlenme çalışmasına iki yıl önce başladı. Sendika, 80 işçinin çalıştığı fabrikada çoğunluğu sağlayarak Bakanlığa

başvurdu ve yetki aldı. Ancak işveren yetkiye itiraz etti. Bir yıl süren dava Sendika lehine sonuçlanınca, toplu iş sözleşmesi görüşmeleri başladı. Ancak işyerinde sendika itemeyen işveren, Sendikanın tüm önerilerini reddetti ve görüşmeler tıkanı.

Türk Metal’den Kampana İşçilerine Destek

Türk Metal Sendikası Anadolu Yakası Şubesi ve işçileri bir yılı aşkın süredir direnişte olan Kampana Deri işçilerine dayanışma ziyareti gerçekleştirdi. Ziyaret sırasında konuşan, TÜRK-İŞ 1. Bölge Temsilcisi Faruk Büyükkucak, Kampana patronuna seslenerek, “Bugüne kadar bu işi yokuşa sürmekle eline ne geçti? Artık masaya oturma zamanı geldi. İşçiler gereken direnişi gösteriyorlar, daha güçlü dayanışmalar örgütleyeceğiz” diye konuştu.

Türk Metal Sendikası Anadolu Şube Başkanı Halil Faki Erdal ise “Burası Türkiye, işçiler anayasal haklarını istedikleri için direniyorlar, bu yasaları tanımayanları cezalandırılması gerekiyor” dedi.

Deri-İş Tuzla Şube Başkanı Binali Tay da “Kampana işçileri sendikalaşmak için bir yılı aşkın bir süredir direniyor. İşçilere dönük saldırıların püskürtülmesi için güçlü işçi muhalefetine ihtiyaç var” dedi.

Türk Metal Sendikası direnişteki kampana işçilerine erzak yardımında bulundu.

TOGO’da Direniş Başladı

Ankara’da fabrikası bulunan TOGO Ayakkabı’da işçilerin Deri-İş Sendikamıza üye olmasını ardından işveren 27 Nisan 2012 günü 9 işçiyi işten çıkardı. İşçiler haksız yere işten çıkarılmaları nedeniyle fabrika önünde bekleyişe başladı. Deri-İş Sendikamız fabrikada çoğunluğu almış ve yetki için başvurmuştu. TOGO işçileri ücretlerin düşüklüğünden ve yıllardır zam alamamaktan şikayet etmekteydiler.

Deri-İş’ten yapılan açıklamada, “Hem dışarıdaki hem de içerideki üyelerimiz kararlı şekilde, sendikalı çalışmak için mücadelelerini sürdürecekler. İşten çıkarmalar sebebiyle işçiler alkışlı eylem yaptılar ve Eskişehir yoluna çıktılar” denildi.

Ankara'da Eskişehir yolu kenarında, ODTÜ'nün karşısında bulunan TOGO Ayakkabı'nın başta Ankara olmak üzere birçok şehirde mağazası da bulunuyor.

TÜRK METAL

Ford Otosan'dan Başarılı Çalışanlara Tatil Hediyesi

Ford Otosan Kocaeli Fabrikası, yüksek performansları ve özverili, disiplinli çalışma anlayışları nedeniyle 40 çalışanını aileleriyle birlikte bir hafta tatille ödüllendirdi. Üst üste 10 yıldır en çok satan marka olmak gibi birçok rekora imza atan Ford Otosan, başarılarının mimarı olarak gördüğü çalışanlarını bu yıl tatille ödüllendirmeyi kararlaştırdı.

Gölcük'te gerçekleştirilen ödül töreninde başarılı çalışanları tanıma, takdir etme ve başarıyı ödüllendirme amacı ile hayata geçirilen 'Mavi Yakalı Çalışan

Ödüllendirme Sistemi' kapsamında değerlendirmeler yapıldığı belirtildi.

1 Aralık 2010- 30 Kasım 2011 tarihleri arasında kapsayan dönem için yapılan incelemelerde, kriterleri karşılayan mavi yakalı Ford Otosan çalışanlarına Türk Metal Sendikası'nın Didim Resort Oteli'nde aileleri ile birlikte 'her şey dahil' bir hafta tatil hediyesi edildi.

Ödül töreninde konuşan Ford Otosan Genel Müdürü Haydar Yenigün, Ford Otosan'ın başarısının arkasında çalışanlarının kaliteli ve titiz emeklerinin olduğunu belirtti.

Türk Metal Sendikası Gölcük Şube Başkanı Yücel Yücel de, işçinin emeğinin onurlandırılmasının önemine değindi.

Yücel, yüksek performans, yüksek işe devam oranı ve disiplinli çalışmanın ödüllendirileceğinin bilinmesinin çalışanları motive ettiğini söyleyerek, Ford Otosan'ın bu uygulamasının örnek alınması gerektiğini vurguladı.

TES-İŞ

İzmir Jeotermal A.Ş.'de Çalışan İşçiler, Eylem Yaptı

İzmir İl Özel İdaresi ve İzmir Belediyesi'nin ortak olduğu İzmir Jeotermal A.Ş.'de çalışan işçiler aylardır süren toplu sözleşme görüşmelerinde ilerleme kaydedilmemesi üzerine bir basın açıklaması yaptı. İşçiler eşit işe eşit ücret taleplerinin yerine getirilmesini istedi. Balçova'da bulunan Jeotermal Isı Merkezi'nin önünde toplanan işçiler adına açıklama yapan Tes-İş İzmir 1 Nolu Şube Başkanı Seydi Önder, 1 Ocak 2012 tarihinde uygulamaya girecek olan sözleşmede henüz sonuca varılmadığını ifade ederek, "Aylardır devam eden görüşmelerde henüz sonuç alınamadı. İşkolumuzda grev yasağı olduğu için son iki dönemdir Yüksek Hakem Kurulu ile sözleşme yapılmıyor. İzmirliğin ısınması ve kentimizin sağlık ve termal turizmine çok büyük katkı koyan çalışanlarımızın talebi sadece eşit işe eşit ücrettir. Aynı şartlarda çalışanların çok daha altında olan ücretlerinin iyileştirilmesi ardından yüzdelik zam istiyoruz" dedi.

Çalışanların tüm zor şartlara rağmen özveri ile çalışmaya devam ettiğini de dile getiren Önder, "Amacımız ne işi yavaşlatmak ne de üretimi azaltmak. 11 yıldır hep işçiler özveride bulunmuştur. Artık işverende özveride bulunmalıdır. Patronlarımız sayılan İzmir Valisi Cahit Kıracı ve İzmir Büyükşehir Belediye Başkanı Aziz Kocaoğlu'nun sesimizi duymasını istiyoruz" diye konuştu.

Erzurum'da İş Cinayeti

Erzurum Aşkale'de 5 Nisan 2012 günü, TEDAŞ'ta çalışan 5 işçi elektrik direğindeki arızayı gidermek için girdikleri gölette hayatını kaybetti. Hayatını kaybeden işçilerden Mustafa Arifoğlu'nun Tes-İş Sendikası üyesiydi. Diğer işçiler Feridun Öztürk, Ahmet Sait Turan, Rıdvan Takım ve Şahin Baykal'ın ise taşeron işçisiydi.

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, Erzurum'un Aşkale İlçesinde bir baraj göletinde 5 işçimizin feci şekilde can vermesiyle ilgili bir açıklama yaptı. Açıklamada, "Taşeronlaştırma, esnek çalışma biçimlerinin yaygınlaştırıl-

ması ve kayıtdışı ekonomi işçilerimize sağlıksız ve güvensiz bir çalışma hayatını dayatmakta, yasal mevzuatın dağılık olması, iş sağlığı-güvenliği önlemlerinin alınmaması iş kazalarına ve işçi ölümlerine davetiye çıkarmaktadır” denildi.

Tes-İş Sendikamız ise yaptığı açıklamada şunları söyledi:

“Erzurum TEDAŞ'ta çalışan beş işçinin elektrik direğindeki arızayı gidermek için gölete açılmaları ve bir dizi tedbirsizlik ve ihmâl sonucunda feci şekilde hayatını kaybetmesi kamu vicdanını yaralamış, ülkemiz açısından utanç verici bir iş cinayetinin daha yaşanmasına neden olmuştur.

Hayatını kaybeden işçilerden dördünün taşeron işçisi olduğu bilinmektedir. Asıl işin taşeron firmaya yaptırılmasının sakıncalarının bir kez daha yaşandığı bu hadise ülkemizde işçi sağlığı ve iş güvenliği bilinci ve önlemlerindeki ciddi zafiyeti bir kez daha gün yüzüne çıkarmıştır. Tes-İş, işçilerimizi buz tutmuş gölete tedbirsiz gönderen, kurtarma çalışmalarında gecikmeye neden olan ve buzlu suyun içinde çırpına çırpına hayatlarını kaybetmelerine neden olanların bir an önce tespit edilmesi ve gerekli cezaya çarptırılmalarını istemekte, bu feci olayın takipçisi olacağını bildirmektedir.”

TÜMTİS

Mersin Limanında Sözleşme Mücadelesi

Tümtis Sendikamızın Mersin Limanında 2. dönem toplu iş sözleşmesi için yetki almasından sonra asıl işveren MIP, alt işveren ile olan sözleşmesini sonra erdireceğini ilan etti, Tümtis üyelerinin çalıştığı işleri yapacak işçi almak üzere iş ilanları vermeye başladı. MIP, Tümtis Sendikamızı tasfiye edebilmek, sendikal örgütlülüğü Mersin Limanından söküp atabilmek için girişimde bulunuyor.

Tümtis Sendikamız, işvereni uyararak ve mücadele kararlılığını ilan etmek için 6 Mart 2012 günü Ulus-

lararası Mersin Limanında bir basın açıklaması yaptı. 700'e yakın liman işçisinin katıldığı basın açıklamasına TÜRK-İŞ'e bağlı sendikalarımızın Mersin Şubeleri ile çok sayıda demokratik kitle örgütü temsilcisi katıldı.

Basın açıklamasında Tümtis Genel Sekreteri Gürel Yılmaz bir konuşma yaptı. Yılmaz, “Limanda sendikal örgütlülüğümüzü dağıtmaya yönelik yeniden üst işveren MIP tarafından birtakım oyunlar tezgahlanmaktadır. Tezgahlanan bütün oyunları limanda çalışan üyelerimizle boşa çıkartacağız. İş barışının bozulmaması için devam eden toplu iş sözleşmesi görüşmelerinde sendikamızın ileri sürdüğü talepleri kabul edilerek sözleşme imzalanmalıdır. Taleplerimiz kabul edilmezse direnişe direniş, grevse grev, yasal ve meşru mücadeleyi yerine getireceğiz” dedi.

Tümtis Mersin Şube Başkanı Savaş Gürkan ise, “Bilindiği gibi TCDD'ye ait Uluslararası Mersin Limanı'nın işletme hakkı 2007 yılında yapılan ihale ile 36 yıllığına Mersin International Port'a (MIP) devredilmişti. Mersin Limanı'nda çalışan işçiler daha iyi çalışma koşulları ve insanca yaşayacak bir ücretin ancak sendikal örgütlenme ile mümkün olduğunu anlayarak sendikamızda örgütlendiler. Mersin Limanı işvereni MIP, ağır işkolunda çalışan liman işçilerini kölelik koşullarında çalıştırmak, hak talep etmemelerini, anayasal hakları olan sendikalaşma haklarını kullanmamalarını sağlamak istemekte, kullananları ise işten atmakla tehdit etmektedir. 2009 yılında uzun mücadeleler sonucunda sendikamız limanın nakliye işini yapan taşeron firma ile iki yıllık toplu iş sözleşmesi imzaladı. Mersin Limanında iş barışı sağlandı. 1 Aralık 2011 tarihinde başlayan 2. Dönem TİS görüşmelerinde resmi arabulucu görüşme-

lerinde de anlaşma sağlanamayarak uyuşmazlık tutuldu. MIP ve taşeron firmalar liman işçilerinin sendikal örgütlülüğünü dağıtmak için yine birtakım oyunlar çevirmek istemektedir. Son dönemde ana işveren MIP, çeşitli gazetelere ilanlar vererek limanda 5 yıldır çalışan üyelerimizin yerine başvuru almaktadır. Bu tür girişimler iş barışını bozmaya yönelik girişimlerden başka bir şey değildir. Liman işçileri ve sendikamız, işçileri sendikasılaştırılmaya, sendikal örgütlülüğümüzü dağıtmaya yönelik tüm girişimlerin karşısında olacaktır” dedi.

DEMİRYOL-İŞ

Ankara-İstanbul Hızlı Tren Projesinde Son Aşama

Ankara-İstanbul Yüksek Hızlı Tren Hattı'nın son halkası, Köseköy-Gebze kesiminin temeli 27 Mart 2012 günü atıldı. Törende TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ve Demiryol-İş Sendikamız Genel Başkanı Ergün Atalay da hazır bulundu.

Atalay burada yaptığı konuşmada, “Biz demiryolcular, demiryollarının dünü ile bugünü arasında mukayese yapan ve bugün bu büyük kurumun geldiği noktayı görerek aradaki farkı bilen bir topluluğuz. 2003 yılında hızlı tren projesinin temeli atılırken bu projenin hayata geçeceğini Allah bize gösterecek mi endişesi içerisindedik. Çok şükür ki önce Ankara-Eskişehir ve sonra da Ankara-Konya hızlı tren projelerinin hayata geçirildiğine şahit olduk. İnşallah Ankara-İstanbul hattının

da bittiğine ve hizmete girdiğine şahit olacağız. Halkımız şehrine varmadan hızlı trenin bittiğine inanmıyor. Geçmişte mazot bulamadığımız, ray bulamadığımız dönem oluyordu. O noktadan bu noktaya geldik. Şimdi demiryolcuların en büyük isteği ve dileği kendi hızlı trenini üreten ülke konumuna gelmek. Demiryolu işçisi buna hazır, biz artık dışardan hızlı tren getirmek yerine kendi hızlı trenimizi üretmek istiyoruz” dedi. Temel atma töreninde Ulaştırma Bakanı Binali Yıldırım, Atalay'a bir teşekkür plaketi verdi.

TGS

TÜRK-İŞ: “TGS, AA Çalışanlarının Tek ve Yegane Örgütlü Gücüdür.”

TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu, 14 Mart 2012 günü Anadolu Ajansı'nda yaşanan sendikasılaştırma baskısı ile ilgili bir açıklama yaptı. Açıklamada şöyle denildi:

“Anadolu Ajansında, yeni genel müdürün atanmasından bu yana başlayan ve giderek artan ‘sendikasılaştırma’ baskısı işyeri barışının bozulmasını ve çalışanların mağduriyetini beraberinde getirmiştir.

1952 yılında kurulmuş olan TGS, yarım asrı aşan tarihinde temsil ettiği kitlenin hak ve çıkarlarını koruyabilmek için örnek mücadelelere imza atmış, TÜRK-İŞ Başkanlar Kurulu'nun onurlu bir üyesi olmuştur. TGS'nin AA'daki örgütlülüğü uzun yıllara dayanmaktadır ve özel sektör basın patronları, işyerlerindeki sendikayı bir bir etkisiz hale getirirken, Hükümetler, Başbakanlığa bağlı olan AA'da TGS'nin varlığını yok etme yolunda en ufak bir girişimde bulunmamış, işçi-işveren çıkarları çerçevesinde yaşanan sorunların çözümünde, olması gerektiği gibi diyalog ortamının oluşturulması temel alınmıştır.

TGS Yönetim Kurulu, üyelerinin talebi üzerine bir olağanüstü genel kurul sürecine girmiştir. Bu süreç TGS açısından toparlanma ve güçlenme dönemi olacaktır. TÜRK-İŞ, TGS'den istifa eden üyeleri yeniden üye olmaya ve örgütlü gücüne sahip çıkmaya çağırılmaktadır. TGS, AA çalışanlarının yuvasıdır ve çalışan-

lar yeniden yuvalarına dönme-
lidir. TÜRK-İŞ, AA'da çalışan
basın emekçilerinin yanındadır,
arkasındadır ve TGS'nin AA'da
yetkisizleştirilmesine izin ver-
meyecektir. TGS Başkanı Ercan
İpekçi, AA'daki çalışanlara yöne-
lik sendikasızlaştırma baskısına

dikkat çekmek için bir açlık grevi başlatmıştır.

TÜRK-İŞ, AA Yönetim Kurulu'nu, çalışanların sen-
dikalaşma hakkına saygı duymaya ve çalışanlara uygu-
lanan çağdışı istifa baskısına son vermeye çağırmakta-
dır. TGS, TÜRK-İŞ'in ayrılmaz bir parçasıdır. TGS, AA
çalışanlarının tek ve yegane örgütlü gücüdür ve olmaya
da devam edecektir.”

ITUC TGS'ye Yönelik Baskıları Kınadı

Uluslararası İşçi Sendikaları Konfederasyonu
(ITUC) Başkanı Michael Sommer ve Genel Sekreteri
Sharan Burrow, Başbakan Erdoğan'a basın özgürlüğü
ihlalleri nedeniyle kınama mektubu gönderdi. Mektu-
pta, AA'da TGS üyelerine yönelik istifa baskılarına
da yer verilerek, “TGS aleyhine yürütülen bu sendika
karştı ortaklaşa faaliyetler; Türkiye'de hükümet ile
işverenlerin giderek büyüyen sendika karştı yıldırma
çabalarının genel görünümüne de denk düşmektedir”
denildi. ITUC'un 21 Mart 2012 tarihli mektubunda
özetle şu ifadeler yer aldı:

“EFJ ve FIJ'in bildirdiğine göre, doğrudan hükümet
tarafından atanan Anadolu Ajansı Genel Müdürü, gaze-
tecilerin TGS'den istifa etmeleri için baskı yapmaktadır.
Anadolu Ajansı, TGS üyelerinin bağlı olduğu en büyük
işverendir ve bu kişilerin üyeliği, sendikanın, gazeteci-
lerin haklarını savunabilmesi bakımından büyük önem
taşımaktadır. ITUC, TGS üyelerinin, işverenlerin veya
yetkililerin misilleme yapmalarından endişe duymadan
meşru sendikal faaliyetlerini sürdürebilmesini sağla-
mak için, sizi, Türk yetkilileri üzerinde baskı kurmak
üzere gerekli girişimlerde bulunmaya sevk etmek ve bu
husustaki kaygılarınıza dikkatinizi çekmek amacıyla bu
mektubu yazmaktadır.”

TGS'de Olağanüstü Genel Kurul

Türkiye Gazeteciler Sendikası'nda 14-15 Nisan
2012 günlerinde Olağanüstü Genel Kurul yapıldı. Ge-
nel Kurul sonucunda Sendikanın yeni Yönetim Kurulu
şu şekilde belirlendi:

- Genel Başkan: Ercan Sadık İpekçi
- Genel Başkan Yardımcısı: Mete Öztürk
- Genel Sekreter: Göksel Yıldırım
- Genel Mali Sekreter: Uğur Güç
- Genel Teşkilatlandırma Sekreteri: Cem Kor
- Genel Eğitim Sekreteri: Şehriban Kıraç
- Yönetim Kurulu Üyesi: İbrahim Koç
- Yönetim Kurulu Üyesi: Selahattin Oğuz

NUMAN KURTULMUŞ ZİYARETİ

HAS Parti Genel Başkanı Numan Kurtulmuş ve çalışma arkadaşları 11 Nisan 2012 günü TÜRK-İŞ Genel Merkezi'ni ziyaret ettiler. Genel Başkan Mustafa Kumlu ile görüşen Kurtulmuş, partisinin hazırlanacak yeni anayasa ile ilgili görüşlerini içeren bir rapor sundu.

ANKARA BARO YÖNETİMİ

Ankara Barosu Başkanı Metin Feyzioglu ve Yönetim Kurulu Üyeleri TÜRK-İŞ Genel Merkezini ziyaret etti. Feyzioglu ve TÜRK-İŞ Yönetim Kurulu Üyeleri karşılıklı görüş alışverişinde bulundular.

ATALAY'A ONUR ÖDÜLÜ

Sakarya'daki SRT Medya Grup bünyesinde yer alan Ada-postası Gazetesi'nin geleneksel 'Zirvedekiler' anketinde birinci seçilenler ile Sakarya'ya hizmet eden değerlere verilen Onur Ödülleri sahiplerini buldu.

Ödül töreni için düzenlenen gecede TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ve Demiryol-İş Sendikası Genel Başkanı Ergün Atalay'a da Onur Ödülü verildi. Atalay'a ödülünü Sakarya Valisi Mustafa Büyük verdi. Gecede Demiryol-İş Sendikası Sakarya Şube Başkanı Cemal Yaman da ödül alanlar arasındaydı.

ATALAY, ÇAYCUMA'DA

TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri Ergün Atalay, 11 Nisan 2012 tarihinde Zonguldak'ın Çaycuma ilçesine giderek çöken Çaycuma Köprüsü'nde sürdürülen çalışmaları izledi ve arama çalışmaları hakkında bilgi aldı.

Köprünün çökmesi sonucu kaybolan 15 kişi arasında babası ve yeğeni de olan Çaycuma Belediye Başkanı Mithat Gülşen'i, Yolgeçen Köyü'ndeki evinde ziyaret eden Atalay, "Acımızı paylaşıyor, sabır diliyorum" dedi.

Gülşen'den olayla ilgili bilgi alan Atalay'ın ziyaretinde kendisine Genel Maden-İş Sendikası Genel Başkanı Eyüp Alabaş ve Yönetim Kurulu üyeleri de eşlik etti.

NACİ BOZ'U KAYBETTİK

Tezkoop-İş Sendikamız İzmir 2 Nolu Şube Başkanı Naci Boz 12 Mart 2012 vefat etti. Boz'un cenazesi, 13 Mart 2012 günü İzmir'de toprağa verildi. Merhuma Allah'tan rahmet, ailesine, sevenlerine ve Tezkoop-İş Sendikası topluluğuna başsağlığı dileriz.

Çalışma Yaşamında Mart-Nisan 2012

Namık TAN

namiktan@turkis.org.tr

8 Mart 2012

■ **İntibak Kanunu Resmi Gazete-
de Yayımlandı:** 6283 sayılı Kanun ile son emeklilik talep tarihi veya ölüm tarihi 2000 yılı Ocak ayının başından önce olup 506 sayılı Kanun'un mülga hükümleri uyarınca gösterge sistemine göre bağlanan malullük, yaşlılık ve ölüm aylıkları ile 1479 sayılı Kanun'un mülga geçici 17'nci maddesine göre 1/4/2002 ile 30/6/2002 tarihleri arasında kullanılmak üzere hazırlanan gelir basamakları esas alınarak hesaplanmış olan aylıkların yeniden hesaplanması amacıyla 5510 sayılı Kanun'a iki geçici madde eklenmiş ve aynı prim kazanç ve prim ödeme gün sayılarına sahip emekliler arasındaki aylık farklılıklarına eşitlik getiriliyor. İntibak Kanunu ile oluşacak intibak farkları, 1 Ocak 2013 itibariyle ödenmekte olan aylıklara ilave edilecektir.

9 Mart 2012

■ **Bazı İlaçlar Fark Ödenerek Alınıyor:** 6283 sayılı Kanun ile getirilen düzenlemede iki önemli değişiklik dikkat çekiyor. Birincisi, ilaçta katılım payının yüzde 1'e düşürülmesi olumlu bir değişiklik olmakla birlikte, SGK bu değişikliği uygulanmaya koyma yetkisini kullanmadığı sürece, bir anlam taşımayacak. İkincisi, SGK ile eczaneler arasında yapılan fiyat tespitinde, bazı ilaçların fiyatlarının düşürülmesini öngören bir anlaşma yapılmış, aradaki

farkın sigortalılardan alınması getirilmiştir. Bu uygulama, reçete ile eczaneye gidenlere ilaç fiyat farkı ödemesini getirdiğinden, tepki ile karşılanmıştır. Bu değişiklik, ilaçtaki katkı payını yükselten bir uygulamaya dönüşecektir.

12 Mart 2012

■ **İntibakın Yıllık Maliyeti 2.8 Milyar TL:** Türkiye Emekliler Derneği (TÜED) Genel Başkanı Kazım Ergün, beraberindeki 96 şube başkanı ile birlikte Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik'e İntibak Yasası'nın çıkarılmasıyla ilgili olarak teşekkür ziyaretinde bulundu. Ziyarette, emekliler adına teşekkür eden Türkiye Emekliler Derneği Genel Başkanı Kazım Ergün, "20 yıldır gündemde olan 2000 öncesi emekliler bakımından intibak konusunun çözümlenmesi ile aynı prim kazancı ve prim ödeme günü olan emeklilerin aylıklarında eşitlik getirildiğine dikkat çekerek, aynı uygulamanın 2000 sonrası emekliler için de yapılmasını" belirtti. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik de yaptığı değerlendirmede; "6283 sayılı Kanun ile 2000 öncesi emeklilerden göstergeleri ve prim ödeme gün sayıları yüksek olanlara intibak ile bir iyileştirmenin yapıldığına işaret ederek, bu uygulama ile devlet bütçesine yıllık maliyetinin 2.8 milyar TL olduğunu" söyledi.

17 Mart 2012

■ **Özel Sağlık Kuruluşlarının Alacağı İlave Ücret Yüzde 90'a Yükseltildi:** Vakıf üniversiteleri dahil, özel sağlık kuruluşlarının alacağı ilave ücret, yüzde 70'den

yüzde 90'a yükseltildi. Bu değişiklik sonucu, özel sağlık kuruluşlarından hizmet almanın maliyeti yükseltildiğinden, kamu ve özel sağlık kuruluşları arasında büyük bir eşitsizliğe neden olacaktır. Bu değişiklik, sağlık hizmetlerini paralı bir sisteme doğru götürmüş ve bir nevi sağlığın özelleştirilmesi hedefine hizmet etmektedir. SGK tarafından özel sağlık kuruluşlarına yapılan ödemeler de giderek artmaktadır.

22 Mart 2012

■ **Ücretlerin Düşük Bildirilmesi Araştırılacak:** Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK), kayıtlı gözüken ücretlerde yaşanan kayıpları incelemeye alacak. Hedef, kayıtlı gibi görünen maaşlardaki kayıtdışı işlemleri önlemek. SGK çalışanlarının maaşlarını düşük beyan eden işyerlerini yakın takibe alacak. Türkiye'de devlet memurları dışında kalan 11 milyon sigortalı çalışanın yarısına yakınının asgari ücret üzerinden prim yatırmasını önlemeye yönelik inceleme ile bu durumun önüne geçmek için meslek gruplarının reel ücret skalasını tespit edecek. Böylece bir mühendis ya da gazetecinin ortalama gelir aralığı belirlenecek. Bunun altında maaş gösterilen işyerleri için çalışma başlatılacak. Sigorta prim gelirlerini önemli ölçüde arttırması beklenen eylem planının 2012 sonuna kadar hayata geçirilmesi planlanıyor. Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, yaptığı açıklamada Türkiye genelinde 10 milyon 984 bin 191 kişinin sigortalı çalıştığını, bu sigortalılardan 4 milyon 988 bin 235 kişinin bildiriminin ise asgari ücret üzerinden yapıldığını belirtmişti.

26 Mart 2012

■ **Dul ve Yetim Aylığı Birlikte Alınabilecek:** Yargıtay, eşinden ölüm aylığı alan dul kadının, ölen babasından da aylık almak istemiyle açtığı davayı reddeden mahkeme kararını bozdu. Yargıtay, 6 Ağustos 2003'den önce hak sahibi kız çocuklarına bağlanan gelir ve aylıkların, evlenme ve çalışma halleri hariç geri alınmayacağına karar verdi. Böylece, 6 Ağustos 2003'ten önce ölen babası nedeniyle hak sahibi olanların, eşinden ölüm aylığı alsa bile babasından da ölüm aylığı alabilecek.

1 Nisan 2012

■ **Taşeron Çalışanların Sayısı Büyüyor:** Bakanlıklar başta olmak üzere kamu kurum ve kuruluşlarında taşeron çalışanların sayısı hızlı bir şekilde artıyor. Bakanlıklar arasında en yoğun taşeron işçisi, Sağlık Bakanlığı'nda çalışıyor. Sağlık Bakanlığı'nda 6 yıl içerisinde çalışan taşeron işçi sayısı 62 bin 127'den 119 bin 800'e çıkması, çalışanların yoksullaştırılması olarak değerlendiriliyor. Taşeron işçilerinin örgütlenmesi, kural dışı çalıştırılması ve bir takım haklardan yoksun bırakılması, önemli bir sorun olarak gündemdeki yerini koruyor.

2 Nisan 2012

■ **İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı:** İş Sağlığı ve Güvenliği Kanun Tasarısı, TBMM Başkanlığına sunuldu. Tasarıda, işyerlerinde iş sağlığı ve güvenliğinin sağlanması, mevcut sağlık ve güvenlik şartlarının iyileştirilmesi, işveren ve çalışanların görev, yetki, sorumluluk, hak ve yükümlülükleri düzenleniyor. Tasarıyla, kamu ve özel sektöre ait bütün işlere ve işyerlerine, bu işyerlerinin işverenleri ile işveren vekillerine,

çırak ve stajyerler de dahil olmak üzere tüm çalışanlarına faaliyet konularına bakılmaksızın iş sağlığı ve güvenliğinin uygulanması öngörülüyor.

■ **İş ve Meslek Danışmanları Göreve Başladı:** İşkur'a kayıtlı işsizlerin iş ve meslek danışmanı olarak çalışacak 4 bin danışmandan 2 bin 817'sinin ataması yapıldı. Bundan böyle İşkur'a kayıtlı her bir işsiz bir iş ve meslek danışmanı olacak.

■ **Sendikacılık Akademisi kuruldu:** İstanbul Aydın Üniversitesi ve TÜRK-İŞ işbirliğiyle Sendikacılık Akademisi kuruldu. İlk eğitim çalışmasına TÜRK-İŞ Genel Sekreter Yardımcısı Dr. Naci Önsal, İstanbul Aydın Üniversitesi Rektör Yardımcısı Prof. Dr. Erol Ulusoy, Gelişim Merkezleri Genel Koordinatörü Yrd. Doç. Dr. Ali İhsan Özeroglu, Akademik Koordinatör Gülsüm Keşke Vural ve İstanbul, Adapazarı, Bolu, Karadeniz Ereğli, Çorlu, Alpullu ve Tekirdağ'dan gelen sendikacı kursiyerler katıldı. Sendikacılık Akademisi'nde, toplam 12 hafta ve 144 saat sürecek programla, akademik bilgi ile donanmış geleceğin sendika yöneticilerinin yetiştirilmesi amaçlanıyor.

4 Nisan 2012

■ **ILO, 72 Ülkeyi Kapsayan Ortalama İşçi Ücretlerini Açıkladı:** BM Uluslararası Çalışma Örgütü'nün 72 ülkeyi kapsayan raporunda, dünyadaki aylık işçi ücretleri ortalaması 1.480 dolar olarak açıklandı. Raporda, Lüksemburg aylık 4 bin 89 dolarlık ücret ortalamasıyla ilk sırada, Türkiye 72 ülke arasında aylık 1731 dolar ortalama ücretle 27'inci, Çin 656 dolar aylık ücret ortalaması ile 57'inci sırada yer aldı.

5 Nisan 2012

■ **Kamu Görevlileri Sendikaları Yasası'nda Değişiklik Yapıldı:** 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları Kanunu, Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanunu olarak değiştirildi. TBMM'de kabul edilen değişiklik ile kamu çalışanları toplu sözleşme süreci de başlıyor. Toplu sözleşme görüşmelerinde anlaşma sağlanamaması durumunda, 11 üyeden oluşan Kamu Görevlileri Hakem Kurulu karar verecek. Toplu sözleşmeler iki yıl için geçerli olacak.

6 Nisan 2012

■ **Teşvik Paketi 6 Bölge Olarak Yeniden Düzenlendi:** Yeni teşvik paketi Başbakan Tayyip Erdoğan tarafından açıklandı. Erdoğan, sistemin "genel teşvik uygulamaları, bölgesel teşvik uygulamaları, büyük ölçekli yatırımların teşviki, stratejik yatırımların teşviki" olarak 4 ana bileşenden oluştuğunu söyledi. Yeni teşvik sistemi, KDV istisnası, gümrük vergisi muafiyeti, vergi indirimi, sigorta primi işveren hissesi desteği (asgari ücret üzerinden), faiz desteği, yatırım yeri tahsis, gelir vergisi stopajı desteği, KDV iadesi desteği sağlayacak. Yeni yatırım teşvik sisteminde Türkiye 6 bölgeye ayrıldı. Doğu Anadolu ve Güneydoğu Anadolu'daki 15 ili kapsayan 6'ncı bölgede yatırım yapanlar sigorta işveren ve işçi payı ile gelir vergisi stopajını ödemeyecek. Bu bölgedeki yatırımcı işçisine net asgari ücreti ödemekle yetinecek. Bu illerde yatırım yapacak olanların ödemeleri gereken sigorta primi, işveren hissesinin asgari ücrete tekabül eden tutarı 10 yıl süreyle, yatırımların organize sanayi bölgelerinde yapılması halinde ise 12 yıl süreyle devlet tarafından karşılanacaktır.

9 Nisan 2012

■ **İşsizlik Sigortası Ödemeleri:** İşsizlik sigortasından yapılan ödemelerin toplamı 4,8 milyar TL'ye ulaştı. Fonda biriken para miktarı ise 55,2 milyar lira olarak açıklandı. İşsizlik Sigortası Fonu Aylık Basın Bülteninde yer alan bilgilere göre, işsizlik sigortasının uygulanmaya başladığı Mart 2002 tarihinden 31 Mart 2012 tarihine kadar geçen sürede sisteme 3 milyon 172 bin 792 kişi başvuruda bulundu. İşsizlik ödeneği almaya ise 2 milyon 520 bin 114 kişi hak kazandı. Mart 2002'den 31 Mart 2012 tarihine kadar geçen sürede toplam 4 milyar 783 milyon 300 bin 254 lira ödeme yapıldı. Geçen ay işsizlik ödeneğinden yararlanmak üzere 44 bin 604 kişi başvururken, Mart 2012'de 195 bin 125 kişiye 80 milyon 996 bin 769 lira ödeme yapıldı.

10 Nisan 2012

■ **Türkiye'nin İş Güvenliği Sicili Düzeltilmeli:** Türk Sanayicileri ve İşadamları Derneği (TÜSİAD) Yönetim Kurulu Başkanı Ümit Boyner, tüm işverenler, çalışanlar ve kamu kesiminin işbirliğiyle, güvenli ve sağlıklı çalışma koşullarının yaratılması ve Türkiye'nin iş güvenliği sicilinin düzeltilmesi gerektiğini söyledi. Boyner, hemen her gün, ölüm ve ciddi yaralanmalarla sonuçlanan bir iş kazasının gündeme geldiğini belirterek, insan yaşamının tehlikeye atılmasının kabul edilebilir bir durum olmadığını ifade etti. Boyner, sorunu çözmek için iş sağlığı ve güvenliği konusunun zihniyet, altyapı, uzman insan kaynakları ve mevzuat gibi tüm boyutlarıyla ele alınması gerektiğini vurguladı.

14 Nisan 2012

■ **Sosyal Güvencesi Olmayan Dul Kadınlara Aylık Ödenmesi:** Aile ve Sosyal Politikalar Bakanlığının

koordine ettiği sosyal güvencesi olmayan dul kadınlara bağlanacak aylıklar ile ilgili başvurular alınmaya başlandı. Söz konusu başvurular arasında asıl hak sahiplerine ulaşmak için adrese Dayalı Nüfus Kayıt Sistemi üzerinden tek tek incelenen dosyalardan 100 bin dul kadının 250 lirayı hak ettiği belirlendi. Mayıs ayından itibaren maaşlar iki ayda bir 500 lira olarak ödenecek.

15 Nisan 2012

■ **Gelir Dağılımda Uçurum Büyüyor:** İstanbul Serbest Muhasebeci Mali Müşavirler Odası'nın (İSM-MMO) "En Zenginler, En Yoksulların Türkiye Harcama Görünümü" adlı raporuna göre, yoksul ve zengin nüfus grupları arasındaki eşitsizlik giderek büyüyor. Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) resmi verileri ve saha anketlerinden yararlanılarak hazırlanan En Zenginler, En Yoksulların Türkiye Harcama Görünümü Raporu'nda Türkiye'de gelir düzeyi ile hane halklarının tüketim tercihleri arasındaki ilişki detaylı bir biçimde ortaya konuluyor. En yoksul ve en zengin gelir grupları arasında kimi harcama kalemlerindeki fark dikkat çekiyor. Türkiye'de sayıları 18 milyon 808 bin 172 olan hane-nin, en zengin 3 milyon 761 bin 634 hanesi ile en yoksul 3 milyon 761 bin 634 hanesinin harcama analizlerine göre, zenginin araba masrafı bile yoksulun gelirinden fazla durumda.

16 Nisan 2012

■ **Ücretliler Devlete Çalışıyor:** Özel Tüketim Vergisi (ÖTV) ve Katma Değer Vergisi (KDV) gibi dolaylı vergilerden sonra üçüncü sırada gelir vergisi yer almaktadır. 2011 yılında ücretlilerden 44 milyar lira gelir vergisi toplandı. Brüt ücretten yapılan kesintilerin üzerine bir de ÖTV ve KDV gibi ver-

giler de eklendiğinde, ücretlilerin üzerindeki vergi yükü giderek büyüyor. Serbest meslek sahipleri ise, 2,7 milyar lira gelir vergisi ödedi. Bu tablo göstermektedir ki, ücretliler için farklı bir gelir vergisi tarifesi ve oranları getirilmelidir.

17 Nisan 2012

■ **İşsizlik Yeniden Çift Hane:** Türkiye İstatistik Kurumu'nun (TÜİK) Hanehalkı İşgücü Araştırması'nın Ocak 2012 sonuçlarına göre, işsizlik oranı yüzde 10.2 oldu. Bir önceki yılın aynı dönemine göre 1.7 puan azalan işsizlik, bir önceki döneme göre de 0.4 puan arttı. Buna göre Türkiye'deki işsiz sayısı ocak ayında 2 milyon 664 bin kişi olurken, istihdam da 23 milyon 475 bin kişide kaldı. Ocak 2012'de kentsel alanlarda işsizlik oranı yüzde 12, kırsal yerlerde ise yüzde 6.5 olarak belirlendi. Genç nüfusta işsizlik oranı ise yüzde 18.4'e indi. 2012 Ocak döneminde, Türkiye'de kurumsal olmayan nüfus geçen yılın aynı dönemine göre, 1 milyon 357 bin kişilik bir artışla 73 milyon 174 bin kişiye, kurumsal olmayan çalışma çağındaki nüfus (15 yaş ve üstü) ise 1 milyon 232 bin kişi artarak, 54 milyon 283 bin kişiye ulaştı. Bu dönemde, işgücüne katılma oranı, 2010'un aynı dönemine göre 0.1 puanlık artışla yüzde 48.2 gerçekleşti.

22 Nisan 2012

■ **5,5 Milyon Kişinin Genel Sağlık Sigortası Primini Devlet Ödeyecek:** Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, genel sağlık sigortası tescilleri yapılanların toplam sayısının 8 milyon 471 bin 74 kişiye ulaştığını bildirdi. Gelir testi sonuçlarına göre, kişi başına düşen aylık geliri asgari ücretin üçte birinin (295,50 lira) altında

olanların sayısının 5 milyon 584 bin 750 kişinin genel sağlık sigortası primleri devlet tarafından ödenecek. Kişi başına düşen aylık geliri brüt asgari ücretin üçte biri ile asgari ücret arasında olanların sayısı 2 milyon 526 bin 395. Bu kişiler aylık 35,46 lira genel sağlık sigortası primi ödeyecek. Kişi başına düşen aylık geliri asgari ücret ile asgari ücretin iki katı arasında olan 298 bin 844 kişi de, aylık 106,38 lira prim ödemekle yükümlü oldu. Kişi başına düşen aylık gelir, asgari ücretin iki katından (1773 lira) fazla olan 61 bin 85 kişi ise aylık 212,76 lira genel sağlık sigortası primi ödeyecek.

23 Nisan 2012

■ **KEY Ödemeleri İçin Son Başvuru Tarihi 31 Aralık 2012:** Aylıklarından Konut Edindirme Yardımı (KEY) adı altında para kesilmesine rağmen, KEY listelerindeki hata veya eksiklikler nedeniyle KEY paralarını alamayan çalışanların haklarını kaybetmemeleri için, 31 Aralık 2012 tarihine kadar kurumlarına itiraz dilekçesiyle başvurması gerekiyor. Bu tarihe kadar başvuruda bulunmayan hak sahipleri daha sonra herhangi bir başvuruda bulunamayacak.

■ **İşsiz Gençler Seslerini İlan İle Duyurmaya Çalışıyor:** İşsiz gençler, paralı ilanla seslerini duyurmaya çalışıyor. Devletin personel ihtiyacı kamu yararı doğrultusunda belirlenmediğine inanan genç ve meslek sahibi işsizler, Bakanlıkların daha duyarlı davranması için gazetelere ilan vermeyi bir seçenek olarak değerlendiriyorlar. Bakanlıkların eski bildikleri usulle personel alımına devam etmelerinden şikayetçi olan gençler, personel alımı konusunda, ne plan ve programları var ne de işsiz gençleri bilgilendir-

dirmek yönünde bir çaba var. İşte bu nedenden dolayı son dönemde bazı meslek grupları, son paralarını gazetelere vererek seslerini duyurmaya çalışıyorlar.

24 Nisan 2012

■ **Kamuda Çalışan 4/C'liler Fazla Çalışma Ücreti Alabilecek:** Büro Memur-Sen'in Adalet Bakanlığı'nda çalışan 4/C'lilere fazla çalışma ücreti verilmesi için açtığı davada, fazla çalışma ücretlerinin ödenmesine karar verildi. Yaklaşık 2 yıl süren davada Ankara 8'inci İdare Mahkemesi, Adalet Bakanlığı'ndaki 4/C'lilere fazla çalışma ücreti verilmemesini yanlış bularak fazla çalışma ücreti ödenmesini kararlaştırdı. Bu karar, diğer kurumlara da örnek teşkil edebilecek.

25 Nisan 2012

■ **İş Sağlığı ve Güvenliği, İşçinin En Büyük Güvencesidir:** TÜRK-İŞ Genel Mali Sekreteri ve Demiryol-İş Genel Başkanı Ergün Atalay, artan iş kazaları ile günde ortalama 4 işçinin ölümüne seyirci kalmayacağı uyarısında bulundu. İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun bir an önce Meclis'ten geçerek yürürlüğe girmesi gerektiğini söy-

leyen Atalay, "Sendikal örgütlenmenin olduğu yerde iş sağlığı ve güvenliği önlemleri olur, iş sağlığı ve güvenliği eğitimleri olur, duyarlılık olur, insanca çalışma koşulları olur. İş sağlığı ve güvenliği önlemlerinin alınması için, sendikalaşmanın önündeki engeller ortadan kaldırılmalıdır" dedi.

30 Nisan 2012

■ **Kamu Çalışanları Toplu Sözleşme Görüşmeleri Başladı:** Kamu görevlileri ile Hükümet, toplu sözleşme masasına oturdu. Toplantının açılışında konuşan Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanı Faruk Çelik, toplu sözleşme görüşmelerinin ilk toplantısını yaptıklarını belirterek, "Bugün kamu görevlileri sendikacılığı ve çalışma hayatı açısından tarihi bir gün yaşamaktayız" dedi. Toplantıda, kamu çalışanları konfederasyonları toplu sözleşmeye ilişkin ücret artışı ve sosyal yardım tekliflerini sundular. Toplantıda, toplu sözleşme görüşme takvimi de belirlendi. 21 Mayıs 2012 tarihine kadar görüşmelerden sonuç alınmaması durumunda, uyuşmazlık Kamu Görevlileri Hakem Kurulu'na götürülecek ve son karar burada verilecektir.

YENİ DÜNYA DÜZENİ

Parag KHANNA

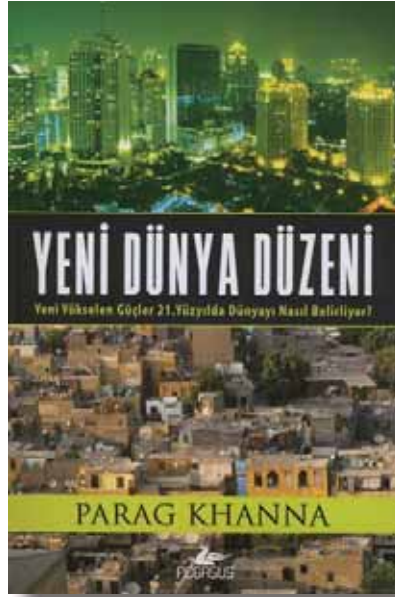
Çeviren: Elif Nihan AKBAŞ • Pegasus Yayınları • Kasım 2011

Parag Khanna, bir dünya siyaseti uzmanı. Tarihçi Arnold Toynbee'ye hayran. "Hiç kimse dünyayı Arnold Toynbee kadar iyi bilemez" diyor. Toynbee gibi dünya turuna çıkmış, önemli gözlemler edinmiş.

Parag Khanna, Hindistan doğumlu bir Amerikalı. Periyodik tablonun elementleri gibi ulusların da büyüklüklerine göre gruplandırılacaklarını düşünüyor. Dünya ülkelerini üç gruba ayırıyor. "İstikrarlı ve müreffeh birinci dünya ülkeleri, uluslararası düzenin bu günkü durumunda büyük bir avantaja sahiptirler. Buna karşın fakir ve istikrarsız üçüncü dünya ülkeleri o düzen içindeki dezavantajlı konumlarının üstesinden gelmekte başarısız oldular. İkinci dünya ülkeleri ise arada kalmışlar. Bunların çoğu diğer iki grubun özelliklerini de taşıyor: kendi içlerinde kazananlar ve kaybedenler, belirli şeylere sahip olanlar ve olmayanlar olarak ayrılırlar. Peki, ikinci dünya ülkeleri savrulmuş mu, yoksa bir bütün halinde birleşerek mi tepki verecekler?" Khanna kitabında bu sorununun cevabını arıyor. Gezdiği ikinci dünya ülkelerini "onların kendilerini nasıl gördüklerini" anlattığı kadarıyla anlatıyor.

1. Dünyayı üç imparatorluk yönetmektedir. Avrupa Birliği (AB), Amerika Birleşik Devletleri (ABD) ve Çin. Bu üç imparatorluk da kendi çevrelerindeki nüfus ile harmanlanmıştır.

2. Birinci Dünya Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) üyesi otuz ülkeden oluşur ama Meksika ve Türkiye'nin, örgüte üye olmalarına karşın birinci dünya ülkesi olmadıkları açıktır.

3. İkinci dünya ülkeleri genellikle aynı anda hem birinci dünya hem de üçüncü dünya ülkesidir.

4. AB hükmetmediği, sadece düzen sağladığı için tarihteki en popüler ve başarılı imparatorluktur. Brüksel yeni Roma'dır.

5. Rusya, artık süper güç değildir. Ruslar da vatandaş değil tüke-ticidir. Rusya'da, savurgan harcamalar, çarpık bir kalkınma ve geniş doğal kaynaklar üzerinde kontrol sağlamak için vergi ödemeyenlerin fark edilmemeyi arzuladığı bir elitler çatışması yaşanmaktadır.

6. Ukrayna, elli milyonluk nüfusuyla, doğu-batı iç bölünmüşlüğüyle, kendini yenileme gayretleri içinde bir ülkedir. Fakir bir ülkedir ama artık sovyetlerin etkisinde değildir. AB'nin kapısında beklemektedir.

7. Balkanlar ile AB arasındaki ilişkiler aşk-nefret ilişkisi gibi. AB bayrağı altında yaşamak Balkan ülkelerinde takıntı haline gelmiş. Bal-

kanları Avrupalılaştırma yolundaki nihai ve en önemli adım sadece Yunanistan'ı değil, Türkiye'yi de içeriyor. Avrupa, yüzyıllarca Balkanların kontrolü için Türklerle savaştıktan sonra, bu sefer bölgeyi korumak için onlarla birleşiyor.

8. Türkiye, Avrupanın, dünyanın ana tehlike bölgesi olan Suriye, Irak ve İran'a açılan kapısıdır. Türkiye Avrupalılaştıkça, Avrupa da giderek Türkleşiyor. Ancak Avrupanın Türkiye üzerindeki görünmez sömürüsü hızla sürüyor. Türkiye'nin kalkınma-demokrasi-modern islam şeklindeki üç trendi Amerika ve Avrupanın Arap dünyasına sokmak istedikleri şeyler. Ancak Türkiye'nin coğrafyası ve kültürü, hiç bir zaman tamamiyle Avrupa'ya ait olamayacağını belli ediyor.

9. Kafkaslar, batı olmayanın başladığı yerdir. Gürcistan ve Ermenistan ile bu iki ülkeyi çevreleyen müslüman devletler arasındaki çatışmanın nihaysiz olduğu ileri sürülmüştü ama görünen o ki petrol kandan önde geliyor. Azerbaycan batının yeni sınırı olduğunu hissedemiyor. Kafkaslar Avrupanın kendi kendine yeten bir süper güç, olma yolundaki geleceğinin bağlı olduğu bölgedir.

10. Orta Asya, hem İpek Yolu sebebiyle Doğu-Batı ekseninde gerçekleşen küreselleşmenin bir kanalı hem de belirsiz imparatorluk rekabetleri için bir büyük oyun laboratuvarı olmuştur. Çin'in ekonomik, demografik ve diplomatik etkileri, ülkenin bölgenin hakim gücü olarak Rusya'nın yerini alacağını hemen kesinleştiriyor.

11. Eğer Batı Rusya'ya başarıyla kur yapıp desteğini kazanmazsa yeni büyük oyunu Çin kazanır.

12. Tibet ve Sincan Çin'in kontrolündedir. Zengin kaynakları nedeniyle de Çin bu bölgelerdeki gücünü devam ettirmek isteyecektir.

13. Kazakistan, Türkiye gibi doğu-batı doğrultusunda uzanan bir geçiş devleti olduğundan her tarafta güçlü ilişkiler kurabiliyor. Petrol yatakları ve boru hatları ülkenin önemini artırıyor. Kazakistan piyasa ekonomisine geçerken bir yandan da sovyet bürokratların yerini milliyetçiler alıyor.

14. Kırgızistan ve Çin'in, Tacikistan Rusya'nın ekonomik kontrolü altındadır.

15. Özbekistan stratejik toprakların merkezidir. Ancak Özbekistan bugün, kaçırılmış fırsatlar ve çarpık ihtirasları anlamak için bir vaka analizinden başka bir şey sunmaz.

Türkmenistan'da işsizlik sıkıntısı çeken halk, uyuşturucuyla uyumuş durumdadır. Türkmenistan gaz akışının yolunu çevirerek Rus kontrolünden kurtulabilir.

16. Afganistan bütçesi neredeyse tamamı Batı'dan alınan yardımlardan oluşuyor. Afganistan ve Pakistan teröre karşı savaşta ABD'nin dostu olarak kabul edilse de, ikise de SCO'da gözetmen statüsü almıştır ve yakın vadede örgüte tam üye olmalarına kesin görüyle bakılıyor. Pakistan Çin'in diplomatik manevralarının, alt yapı güzergahlarının ve askeri hırslarının merkezinde duruyor. Pakistan stratejik açıdan işe yaramaz hale gelmemek için uygun olan her ortakla işbirliği kurmaya çalışacaktır. Pakistan'da ordu devlete sahiptir.

17. ABD Güney Amerika'yı arka bahçesi olarak görmüştür. Ancak bu görüldüğü ve düşünüldüğünün aksine öyle değildir. Latin Amerika stratejik bir ekonomik fırsattır ama kazanılması gerekmektedir.

18. Kuzey Amerika Serbest Ticaret Anlaşmasının (NAFTA) üyesi olan Meksika, Amerikanın stratejik şemsiyesi altında duruyor. NAFTA'nın Meksika için yaptıkları, AB'nin Türkiye için yaptıkları

larının yanında çok azdır. AB'nin Türkiye'ye verdiği imtiyazları ABD'nin Meksika'ya sunması imkan dahilinde bile değildir.

19. Venezuela, petrol olmasıydı hiç önemli olmazdı. Venezuelada benzin sudan ucuz. Chavez, çıkan bütün sesleri bastırarak kendisini Venezuela ile eş anlamlı hale gelirdi.

20. Kolombiya, kendi içinde yoğun ayrılıkları olan bir ülkedir. Kolombiya'da ülkenin inşa edilmesi ve uyuşturucu savaşlarının kazanılması birlikte ilerliyor. Kolombiya ABD'nin uçak gemisidir.

21. Brezilya, Güney Amerikanın ABD'si sayılır. Brezilya futbolu sanatta dönüştürmüştür. Brezilyanın ülke içinde ve ekonomik yönden yaşadığı değişimler Çin'e benziyor. 200 milyon nüfusuyla Brezilya çeşitli ırktan ve ulustan insanların kaynaşma bölgesidir.

22. Arjantin ve Şili tek yumurta ikizleridir. Arjantin 1920 yılında dünyanın en zengin sekizinci ulusuna sahipti. 2001 yılında ise çöpleri karıştıran fakir insanlar ülkesi oldu.

Şili bölgenin en dinamik ekonomisine sahiptir. Latin Amerika'nın sunabileceği en iyi yönetim şekline sahiptir.

23. Arap müslümanlar da, çoğu insan gibi manevi amaçlardan ziyade ekonomik amaçlara önem veriyorlar. Bu durum, Arap milliyetçiliğinin, bölgesel bir siyasi-kültürel hareket halini alacağını, İslam'ın kemikleşmiş bir süper güç olamayacağını gösteriyor.

24. Fas'ın Avrupa ile giderek derinleşen bağları Türkiye'yi andırıyor. Azerbaycan gibi Fas da, asla Avrupanın bir parçası olmasa bile giderek Avrupalılaşıyor.

Libya uzun süre önce Norveç'in bir Arap versiyonu olabilirdi. Tek adamın ölümüyle silinip gidecek bir doktrin ile yönetilen bir ülke.

25. Mısır, amansız bir işsizlik kriziyle karşı karşıya. Çin artık birinci sınıf pamuk üreterek Mısır'ın ülke endüstrisininin üçte birini oluşturan en hassas malına rakip oluyor. Günümüz Mısır'ında İslami bir devrim için bütün şartlar mevcut.

26. Ürdün, Lübnan, Suriye, Irak, Filistin ve İsrail'in multi etnik mozaiklerinin bugün temsil ettikleri seyrek nüfuslu, yapısal olarak zayıf ülkelerden ziyade tarihi ticaret yolları üzerine kurulmuş şehir merkezleri ağı olarak anılması daha yararlıdır. Tüm bu ülkelerde demokrasi halkı harekete geçirebilir ama zorunlu olarak birleştirmeyi ya da özgür fikirli yapmaz. Güçlü bir azınlık hakları olmadığı sürece demokrasi bir çoğunluk tahakkümü haline dönüşür.

27. Akdeniz ile Ürdün nehri arasındaki bölgede Yahudi'den çok Arap olduğu için, İsrail'in bir Yahudi devleti olarak varlığını sürdürmesi, ancak bir Filistin devletinin kurulmasıyla sağlanabilecek olması, günümüzde Arap-İsrail çatışmasının en büyük ironisidir.

İleride, Çininde İsrail'i en az ABD kadar destekleyeceği günler gelebilir ama bu bile İsrail'in var olmasından beri süren Filistin sorununu çözmeye yetmez.

28. Eğer Ürdün dağılırsa, hiç bir komşusu eğilip de parçalarını birleştirmeye kalkmaz. Ürdün soğuk savaş döneminin tampon devletlerinden biriydi ve Batı tarafından Sovyet yayılmacılığını engellemek için kullanıldı. ABD'nin kendisine müttefik olacak Arap devletleri arayışına girmesi, Ürdün'e jeopolitik bir nitelik kazandırdı.

29. Lübnanlılar, modern Arap toplumunun tüm çelişkilerini bünyesinde toplamıştır. Lübnan hala kibrit kutusu gibidir; kendisini yeniden boydan boya parçalamakla tehdit eden zıt yöne doğru hızla yol alıyor.

30. Irak'ın varlığı sona ermiştir. Irak, üçüncü dünya ülkesi olarak düşünülemez, ülkenin altyapısını yeniden inşa etmek için yeterli para temin edilirse şiddet azalacaktır. Türkiye'nin Irak'ta bağımsız bir Kürdistan kuruluşundan korkusunun nedeni yok.

31. 1980'lerde İran, Irak ile giriştiği savaşta kaybettiği tahmini 300 bin şehidi için ağlıyordu. Ülkeyi ayakta tutan tek şey petroldü. Humeyni ile başlayan devrim sonrası İslami teokrazi ile cumhuriyetçi devlet anlayışını uzlaştırmayı hedefleyen birbirine paralel çifte iktidar sistemi bazı gerilimler doğurdu. ABD, İran'ın nükleer programının askeri amaçlı kullanma potansiyeline sıkı sıkıya odaklanmış durumda.

32. Kuveyt, Katar, Umman, Birleşik Arap Emirlikleri ve Bahreyn Suudi Krallığını, tıpkı Baltık ve Kafkaslardaki eski Sovyet Cumhuriyetlerinin Rusya'yı gördüğü gibi görüyor.

33. Suudi Arabistan dünyanın en büyük petrol rezervlerine sahip. Suudi Arabistan'da tarih birbirinden farklı iki hızda ilerliyor; biri akla, diğeri ise kalbe hitap ediyor.

34. Dubai, Arapların yeni potasıdır. Bölgenin ve dünyanın her yerinden gelen Arapların en rahat şekilde kaynaştıkları ve bütünleştikleri, ekonomik dayanışma ve canlı bir medya sektörüne dayalı yeni bir

tabandan tavana Arap milliyetçiliği anlayışını başlattıkları şehirdir. Ancak Dubai'nin resmi dili Arapça değildir. Dubai de Arap ve Sovyetler Birliği'nden gelen fahişeler rekabet içinde.

35. ABD ve AB gibi Çin'de meydana okunamayacak bir imparatorluk haline geldi. Aşyalılar ekonomik büyüme ve sosyal istikrara sahip olduğumuza göre, daha sorumlu liderlere, polis kuvvetlerine ve üst düzey iş adamlarına sahip olmalarının da hakları olduğunu düşünüyor.

36. Singapur bir İngiliz şirketi tarafından kurulmuş olabilir ama bugün bir Çin şehri.

37. Demokrasi adına İslamın feda edilmediği, ekonomisi büyüdükçe daha çok Müslüman olan ülke Endonezya. Malezya gruplaşmayı en iyi şekilde öğrendi ve herkesle dost oldu.

Endonezya da Çin'in yörüngesine girecek.

38. Burma Çin'in gönüllü esiri. Tayland ise her zamankinden daha fazla Çin rüzgarıyla eğiliyor. Vietnam rejimi açıkça ekonomiyi liberalleştirirken merkezi politik kontrolü öngören Çin modelini örnek alıyor. Bu ülkeler her geçen gün Çin'e daha bağımlı hale geliyor.

Kısa özet bu kadar. Sonrasında Khanna Çin gelişir ve bir imparatorluk olurken daha önce ABD'nin

güvenlik şemsiyesi altında olan bir çok devletin zincirlerini gevşettiklerini ve ABD'den bağımsız olmak için kendi güçlerini oluşturdularına dikkat çekiyor ve can alıcı soruyu soruyor: ABD birinci dünyadan ikinci dünyaya mı?

Şu anda ABD'nin borç ödemeleri alınan yatırımları aşmış durumda, gelecek nesil için ayrılmış zenginlikleri kullanıyor, bu aslında ülkeyi daha fakir hale getiriyor. ABD işçi ücretleri ve gelir eşitsizliği açısından neredeyse OECD ülkelerinin en alt sırasında yer alıyor. 45 milyon ABD'li sağlık hizmetlerinden yoksun yaşıyor.

Bunlara dikkat çeken Khanna ABD'nin birinci dünya ülkesi olarak kalmasını garanti edecek bir kural olmadığını söylüyor.

Tarihte ilk kez üç süper gücün varlığına ve bunların kaynakları azalmakta olan bir dünyada rekabet ettiklerine dikkat çekiyor. Kitabın son başlığını "Emperyalizmi Dengeleme Oyunu" olarak atıyor.

Kitabın 2008 yılında yazılmış olduğunu düşünürseniz, dünyadaki hızlı değişimin yaşattığı olayların öngörülerini taşıyor olması dikkat çekici.

Kitabın arka kapağında yazıldığı gibi "Yeni dünyaya renkli ve etkileyici bir tur" atmak istiyorsanız Khanna'nın kitabını okumalısınız.

5510 SAYILI SOSYAL SİĞORTALAR VE GENEL SAĞLIK SİĞORTASI KANUNU

Celal TOZAN

TÜRK-İŞ Yayını • Ankara, Nisan 2012

Sosyal güvenlik sistemimizi kökünden değiştiren ve yeniden yapılandıran 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

1.10.2008 tarihinde yürürlüğe girmişti. Ancak bugüne kadar geçen üç yıllık sürede kanun birçok kez değiştirildi.

TÜRK-İŞ Sosyal Güvenlik Danışmanı Celal Tozan tarafından hazırlanan bu kitap kanunu tüm değişiklikleriyle birlikte ele alıyor.

1 MAYIS

EMEKÇİLERİN ULUSLARARASI BİRLİK, MÜCADELE VE DAYANIŞMA GÜNÜ

KUTLU OLSUN!

Bizler bu ülkenin işçileri, kamu emekçileri, işsizleri, emeklileri, yoksulları, kadınları, gençleri ile birlikte 1 Mayıs'ta tüm Türkiye'de alanlardayız.

Barış için, özgürlük için, demokrasi için, ekmek için, daha güzel bir dünyada sömürsüz, baskısız, insan onuruna yaraşır bir yaşam için birlikteyiz. Haklarımız ve özgürlüklerimiz için dayanışma içindeyiz.

Sosyal adalet, eşitlik, özgürlük ve sendikal haklarımız için omuz omuzayız.

1 Mayıs 2012'yi güvencesiz, kuralsız çalışmanın yaygınlaştığı koşullarda karşıyoruz. Emekçilerin yarısı kayıt dışında çalışıyor. Ulusal İstihdam Stratejisinin emek karşıtı yaklaşımlarıyla kıdem tazminatımıza göz dikiliyor, asgari ücret bölgeselleştirilmek, esnek ve kuralsız çalışma biçimleri yaygınlaştırılmak isteniyor. Sendikasılaştırma yaygınlaşıyor, sendikal örgütlenmenin önüne engeller çıkarılıyor. Örgütlenen işçiler işten atılıyor. İş kazası adı verilen cinayetler durmak bilmiyor.

Biz sosyal adalet, eşitlik ve demokrasi istiyoruz. Özgürlükçü, eşitlikçi sivil demokratik bir anayasa ve yasalar istiyoruz. Tüm çalışanların grevli toplu sözleşmeli sendikal haklara sahip olduğu bir Türkiye için, sosyal devlet için alanlardayız.

1 MAYIS'TA ALANLARDAN BİR KEZ DAHA HÜKÜMETE SESLENİYORUZ

Türkiye'yi yönetenlerin temel hedefi özgürlükçü ve çoğulcu demokrasinin sınırlarını genişletmek olmalıdır.

Anayasa değişikliği tüm kesimlerin uzlaşacağı bir zeminde gerçekleştirilmeli ve Anayasa katılımcı demokrasinin tüm kurum ve kurallarının sağlıklı işleyeceği bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Toplumsal barış ve huzurun sağlanması için uzlaşma, hoşgörü ve bir arada yaşama kültürünün geliştirilmesi için çaba gösterilmelidir.

Emekçilerin çıkarları savaşta değil barıştadır. Atatürk'ün "yurtta sulh, cihanda sulh" şiarı rehber edinilmelidir.

Türkiye Cumhuriyeti Devletinin tüm kurumları hukuk devleti anlayışıyla hareket etmelidir.

Anti demokratik sendikal yasalar değiştirilmeli, toplu pazarlık ve örgütlenmenin önündeki engeller kaldırılmalıdır.

"İnsan onuruna yaraşır iş" herkesin hakkıdır. İstihdamın korunması, geliştirilmesi ve işsizliğin önlenmesi temel yaklaşım olmalıdır.

Cinayet haline gelen iş kazaları önlenmeli, iş sağlığı ve güvenliği önlemleri artırılmalıdır.

İş güvencesi, işe iadeyi sağlayacak biçimde yeniden ve öncelikle düzenlenmelidir.

Kayıt dışı ekonomi, kayıt altına alınmalıdır.

Kıdem tazminatı işçiler bakımından vazgeçilmez ve tartışılmaz bir haktır. Buna el uzatılması, ortadan kaldırılması ya da daraltılması yönündeki talepler gündeme dahi getirilmemelidir.

Asgari ücret insan onuruna yakışır bir biçimde belirlenmelidir. Asgari ücretin bölgeselleştirilmesi girişimlerinden vaz geçilmelidir.

Esnek ve kuralsız çalışma biçimlerini yaygınlaştırma girişimlerine son verilmelidir.

Taşeronlaşma engellenmeli, asıl işin taşeronlara yaptırılması uygulamasından vaz geçilmelidir.

Vergi adaletsizliği giderilmelidir.

İşsizlik Fonu'nda biriken para Fon'un oluşturulma amaçları doğrultusunda kullanılmalı, sosyal güvenlik fonlarının amacı dışında kullanılması düşüncesinden vaz geçilmelidir.

Doğal yaşam korunmalı, ekolojik çevre tahribatına son verilmelidir.

Engellilerin toplumsal yaşama eşit bireyler olarak katılması sağlanmalıdır.

**İşçiler, Kamu Emekçileri, Emekliler, İşsizler, Yoksullar, Kadınlar, Gençler,
EKMEK, BARIŞ, ÖZGÜRLÜK ve DEMOKRASİ İÇİN 1 MAYIS'TA ALANLARDAYIZ**

1 MAYIS BİRLİK, MÜCADELE VE DAYANIŞMA GÜNÜ TÜM EMEKÇİLERE KUTLU OLSUN

TÜRK-İŞ · TÜRKİYE KAMU-SEN

TÜRK-İŞ ve BAĞLI SENDİKALAR

TÜRK-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA KUMLU Bayındır Sokak No. 10 ANKARA Tel: (312) 433 31 25 (4 Hat) Faks: (312) 433 68 09 - 433 85 80		18	DOKGEMİ-İŞ Genel Başkan: H. NECİP NALBANTOĞLU Pirimelmelipaşa Mah. Kumbarahane Cad. No. 58 Kat: 2-3 Tel: (212) 369 73 90 (pbx) • Faks: 369 73 93 Beyoğlu / İST.	14
1	TARIM-İŞ Genel Başkan: BEDRETTİN KAYKAC Bankacı Sokak No. 10 Kocatepe / ANKARA Tel: (312) 419 04 56 (6 Hat) • Faks: (312) 419 38 47	01	TÜRKİYE YOL-İŞ Genel Başkan: RAMAZAN AĞAR Sümer 1 Sok. No. 18 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 46 87-95 • Faks: (312) 232 48 10	15
2	ORMAN-İŞ Genel Başkan: BAKİ YÜKSEL Özveren Sokak No. 19 Maltepe / ANKARA Tel: (312) 229 10 56-59 • Faks: (312) 229 21 15	01	TES-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA KUMLU Meriç Sok. No. 23 Beştepe / ANKARA Tel: (312) 212 65 10 (20 Hat) • Faks: (312) 212 65 52	16
3	TÜRKİYE MADEN-İŞ Genel Başkan: NURETTİN AKÇUL Strasbourg Cad. 7/4-5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 73 55-56-57 • Faks: (312) 229 89 31	02	TEZKOOP-İŞ Genel Başkan: OSMAN GÜRSU Mebusevler Mah. İller Sokak No: 7 Tandoğan / ANKARA Tel: (312) 213 34 44 (pbx) • Faks: (312) 213 34 30	17
4	GENEL MADEN-İŞ Genel Başkan: EYÜP ALABAŞ Mithatpaşa Mah. Nizam Cad. Şemsi Denizler Sk. No. 18 Tel: (372) 251 44 77 • Faks: (372) 253 66 35 ZONGULDAK	02	TÜRK KOOP-İŞ Genel Başkan: EYÜP ALEMDAR Özveren Sokak No. 6 Maltepe / ANKARA Tel: (312) 230 08 55 - 229 44 80 • Faks: (312) 229 58 36	17
5	PETROL-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA ÖZTAŞKIN Altunzade Mah. Kuşbakışı Sok. No. 25 Üsküdar / İSTANBUL Tel: (216) 474 98 70 (10 Hat) • Faks: (216) 474 98 67 - 474 92 38	03	TÜMTİS Genel Başkan: KENAN ÖZTÜRK İnkılap Cad. No. 35/1-2 Aksaray / İSTANBUL Tel: (212) 530 07 43 • Faks: (212) 588 26 20	18
6	TEKGIDA-İŞ Genel Başkan: MUSTAFA TÜRKEL Konaklar Mah. Faruk Nafiz Çamlıbel Sok. No. 5 4. Levent / İSTANBUL Tel: (212) 264 49 96 (4 Hat) • Faks: (212) 278 95 34	04	DEMİRYOL-İŞ Genel Başkan: ERGÜN ATALAY Necatibey Cad. Sezenler Sok. 5 ANKARA Tel: (312) 231 80 30-31 • Faks: (312) 231 80 32	19
7	ŞEKER-İŞ Genel Başkan: İSA GÖK Karanfil Sokak No. 59 Bakanlıklar / ANKARA Tel: (312) 418 42 73-74 • Faks: (312) 425 92 58	05	TÜRKİYE DENİZCİLER Genel Başkan: HASAN PEKDEMİR Rıhtım Cad. Denizciler Sok. No. 7 Tophane / İSTANBUL Tel: (212) 292 90 81 (7 Hat) • Faks: (212) 244 52 21	20
8	TEKSİF Genel Başkan: NAZMİ İRGAT Ziya Gökalp Cad. Aydoğmuş Sok. No. 1 ANKARA Tel: (312) 431 21 70-71-72-73 • Faks: (312) 435 78 26	06	HAVA-İŞ Genel Başkan: ATILAY AYÇİN İncirli Cad. Volkan Apt. 68/1-2-3-4 Bakırköy / İSTANBUL Tel: (212) 660 20 95 (5 Hat) • Faks: (212) 571 90 51	26
9	DERİ-İŞ Genel Başkan: MUSA SERVİ Ali Nihat Tarlan Cad. Ertaş Sok. No. 4 (Ardıl İş Merkezi) Kat: 3 Tel: (216) 572 90 50-51-52 • Faks: (216) 572 90 53 Bostancı/İST.	07	LİMAN-İŞ Genel Başkan: ÖNDER AVCI Necatibey Cad. Sezenler Sok. 4/5 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 231 74 18 • Faks: (312) 230 24 84	22
10	AĞAÇ-İŞ Genel Başkan: MÜRSEL TAŞÇI Necatibey Cad. No. 20/22-23 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 229 53 95 - 229 08 27 • Faks: (312) 231 52 19	08	TÜRKİYE HABER-İŞ Genel Başkan: VELİ SOLAK Kültür Mah. Yüksel Cad. No. 38 Yenisehir / ANKARA Tel: (312) 444 1992 • Faks: (312) 434 57 04	28
11	SELÜLOZ-İŞ Genel Başkan: ERGİN ALŞAN Ankara Cad. İpek Apt. No. 87 İZMİT Tel: (262) 321 18 99 • Faks: (262) 321 34 51	09	SAĞLIK-İŞ Genel Başkan: HASAN ÖZTÜRK Hedef Sok. No. 5 Anıttepe / ANKARA Tel: (312) 231 80 45 • Faks: (312) 230 23 96	24
12	BASIN-İŞ Genel Başkan: YAKUP AKKAYA Hanımeli Sokak No. 26/6-7 Sıhhiye / ANKARA Tel: (312) 230 29 08 - 229 85 65 • Faks: (312) 229 43 15	10	TOLEYİS Genel Başkan: CEMİL BAKINDI Aksaray Mah. Küçük Langa Cad. Bilir İş Merkezi No. 16/18 Kat. 3 Tel: (212) 530 73 82-585 52 07 • Faks: 530 72 99 Aksaray / İST.	30
13	BASİSEN Genel Başkan: METİN TIRYAKIOĞLU Altunzade Mah. Kuşbakışı Cad. No. 15 Üsküdar / İSTANBUL Tel: (216) 651 48 60 (8 hat) • Faks: (216) 651 48 38	11	TÜRK HARB-İŞ Genel Başkan: BAYRAM BOZAL İnkılap Sokak No. 20 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 417 50 97-98-99 • Faks: (312) 417 13 64	26
14	BASS Genel Başkan: TURGUT YILMAZ Sümer 2 Sok. No. 29 Kat. 3 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 232 50 09-11 • Faks: (312) 231 67 30	11	TGS Genel Başkan: ERCAN İPEKÇİ Basın Sarayı Kat. 2 Çağaloğlu / İSTANBUL Tel: (212) 514 06 94-96 • Faks: (212) 511 48 17	27
15	TÜRKİYE ÇİMSE-İŞ Genel Başkan: ZEKERİYE NAZLIM Esat Cad. No. 43 Küçüksesat / ANKARA Tel: (312) 419 58 30-34 • Faks: (312) 425 13 35	12	TÜRKİYE BELEDİYE-İŞ Genel Başkan: NIHAT YURDAKUL Necatibey Cad. No. 59 Kızılay / ANKARA Tel: (312) 231 83 43-45 • Faks: (312) 232 08 74	28
16	KRİSTAL-İŞ Genel Başkan: BİLAL ÇETİNTAŞ Sahip Molla Cad. No. 32 Paşabahçe Beykoz / İSTANBUL Tel: (216) 680 07 10 • Faks: (216) 680 12 02	12	TÜRK-SEN Genel Başkan: ARSLAN BIÇAKLI A. Şehit Mehmet R. Hüseyin Sok. No. 7 Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 227 24 44 • Faks: (0.392) 228 78 31	34
17	TÜRK METAL Genel Başkan: PEVRUL KAVLAK Beştepeliler Mah. Yaşam Cd. 1. Sok. No. 7/A Söğütözü/ANKARA Tel: (312) 292 64 00 (30 hat) • Faks: (312) 284 40 18	13	HÜR-İŞ Genel Başkan: YAKUP Ö. LATİFOĞLU Şehit Necdet Altınok Sok. No. 3 Lefkoşe / KKTC Tel: (0.392) 227 71 56 • Faks: (0.392) 227 52 53	35

Bu dergi sendikali işçiler tarafından basılmaktadır.